

GRUPA KAPITAŁOWA TRAKCJA

SKONSOLIDOWANY RAPORT ROCZNY

GRUPY KAPITAŁOWEJ TRAKCJA

ZA ROK OBROTOWY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2017 ROKU

opublikowany zgodnie z § 82 ust. 2 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. 2014, poz. 133)

Warszawa, 28 marca 2018 r.

Zawartość raportu rocznego:

- I. List Prezesa Zarządu do Akcjonariuszy
- II. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Trakcja w 2017 roku
- III. Oświadczenie Zarządu
- IV. Oświadczenie na temat informacji niefinansowych za 2017 rok
- V. Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Trakcja za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku
- VI. Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania

Drodzy Interesariusze Grupy Trakcja

Ubiegły rok przyniósł długo wyczekiwane przetargi na rynku inwestycji infrastrukturalnych. Okres przedłużającej się luki inwestycyjnej został dobrze wykorzystany przez Grupę Trakcja. Zakończyliśmy restrukturyzację, wdrożyliśmy nową, kontraktową strukturę organizacyjną, odmłodziliśmy kadre i zatrudniliśmy ponad 300 pracowników: inżynierów, menadżerów, operatorów specjalistycznego sprzętu i wykwalifikowanych specjalistów, w znacznej części na potrzeby dynamicznie rozwijającego się w Trakcji PRKiI S.A. sektora drogowego.

Jednocześnie wzmocniliśmy nasz potencjał wykonawczy i prowadziliśmy zakrojony na szeroką skalę program dywersyfikacji działalności. Po objęciu 100% udziałów w spółce BTW, dysponującej specjalistycznym sprzętem torowym, kontynuowaliśmy także zakupy maszyn, na potrzeby rynku kolejowego i drogowego w Trakcji PRKiI. Powyższe działania były odzwierciedleniem naszej strategii uniezależniania się od podwykonawców. Kontynuowaliśmy także rozpoczętą kilka lat temu działalność w branży energetycznej oraz przeprowadziliśmy skuteczną ekspansję na rynek miejski, pozyskując największy kontrakt na budowę linii tramwajowej, ogłoszony w ubiegłym roku.

Nasza aktywność międzynarodowa opiera się na silnej pozycji na Litwie oraz pozyskiwaniu nowych rynków. W 2017 roku rozpoczęliśmy działalność w branży drogowej na Ukrainie, uzyskaliśmy certyfikację w Niemczech, a za pośrednictwem oddziału spółki w Sofii konsekwentnie penetrujemy rejon Bałkanów.

Ubiegły rok przyniósł nam także kilka osiągnięć w zakresie innowacji. Urządzenia i rozwiązania techniczne zaprezentowane podczas międzynarodowych targów Trako, zyskały szerokie uznanie ekspertów i otrzymały nagrody w branżach kolejowej i energetycznej. Liczymy, że ich pomyślne wdrożenie pozwoli na dalszą dywersyfikację działalności.

W zarządzaniu grupą kapitałową, zatrudniającą ponad 2100 pracowników i działającą w wielu rejonach Europy, przestrzegamy zasad zrównoważonego rozwoju i poszanowania celów wszystkich interesariuszy. Dzięki temu spółki Grupy Trakcja są bezdyskusyjnym synonimem profesjonalizmu, szerokich kompetencji oraz wysokiego zaufania, w szczególności wśród kontrahentów, instytucji publicznych i sektora finansowego. Potwierdzeniem tego było ponowne wejście do wąskiego grona firm społecznie odpowiedzialnych i uzyskanie certyfikatu Respect Index. Nasze starania o bezpieczne warunki pracy docenił Centralny Instytut Ochrony Pracy włączając Trakcję PRKiI do grona Liderów Bezpiecznej Pracy. Tymi działaniami wzmocniliśmy wszystkie niezbędne filary stabilności i bezpieczeństwa Grupy Trakcja.

Dziękując naszym Interesariuszom za okazane zaufanie, zapraszam do zapoznania się z Raportem Rocznym prezentującym wyniki osiągnięte w minionym roku.

Jarosław Tomaszewski

Prezes Zarządu

Dyrektor Generalny

Trakcja PRKiI S.A.

GRUPA KAPITAŁOWA TRAKCJA

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ TRAKCJA
W 2017 ROKU

Niniejsze Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej Trakcja w 2017 roku zostało sporządzone na podstawie § 91 i 92 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. 2014, poz. 133).

SPIS TREŚCI

1.	ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ TRAKCJA	8
1.1.	Ogólne informacje o Grupie.....	8
1.2.	Struktura Grupy	9
1.3.	Opis organizacji Grupy Trakcja, ze wskazaniem jednostek podlegających konsolidacji.....	11
1.4.	Opis zmian w strukturze Grupy wraz ze wskazaniem ich skutków.....	12
1.5.	Zatrudnienie w Grupie.....	13
1.6.	Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Spółką i Grupą	13
2.	DZIAŁANOŚĆ GRUPY TRAKCJA.....	14
2.1.	Podstawowe produkty, towary i usługi.....	14
2.2.	Struktura sprzedaży	18
2.3.	Rynki zbytu i źródła zaopatrzenia	18
2.4.	Wydarzenia 2017 roku	19
2.5.	Ważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Trakcja mające znaczący wpływ na działalność.....	21
2.6.	Umowy znaczące dla działalności	22
2.7.	Główne lokaty i inwestycje kapitałowe.....	23
2.8.	Strategia i kierunki rozwoju Grupy	24
2.9.	Perspektywy rozwoju Grupy	25
2.10.	Charakterystyka zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju Grupy	25
2.11.	Czynniki ryzyka i zagrożeń.....	26
3.	ANALIZA SYTUACJI MAJĄTKOWEJ I FINANSOWEJ GRUPY TRAKCJA.....	29
3.1.	Wyniki finansowe Grupy w 2017 roku	29
3.2.	Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu z punktu widzenia płynności	34
3.3.	Ocena zarządzania zasobami finansowymi	35
3.4.	Ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających wpływ na wyniki Grupy Trakcja za 2017 rok	36
3.5.	Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych	37
3.6.	Transakcje zabezpieczające.....	37
3.7.	Objaśnienie różnic pomiędzy osiągniętymi i prognozowanymi wynikami finansowymi Grupy Trakcja.....	37
4.	AKCJE I STRUKTURA WŁAŚCICIELSKA TRAKCJA PRKil.....	37
4.1.	Struktura akcjonariatu.....	37
4.2.	Liczba i wartość nominalna akcji Jednostki dominującej oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	38
4.3.	Umowy dotyczące potencjalnych zmian w strukturze akcjonariatu	39
4.4.	Programy akcji pracowniczych.....	39
4.5.	Nabycie akcji własnych.....	39
5.	POZOSTAŁE INFORMACJE	40

5.1. Informacje o zaciągniętych i wypowiedzianych umowach kredytów i pożyczek	40
5.2. Informacje o pożyczkach udzielonych w roku obrotowym	42
5.3. Informacje o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach	42
5.4. Wpływy z emisji papierów wartościowych	42
5.5. Istotne pozycje pozabilansowe	42
5.6. Istotne sprawy sądowe i sporne	43
5.7. Istotne zdarzenia po dniu bilansowym	46
5.8. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	46
5.9. Wynagrodzenie Członków Zarządu i Rady Nadzorczej	47
5.10. Umowy zawarte między Jednostką dominującą a osobami zarządzającymi	48
5.11. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju	48
5.12. Informacje o podmiocie pełniącym funkcję biegłego rewidenta	48
6. RAPORT DOTYCZĄCY STOSOWANIA ŁADU KORPORACYJNEGO	50
6.1. Wskazanie w jakim zakresie Emitent odstąpił od postanowień zbioru zasad ładu korporacyjnego według „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016” zgodnie z uchwałą nr 1309/2015 obowiązujących od 1 stycznia 2016 r., wskazanie tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia	50
6.2. Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania	52
6.3. Skład osobowy i zasady działania organów zarządzających i nadzorczych spółki oraz ich komitetów	53
6.4. Opis podstawowych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych	56
6.5. Wskazanie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega Emitent oraz miejsca, gdzie zbiór jest publicznie dostępny	57
6.6. Wskazanie akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji	57
6.7. Wskazanie posiadaczy wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień	57
6.8. Wskazanie wszelkich ograniczeń odnośnie wykonywania prawa głosu	58
6.9. Wskazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Spółki Trakcja PRKiI	58
6.10. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji	58
6.11. Opis zasad zmiany statutu lub umowy Spółki Trakcja PRKiI	58
6.12. Informacja o prowadzeniu polityki sponsoringowej	59

Dane liczbowe prezentowane w niniejszym Sprawozdaniu z Działalności Grupy podane zostały w tysiącach złotych polskich, z wyjątkiem pozycji, w których wyraźnie wskazano inaczej. Informacje finansowe zawarte w niniejszym sprawozdaniu wynikają ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2017 roku. Chcielibyśmy zwrócić również szczególną uwagę na stwierdzenia dotyczące przyszłości (np. może, będzie, oczekiwać, uważać, szacować), ponieważ oparte są na pewnych założeniach, obarczone ryzykiem i niepewnością. Grupa w związku z tym nie ponosi żadnej odpowiedzialności za te informacje.

1. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ TRAKCJA

1.1. Ogólne informacje o Grupie

Grupa Trakcja („Grupa Trakcja”, „Grupa”) jest jednym z czołowych podmiotów na polskim i litewskim rynku budownictwa infrastruktury kolejowej, tramwajowej i drogowej.

Głównym przedmiotem działalności Grupy jest kompleksowa realizacja robót związanych z szeroko rozumianą infrastrukturą kolejową i drogową z wykorzystaniem nowoczesnego parku maszynowego. Grupa specjalizuje się w świadczeniu usług inżynieryjno-budowlanych w zakresie: projektowania, budowy i modernizacji linii kolejowych i tramwajowych, sieci elektrotrakcji kolejowej i tramwajowej, linii elektroenergetycznych oraz budowy mostów, wiaduktów, estakad, przepustów, tuneli, przejść podziemnych, ścian oporowych, dróg i towarzyszących elementów infrastruktury kolejowej i drogowej. Poza tym Grupa Trakcja może wykonywać prace ogólnobudowlane z zakresu przygotowania terenów pod budowę, wznoszenia i modernizowania budowli, a także instalacje budowlane i prace wykończeniowe. Istotnym elementem oferty jest budownictwo kubaturowe, zarówno na potrzeby infrastruktury kolejowej (budynki podstacji trakcyjnych, nastawni ruchowych, posterunków przejazdowych, dworców, hali pociągowych i innych), jak i budownictwa ogólnego (mieszkaniowego i biurowego). Uzupełnieniem usług jest budowa systemów elektroenergetycznych oraz systemów sterowania zdalnego. Spółki z Grupy od ponad siedemdziesięciu lat realizują kompletne instalacje elektroenergetyczne średnich a także wysokich napięć, zarówno w nowych, jak i modernizowanych i remontowanych obiektach energetyki kolejowej. Grupa dokonała modernizacji kilku tysięcy km linii kolejowych i zelektryfikowała ponad 10.000 km linii kolejowych, wybudowała i zmodernizowała ponad 450 podstacji trakcyjnych i 380 kabin sekcyjnych.

W sektorze budownictwa drogowego Grupa specjalizuje się w budowie i przebudowie dróg, autostrad, mostów, wiaduktów, lotnisk, portów wodnych oraz instalacji infrastruktury użyteczności publicznej. Od początku swojej działalności, tj. od 1949 roku, należąca do Grupy spółka AB Kauno Tiltai, największa spółka w sektorze budownictwa infrastrukturalnego w krajach bałtyckich, wybudowała ponad 100 mostów oraz wiaduktów i była odpowiedzialna za budowę i odbudowę wielu dróg na terenie całej Litwy.

Głównym atutem Grupy jest możliwość kompleksowej realizacji inwestycji własnym potencjałem we wszystkich branżach (roboty torowe, obiekty inżynieryjne, sieć trakcyjna), posiadany portfel zleceń oraz:

- posiadanie wysoko wykwalifikowanej, kadry zarządzającej i zorientowanej na klienta załogi,
- duże doświadczenia w profesjonalnej realizacji i koordynacji robót realizowanych terminowo wg najwyższych standardów europejskich,
- posiadanie nowoczesnego parku maszynowego.

Grupa posiada przewagę konkurencyjną nad wieloma firmami, a pozycja Grupy na rynku usług związanych z infrastrukturą kolejową i drogową w Polsce i krajach bałtyckich jest ugruntowana i stabilna.

Długoletnia praktyka rynkowa pozwoliła Grupie na wypracowanie technik zarządzania realizowanymi projektami, które zapewniają możliwości realizacji powierzonych spółkom prac z dotrzymaniem założonych harmonogramów, przy jednoczesnym zachowaniu wymaganej jakości i specjalnych wymagań inwestorów.

Wiele z realizowanych przez Grupę projektów jest finansowana m.in. z funduszy Unii Europejskiej i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, w ramach realizacji, w których wymagane jest ścisłe stosowanie się do procedur unijnych, co dodatkowo wpływa na poziom jakości wykonywanych usług i produkowanych wyrobów.

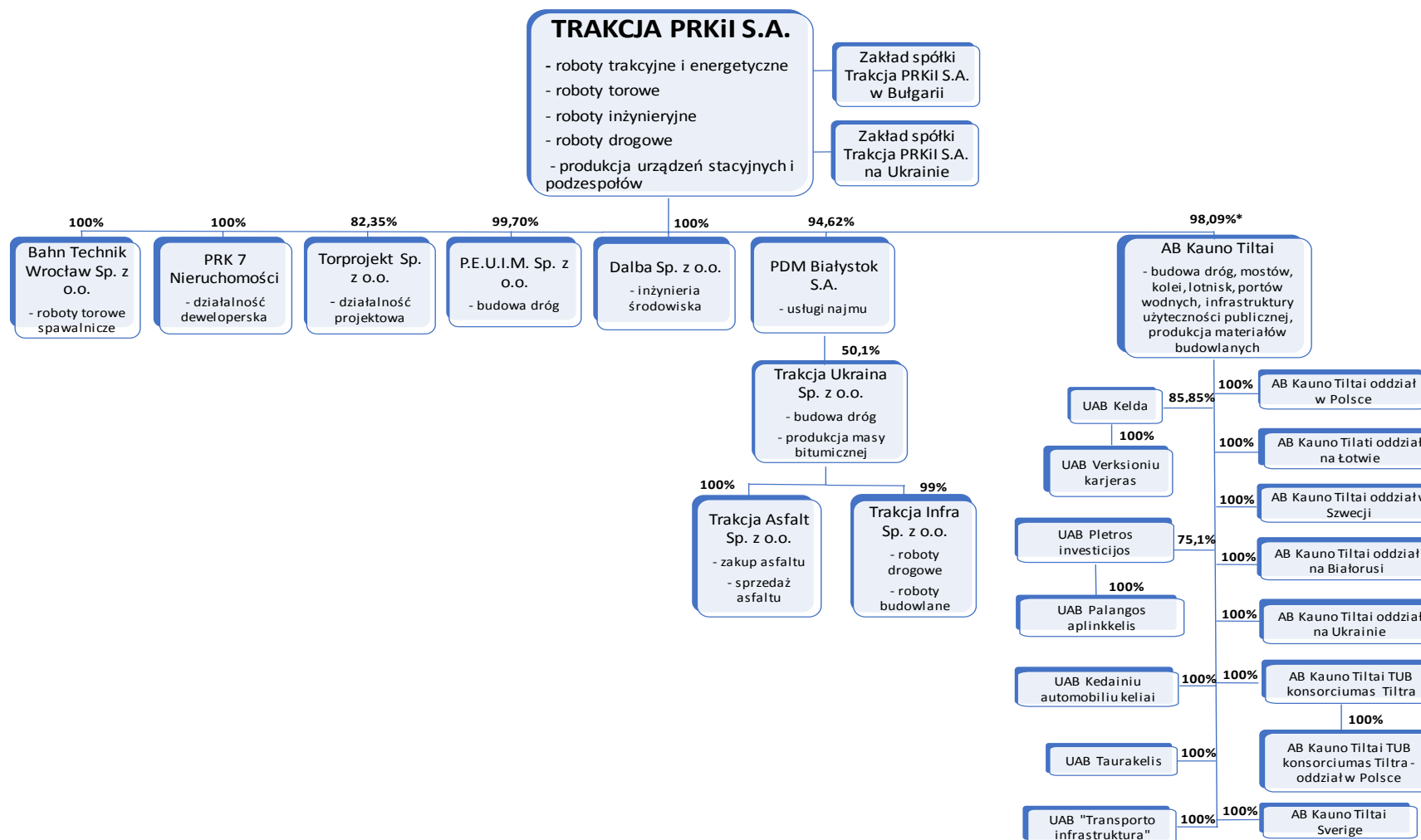

Grupa posiada wieloletnie doświadczenie w budowie i remontach dróg kołowych w Polsce i na Litwie. Grupa realizuje kompleksowe prace jako uznany generalny wykonawca, z udziałem sprawdzonych podwykonawców oraz samodzielnie przy wykorzystaniu własnego potencjału. Ponadto, Grupa wykonuje także specjalistyczne zadania polegające na układaniu nawierzchni drogowej, budowie obiektów inżynierskich, odwodnienia, oświetlenia, kanalizacji oraz infrastruktury dla pieszych i rowerzystów. Grupa posiada wytwórnię mas bitumicznych, produkującą na potrzeby realizowanych kontraktów i będącą sprawdzonym źródłem materiałów dla klientów zewnętrznych.

Grupa wykonuje podstacje trakcyjne na potrzeby zasilania linii tramwajowych, trolejbusowych, a przede wszystkim kolejowych, również jako kabiny sekcyjne, i wyposaża je w rozdzielnice własnej produkcji.

1.2. Struktura Grupy

Trakcja PRKiI S.A. (Trakcja PRKiI, „Spółka”, „Jednostka dominująca”) jest jednostką dominującą Grupy Trakcja. Skład i strukturę Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia poniższy schemat.

*) Spółka Trakcja PRKil posiada łącznie 98,09% (bezpośrednio 96,84% i pośrednio 1,25%) udziału w kapitale zakładowym spółki zależnej AB Kauno Tiltai. Udział pośredni wynika z nabycia akcji własnych przez spółkę zależną.

1.3. Opis organizacji Grupy Trakcja, ze wskazaniem jednostek podlegających konsolidacji

W skład Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodzi Jednostka dominująca Trakcja PRKiI oraz jednostki zależne.

Jednostki podlegające konsolidacji metodą pełną:

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o.

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o. zajmuje się szeroko pojętą działalnością deweloperską i ma na swoim koncie udane inwestycje, do których można zaliczyć m.in. Lazurowe Osiedle w Warszawie – etap I i II, inwestycję przy ul. Oliwskiej w Warszawie oraz budowę pięciu budynków wielorodzinnych w Warszawie przy ul. Pełczyńskiego. Aktualnie spółka realizuje inwestycję polegającą na wybudowaniu domów w zabudowie szeregowej przy ul. Oliwskiej w Warszawie. Spółka zajmuje się ponadto budownictwem kubaturowym oraz komercyjnym.

Torprojekt Sp. z o.o.

Torprojekt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie to spółka, która powstała w 2009 roku. Spółka wykonuje kompleksowo dokumentację projektową obejmującą studia wykonalności, koncepcje, projekty podstawowe, w tym budowlane, materiały przetargowe oraz projekty wykonawcze w następujących specjalnościach: linii kolejowych, stacji, węzłów, przystanków osobowych i punktów ładunkowych, mostów, wiaduktów, urządzeń sterowania ruchem kolejowym, budynków i budowli wraz z technologią itp.

Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.

W dniu 30 grudnia 2016 roku Trakcja PRKiI stała się jedynym właścicielem spółki Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. („BTW”). Szczegóły transakcji zostały opisane w nocie 3.1 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2016. Do dnia 30 grudnia 2016 roku Grupa sprawowała wspólną kontrolę nad BTW i klasyfikowała spółkę jako wspólne przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 11.

Zakres działalności BTW obejmuje: spawanie termitowe, naprawę oraz remont rozjazdów, remont przejazdów kolejowych i tramwajowych, wykonywanie złącz izolowanych klejono-sprężonych typu S, zgrzewanie szyn kolejowych i tramwajowych, podbicie oraz profilowanie szyn kolejowych i tramwajowych, sprzedaż smarownic szynowych firmy Perker SR. Dodatkowo od grudnia 2016 roku BTW posiada dźwig GOTTWALD oraz stabilizator toru DGS. BTW świadczy swoje usługi zarówno w Polsce jak i zagranicą.

Przedsiębiorstwo Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o. („PEUiM”)

Jest to spółka z sektora budownictwa drogowego, której działalność skupia się w regionie północno-wschodniej części Polski. Spółka PEUiM została utworzona w roku 1960 w Białymstoku. Specjalizacja spółki PEUiM obejmuje budowę dróg, chodników, montaż urządzeń sygnalizujących oraz ostrzegawczych, zabezpieczających drogi. Ponadto, spółka produkuje masy bitumiczne, beton oraz inne materiały budowlane.

Dalba Sp. z o.o.

Spółka z siedzibą w Białymstoku zajmująca się wykonawstwem robót inżynierskich, głównie przy realizacji uzbrojenia sanitarnego dróg i ulic.

PDM Białystok S.A.

Spółka z siedzibą w Białymstoku. Spółka świadczy usługi najmu sprzętu, pomieszczeń oraz narzędzi dla firm zewnętrznych oraz jest dostawcą materiałów dla spółki PEUiM.

Zakład Spółki Trakcja PRKiI S.A. w Bułgarii

W dniu 29 marca 2016 roku Trakcja PRKiI S.A. utworzyła zakład Spółki w Bułgarii (Sofia).

Grupa AB Kauno Tiltai

AB Kauno Tiltai jest największą spółką w sektorze budownictwa dróg i mostów w krajach bałtyckich. Spółka specjalizuje się w budowie oraz odbudowie dróg, mostów, tuneli, kolei, lotnisk, portów wodnych, czego m.in. dowodzi fakt, że od początku swojej działalności tj. od roku 1949 AB Kauno Tiltai wybudowała ponad 100 mostów oraz wiaduktów i była odpowiedzialna za budowę i odbudowę wielu dróg na terenie całej Litwy.

AB Kauno Tiltai z siedzibą w Kownie jest jednostką zależną w stosunku do Jednostki dominującej Trakcja PRKiI oraz jednocześnie jest jednostką dominującą w Grupie AB Kauno Tiltai.

W skład Grupy AB Kauno Tiltai wchodzi następujące podmioty:

- UAB Kelda – jednostka zależna, spółka z siedzibą w Vievis (Litwa); podmiotem zależnym od spółki jest:
  - UAB Verkisioniu karjeras - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Bagoteliu K (Litwa);
- UAB Taurakelis – jednostka zależna, spółka UAB Taurakelis z siedzibą w Tauragė (Litwa);
- UAB Kedainiu Automobiliu Keliai – jednostka zależna, spółka z siedzibą w Kėdainiai (Litwa);
- TUB Konsorciumas Tiltra - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Kownie (Litwa);
- UAB Pletros investicijos – jednostka zależna, spółka z siedzibą w Wilnie (Litwa);
- UAB Palangos aplinkkelis - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Wilnie (Litwa) powołana w celu realizacji umowy w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego;
- AB Kauno Tiltai oddział w Polsce – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Polsce;
- AB Kauno Tiltai oddział na Łotwie – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Rezekne (Łotwa) ;
- AB Kauno Tiltai oddział na Białorusi – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Mińsku (Białoruś);
- AB Kauno Tiltai oddział w Szwecji – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Norsborg (Szwecja);
- AB Kauno Tiltai Sverige - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Malmo (Szwecja);
- UAB “Transporto infrastruktura” - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Wilnie (Litwa).

Ponadto, w skład Grupy Trakcja wchodzi spółki zależne utworzone w trakcie 2017 roku i mające swoje siedziby na Ukrainie: Trakcja Ukraina Sp. z o.o., Trakcja Infra Sp. z o.o., Trakcja Asphalt Sp. z o.o., Zakład Spółki Trakcja PRKil S.A. na Ukrainie oraz Oddział spółki AB Kauno Tiltai na Ukrainie. Ze względu na znikomy wpływ na wyniki Grupy spółek na Ukrainie, Grupa pomija je w prezentacji swoich wyników.

Jednostką dominującą najwyższego szczebla jest hiszpańska spółka COMSA S.A., która sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące również dane Grupy Trakcja.

1.4. Opis zmian w strukturze Grupy wraz ze wskazaniem ich skutków

W okresie od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku wystąpiły zmiany w strukturze Grupy Trakcja. W dniu 9 lutego 2017 roku została utworzona spółka zależna ТРАКЦІЯ УКРАЇНА („Trakcja Ukraina” Sp. z o.o.) na Ukrainie z siedzibą w Dnipro, której większościowym udziałowcem jest PDM Białystok S.A. zaś spółka Trakcja PRKil S.A. utworzyła z dniem 3 marca 2017 roku oddział swojej spółki na Ukrainie. Trakcja Ukraina Sp. z o.o. posiada dwie spółki zależne: Trakcja Infra Sp. z o.o. oraz Trakcja Asphalt Sp. z o.o. Ponadto, AB Kauno Tiltai z dniem 22 czerwca 2017 roku otworzyła zakład na Ukrainie z siedzibą w Kijowie. Ze względu na znikomy wpływ na wyniki Grupy spółek na Ukrainie, Grupa pomija je w prezentacji swoich wyników.

1.5. Zatrudnienie w Grupie

Przeciętne zatrudnienie w Grupie kształtowało się następująco:

	Rok zakończony	
	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane
Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie sprawozdawczym:		
Zarząd Jednostki dominującej	5	5
Zarząd jednostek z Grupy	15	13
Administracja	229	225
Dział sprzedaży	34	35
Pion produkcji budowlano-montażowej	1 360	1 383
Operatorzy maszyn	252	240
Pracownicy techniczni	142	142
Pozostali	43	48
Razem	2 080	2 091

Zatrudnienie w Grupie na dzień 31 grudnia 2017 roku kształtowało się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zatrudnienie w Grupie na dzień bilansowy:		
Zarząd Jednostki dominującej	5	3
Zarząd jednostek z Grupy	15	13
Administracja	227	228
Dział sprzedaży	35	36
Pion produkcji budowlano-montażowej	1 258	1 260
Operatorzy maszyn	255	238
Pracownicy techniczni	143	141
Pozostali	46	43
Razem	1 984	1 962

1.6. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Spółką i Grupą

Jednostka dominująca posiada Zintegrowany System Zarządzania , który obejmuje:

- ISO 9001:2008 System zarządzania jakością;
- ISO 14001:2005 System zarządzania środowiskiem;
- BS OHSAS 18001:2007 System zarządzania BHP.

W związku ze zmianami w schemacie organizacyjnym Spółki dokonano korekt w dokumentacji systemowej.

Na przełomie czerwca i lipca 2017 roku miał miejsce audyt nadzoru Zintegrowanego Systemu Zarządzania, dokonany przez audytorów TUV SUD. Audyt zakończył się wynikiem pozytywnym. Certyfikat, który posiada Jednostka dominująca potwierdza prawidłowe funkcjonowanie w Spółce trzech w/w systemów. Certyfikat jest ważny do 23 września 2018 roku.

W 2017 roku Emitent po raz drugi z rzędu wszedł do grona spółek odpowiedzialnych, notowanych w RESPECT INDEX na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. W trakcie 2017 roku Jednostka dominująca kontynuowała proces wdrożenia strategii CSR opartej na odpowiedzialnym przywództwie i zarządzaniu, zaangażowaniu społecznym, dialogu z interesariuszami i społecznej innowacyjności. Emitent poprzez swoje działania dąży do zapewnienia zrównoważonego rozwoju w wymiarze ekonomicznym, społecznym i ekologicznym.

W 2017 roku Grupa pomyślnie kontynuowała rozpoczętą w 2016 roku (o czym poinformowano w raporcie bieżącym 22/2016) organizacyjną i prawną restrukturyzację Grupy w celu uzyskania efektów synergii, wzrostu efektywności operacyjnej i zwiększenia siły finansowej. Ważnym aspektem tej restrukturyzacji był zakończony z dniem 30 czerwca 2017 roku proces restrukturyzacji w Jednostce dominującej prowadzony na podstawie

Regulaminu zwolnień grupowych. Rozwiązanie umów o pracę w ramach procesu restrukturyzacji tj. w okresie od dnia 23 września 2016 roku do 30 czerwca 2017 roku dotyczyło 65 osób. Proces zgodnie z ogłoszonym harmonogramem został zakończony i w dniu 30 czerwca 2017 roku rozliczona została związana z nim rezerwa (początkowa wartość rezerwy 3,9 mln zł). Łączny koszt procesu wyniósł 2,1 mln zł. Przeprowadzona redukcja zatrudnienia będzie miała wpływ na spadek kosztów stałych w kolejnych latach, rozpoczynając od 2017 roku. Restrukturyzacji zatrudnienia w obszarze kolejowym towarzyszył równoczesny proces budowy potencjału ludzkiego w nowych obszarach działalności Spółki. W 2017 roku Jednostka dominująca zatrudniła ponad 300 pracowników na potrzeby rosnącej działalności na rynku drogowym oraz pozostałych branż. Ponad połowę z nich stanowiła kadra inżynierska i techniczna oraz wysoko wykwalifikowani specjaliści i operatorzy obsługujący sprzęt budowlany i pojazdy kolejowe. Proces rozwoju kadr i zmiany struktury w kierunku zwiększenia zasobów kadry technicznej i inżynierskiej jest systematycznie kontynuowany.

W dniu 3 czerwca 2017 roku przyjęto w Jednostce dominującej nowy regulamin wynagradzania. Wdrożono liczne mechanizmy motywacyjne dedykowane wszystkim grupom pracowników, mające na celu wzrost efektywności pracy i racjonalizację kosztów zatrudnienia. Inne kluczowe zmiany w regulaminie przyniosą także ograniczenie kosztów nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych o połowę, a po upływie 5 lat ich likwidację. Spółka kontynuowała działania nad dalszą optymalizacją struktury organizacyjnej i wdrożeniem udoskonalonych procedur. Ich celem jest poprawa konkurencyjności i zapewnienie zrównoważonego rozwoju w nowych segmentach działalności – drogowym i energetycznym. Spółka stosuje w tym zakresie nowoczesne podejście polegające na budowaniu struktur kontraktowych i komplementarnych dla nich specjalistycznych zespołów wspierających z jasno określonymi kompetencjami. Dodatkowo, podążając za dynamicznie zmieniającym się warunkami rynkowymi, unowocześniono system klasyfikacji stanowisk, który zorientowany jest na działalność kontraktową, dzięki czemu Grupa osiągnie poprawę wyników.

W 2017 roku Jednostka dominująca przyjęła nowy schemat organizacyjny, który umożliwi bardziej efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego oraz kompetencji kadrowych. Przekłada się to na eliminację średniego szczebla poziomu zarządczego.

W ramach usprawnienia procesu obsługi roszczeń Jednostka dominująca przeorganizowała dział umów. Ponadto wprowadzono ujednoliconą politykę roszczeniową dzięki której jest możliwa bardziej efektywna współpraca pomiędzy pionem technicznym a prawnym.

Jednostka dominująca wprowadziła nową strukturę zarządzania kontraktami poprzez implementację m.in. nowego systemu budżetowania kontraktów, analizę przez pryzmat segmentów i regionów itp. Ze względu na skrupulatne podejście zarządzania kontraktami, w siedzibie Jednostki dominującej organizowane są comiesięczne spotkania z dyrektorami poszczególnych kontraktów. Ponadto Jednostka dominująca przebudowała strukturę działu kontrolingu operacyjnego poprzez zatrudnienie nowych kontrolerów oraz nowym podziałem regionów.

W ramach ścisłej współpracy pomiędzy spółkami w Grupie, Rada Nadzorcza w dniu 30 listopada 2017 roku powołała Pana Aldasa Rusevičiusa na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

W trakcie 2017 roku oraz po dacie bilansowej a przed publikacją niniejszego sprawozdania nastąpiły zmiany w składzie osobowym Zarządu Emitenta o czym szerzej napisano punkcie 6.3.

2. DZIAŁANOŚĆ GRUPY TRAKCJA

2.1. Podstawowe produkty, towary i usługi

Zakres działalności Grupy Trakcja obejmuje następujące obszary usług:

Kompleksowa modernizacja linii kolejowych

Modernizacja linii kolejowych obejmuje:

- opracowanie i uzgodnienie koncepcji dla wszystkich branż, wykonanie dokumentacji projektowej budowlanej, wykonawczej wraz z uzyskaniem wszystkich zgód i pozwoleń, a także opracowanie dokumentacji powykonawczej,
- wymianę podtorza oraz nawierzchni torowej przy użyciu zmechanizowanych kombajnów podtorzowych i torowych wraz z budową systemu odwodnienia,

- demontaż sieci trakcyjnej wraz z usunięciem starych fundamentów i budowę nowej sieci trakcyjnej z wykorzystaniem nowoczesnych metod posadawiania fundamentów metodą palowania oraz wykorzystaniem pociągów do potokowej wymiany sieci,
- remont lub kompletną przebudowę obiektów inżynieryjnych: przepustów, mostów, wiaduktów,
- budowę układu zasilania dla linii kolejowej,
- kompletną modernizację przejazdów kolejowych (skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi),
- przebudowę systemu sterowania ruchem kolejowym,
- przygotowanie terenów pod budowę,
- wznoszenie kompletnych budowli lub ich części,
- wykonanie instalacji budowlanych, inżynierii budowlanej dróg szynowych i lądowych,
- wykonanie linii elektroenergetycznych napowietrznych i podziemnych,
- wykonanie sieci elektrotrakcji kolejowej i tramwajowej oraz inżynierii wodnej.

Ponadto, w zależności od potrzeb Grupa współpracuje z firmami specjalistycznymi głównie w zakresie robót związanych z zabezpieczeniem ruchu kolejowego i telekomunikacją.

W ramach działalności uzupełniającej prowadzona jest produkcja różnego typu urządzeń przemysłowych wykorzystywanych przy modernizacji infrastruktury kolejowej, do których zaliczają się: rozdzielnie 15 kV trakcyjne i kontenerowe, rozdzielnie prądu stałego 3 kV, 1,5 kV, 1 kV, 0,8 kV, szafy sterownicze, urządzenia sterowania lokalnego i zdalnego oraz napędy odłączników sieci, konstrukcje stalowe dla montażu podstacji i energetyki, wybrany osprzęt sieci trakcyjnej. Ponadto, Grupa kompleksowo realizuje linie wysokich napięć 110 kV, zarówno napowietrzne jak i kablowe, buduje linie energetyczne średniego napięcia, w tym linie potrzeb nietrakcyjnych 15 kV dla infrastruktury kolejowej, wraz ze stacjami transformatorowymi, oraz linie niskiego napięcia na potrzeby: oświetlenia, instalacji przeciwpożarowej, odgromowej, sterowania ruchem kolejowym i infrastrukturą pasażerską oraz innych systemów bezpieczeństwa.

Budownictwo kubaturowe

Budownictwo kubaturowe realizowane w ramach Grupy Trakcja obejmuje:

- budynki użyteczności publicznej,
- obiekty przemysłowe.

Działalność deweloperska

Przedmiotem działalności spółki PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o. wchodzącej w skład Grupy Trakcja jest:

- budownictwo,
- budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne,
- obsługa nieruchomości na własny rachunek,
- wynajem nieruchomości na własny rachunek.

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o. zajmuje się realizacją inwestycji deweloperskich: budowy mieszkań i budowy segmentów na zakupionych wcześniej od Trakcji PRKil (dawniej PRK-7 S.A) gruntach. Spółka realizuje projekty deweloperskie przy udziale Generalnego Wykonawcy.

Budowa infrastruktury drogowej

Budowa infrastruktury drogowej obejmuje:

- drogi – budowę i rekonstrukcję autostrad, dróg, ulic, placów i parkingów; usługi związane z utrzymaniem dróg w okresie zimy i lata,
- mosty - budowę i rekonstrukcję mostów, wiaduktów i estakad,
- tunele – budowę i rekonstrukcję tuneli,

- lotniska – budowę i rekonstrukcję lotniskowych pasów startowych i do lądowania, miejsc postojowych samolotów oraz powierzchni specjalnego przeznaczenia.

Budownictwo energetyczne

Budownictwo energetyczne obejmuje:

- wykonanie koncepcji, opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem wszelkich zgód oraz służebności przesyłu dla przesyłowych linii energetycznych i stacji rozdzielczych wysokich napięć,
- realizację kompleksowego budownictwa sieciowego obiektów elektroenergetycznych,
- wykonanie specjalistycznych instalacji elektroenergetycznych w obiektach przemysłowych, użyteczności publicznej,
- budowę, konserwację oraz remonty sieci oświetlenia drogowego,
- wykonywanie usług związanych z diagnostyką sieci elektroenergetycznej, pomiarami instalacji elektrycznej oraz serwisem i konserwacją.

Inne obszary działalności

Pozostały zakres działalności obejmuje:

- konstrukcję nabrzeży – budowę i przebudowę portów i przystani oraz innych konstrukcji nabrzeżnych,
- infrastrukturę inżynierską – budowę wodociągów, kanalizacji, instalacji wodnych i do uzdatniania wody; oświetlenia dróg i ulic, a także instalacja i usługi naprawcze sygnalizacji świetlnej,
- budowę obiektów sportowych,
- produkcję materiałów budowlanych: betonu asfaltowego, emulsji bitumicznych, w tym również modyfikowanych polimerycznie, betonu, produktów żelbetonowych; wydobywanie i przetwórstwo materiałów budowlanych.

Portfel zamówień Grupy Trakcja na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 1 782 mln zł (z wyłączeniem części przychodów przypadającą na konsorcjantów). W okresie 2017 roku spółki z Grupy Trakcja podpisały kontrakty budowlane o łącznej wartości 1 946 mln zł (z wyłączeniem wartości robót przypadających na konsorcjantów). Aktualny portfel zamówień Grupy Trakcja na dzień 31 grudnia 2017 roku zapewnia pełne wykorzystanie mocy produkcyjnych w kolejnym roku obrotowym. Udział w nowych przetargach w 2018 roku pozwoli Grupie w jeszcze większym stopniu zabezpieczyć swój portfel kontraktów na kolejne okresy.

Grupa Trakcja realizuje głównie kontrakty kolejowe i drogowe na rynku polskim i litewskim. Potencjał sprzętowy i ludzki Grupy pozwala na realizację dużych kilkudziesięcio-kilkuset milionowych kontraktów, w związku z czym Grupa w mniejszym stopniu koncentruje się na lokalnych inwestycjach.

Największe realizowane przez Grupę Trakcja kontrakty w 2017 roku przedstawia poniższa tabela (kwota kontraktu podana z uwzględnieniem wartości robót przypadających na konsorcjantów):

Lp.	Nazwa kontraktu	Kwota netto kontraktu (mPLN)	Typ robót
1.	Modernizacja linii kolejowej E59 na odcinku Wrocław – Poznań, Etap II – odcinek Wrocław – granica woj. Dolnośląskiego	536	kolejowy
2.	Modernizacja linii kolejowej E 30/C-E 30, odcinek Kraków - Rzeszów, etap III (Dębica - Sędziszów Małopolski)	429	kolejowy
3.	Wykonanie robót budowlanych w obszarze LCS Łowicz – odcinek Sochaczew – Żychlin i odcinek Placencja – Łowicz Główny w ramach projektu pn. „Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Warszawa-Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew-Swarzędz”	428	kolejowy
4.	Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej E20 Siedlce - Terespol dla zadania pn. "Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Siedlce - Terespol, etap III - LCS Terespol"	418	kolejowy
5.	Opracowanie projektów wykonawczych i realizacja robót dla LCS Warszawa Okęcie w ramach Projektu POIiŚ 7.1-19.1.a. pn. "Modernizacja linii kolejowej nr 8, odcinek Warszawa Okęcie - Radom (LOT A, B, F)	374	kolejowy
6.	Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „Prace na liniach kolejowych nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691 na odcinku Chybie – Żory – Rybnik – Nędza / Turze”	374	kolejowy
7.	Modernizacja linii kolejowej E 30/C-E 30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III; na odcinku Sędziszów Małopolski – Rzeszów Zachodni w km 133,600 – 154,900	304	kolejowy
8.	Projekt i budowa drogi ekspresowej S-5 na odcinku od węzła Szubin (z węzłem) do węzła Jaroszewo (z węzłem) o długości około 19,3 km	298	drogowy
9.	Budowa Węzła sieci transeuropejskiej – III etap zachodniej obwodnicy miasta Wilno	288	drogowy
10.	Realizacja robót budowlanych w ramach Przetargu nr 1 - Modernizacja odcinka Jaworzno Szczakowa - Trzebinia (km 1,150 - 0,000 linii nr 134, km 15,810 - 29,110 linii nr 133) w ramach projektu "Modernizacja linii kolejowej E 30, odcinek Zabrze - Katowice - Kraków, etap IIb".	235	kolejowy
11.	Zadanie A: Opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizacja robót budowlanych realizowanych w ramach projektu „Rewitalizacja linii kolejowej nr 405 odcinek granica województwa – Słupsk - Ustka”, Zadanie B: Zaprojektowanie i wykonanie zabudowy urządzeń srk od stacji Szczecinek km 71,480 do km 104,515 realizowanych w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa i likwidacja zagrożeń eksploatacyjnych na sieci kolejowej”	165	kolejowy
12.	Modernizacja linii kolejowej E59 na odcinku Wrocław – Poznań, Etap III – odcinek Czempin – Poznań	157	kolejowy
13.	Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 682 na odcinku Łapy-Markowszczyzna	142	drogowy
14.	Rozwój drogi E67 (VIA BALTICA) sieci transeuropejskiej. Rozwój odcinka Kowno-Marijampole. Etap I. Rekonstrukcja odcinka drogi A5 Kowno-Marijampole-Suwałki od 23,40 do 35,40 km	128	drogowy

2.2. Struktura sprzedaży

Strukturę sprzedaży w podziale na rodzaje robót, produkcję i pozostałą działalność prezentuje poniższa tabela:

	2017		2016	
	wartość	udział	wartość	udział
Roboty kolejowe	702 778	51,1%	737 043	53,4%
Roboty drogowe	496 288	36,1%	507 997	36,8%
Roboty mostowe	25 993	1,9%	23 285	1,7%
Roboty tramwajowe	3 124	0,2%	5 133	0,4%
Roboty energetyczne	30 370	2,2%	26 054	1,9%
Produkcja	32 366	2,4%	40 717	2,9%
Pozostała działalność	83 372	6,1%	40 944	3,0%
Razem przychody ze sprzedaży	1 374 291	100%	1 381 173	100%

2.3. Rynki zbytu i źródła zaopatrzenia

Sprzedaż usług budowlano - montażowych Grupy w 2017 roku realizowana była na rynku polskim i litewskim.

Strukturę geograficzną przychodów ze sprzedaży 2017 i 2016 roku prezentuje poniższa tabela:

	2017		2016	
	wartość	udział	wartość	udział
Kraj	948 270	69,0%	869 800	63,0%
Zagranica	426 021	31,0%	511 373	37,0%
Razem przychody ze sprzedaży	1 374 291	100%	1 381 173	100%

Głównym odbiorcą Grupy jest spółka PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. („PKP PLK S.A.”), pozostałymi zamawiającymi są m.in.: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Litewska Administracja Drogowa oraz Urząd Miasta Wilno.

Struktura odbiorców wskazuje, że Grupa uzależniona jest od spółki PKP PLK S.A., która posiadała 45% udział w skonsolidowanych przychodach ze sprzedaży w 2017 roku. Od początku istnienia Grupy jest to główny klient w strukturze odbiorców. Drugi z kolei największy zamawiający - Litewska Administracja Drogowa posiadał 8% udział w strukturze skonsolidowanych przychodów w tym samym roku. Żaden z wymienionych kontrahentów nie jest formalnie powiązany z Grupą.

Struktura dostawców w analizowanym okresie pokazuje, że Grupa nie jest silnie uzależniona od żadnego z kontrahentów. W 2017 roku udział żadnego z dostawców nie osiągnął poziomu powyżej 10 % wartości zakupów materiałów i usług Grupy. Udział największego dostawcy w całkowitych zakupach materiałów i usług Grupy wyniósł ok. 3,5%.

2.4. Wydarzenia 2017 roku

Znaczące umowy	RB
20.01.2017 r. Spółka zawarła jako Lider konsorcjum umowę z PKP PLK S.A. na zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w ramach projektu: „Prace na liniach kolejowych nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691 na odcinku Chybie – Żory – Rybnik – Nędza / Turze” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 5.2-5 o wartości netto 373,7 mln zł. Planowany udział Emitenta wynosi 124,5 mln zł. netto. Prace mają być zrealizowane w ciągu 30 miesięcy od daty podpisania umowy.	2/2017
18.04.2017 r. Spółka podpisała jako Lider konsorcjum umowę z PKP PLK S.A. na wykonanie robót budowlanych w obszarze LCS łowicz – odcinek Sochaczew – Żychlin i odcinek Placencja – łowicz Główny w ramach projektu pn. „Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Warszawa-Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew-Swarzędz”, realizowanego w ramach unijnego instrumentu finansowego „Connecting Europe Facility” (CEF). Planowany udział netto Emitenta wynosi 428,5 mln złotych. Prace mają być zrealizowane w ciągu 42 miesięcy od daty rozpoczęcia robót.	5/2017
26.05.2017 Spółka podpisała umowę z PKP PLK S.A. na zaprojektowanie i wykonanie robót w formule „projektuj i buduj” dla: Zadanie A: opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizacja robót budowlanych w ramach projektu pn. „Rewitalizacja linii Kolejowej nr 405 odcinek granica województwa – Słupsk-Ustka”, Zadanie B: zaprojektowanie i wykonanie zabudowy urządzeń srk od stacji Szczecinek km 71,480 do km 104,515 (granica województw zachodniopomorskiego i pomorskiego) w ramach projektu pn.: Poprawa bezpieczeństwa i likwidacja zagrożeń eksploatacyjnych na sieci kolejowej”. Wartość netto umowy wynosi 165 mln zł. Prace mają być zrealizowane w ciągu 31 miesięcy od daty rozpoczęcia robót.	10/2017
16.08.2017 r. Spółka zawarła umowę z PKP PLK S.A. na zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej E20 Siedlce – Terespol dla zadania pn. „Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Siedlce – Terespol, ETAP III – LCS Terespol”. Wartość netto umowy wynosi 417,5 mln zł. Prace mają być zrealizowane w ciągu 36 miesięcy od daty rozpoczęcia robót.	15/2017
29.11.2017 Spółka z Grupy, AB Kauno Tiltai, podpisała umowę z Litewskim Zarządem Dróg przy Ministerstwie Komunikacji na „rozwój drogi E67 (VIA BALTIVA) sieci transeuropejskiej. Rozwój odcinka Kowno-Marijampole. Etap I. Rekonstrukcja odcinka drogi A5 Kowno-Marijampole-Suwałki od 23,40 do 35,40 km”. Umowa została zawarta w ramach konsorcjum, a wartość netto Umowy wynosi 30 503 447 euro (128 087 024,30 złotych). Prace mają być zrealizowane w ciągu 8 miesięcy od dnia wejścia umowy w życie (nie wliczając okresu od 15 grudnia do 15 marca).	21/2017

Pozostałe	RB
9.01.2017 r. Spółka przekazała do publicznej wiadomości terminy publikacji raportów okresowych w 2017 r.	1/2017
15.03.2017 W wyniku przeprowadzonego testu na utratę wartości firmy (tzw. goodwill) przypisanej do ośrodka wypracowującego środki pieniężne, w którego skład wchodzi następujące spółki zależne: Przedsiębiorstwo Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe Białystok S.A., Zarząd Spółki podjął decyzję o konieczności dokonania odpisu aktualizującego wartość tego aktywa w skonsolidowanym bilansie Grupy Trakcja w wysokości 11 799 tys. zł, który rozpoznao w skonsolidowanym wyniku 2016 roku.	3/2017
21.03.2017 r. Spółka przekazała do publicznej wiadomości korektę skonsolidowanego raportu rocznego za rok obrotowy 2016. Spółka wyjaśniła, iż błędne wskazanie polegało na powtórzeniu w pozycji (wierszu) „Zysk (strata) brutto segmentu” dla poszczególnych segmentów operacyjnych w roku 2016 wartości ww. pozycji z roku 2015.	4/2017
18.05.2017 Zarząd Spółki podjął uchwałę w sprawie podziału zysku za 2016 rok, rekomendując Walnemu Zgromadzeniu Spółki, aby zysk w wysokości 28 698 634,86 złotych przeznaczyć:	6/2017
- w kwocie 22 615 801,12 złotych (tj. 0,44 zł na jedną akcję) na wypłatę dywidendy, - w kwocie 6 082 833,74 złotych na kapitał zapasowy.	
23.05.2017 Rada Nadzorcza podjęła uchwałę, w której proponuje Walnemu Zgromadzeniu Spółki podział zysku za 2016 rok:	7/2017
- w kwocie 25 699 774,00 złotych (tj. 0,5 zł na jedną akcję) na wypłatę dywidendy, - w kwocie 2 998 860,86 złotych na kapitał zapasowy.	
23.05.2017 Rada Nadzorcza Spółki podjęła decyzję o wyborze Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.	8/2017
24.05.2017 Spółka zwołała Zwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 27 czerwca 2017 r., na godz. 9:00.	9/2017
29.05.2017 Spółka przekazała odpowiedzi na pytania Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego PZU S.A. działającego w imieniu Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU „Złota Jesień” - Akcjonariusza Spółki zadane w formie pisemnej w dniu 16 maja 2017	11/2017
27.06.2017 Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę, aby zysk Spółki za 2016 rok w wysokości 28 698 634,86 złotych przeznaczyć:	12/2017
- w kwocie 25 699 774,00 złotych (tj. 0,50 zł na jedną akcję) na wypłatę dywidendy, - w kwocie 2 998 860,86 złotych na kapitał zapasowy	
27.06.2017 Zarząd Spółki podał do publicznej wiadomości treść podjętych uchwał na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Spółki, które odbyło się w dniu 27.06.2017 r.	13/2017
27.06.2017 Zarząd Spółki przekazał wykaz akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Spółki z dnia 27.06.2017 r.	14/2017
27.10.2017 Spółka opublikowała wstępne jednostkowe i skonsolidowane wyniki za III kwartał 2017 roku	17/2017
17.11.2017 Zarząd Spółki poinformował, iż Spółka otrzymała zawiadomienie w trybie art. 19 ust. 1 rozporządzenia MAR złożone wspólnie przez Jarosława Tomaszewskiego (Prezesa Zarządu Emitenta) i Marię Joannę Tomaszewską jako osobę blisko związaną rodzinnie z Jarosławem Tomaszewskim (żona).	18/2017
22.11.2017 i 23.11.2017 Zarząd Spółki poinformował, iż Spółka otrzymała zawiadomienie w trybie art. 19 ust. 1 rozporządzenia MAR złożone przez Comsa S.A. jako osobę blisko związaną z Fernando Perea Samarra i Jorge Miarnau Montserrat (członkami Rady Nadzorczej Emitenta).	19/2017 i 20/2017
22.12.2017 Spółka poinformowała o obustronnym podpisaniu Porozumienia pomiędzy PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. („PKP PLK”) a Wykonawcami reprezentowanymi przez Spółkę (lidera konsorcjum) w celu dokonania rozliczenia Umowy nr 90/119/0002/11/Z/I z dnia 27.05.2011 r. na wykonanie robót budowlanych modernizacji linii kolejowej nr 9 na odcinku od km 236,920 do km 287,700 objętym obszarem Lokalnego Centrum Sterowania z siedzibą w Malborku (Kontrakt). Porozumienie zostało zawarte w związku ze złożonymi przez Wykonawcę roszczeniami związanymi z rozliczeniem robót oraz zwrotem kosztów wynikających z przedłużenia Kontraktu. łączna wartość porozumienia opiewa na kwotę 19 538 558,89 zł.	23/2017

Zmiany w składzie Zarządu	RB
14.09.2017 r. Spółka poinformowała o uchwale Rady Nadzorczej Spółki, mocą której powołano Pana Macieja Sobczyka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki z dniem 14 września 2017 roku	16/2017
30.11.2017 r. Spółka poinformowała o uchwale Rady Nadzorczej Spółki, mocą której powołano Pana Aldas Rusevičius na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki z dniem 30 listopada 2017 roku	22/2017

2.5. Ważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Trakcja mające znaczący wpływ na działalność

Główny wpływ na wyniki finansowe osiągnięte w okresie 2017 roku oraz w kolejnych latach obrotowych mają realizowane przez spółki Grupy kontrakty długoterminowe o usługi budowlane. Główne kontrakty realizowane w trakcie 2017 roku zostały przedstawione w nocie 2.1 niniejszego sprawozdania. Informacje dotyczące istotnych umów na usługi budowlane zawartych w trakcie 2017 roku zostały przedstawione w nocie 2.6 niniejszego sprawozdania. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym zostały przedstawione w nocie 5.7 niniejszego sprawozdania.

Zakończenie procesu optymalizacji struktury organizacyjnej w Spółce Trakcja PRKiI

Wobec istotnego opóźnienia perspektywy finansowej 2014-2020 w ogłoszanych przetargach na rynku infrastrukturalnym, głównie kolejowym Zarząd Spółki podjął w 2016 roku decyzję o optymalizacji struktury organizacyjnej Spółki, która w efekcie prowadziła do likwidacji stanowisk pracy na podstawie art. 2 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. 2003 Nr 90 poz. 844 z późn. zm.). W dniu 22 września 2016 roku Zarząd Spółki ogłosił Regulamin zwolnień grupowych oraz przekazał stosowne informacje organizacjom związkowym działającym w Spółce.

W 2017 roku Jednostka dominująca zakończyła rozpoczęty w 2016 roku proces restrukturyzacji Spółki i tym samym w wyniku rozliczenia rezerwy utworzonej na wypłatę świadczeń na rzecz zwalnianych pracowników dokonała jej rozwiązania na kwotę 1 831 tys. zł. O utworzeniu rezerwy Emitent informował raportem bieżącym nr 23/2016.

Grupa kontynuuje dywersyfikację swojej działalności. Grupa w ostatnich latach istotnie wzmocniła swoją pozycję na rynku drogowym utrzymując wysoką pozycję na rynku budownictwa kolejowego. Ponadto Grupa podejmuje działania w celu wzmocnienia swojej pozycji na innych rynkach geograficznych oraz w innych segmentach budownictwa infrastrukturalnego. Jednostka dominująca jest obecna w segmencie tramwajowym (rynek miejski). Jednostka dominująca realizuje również zadania na rynku energetycznym.

2.6. Umowy znaczące dla działalności

2.6.1. Istotne umowy na usługi budowlane

Najważniejsze umowy na usługi budowlane zawarte przez spółki Grupy Trakcja w 2017 roku (kwota kontraktu podana z uwzględnieniem wartości robót przypadających na konsorcjantów):

Lp.	Nazwa kontraktu	Kwota netto kontraktu (mln PLN)	Spółka	Typ kontraktu
1.	Wykonanie robót budowlanych w obszarze LCS Łowicz – odcinek Sochaczew – Żychlin i odcinek Placencja – Łowicz Główny w ramach projektu pn. „Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Warszawa-Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew-Swarzędz”	428	Trakcja PRKiI S.A.	kolejowy
2.	Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej E20 Siedlce - Terespol dla zadania pn. "Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Siedlce - Terespol, etap III - LCS Terespol"	418	Trakcja PRKiI S.A.	kolejowy
3.	Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „Prace na liniach kolejowych nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691 na odcinku Chybie – Żory – Rybnik – Nędza / Turze”	374	Trakcja PRKiI S.A.	kolejowy
4.	Zadanie A: Opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizacja robót budowlanych realizowanych w ramach projektu „Rewitalizacja linii kolejowej nr 405 odcinek granica województwa – Słupsk - Ustka”, Zadanie B: Zaprojektowanie i wykonanie zabudowy urządzeń srk od stacji Szczecinek km 71,480 do km 104,515 realizowanych w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa i likwidacja zagrożeń eksploatacyjnych na sieci kolejowej”	165	Trakcja PRKiI S.A.	kolejowy
5.	Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 682 na odcinku Łapy-Markowszczyzna	142	Trakcja PRKiI S.A.	drogowy
6.	Rozwój drogi E67 (VIA BALTICA) sieci transeuropejskiej. Rozwój odcinka Kowno-Marijampole. Etap I. Rekonstrukcja odcinka drogi A5 Kowno-Marijampole-Suwałki od 23,40 do 35,40 km	128	AB Kauno tiltai	drogowy
7.	Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 676 wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną na odcinku Białystok - Supraśl wraz z obejściem m. Ogrodnicki i m. Krasne	99	Trakcja PRKiI S.A., PEUiM Sp. z o.o.	drogowy
8.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 548 Stolno-Wąbrzeźno od km 0+005 do km 29+619 z wyłączeniem węzła autostradowego w m. Lisewo od km 14+144 do km 15+146	68	Trakcja PRKiI S.A.	drogowy
9.	Zaprojektowanie i wykonanie robót w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Prace na linii kolejowej nr 201 na odcinku Nowa Wieś Wielka - Maksymilianowo” - etap II	60	Trakcja PRKiI S.A.	kolejowy
10.	Zadanie 1: Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 685 wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną na odcinku Zabłudów – Nowosady wraz z obejściem m. Trześcianka i m. Narzew – odcinek I od km 0+000 do km 8+462	39	PEUiM Sp. z o.o.	drogowy
11.	Przebudowa drogi krajowej nr 6 Šilutė-Rusnė	33	AB Kauno tiltai	drogowy
12.	Rozbudowa drogi krajowej nr 22 na odcinku Czarlin - Knybawa	28	Trakcja PRKiI S.A.	drogowy
13.	Budowa przedłużenia ul. Sitarskiej w Białymstoku (drogi powiatowej) na odcinku od skrzyżowania z ul. Kozłową do skrzyżowania z ul. Świętokrzyską z dwupoziomowym skrzyżowaniem z torami kolejowymi w kierunku Kuźnicy	28	PEUiM Sp. z o.o.	drogowy
14.	Zaprojektowanie i wykonanie skrzyżowań dwupoziomowych w Kobylce Ossów, Kobylce, Jasienicy Mazowieckiej, Łochowie i Toporze realizowane w ramach projektu „Prace na linii E75 na odcinku Sadowne - Czyżew wraz z robotami pozostałymi na odcinku Warszawa Rembertów - Sadowne”, część nr 2 - Zaprojektowanie i wykonanie skrzyżowań dwupoziomowych w Łochowie i Toporze	28	Trakcja PRKiI S.A.	drogowy
15.	Wykonanie dokumentacji projektowej i robót budowlanych na odcinku Poznań Wschód - Mogilno od km 0,265 do km 73,000, w ramach zadania pn.: „Prace na linii nr 353 Poznań Wschód-Dziarnowo”	27	Trakcja PRKiI S.A.	kolejowy
16.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 224 na odcinku Godziszewo - węzeł autostrady A1 Stanisławie	20	Trakcja PRKiI S.A.	drogowy
17.	Pozostałe kontrakty	406	-	różne
RAZEM		2 491		

2.6.2. Umowy ubezpieczenia

Jednostka dominująca oraz spółki z Grupy posiadają standardowe polisy ubezpieczeniowe obejmujące ochroną ubezpieczeniową majątek ruchomy na wypadek szkody, ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej wobec osób trzecich w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz posiadany mieniem, a także umowy ubezpieczenia ryzyk budowlanych. Ponadto, Grupa posiada standardowe polisy ubezpieczeniowe obejmujące ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną członków organów Spółki oraz spółek z Grupy.

Powyższe umowy ubezpieczenia zostały zawarte z następującymi ubezpieczycielami: Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA S.A., STU Na Życie Ergo Hestia S.A., Allianz S.A., PZU S.A., AXA Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji S.A., InterRisk Towarzystwem Ubezpieczeń S.A., Lietuvos draudimas AB, Balta AAS, ERGO Insurance SE Lithuanian Branch, ADB Gjensidige i P&C Insurance AS, AAS „BTA Baltic Insurance Company“ filialas Lietuvoje, Gjensidige Forsikring ASA, Norge, Svensk filial.

Umowy ubezpieczenia OC członków zarządu zostały zawarte z AIG Europe Limited Sp. z o.o. oddział w Polsce i Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz Polska S.A.

2.6.3. Umowy współpracy i kooperacji

Grupa posiada umowy ramowe w sprawie współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego zawarte z podmiotami: mBank S.A. oraz Luminor Bank AB. Przedmiotem umów jest określenie zasad współpracy w zakresie zawierania transakcji rynku finansowego pomiędzy Grupą a bankiem. Trakcja PRKiI posiada umowę faktoringu z regresem na czas nieokreślony zawartą z mFactoring S.A.

2.7. Główne lokaty i inwestycje kapitałowe

2.7.1. Inwestycje o charakterze rzeczowym

Nakłady na inwestycje w Grupie w 2017 roku wyniosły 55 052 tys. zł.

Grupa zrealizowała następujące inwestycje w 2017 roku:

	Zakup środki własne	Leasing	Kredyty i pożyczki	Razem
Inwestycje rozwojowe	12 426	8 196	7 721	28 343
Inwestycje odtworzeniowe	18 657	1 337	-	19 994
Inwestycje modernizacyjne	4 216	-	2 500	6 716
Razem	35 299	9 533	10 221	55 053

Grupa zrealizowała następujące inwestycje w 2016 roku:

	Zakup środki własne	Leasing	Kredyty i pożyczki	Razem
Inwestycje rozwojowe	14 904	16 275	-	31 179
Inwestycje odtworzeniowe	6 003	1 804	-	7 806
Inwestycje modernizacyjne	9 522	-	-	9 522
Razem	30 429	18 079	-	48 508

W ramach poszczególnych segmentów operacyjnych nakłady inwestycyjne wyniosły:

- segment „Budownictwo cywilne – Polska” – 35 193 tys. zł (w 2016 r.: 34 333 tys. zł);
- segment „Budownictwo, inżynieria i umowy koncesyjne – kraje bałtyckie” – 19 860 tys. zł (w 2016 r.: 14 174 tys. zł);
- pozostałe segmenty – 0 tys. zł (w 2016 r.: 0 tys. zł);

Do głównych inwestycji rozwojowych należały nakłady na nową bazę sprzętową w Bieńkowicach, modernizacja lokomotywy spalinowej SM42-2376 i SM42-2377 (sfinansowanej w formie umowy leasingu finansowego), wykup z leasingu palownicy KK2750 oraz zakup podbijarki Plassermatic.

Do głównych inwestycji odtworzeniowych należy wymiana sprzętu budowlanego (koparki, spychacze, ładowarki, wywrotki, walce, równiarki, układarka asfaltu, frezarki) oraz sprzętu IT (serwery, komputery, telefony komórkowe).

Wśród kluczowych inwestycji modernizacyjnych znajdują się wydatki na wytwórnię mas bitumicznych oraz unowocześnienie pojazdu szynowego WM-15H.

Grupa planuje w 2018 roku ponieść nakłady inwestycyjne na poziomie ok. 44 221 tys. zł. Planowane inwestycje zakłada się sfinansować w następujący sposób:

Środki własne	22 621
Leasing finansowy	21 600
Kredyty i pożyczki	-
Razem	44 221

W opinii Zarządu Grupa jest w stanie zrealizować obecne i przyszłe założenia inwestycyjne w oparciu o środki własne wygenerowane z podstawowej działalności operacyjnej oraz transakcji leasingu finansowego.

2.7.2. Inwestycje kapitałowe Grupy, w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza Grupą oraz opis metod ich finansowania

W 2017 roku Grupa prowadziła inwestycje kapitałowe.

W 2017 roku zostały utworzone:

- spółka zależna ТРАКЦІЯ УКРАЇНА („Trakcja Ukraina” Sp. z o.o.) na Ukrainie wraz z dwoma podmiotami zależnymi: Trakcja Infra Sp. z o.o. oraz Trakcja Asphalt Sp. z o.o.;
- oddział spółki Trakcja PRKiI S.A. na Ukrainie;
- oddział spółki AB Kauno Tiltai na Ukrainie.

Szczegóły dotyczące nowych spółek zostały opisane w nocie 1.2 niniejszego sprawozdania.

2.8. Strategia i kierunki rozwoju Grupy

W roku 2017 Grupa pomyślnie kontynuowała organizacyjną i prawną restrukturyzację Grupy w celu uzyskania efektów synergii, wzrostu efektywności operacyjnej i zwiększenia siły finansowej.

Grupa Trakcja planuje w roku 2018 kontynuować działania mające na celu dalszą poprawę wyników Grupy, kierując się następującymi przesłankami strategicznymi:

- rozwój poprzez wzrost organiczny,
- wprowadzenie struktury organizacyjnej zorientowanej kontraktowo,
- zwiększenie efektywności i wydajności poprzez lepszą organizację robót, szersze wykorzystanie synergii i systemy motywacyjne,
- poprawa zarządzania przepływami pieniężnymi i zmniejszenie stanu zadłużenia,
- wykorzystanie w większym stopniu sił własnych w realizacji kontraktów,
- selektywny wybór kontraktów do realizacji w formule konsorcjum.

Istotnymi czynnikami sukcesu Grupy Trakcja będą wdrożone systemy motywacyjne zachęcające pracowników do szukania dalszych udoskonaleń w działaniach operacyjnych oraz “przepływ wiedzy” (knowledge-sharing) pomiędzy różnymi spółkami Grupy.

Wzmocnienie pozycji na polskim rynku kolejowym usług budowlano-montażowych

Zarząd Spółki Trakcja PRKiI planuje w 2018 roku i latach następnych skoncentrować swoje wysiłki na polskim rynku kolejowym usług budowlano-montażowych i wzmocnić pozycję rynkową na rynku drogowym. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe dzięki skutecznemu wsparciu organizacyjnemu i finansowemu dla obszaru ofertowania i kontraktacji oraz obszaru realizacji kontraktów poprzez utworzenie nowych jednostek m.in. Działu przygotowania produkcji i optymalizacji projektów.

Nadrzędnym celem w zarządzaniu finansowym będzie efektywniejsze zarządzanie kapitałem obrotowym. Jego oczekiwane skutki to lepsza płynność finansowa, minimalizacja zapotrzebowania na kapitał obrotowy i utrzymanie bezpiecznego poziomu zadłużenia Grupy.

Wzmocnienie pozycji Grupy na innych rynkach

Grupa w 2017 roku utworzyła oddziały Jednostki dominującej oraz AB Kauno Tiltai na Ukrainie. Ponadto zostały utworzone spółki Trakcja Ukraina Sp. z o.o. na Ukrainie oraz dwa podmioty zależne: Trakcja Infra Sp. z o.o. oraz Trakcja Asfalt Sp. z o.o. W grudniu 2017 roku podpisano umowę na produkcję i wbudowanie masy bitumicznej na Moście Centralnym w Dnipro pomiędzy Trakcja Infra a podmiotem prywatnym. W styczniu 2018 roku Trakcja Asfalt podpisała umowę na produkcję mas bitumicznych z przedsiębiorstwem komunalnym miasta Dnipro a w lutym 2018 roku Trakcja Infra podpisała umowę z miastem Dnipro na remont ulic.

Ponadto Spółka Trakcja PRkil w marcu 2017 roku uzyskała certyfikację budowlaną VOB, umożliwiającą udział w przetargach publicznych na terenie Niemiec. Ze względu na powszechne uznanie w branży, posiadanie certyfikacji budowlanej VOB jest również często wymogiem stawianym przez zamawiających prywatnych. Certyfikacja budowlana VOB daje Spółce również dużo lepszą pozycję startową w procesie uzyskania certyfikacji branżowej, dającej dostęp do bardzo perspektywicznego niemieckiego rynku energetycznego.

Dywersyfikacja działalności Grupy

W ramach dywersyfikacji działalności Grupa podjęła działania na rynku energetycznym poprzez realizację linii wysokich napięć 110 kV, zarówno napowietrznych jak i kablowych, buduje linie energetyczne średniego napięcia, w tym linie potrzeb nietrakcyjnych 15 kV dla infrastruktury kolejowej, wraz ze stacjami transformatorowymi, oraz linie niskiego napięcia na potrzeby: oświetlenia, instalacji przeciwpożarowej, odgromowej, sterowania ruchem kolejowym i infrastrukturą pasażerską oraz innych systemów bezpieczeństwa.

2.9. Perspektywy rozwoju Grupy

Zarząd ocenia pozytywnie perspektywy wzrostu dla Grupy w roku 2018. Portfel zamówień na dzień 31 grudnia 2017 roku kształtował się na poziomie 1 782 mln zł (z wyłączeniem części przychodów przypadającą na konsorcjantów).

Grupa Trakcja konsekwentnie rozwija kompetencje w różnych sektorach budownictwa infrastrukturalnego. Jednostka dominująca aktywnie uczestniczy w realizacji inwestycji kolejowych zaplanowanych w najbliższych latach. Zgodnie ze zaktualizowanym Krajowym Programem Kolejowym przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 23 listopada 2016 roku, wartość inwestycji kolejowych do roku 2023 roku powinna przekroczyć 60 mld zł. Grupa będzie również ubiegać się o kontrakty drogowe. Przewidywana wartość inwestycji przez Program Budowy Dróg Krajowych (PBDK) oraz zadania realizowane przez lokalnych zarządców infrastruktury drogowej wynoszą 107 mld zł. Ponadto, Jednostka dominująca przygotowując się do pozyskania kontraktów z programów samorządowych utworzyła strukturę regionalnych biur drogowych w 6 lokalizacjach na terenie kraju. Jednostka dominująca rozpoczęła ekspansję na rynek miejskiego transportu szynowego, jednocześnie będzie dążyć do dalszego rozwoju w dziedzinie energetyki w szczególności w zakresie budowy i modernizacji linii przesyłowych oraz zasilania obiektów.

2.10. Charakterystyka zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju Grupy

Poniżej przedstawiono kluczowe czynniki, które w opinii Zarządu Jednostki dominującej obecnie mają lub w niedalekiej przyszłości mogą mieć wpływ na działalność Grupy. Informacje o istotnych postępowaniach i sporach przeciwko spółkom Grupy, jak również karach znajdujących się w nacie 5.6 niniejszego sprawozdania.

Do najważniejszych czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na wyniki finansowe Grupy zaliczamy:

- Poziom wydatków na infrastrukturę kolejową i drogową w Polsce i na Litwie.

- Sprawność otwierania i podpisywania kontraktów przez Zamawiających.
- Konkurencja ze strony innych podmiotów.
- Brak barier rynkowych.
- Kształtowanie się cen surowców i materiałów budowlanych.
- Kształtowanie się kursów walutowych, w szczególności kursu euro.
- Wpływ polityki monetarnej Banku Centralnego na zmiany oprocentowania kredytów.
- Terminowość regulowania zobowiązań przez odbiorców.
- Zmniejszenie się liczby oferentów na polskim rynku kolejowym
- Zmiany przepisów prawa wyznaczających zakres działalności Grupy, w tym przepisów podatkowych, jak i przepisów dotyczących innych obciążeń o charakterze publicznoprawnym.

Do najważniejszych czynników wewnętrznych mających istotny wpływ na wyniki finansowe Grupy zaliczamy:

- Trafność oszacowania kosztów realizowanych projektów, mającą bezpośredni wpływ na decyzje w sprawie strategii udziału w przetargach, wycenę kontraktów do przetargów i w efekcie marże osiągnięte na kontraktach.
- Zdolność pozyskiwania nowych kontraktów budowlanych.
- Liczba wygrywanych kontraktów w ramach programu „Krajowy Program Kolejowy do roku 2023”.
- Liczba wygrywanych kontraktów w ramach programu „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023, z perspektywą do roku 2025”.
- Zdolność pozyskiwania wysoko wykwalifikowanej kadry.
- Zdolność do realizacji strategii rozwoju Grupy Emitenta.
- Zdolność do dalszej dywersyfikacji działalności.

2.11. Czynniki ryzyka i zagrożeń

Grupa Trakcja w ramach prowadzenia swojej działalności narażona jest na różne rodzaje ryzyka, które można podzielić na poniższe grupy:

- Ryzyko branżowe,
- Ryzyko realizacji kontraktów,
- Ryzyko finansowe.

Ryzyko branżowe

W ramach tego ryzyka Grupa narażona jest na ryzyko związane z nasileniem się konkurencji. Rynek budownictwa kolejowego oraz drogowego w Polsce i krajach bałtyckich, na którym Grupa prowadzi swoją działalność jest atrakcyjny ze względu na planowane znaczne nakłady inwestycyjne. Bariery wejścia na rynek budownictwa kolejowego i drogowego w Polsce i krajach bałtyckich nie są wysokie, dlatego też liczba nowych podmiotów stale się zwiększa. Ponadto, istotnym czynnikiem mającym wpływ na pozycję rynkową Grupy Trakcja są plany finansowe polskiego i litewskiego rządu dotyczące modernizacji infrastruktury.

Powyższe ryzyko branżowe może mieć istotny wpływ na perspektywy rozwoju Grupy i jej sytuację finansową. Przewagą konkurencyjną Grupy Trakcja jest ponad siedemdziesięcioletnia praktyka rynkowa spółek z Grupy, która pozwoliła na wypracowanie wysokiej jakości systemów realizacji zleceń wysoko cenionych przez

Partnerów. Głównym atutem Grupy jest możliwość kompleksowej realizacji inwestycji własnym potencjałem we wszystkich branżach (roboty torowe, obiekty inżynieryjne, sieć trakcyjna), posiadany portfel zleceń oraz:

- posiadanie wysoko wykwalifikowanej, kadry zarządzającej i zorientowanej na klienta załogi,
- duże doświadczenia w profesjonalnej realizacji i koordynacji robót realizowanych terminowo wg najwyższych standardów europejskich,
- posiadanie nowoczesnego parku maszynowego.

Grupa posiada przewagę konkurencyjną nad wieloma firmami, a pozycja Grupy na rynku usług związanych z infrastrukturą kolejową i drogową w Polsce i w krajach bałtyckich jest ugruntowana i stabilna. Powyższe silne strony Grupy Trakcja minimalizują ryzyko związane z nasileniem się konkurencji.

Ryzyko realizacji kontraktów

Nieodłącznym ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności Grupy Trakcja jest ryzyko realizacji kontraktów. Wpływ na to ryzyko mogą mieć głównie następujące czynniki: nieuzyskanie w określonym terminie decyzji administracyjnych przewidzianych m.in. przepisami Prawa Budowlanego, Kodeksu Postępowania Administracyjnego (KPA) lub Prawa Ochrony Środowiska; zmiany cen materiałów i surowców; zmiany cen usług podwykonawców; nieukończenia lub opóźnienia w wykonaniu przez podwykonawców prac niezbędnych do rozpoczęcia realizacji projektów; niedoszacowania kosztów; potencjalne kary za uchybienie w realizacji kontraktów; niekorzystne warunki pogodowe. Ryzyko niedoszacowania kosztów kontraktów może występować w przypadku trudnych do zidentyfikowania na etapie przygotowania przez Grupę oferty przetargowej prac niezbędnych do wykonania zamówienia i ceną za ich wykonanie. W ramach realizacji kontraktów budowlanych spółki z Grupy Trakcja zawierają umowy z podwykonawcami zwykle w terminach późniejszych niż umowa z inwestorem, co może rodzić ryzyko, iż przyjęta cena usługi świadczona na rzecz Grupy przez podwykonawców będzie wyższa, niż przyjęta cena na etapie wyceny kontraktu i jego podpisania. Ceny w umowach z inwestorem są stałe i nie podlegają zmianie przez okres trwania kontraktu. Grupa Trakcja ponosi ryzyko niedotrzymania terminów wykonania przedmiotu zawartych umów o roboty budowlane, a także wykonania robót gwarancyjnych związanych z usuwaniem wad i usterek, co w konsekwencji wiąże się z prawem inwestora do wykorzystania ww. zabezpieczeń bądź z żądaniem kar umownych. Grupa nie może również wykluczyć ryzyka związanego z ewentualnymi sporami dotyczącymi należytego lub nieterminowego wykonania ww. umów. Zrealizowanie się wspomnianych czynników może mieć negatywny wpływ na wyniki finansowe Emitenta.

Zarząd Emitenta podejmuje odpowiednie działania mające na celu zminimalizowanie tych ryzyk np. poprzez wdrożenie nowoczesnego systemu zarządzania kontraktami, pozwalającego zarządzać budżetami i harmonogramami wielu dużych projektów realizowanych równocześnie w oparciu o szczegółowe dane jednostkowe rejestrowane w czasie rzeczywistym. Dodatkowo Grupa stale monitoruje ceny usług podwykonawców, aby podpisywane umowy miały dopasowane odpowiednio parametry dotyczące czasu trwania kontraktu oraz wartości umowy do sytuacji rynkowej. Dzięki inicjatywie wdrożenia systemu centralnych zakupów dla wszystkich realizowanych projektów i wszystkich jednostek organizacyjnych wsparcia, Grupa zamierza osiągnąć istotne i trwałe oszczędności kosztowe oraz zoptymalizować zakupy. Ponadto, długoletnia praktyka rynkowa pozwoliła Grupie Trakcja na wypracowanie technik zarządzania realizowanymi projektami, które zapewniają możliwości realizacji powierzonych spółkom z Grupy prac z dotrzymaniem założonych harmonogramów, przy jednoczesnym zachowaniu wymaganej jakości i specjalnych wymagań inwestorów.

Ryzyko finansowe

W ramach ryzyka finansowego Grupa jest narażona głównie na ryzyko związane z umowami finansowymi oraz ryzyko związane z płynnością. Ryzyko związane z umowami finansowymi wynika z faktu, iż zarówno banki (w zakresie kredytów i gwarancji kontraktowych) jak i towarzystwa ubezpieczeniowe (w zakresie gwarancji kontraktowych) mogą zmniejszyć dostępność źródeł finansowania i innych instrumentów finansowych, co może

wpłynąć na ograniczenie realizacji kontraktów. W 2017 roku możliwości pozyskiwania źródeł finansowania Grupy w zakresie produktów gwarancyjnych zostały utrzymane. Grupa monitoruje strukturę kapitałów przy pomocy wskaźników struktury finansowania. Analizowane przez Grupę wskaźniki pozwalają na utrzymanie zarówno dobrego ratingu kredytowego, jak też potwierdzają wsparcie struktury kapitałowej dla działalności operacyjnej Grupy Trakcja.

Istotnym czynnikiem do oceny ryzyka niewypłacalności jest generowany poziom przepływów operacyjnych, ilość gotówki oraz wskaźniki płynności. Grupa monitoruje stan gotówki dyspozycyjnej, utrzymuje bezpieczny poziom zarówno finansowania zewnętrznego, jak i płynności finansowej. Okresowe nadwyżki pieniężne umieszczane są na krótkoterminowych lokatach bankowych. Aby uniknąć potencjalnych zagrożeń w przyszłości i zminimalizować ryzyko związane z utratą płynności Grupy, tworzone są długo- i krótkoterminowe analizy i prognozy, które pozwalają określić potrzeby gotówkowe Grupy. Dzięki tym działaniom z wyprzedzeniem można zaplanować wpływy i wydatki oraz określić optymalny poziom gotówki i sposób finansowania przyszłych wydatków.

Do pozostałych czynników, poza opisanymi powyżej, które mogą powodować wahania cen akcji Trakcji PRKiI należą:

- Zmiana oceny wiarygodności kredytowej Grupy,
- Zmiana poziomu zadłużenia Grupy,
- Sprzedaż lub nabycie aktywów przez Grupę,
- Znaczące zmiany w strukturze własnościowej Emitenta,
- Zmiany przez analityków rynku kapitałowego ich prognoz i rekomendacji dotyczących Spółki Trakcja PRKiI, jej konkurentów, partnerów oraz sektorów gospodarki, w których działa Grupa.

Przeciwdziałanie materializacji wszystkich tych ryzyk jest podstawowym celem działalności zarządu Emitenta, który prowadzi rozmowy z zamawiającymi, partnerami konsorcjalnymi i podwykonawcami, bankami i ubezpieczycielami. Zarządzanie tymi ryzykami jest prowadzone na szczeblu najwyższych władz Grupy.

3. ANALIZA SYTUACJI MAJĄTKOWEJ I FINANSOWEJ GRUPY TRAKCJA

3.1. Wyniki finansowe Grupy w 2017 roku

3.1.1. Skonsolidowany rachunek zysków i strat Grupy Trakcja

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	1.01.2017 - 31.12.2017 <i>Badane</i>	1.01.2016 - 31.12.2016 <i>Badane</i>	Zmiana	Zmiana %
Przychody ze sprzedaży	1 374 291	1 381 173	(6 882)	0%
Koszt własny sprzedaży	(1 280 956)	(1 233 007)	(47 949)	4%
Zysk brutto ze sprzedaży	93 335	148 166	(54 831)	-37%
Koszty sprzedaży, marketingu i dystrybucji	(5 430)	(6 261)	831	-13%
Koszty ogólnego zarządu	(50 991)	(61 170)	10 179	-17%
Pozostałe przychody operacyjne	4 872	14 922	(10 050)	-67%
Pozostałe koszty operacyjne	(3 668)	(10 314)	6 646	-64%
Udział w wyniku jednostki współkontrolowanej	-	248	(248)	-100%
Odpis wartości firmy	-	(11 799)	11 799	-100%
Zysk z działalności operacyjnej	38 118	73 792	(35 674)	-48%
Przychody finansowe	5 888	4 525	1 363	30%
Koszty finansowe	(10 879)	(10 986)	107	-1%
Zysk brutto	33 127	67 331	(34 204)	-51%
Podatek dochodowy	(1 084)	(10 999)	9 915	-90%
Zysk netto za okres	32 043	56 332	(24 289)	-43%

W 2017 roku Grupa Trakcja osiągnęła przychody w wysokości 1 374 291 tys. zł, których poziom był zbliżony do poprzedniego roku. Koszt własny sprzedaży w okresie 12 miesięcy 2017 roku wzrósł o 4% i osiągnął wartość 1 280 956 tys. zł. Zysk brutto ze sprzedaży Grupy w 2017 roku osiągnął wartość 93 335 tys. zł i był o 37% niższy od zysku w okresie porównywalnym. Marża zysku brutto na sprzedaży w omawianym okresie wyniosła 6,8% i osiągnęła niższy poziom w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego tj. do wartości 10,7%. Obecnie realizowane kontrakty na rynku kolejowym w Polsce zostały pozyskane w okresie wzmożonej konkurencji tuż po uruchomieniu nowej perspektywy unijnej, co przełożyło się na niższe marże. Ponadto powodem zmniejszenia marży zysku brutto ze sprzedaży była zmiana struktury portfela zamówień spółek litewskich z Grupy. Zmianę portfela zamówień należy traktować jednak jako przejściową. W 2016 roku spółki litewskie realizowały kilka dużych projektów, które umożliwiały osiągnięcie korzyści skali. Tymczasem, w 2017 roku średnia wartość kontraktów drogowych na Litwie istotnie zmniejszyła się. Ponadto spółki litewskie z Grupy nie realizowały kontraktów kolejowych ze względu na brak ogłoszonych przetargów. Spółki litewskie z Grupy kładą duży nacisk na wysokie standardy jakości pracy, terminowości, bezpieczeństwa oraz innowacji technologicznych. Ogłaszanie mniejszych kontraktów spowodowało przystąpienie do przetargów konkurentów, którzy charakteryzują się niższymi kosztami stałymi, co skutkowało większą presją na cenę ofertową. Oczekuje się rozpisania nowych przetargów na realizację dużych i istotnych robót w sektorze drogowym i kolejowym na Litwie. Wówczas wysokie standardy spółek litewskich z Grupy powinny dać przewagę konkurencyjną i przynieść oczekiwane, pozytywne rezultaty. Z drugiej strony istotny wpływ na podwyższenie marży zysku brutto miało podpisanie porozumienia Jednostki dominującej z PKP PLK S.A. dot. kontraktu LCS Malbork. Było ono wynikiem wielomiesięcznych negocjacji, o czym Jednostka dominująca poinformowała w raporcie bieżącym nr 23/2017. Ostateczny wpływ tego zdarzenia na zysk brutto ze sprzedaży wyniósł 16 956 tys. zł. Natomiast spółka zależna z Grupy, AB Kauno tiltai, dokonała rozwiązania rezerwy w kwocie 7 752 tys. EUR utworzonej w trakcie 2015 roku w związku z postępowaniem sądowym. Wspomniane zdarzenie zostało szerzej opisane w punkcie 3.4. niniejszego sprawozdania.

Koszty sprzedaży, marketingu i dystrybucji odnotowały poziom 5 430 tys. zł i były niższe o 13% w stosunku do okresu porównywalnego. Koszty ogólnego zarządu osiągnęły wartość 50 991 tys. zł i spadły o 17%, tj. o kwotę 10 179 tys. zł w porównaniu do roku ubiegłego. Z uwagi na dążenie Grupy do redukcji kosztów, Grupa obniżyła koszty wynagrodzeń oraz koszty usług doradczych.

Pozostałe przychody operacyjne za okres 12 miesięcy 2017 roku wyniosły 4 872 tys. zł i spadły o 67%, tj. o 10 050 tys. zł w stosunku do okresu porównywalnego. Pozostałe koszty operacyjne osiągnęły w 2017 roku wartość 3 668 tys. zł i były niższe o kwotę 6 646 tys. zł w stosunku do kosztów ubiegłego roku. Saldo z pozostałej działalności operacyjnej zmniejszyło się w porównaniu do 2016 roku o 3 404 tys. zł głównie z powodu rozpoznania przeszacowania w 2016 roku posiadanych dotychczas udziałów w BTW do wartości godziwej w wysokości 7 112 tys. zł podczas transakcji nabycia pozostałych udziałów w spółce a z drugiej strony w 2016 roku rozpoznano rezerwę na restrukturyzację w Jednostce dominującej w kwocie 3 905 tys. zł

W omawianym okresie Grupa zanotowała zysk z działalności operacyjnej w kwocie 38 118 tys. zł i był on niższy o 48%, tj. o kwotę 35 674 tys. zł w porównaniu do okresu porównywalnego, w którym to osiągnął wartość 73 792 tys. zł.

Przychody finansowe Grupy za 2017 rok osiągnęły wartość 5 888 tys. zł i wrosły o 30% w porównaniu do przychodów za 2016 rok, kiedy to osiągnęły wartość 4 525 tys. zł. Koszty finansowe za okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 roku osiągnęły wartość 10 879 tys. zł i nieznacznie spadły w stosunku do roku ubiegłego. Saldo działalności finansowej wzrosło głównie z powodu rozpoznania w 2017 roku przychodów z tytułu odsetek od należności oraz z tytułu rozwiązanych rezerw na odsetki od zobowiązań.

Grupa za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku osiągnęła zysk brutto w wysokości 33 127 tys. zł i w związku z tym wynik brutto spadł o 34 204 tys. zł, tj. o 51% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, w którym to Grupa osiągnęła zysk brutto o wartości 67 331 tys. zł.

Podatek dochodowy w roku 2017 miał ujemny wpływ na zysk netto w kwocie 1 084 tys. zł. W roku 2016 podatek dochodowy wyniósł 10 999 tys. zł i miał również ujemny wpływ na wynik netto.

Grupa Trakcja osiągnęła zysk netto za 2017 rok w kwocie 32 043 tys. zł. Wynik netto Grupy obniżył się o 43% w porównaniu do 2016 roku.

3.1.2. Skonsolidowany bilans Grupy Trakcja

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy Trakcja – aktywa.

SKONSOLIDOWANE AKTYWA	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane	Zmiana	Zmiana %
Aktywa trwałe	731 454	721 725	9 729	1%
Rzeczowe aktywa trwałe	266 853	247 489	19 364	8%
Nieruchomości inwestycyjne	20 097	21 226	(1 129)	-5%
Wartość firmy z konsolidacji	327 996	337 855	(9 859)	-3%
Wartości niematerialne	53 753	55 291	(1 538)	-3%
Inwestycje w pozostałych jednostkach	858	25	833	3332%
Pozostałe aktywa finansowe	44 147	46 502	(2 355)	-5%
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	9 836	10 707	(871)	-8%
Rozliczenia międzyokresowe	7 914	2 630	5 284	201%
Aktywa obrotowe	710 826	675 008	35 818	5%
Zapasy	94 027	75 861	18 166	24%
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	324 094	399 586	(75 492)	-19%
Należności z tyt. podatku dochodowego	9 642	-	9 642	na
Pozostałe aktywa finansowe	14 859	8 660	6 199	72%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	112 184	148 799	(36 615)	-25%
Rozliczenia międzyokresowe	9 233	6 019	3 214	53%
Kontrakty budowlane i przekazane zaliczki na realizowane kontrakty	146 787	36 083	110 704	307%
AKTYWA RAZEM	1 442 280	1 396 733	45 547	3%

Na dzień 31 grudnia 2017 roku suma bilansowa Grupy Trakcja osiągnęła wartość 1 442 280 tys. zł i zwiększyła się o 45 547 tys. zł w stosunku do stanu na koniec 2016 roku. Aktywa trwałe wzrosły o kwotę 9 729 tys. zł, w porównaniu do 2016 roku, osiągając wartość 731 454 tys. zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Aktywa obrotowe wzrosły w 2017 roku o kwotę 35 818 tys. zł i osiągnęły wartość 710 826 tys. zł.

Największy wzrost spośród aktywów trwałych dotyczył rzeczowych aktywów trwałych, które wzrosły o 19 364 tys. zł w związku z poniesionymi przez Grupę nakładami inwestycyjnymi na maszyny i sprzęt kolejowo-drogowy (szczegóły dotyczące nakładów inwestycyjnych zostały opisane w nocie 2.7.2.).

Wartość aktywów obrotowych również wzrosła w stosunku do roku ubiegłego. Największy wzrost dotyczył kontraktów budowlanych i przekazanych zaliczek na realizowane kontrakty, których poziom na dzień bilansowy wyniósł 146 787 tys. zł i wzrósł o kwotę 110 704 tys. zł, tj. o 307%.

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy Trakcja – pasywa.

SKONSOLIDOWANE PASYWA	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane	Zmiana	Zmiana %
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom Jednostki dominującej	756 979	771 137	(14 158)	-2%
Kapitał podstawowy	41 120	41 120	-	0%
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	309 984	309 984	-	0%
Kapitał z aktualizacji wyceny	5 765	5 765	-	0%
Pozostałe kapitały rezerwowe	361 588	332 659	28 929	9%
Niepodzielony wynik finansowy	31 429	54 685	(23 256)	-43%
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	7 093	26 924	(19 831)	-74%
Udziały niesprawujące kontroli	5 055	4 830	225	5%
Kapitał własny razem	762 034	775 967	(13 933)	-2%
Razem zobowiązania	680 245	620 766	59 479	10%
Zobowiązania długoterminowe	116 953	153 550	(36 597)	-24%
Oprocentowane kredyty i pożyczki	87 661	100 666	(13 005)	-13%
Rezerwy	11 917	27 650	(15 733)	-57%
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	5 127	11 134	(6 007)	-54%
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	7 810	8 068	(258)	-3%
Pochodne instrumenty finansowe	4 351	5 957	(1 606)	-27%
Pozostałe zobowiązania	87	75	12	16%
Zobowiązania krótkoterminowe	563 293	467 216	96 077	21%
Oprocentowane kredyty i pożyczki	28 538	22 003	6 535	30%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	335 049	309 988	25 061	8%
Rezerwy	14 179	35 353	(21 174)	-60%
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	12 762	11 424	1 338	12%
Zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego	-	4 922	(4 922)	-100%
Pochodne instrumenty finansowe	960	1 018	(58)	-6%
Rozliczenia międzyokresowe	416	361	55	15%
Kontrakty budowlane i otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty	171 347	80 432	90 915	113%
Zaliczki otrzymane na poczet mieszkań	42	1 715	(1 673)	-98%
PASYWA RAZEM	1 442 280	1 396 733	45 547	3%

Kapitał własny Grupy spadł na dzień 31 grudnia 2017 roku o kwotę 14 158 tys. zł, tj. o 2% w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku. Spowodowane to było przede wszystkim wypłatą dywidendy w kwocie 25 700 tys. zł (zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 27 czerwca 2017 roku) oraz zmniejszeniem różnic kursowych z przeliczenia jednostek zagranicznych o kwotę 19 831 tys. zł.

Zobowiązania długoterminowe osiągnęły na dzień 31 grudnia 2017 roku poziom 116 953 tys. zł i obniżyły się w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku o kwotę 36 597 tys. zł. Wartość długoterminowych oprocentowanych kredytów i pożyczek spadła o 13 005 tys. zł i osiągnęła poziom 87 661 tys. zł. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2017 roku osiągnęły poziom 5 127 tys. zł i zmniejszyły się w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku o kwotę 6 007 tys. zł. Rezerwy długoterminowe ukształtowały się na poziomie 11 917 tys. zł co oznacza zmniejszenie względem 31 grudnia 2016 roku o 15 733 tys. zł, tj. o 57%.

Zobowiązania krótkoterminowe uległy zwiększeniu o kwotę 96 077 tys. zł, co stanowi 21% wzrost w stosunku do 2016 roku. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania na dzień bilansowy wyniosły 335 049 tys. zł i w stosunku do roku porównywalnego wzrosły o 8%. Oprocentowane krótkoterminowe kredyty i pożyczki osiągnęły poziom 28 538 tys. zł i wzrosły o 6 535 tys. zł w stosunku do analogicznych danych na koniec roku ubiegłego.

3.1.3. Wskaźniki rentowności

Marża zysku brutto na sprzedaży zmniejszyła się w roku 2017 o 3,9 p.p. w stosunku do roku poprzedniego osiągając poziom 6,8%. Zysk operacyjny powiększony o amortyzację i odpis wartości firmy wyniósł 67 069 tys. zł i zmniejszył się o 41 940 tys. zł w stosunku do roku ubiegłego. Marża zysku EBITDA była w 2017 roku niższa o 3 p.p. i osiągnęła poziom 4,9%. Marża zysku operacyjnego wyniosła w 2017 roku 2,8% i była niższa o 2,6 p.p. w stosunku do roku 2016. Marża zysku netto spadła o 1,7 p.p. osiągając poziom 2,3% w stosunku do 4,1% w 2016 roku. Stopa zwrotu z kapitału własnego – ROE spadła o 3,3 p.p. w porównaniu do roku ubiegłego i ukształtowała się na poziomie dodatnim 4,2%, natomiast wskaźnik rentowności aktywów – ROA osiągnął poziom 2,3% i był niższy o 1,9 p.p. od analogicznego wskaźnika z poprzedniego roku.

WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane	Zmiana
Marża zysku brutto ze sprzedaży	6,8%	10,7%	-3,9%
EBITDA	67 069	109 009	(41 940)
Marża zysku EBITDA	4,9%	7,9%	-3,0%
Marża zysku operacyjnego	2,8%	5,3%	-2,6%
Marża zysku netto	2,3%	4,1%	-1,7%
Stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE)	4,2%	7,5%	-3,3%
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)	2,3%	4,2%	-1,9%

Powyższe wskaźniki zostały wyliczone według następujących wzorów:

Marża zysku brutto ze sprzedaży = zysk brutto ze sprzedaży / przychody ze sprzedaży

EBITDA = zysk operacyjny + amortyzacja + odpis wartości firmy

Marża zysku EBITDA = (zysk operacyjny + amortyzacja + odpis wartości firmy) / przychody ze sprzedaży

Marża zysku operacyjnego = zysk operacyjny / przychody ze sprzedaży

Marża zysku netto = zysk netto / przychody ze sprzedaży

Stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE) = zysk netto przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej / średnie kapitały własne przypisane akcjonariuszom Jednostki dominującej

Stopa zwrotu z aktywów (ROA) = zysk netto przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej / średnie aktywa

Pozostałe wskaźniki finansowe przedstawione zostały w nocie 3.2.

3.1.4. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych Grupy Trakcja

Poniższa tabela przedstawia główne pozycje skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych Grupy Trakcja w latach zakończonych 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku:

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	1.01.2017 - 31.12.2017 <i>Badane</i>	1.01.2016 - 31.12.2016 <i>Badane</i>	Zmiana	Zmiana %
Środki pieniężne na początek okresu	146 360	251 317	(104 957)	-42%
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	56 881	(39 418)	96 299	-244%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(38 395)	(30 967)	(7 428)	24%
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(52 674)	(34 572)	(18 102)	52%
Przepływy pieniężne netto, razem	(34 188)	(104 957)	70 769	-67%
Środki pieniężne na koniec okresu	112 172	146 360	(34 188)	-23%

W 2017 roku saldo przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej było dodatnie i wyniosło 56 881 tys. zł. Saldo przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej wzrosło o 96 299 tys. zł. w stosunku do roku 2016.

Grupa wykazała w 2017 roku ujemne saldo środków pieniężnych netto z działalności inwestycyjnej w kwocie 38 395 tys. zł, natomiast w roku 2016 ujemne saldo przepływów z działalności inwestycyjnej wyniosło 30 967 tys. zł. Ujemne saldo z działalności inwestycyjnej w 2017 roku spowodowane było głównie zakupem rzeczowych aktywów trwałych przez Grupę Trakcja.

Saldo przepływów pieniężnych netto z działalności finansowej w 2017 roku było ujemne i wyniosło 52 674 tys. zł. Saldo to w 2017 roku zmniejszyło się o kwotę 18 102 tys. zł w porównaniu do salda w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Grupa rozpoczęła rok 2017 posiadając środki pieniężne wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych w łącznej kwocie 146 360 tys. zł natomiast zakończyła rok 2017 wykazując w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych środki pieniężne w wysokości 112 172 tys. zł. Stan środków pieniężnych łącznie spadł w 2017 roku o kwotę 34 188 tys. zł.

3.2. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu z punktu widzenia płynności

W strukturze aktywów według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku podobnie jak w roku ubiegłym udział wartości aktywów trwałych i wartości aktywów obrotowych jest zbliżony. Największy udział w strukturze majątku trwałego stanowi wartość firmy z konsolidacji – ok. 45 % (31.12.2016 r.: 47 %). Największy udział w strukturze majątku obrotowego stanowią należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności – ok. 46% (31.12.2016 r.: 59%) oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty – ok. 16% (31.12.2016 r.: 22%).

W strukturze pasywów na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał własny ogółem stanowi 53% (31.12.2016 r.: 56%), zobowiązania długoterminowe 8% (31.12.2016 r.: 11%), natomiast zobowiązania krótkoterminowe 39% (31.12.2016 r.: 33%). Największy udział w strukturze zobowiązań krótkoterminowych stanowią zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania stanowiące 23% sumy bilansowej (31.12.2016 r.: 22%).

Poniżej policzone wskaźniki płynności i struktury finansowania wskazują na bezpieczny poziom płynności.

3.2.1. Wskaźniki płynności

Kapitał pracujący w Grupie Trakcja na koniec roku 2017 osiągnął poziom dodatni 147 949 tys. zł i był niższy o 60 203 tys. zł w porównaniu do roku ubiegłego.

Wskaźnik płynności bieżącej na koniec roku 2017 wyniósł 1,26 i był niższy o 0,18 od wskaźnika płynności za 2016 rok. Wskaźnik płynności szybkiej zmniejszył się o 0,19 i osiągnął poziom 1,09. Wskaźnik płynności natychmiastowej zmniejszył się o 0,12 w stosunku do roku ubiegłego i osiągnął poziom 0,20. Wskaźnik natychmiastowej płynności informuje, że Grupa byłaby w stanie natychmiastowo spłacić 20% swoich zobowiązań z posiadanych środków pieniężnych.

WSKAŹNIKI PŁYNNOŚCI	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane	Zmiana
Kapitał pracujący	147 949	208 152	(60 203)
Wskaźnik płynności bieżącej	1,26	1,44	(0,18)
Wskaźnik płynności szybkiej	1,09	1,28	(0,19)
Wskaźnik natychmiastowej płynności	0,20	0,32	(0,12)

Powyższe wskaźniki zostały wyliczone według następujących wzorów:

Kapitał pracujący = aktywa obrotowe - zobowiązania krótkoterminowe + rozliczenia międzyokresowe przychodów

Wskaźnik płynności bieżącej = aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe

Wskaźnik płynności szybkiej = (aktywa obrotowe - zapasy) / zobowiązania krótkoterminowe

Wskaźnik natychmiastowej płynności = środki pieniężne i ich ekwiwalenty / zobowiązania krótkoterminowe

3.2.2. Wskaźniki struktury finansowania

Grupa monitoruje strukturę kapitałów przy pomocy wskaźników struktury finansowania. Analizowane przez Grupę wskaźniki, przedstawione w tabeli poniżej, pozwalają na utrzymanie zarówno dobrego ratingu kredytowego, jak też potwierdzają wsparcie struktury kapitałowej dla działalności operacyjnej Grupy.

Wskaźniki struktury finansowania uległy nieznacznym zmianom w związku z wcześniej opisanymi czynnikami.

Wskaźnik pokrycia majątku kapitałem własnym w roku 2017 obniżył się w stosunku do roku poprzedniego i wyniósł 0,52. Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem własnym zmniejszył się nieznacznie o 0,04 i wyniósł 1,03. Wskaźnik zadłużenia całkowitego zwiększył się i ukształtował się na poziomie 0,48 na koniec 2017 roku. Oznacza to, że aktywa Grupy finansowane są w 48% przez obce źródła finansowania – zobowiązania. Wskaźnik zadłużenia kapitałów własnych Grupy na koniec roku 2017 ukształtował się na dzień 31 grudnia 2017 roku na poziomie 0,91.

WSKAŹNIKI STRUKTURY FINANSOWANIA	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane	Zmiana
Pokrycie majątku kapitałem własnym	0,52	0,55	-0,03
Pokrycie majątku trwałego kapitałem własnym	1,03	1,07	-0,04
Wskaźnik zadłużenia całkowitego	0,48	0,45	0,03
Wskaźnik zadłużenia kapitałów własnych	0,91	0,81	0,09

Powyższe wskaźniki zostały wyliczone według następujących wzorów:

Pokrycie majątku kapitałem własnym = kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej / aktywa ogółem

Pokrycie majątku trwałego kapitałem własnym = kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej / aktywa trwałe

Wskaźnik zadłużenia całkowitego = (aktywa ogółem - kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej) / aktywa ogółem

Wskaźnik zadłużenia kapitałów własnych = (aktywa ogółem - kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej) / kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej

3.3. Ocena zarządzania zasobami finansowymi

Grupa Trakcja dysponowała na koniec 2017 roku środkami pieniężnymi w wysokości 112 184 tys. zł przy jednoczesnym łącznym zadłużeniu finansowym z tytułu kredytów, pożyczek oraz leasingu finansowego w wysokości 116 199 tys. zł. Grupa utrzymuje bezpieczny poziom zarówno finansowania zewnętrznego, jak i

płynności finansowej. Okresowe nadwyżki pieniężne umieszczane są na krótkoterminowych lokatach bankowych.

Grupa dysponuje niewykorzystanymi liniami kredytowymi (kredytami w rachunku bieżącym oraz kredytami obrotowymi) w kwocie 183 mln zł, co gwarantuje spółkom z Grupy Trakcja stabilny poziom finansowania bieżącej działalności kontraktowej. Ponadto, Grupa dysponuje wolnym limitem finansowania na podstawie umowy faktoringu w kwocie 50 000 tys. zł.

Grupa Trakcja prowadzi szeroko rozwiniętą współpracę z bankami oraz instytucjami ubezpieczeniowymi w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu finansowania oraz gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych umożliwiających realizowanie zaplanowanych kontraktów budowlanych.

Grupa Trakcja poprzez renegocjowanie istniejących umów kredytowych oraz nawiązywanie relacji biznesowych z nowymi bankami i towarzystwami ubezpieczeniowymi poprawia swoją pozycję płynnościową i poszerza źródła finansowania zewnętrznego.

Grupa korzysta z wielu oferowanych produktów bankowych oraz różnorodnych źródeł finansowania (kredyty w rachunku bieżącym, kredyty inwestycyjne, faktoring, leasing finansowy) w celu minimalizacji kosztów finansowych oraz optymalizacji zarządzania płynnością finansową.

3.4. Ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających wpływ na wyniki Grupy Trakcja za 2017 rok

Główne czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze mające wpływ na osiągnięte wyniki Grupy Trakcja w 2017 roku to:

Zakończenie procesu optymalizacji struktury organizacyjnej w Spółce Trakcja PRKiI

Wobec istotnego opóźnienia perspektywy finansowej 2014-2020 w ogłoszanych przetargach na rynku infrastrukturalnym, głównie kolejowym Zarząd Spółki podjął w 2016 roku decyzję o optymalizacji struktury organizacyjnej Spółki, która w efekcie prowadziła do likwidacji stanowisk pracy na podstawie art. 2 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. 2003 Nr 90 poz. 844 z późn. zm.). W dniu 22 września 2016 roku Zarząd Spółki ogłosił Regulamin zwolnień grupowych oraz przekazał stosowne informacje organizacjom związkowym działającym w Spółce.

W 2017 roku Jednostka dominująca zakończyła rozpoczęty w 2016 roku proces restrukturyzacji Spółki i tym samym w wyniku rozliczenia rezerwy utworzonej na wypłatę świadczeń na rzecz zwalnianych pracowników dokonała jej rozwiązania w kwocie 1 831 tys. zł. O utworzeniu rezerwy Emitent informował raportem bieżącym nr 23/2016.

Rozwiązanie części rezerwy utworzonej w związku ze sporem sądowym pomiędzy konsorcjum, w którego skład wchodzi spółka zależna AB Kauno tiltai, a Inwestorem - AB Lietuvos geležinkeliai

Przeciwno Konsorcjum, w skład którego wchodzi Spółka zależna AB Kauno tiltai, został skierowany pozew sądowy przez Inwestora AB Lietuvos geležinkeliai na łączną kwotę 64 591 497,18 zł (14 989 556,33 EUR). Udział Grupy Trakcja w ewentualnych zobowiązaniach mogących wyniknąć z niniejszego postępowania wynosi 65 %. W trakcie długotrwałego procesu został powołany przez sąd niezależny biegły, ekspert, który potwierdził stanowisko spółki co do braku zasadności powyższego roszczenia. Wobec powyższego, kierownictwo spółki widzi duże prawdopodobieństwo, że potencjalna wysokość kary zostanie istotnie zmniejszona. Pozwoliło to zarządowi AB Kauno tiltai na rozwiązanie rezerwy w kwocie 7 752 tys. EUR utworzonej w trakcie 2015 roku w związku z naliczeniem kary umownej.

Podpisanie porozumienia z PKP PLK S.A. w celu dokonania rozliczenia Umowy

Po długich negocjacjach w dniu 22 grudnia 2017 roku zostało obustronnie podpisane Porozumienie pomiędzy PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. a Wykonawcami reprezentowanymi przez Jednostkę dominującą w celu dokonania rozliczenia Umowy nr 90/119/0002/11/Z/I z dnia 27.05.2011 r. na wykonanie robót budowlanych

modernizacji linii kolejowej nr 9 na odcinku od km 236,920 do km 287,700 objętym obszarem Lokalnego Centrum Sterowania z siedzibą w Malborku. Łączna wartość porozumienia opiewa na kwotę 19 539 tys. zł. Wartość wpływu na skonsolidowany wynik brutto za 2017 rok wyniosła 16 956 tys. zł.

3.5. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych

Na podstawie prowadzonych analiz Zarząd Jednostki dominującej ocenia, że Grupa Trakcja jest w stanie sfinansować obecne i przyszłe zamierzenia inwestycyjne opisane w nocie 2.7.1 niniejszego sprawozdania ze środków generowanych z działalności operacyjnej oraz pozyskując finansowanie dłużne.

3.6. Transakcje zabezpieczające

Rachunkowość zabezpieczeń nie jest stosowana przez polskie Spółki należące do Grupy Trakcja PRKiI, natomiast stosuje ją litewska część Grupy Trakcja czyli spółki z grupy AB Kauno Tiltai - AB Kauno Tiltai i UAB Palangos aplinkkelis.

W dniu 5 czerwca 2013 roku spółka zależna od Emitenta, tj. UAB Palangos aplinkkelis zawarła transakcję swap stopy procentowej (interest rate swap IRS) celem zabezpieczenia przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu planowanych płatności odsetkowych od kredytu terminowego. Zgodnie z umową spółka jest płatnikiem kwot według stopy stałej, natomiast płatnikiem kwot według stopy zmiennej jest bank. Data wygaśnięcia powiązania zabezpieczającego została ustalona na dzień 31 maja 2028 roku.

W dniach 8 i 14 października 2015 roku spółka zależna od Emitenta, tj. AB Kauno Titai zawarła dwie transakcje swap stopy procentowej (interest rate swap IRS) celem zabezpieczenia przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu planowanych płatności odsetkowych od kredytu terminowego. Zgodnie z umową spółka jest płatnikiem kwot według stopy stałej, natomiast płatnikiem kwot według stopy zmiennej jest bank. Data wygaśnięcia powiązań zabezpieczających została ustalona na dzień 14 stycznia 2020 roku.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wpływ wyceny powyższych instrumentów zabezpieczających na zobowiązania wyniósł 1 664 tys. zł oraz wpływ na pozostałe dochody całkowite był dodatni i wyniósł 1 116 tys. zł. Szczegóły dotyczące klasyfikacji wg poziomów zostały przedstawione w nocie 40 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2017 rok.

3.7. Objasnienie różnic pomiędzy osiągniętymi i prognozowanymi wynikami finansowymi Grupy Trakcja

Grupa Trakcja nie publikowała w 2017 roku prognoz wyniku finansowego.

4. AKCJE I STRUKTURA WŁAŚCICIELSKA TRAKCJA PRKiI

4.1. Struktura akcjonariatu

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień publikacji niniejszego sprawozdania kapitał zakładowy Spółki, zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego, wyniósł 41 119 638,40 zł i dzielił się na 51 399 548 akcje zwykłe na okaziciela serii A o wartości nominalnej 0,80 zł każda. Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

Zgodnie z wiedzą Zarządu Jednostki dominującej, na podstawie otrzymanych zawiadomień określonych w art. 69 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, stan Akcjonariuszy posiadających bezpośrednio, bądź przez podmioty zależne, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki („WZ”) na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania przedstawia się następująco:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	Liczba głosów	% udział w głosach na WZ
COMSA S.A.*	16 156 193	31,43%	16 156 193	31,43%
Nationale-Nederlanden OFE	5 111 908	9,95%	5 111 908	9,95%
OFE PZU "Złota Jesień"	4 349 650	8,46%	4 349 650	8,46%
Pozostali akcjonariusze*	25 781 797	50,16%	25 781 797	50,16%
Razem	51 399 548	100,00%	51 399 548	100,00%

*W związku z nabyciem przez COMSA S.A. akcji Jednostki dominującej, o czym informowano w raportach 19/2017 oraz 20/2017, liczba akcji COMSA S.A. została zwiększona łącznie o 313 000 sztuk. W związku z brakiem zgłoszenia zbycia akcji Jednostki dominującej przez Nationale-Nederlanden OFE oraz OFE PZU „Złota Jesień”, przyjęto, że te akcje zostały zbyte przez Pozostałych akcjonariuszy.

Stan posiadania akcji Trakcja PRkil S.A., ustalony na podstawie otrzymanych zawiadomień (powyżej) różni się od stanu posiadania akcji przez poszczególnych akcjonariuszy ustalonego według listy akcjonariuszy obecnych na ostatnim Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu.

W dniu 27 czerwca 2017 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie, na którym obecni byli następujący akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% udział w ogólnej liczbie głosów na ZWZ	% udział w ogólnej liczbie głosów
COMSA S.A.	15 843 193	51,33%	30,82%
Nationale-Nederlanden OFE	4 890 000	15,84%	9,51%
OFE PZU "Złota Jesień"	4 839 000	15,68%	9,41%
AVIVA OFE AVIVA BZ WBK	2 569 000	8,32%	5,00%
Pozostali	23 258 355	8,83%	45,26%
Razem	51 399 548	100,00%	100,00%

*AVIVA OFE AVIVA BZ WBK: 4,9981% udziału w ogólnej liczbie głosów

Od dnia przekazania ostatniego raportu okresowego, tj. 14 listopada 2017 roku, Jednostka dominująca nie otrzymała od akcjonariuszy zawiadomienia informującego o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Jednostce dominującej.

4.2. Liczba i wartość nominalna akcji Jednostki dominującej oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

W dniu 17 listopada 2017 roku Jednostka dominująca otrzymała zawiadomienie o nabyciu 132 400 akcji Spółki złożone wspólnie przez Jarosława Tomaszewskiego (Prezesa Zarządu Jednostki dominującej) i Marię Joannę Tomaszewską jako osobę blisko związaną rodzinnie z Jarosławem Tomaszewskim (żona). Jednostka dominująca poinformowała o tym zdarzeniu w raporcie bieżącym numer 18/2017.

Poniższa tabela przedstawia stan posiadania akcji przez Członków Zarządu:

Imię i nazwisko	Funkcja	Liczba akcji	Wartość nominalna posiadanych akcji (zł)	% udział w strukturze Akcjonariatu
Jarosław Tomaszewski	Prezes Zarządu	132 400	105 920	0,258%

Zgodnie z wiedzą Zarządu Jednostki dominującej, pozostali Członkowie Zarządu oraz Członkowie Rady Nadzorczej na dzień przekazania niniejszego sprawozdania nie posiadają akcji Spółki Trakcja PRkil oraz akcji w jednostkach wchodzących w skład Grupy.

Od dnia przekazania ostatniego raportu okresowego nie wystąpiły zmiany w posiadanym udziale procentowym akcji Spółki przez osoby zarządzające i nadzorujące.

4.3. Umowy dotyczące potencjalnych zmian w strukturze akcjonariatu

Zarząd Spółki nie posiada informacji o zawartych umowach, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

4.4. Programy akcji pracowniczych

W 2017 roku Grupa Trakcja nie prowadziła programów akcji pracowniczych.

4.5. Nabycie akcji własnych

W 2017 roku Trakcja PRKił nie nabyła akcji własnych.

5. POZOSTAŁE INFORMACJE

5.1. Informacje o zaciągniętych i wypowiedzianych umowach kredytów i pożyczek

Na dzień bilansowy Grupa Trakcja posiadała następujące kredyty i pożyczki:

Nazwa spółki	Pożyczkodawca Kredytodawca	Rodzaj pożyczki, kredytu	Kwota wg. umowy w		Końcowy termin spłaty	Główne zasady naliczania odsetek	Kwota kredytu pozostała do spłaty (tys. zł)
			walucie (w tys.)	Waluta umowy			
Trakcja PRKiI S.A.	mLeasing	pożyczka inwestycyjna	22 400	PLN	16.09.2019	WIBOR 1M + marża	8 761
Trakcja PRKiI S.A.	mBank S.A.	kredyt inwestycyjny	21 500	PLN	30.09.2021	WIBOR 1M + marża	18 970
Trakcja PRKiI S.A.	mBank S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	20 000	PLN	26.04.2018	WIBOR O/N + marża	-
Trakcja PRKiI S.A.	mBank S.A.	obrotowy	50 000	PLN	27.09.2019	WIBOR 1M + marża	-
Trakcja PRKiI S.A.	Pekao S.A.	obrotowy	20 000	PLN	31.05.2018	WIBOR 1M + marża	-
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	ING Bank Śląski S.A.	kredyt inwestycyjny	1 747	PLN	30.11.2018	WIBOR 6M + marża	504
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	ING Bank Śląski S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	2 500	PLN	28.02.2019	WIBOR 6M + marża	-
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	Plasser & Theurer, Export von Bahnbaumasc hinen, Gessellschaft m.b.H.	pożyczka inwestycyjna	1 800	EUR	24.03.2020	oprocentowanie stałe	5 631
Przedsiębiorstw o Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o.	mBank S.A.	kredyt inwestycyjny	2 500	PLN	30.12.2020	WIBOR 1M + marża	2 093
Przedsiębiorstw o Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o.	mBank S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	2 000	PLN	27.04.2018	WIBOR 1M + marża	-
Przedsiębiorstw o Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o.	mBank S.A.	obrotowy	3 000	PLN	27.04.2018	WIBOR 1M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Nordea Dnb	obrotowy	14 000	EUR	31.08.2018	EURIBOR 3M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Nordea	obrotowy	3 000	EUR	31.08.2018	EURIBOR 1M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Dnb	obrotowy	3 000	EUR	31.08.2018	EURIBOR 3M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Nordea Dnb	obrotowy	1 400	EUR	14.01.2020	EURIBOR 3M + marża	3 780
UAB Palangos aplinkkelis	SEB Bank	celowy na realizację projektu	8 500	EUR	31.05.2028	EURIBOR 3M + marża	32 639
UAB Pletros investicijos	Šiaulių plentas UAB	pożyczka od pozostałych jednostek	363	EUR	31.12.2028	oprocentowanie stałe	1 141
Razem							73 520

Kredyty i pożyczki zaciągnięte w 2017 roku

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem spółki z Grupy Trakcja podpisały umowy dotyczące następujących zobowiązań kredytowych lub pożyczek.

Jednostka dominująca podpisała następujące umowy:

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem Spółka nie podpisała nowych umów dotyczących zobowiązań kredytowych. W trakcie 2017 roku Spółka podpisała aneksy przedłużające okresy kredytowania dla następujących umów kredytowych:

- umowy kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym do wysokości 20 000 tys. zł zawartej pomiędzy Spółką a mBank S.A. - przedłużenie okresu kredytowania do dnia 26 kwietnia 2018 roku;
- umowy kredytu obrotowego w wysokości 50 000 tys. zł zawartej pomiędzy Spółką a mBank S.A. - przedłużenie okresu kredytowania do dnia 27 września 2019 roku;
- umowy kredytu obrotowego w wysokości 20 000 tys. zł zawartej pomiędzy Spółką a Pekao S.A. - przedłużenie okresu kredytowania do dnia 31 maja 2018 roku.

Spółki zależne od Emitenta podpisały następujące umowy:

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem spółka zależna PEUiM Sp. z o.o. podpisała z mBank S.A. umowy kredytowe:

- umowę kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym do wysokości 2 000 tys. zł (okres kredytowania do dnia 27 kwietnia 2018 roku);
- umowę kredytu obrotowego w wysokości 3 000 tys. zł (okres kredytowania do dnia 27 kwietnia 2018 roku);
- umowę kredytu inwestycyjnego w wysokości 2 500 tys. zł (okres kredytowania do dnia 30 grudnia 2020 roku).

W trakcie 2017 roku spółka zależna Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. podpisała aneks przedłużający okres kredytowania do dnia 28 lutego 2019 roku dla umowy kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym do wysokości 2 500 tys. zł zawartej z ING Bank Śląski S.A.

W związku z zakupem sprzętu kolejowego spółka BTW uzyskała kredyt kupiecki od spółki Plasser & Theurer, Export von Bahnbaumaschinen, Gesellschaft m.b.H. w kwocie 1 800 tys. EUR z terminem spłaty do dnia 24 marca 2020 roku.

Umowy dotyczące kredytów i pożyczek wypowiedziane lub wygasłe w 2017 roku

Z dniem 30 czerwca 2017 roku wygasła umowa kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym do wysokości 2 500 tys. zł zawarta pomiędzy BTW a bankiem Bank Zachodni S.A.

5.2. Informacje o pożyczkach udzielonych w roku obrotowym

Zestawienie pożyczek udzielonych w trakcie 2017 roku przez spółki Grupy, w tym podmiotom powiązanim, prezentuje poniższa tabela.

Pożyczkodawca	Pożyczkobiorca	Kwota przyznanej pożyczki (w tys.)	Waluta umowy	Końcowy termin spłaty	Główne zasady naliczania odsetek	Kwota pożyczki pozostała do spłaty (w tys. PLN)	Charakter powiązań kapitałowych
Trakcja PRKiI S.A.	Dalba Sp. z o.o.	1 000	PLN	31.03.2018	WIBOR 1M+ Marża	1 012	spółka zależna
PEUiM Sp. z o.o.	Dalba Sp. z o.o.	500	PLN	31.04.2017	oprocentowanie stałe	-	spółka zależna
PDMS.A.	Trakcja Ukraina	50	EUR	31.03.2018	EURIBOR 3M+ Marża	215	spółka zależna
AB Kauno Tiltai	AB Kauno Tiltai Sverige	1 770	EUR	31.12.2017	oprocentowanie stałe	-	spółka zależna

5.3. Informacje o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach

W okresie 2017 roku Emitent ani jednostki od niego zależne nie udzielały poręczeń kredytu lub pożyczki oraz nie udzielały gwarancji łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość istniejących poręczeń i gwarancji stanowiłaby równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych Emitenta.

W okresie 2017 roku Emitent ani jednostki od niego zależne nie otrzymały poręczeń i gwarancji od jednostek powiązanych.

5.4. Wpływy z emisji papierów wartościowych

W okresie objętym raportem Spółka Trakcja PRKiI nie emitowała papierów wartościowych, a tym samym nie uzyskała żadnych wpływów z emisji papierów wartościowych.

5.5. Istotne pozycje pozabilansowe

	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane
Należności warunkowe		
Od pozostałych jednostek, z tytułu:	79 285	70 528
Otrzymanych gwarancji i poręczeń	76 107	65 693
Wekśli otrzymanych pod zabezpieczenie	3 178	4 835
Razem należności warunkowe	79 285	70 528
Zobowiązania warunkowe		
Od pozostałych jednostek, z tytułu:	2 645 100	2 289 406
Udzielonych gwarancji i poręczeń	796 255	605 412
Wekśli własnych	485 219	548 593
Hipoteki	149 039	152 057
Cesji wierzytelności	1 071 118	851 469
Cesji z polisy ubezpieczeniowej	54 301	48 412
Kaucji	22 174	14 280
Pozostałych zobowiązań	66 994	69 183
Razem zobowiązania warunkowe	2 645 100	2 289 406

Należności warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń obejmują wystawione przez banki lub inne podmioty na rzecz spółek Grupy Trakcja gwarancje stanowiące zabezpieczenie roszczeń Grupy w stosunku do kontrahentów z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Weksle własne stanowią inną formę zabezpieczenia gwarancji bankowych, o których mowa powyżej.

Po dniu bilansowym do dnia publikacji niniejszego sprawozdania Jednostka dominująca zawarła nowe umowy na gwarancje wadialne, należytego wykonania, zwrotu zaliczki w łącznej kwocie 80 454 tys. zł.

5.6. Istotne sprawy sądowe i sporne

Jednostka dominująca informuje, iż na dzień 31 grudnia 2017 roku Jednostka dominująca oraz jej podmioty zależne nie były stroną toczących się postępowań sądowych, arbitrażowych lub przed organem administracji publicznej, których wartość pojedynczo stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Trakcji PRKil S.A. Jednocześnie Jednostka dominująca informuje, iż łączna wartość postępowań dotyczących jej wierzytelności i zobowiązań stanowi co najmniej 10 % kapitałów własnych Jednostki dominującej. Dla Jednostki dominującej w grupie wierzytelności łączna wartość postępowań na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 160 326 513,79 zł, a w grupie zobowiązań wynosiła 2 251 035,50 zł.

Największe postępowania z grupy wierzytelności:

Sprawa dotycząca zgłoszenia wierzytelności przysługującej od Przedsiębiorstwa Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w Warszawie (na dzień wszczęcia postępowania wartość sprawy przekraczała 10 % kapitałów własnych Spółki)

Jednostka dominująca połączyła się ze spółką Przedsiębiorstwo Robót Kolejowych i Inżynierskich S.A. we Wrocławiu. W wyniku tego połączenia następcą prawnym obu spółek jest Trakcja PRKil S.A. w Warszawie. W związku z ogłoszeniem przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Pragi Północ w Warszawie upadłości spółki Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. (dalej: „PNI”) z możliwością zawarcia układu, spółka Przedsiębiorstwo Robót Komunikacyjnych i Inżynierskich S.A. we Wrocławiu złożyła do sądu upadłościowego zgłoszenie wierzytelności Spółki z dnia 20 listopada 2012 roku. Zgłoszenie dotyczyło wierzytelności w łącznej kwocie 55 664 100,89 zł, obejmujących należność główną, odsetki wymagalne do dnia ogłoszenia upadłości oraz naliczone kary umowne.

Według wiedzy Jednostki dominującej, została sporządzona lista wierzytelności względem PNI. Wierzytelności Trakcji PRKil S.A. zostały uznane w wysokości 10 569 163,16 zł, w tym 10 274 533,87 zł z tytułu niezapłaconych faktur oraz 294 632,29 zł z tytułu odsetek za zwłokę w zapłacie. Odmówiono uznania należności z tytułu kar umownych i pozostałych roszczeń w łącznej kwocie 44 956 834,35 zł. Jednostka dominująca nie zgadza się z odmową uznania powyższej części wierzytelności, w związku z powyższym do sędziego - komisarza został wniesiony sprzeciw co do odmowy uznania wierzytelności w powyższym zakresie. Sąd odrzucił sprzeciw, w związku z czym Jednostka dominująca złożyła do Sądu zażalenie, które zostało oddalone. W dniu 8 czerwca 2015 roku Jednostka dominująca otrzymała zawiadomienie od syndyka masy upadłości o zmianie sposobu prowadzenia upadłości z układowego na likwidacyjne. Sprawa jest w toku i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

Zgłoszenie wierzytelności do masy upadłości Projekt-Bud Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie

Jednostka dominująca informuje, że w dniu 10 marca 2015 roku postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie ogłoszona została upadłość Projekt-Bud Sp. z o.o. („Upadły”) z możliwością zawarcia układu. Jednostka dominująca zgłosiła przysługujące jej wierzytelności od Upadłego w kwocie łącznej 9 708 613,62 zł. Na kwotę łączną zgłoszonych wierzytelności składają się wierzytelności z tytułu najmu lokomotyw wraz z wagonami, najmu sprzętu, umowy sprzedaży, wykonanych robót budowlanych i kary umownej naliczonej Upadłemu. W dniu 31 grudnia 2015 roku nastąpiła bezpośrednia zapłata kwoty 7 382 827,30 zł przez PKP PLK. Według wiedzy Spółki została sporządzona lista wierzytelności względem Projekt-Bud sp. z o.o. Wierzytelności Trakcji PRKil S.A. zostały uznane w wysokości 18 516 zł.

Sprawa przeciwko Leonhard Weiss International GmbH

W związku z brakiem ustosunkowania się Leonhard Weiss International do oświadczenia wraz z notą obciążeniową oraz wezwaniem do zapłaty z dnia 31 października 2017 roku, o czym Grupa informowała w Skonsolidowanym raporcie za okres 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku w nocie 25 „Udziały we wspólnym przedsięwzięciu” Jednostka dominująca postanowiła skierować sprawę do sądu.

Sprawa przeciwko Leonhard Weiss International GmbH („LWI”) o zapłatę w związku z umową sprzedaży 50 % udziałów w Bahn Technik Wrocław sp. z o.o. Pozew został złożony w Sądzie Okręgowym w Warszawie dnia 29 grudnia 2017 r. jednak do dnia dzisiejszego nie został doręczony LWI. Wobec powyższego nie jest możliwe precyzyjne wskazanie przewidywanego terminu zakończenia sprawy. Jednostka dominująca przewiduje, że prawomocne rozstrzygnięcie może zostać wydane w drugiej połowie 2019 r. lub w pierwszej 2020 r.

Wartość dochodzonego przez Jednostkę dominującą roszczenia wynosi 20.551.495,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w następujący sposób:

- 1) od kwoty 7.500.000,00 zł od dnia 17 listopada 2017 r. do dnia zapłaty,
- 2) od kwoty 12.756.000,00 zł od dnia 8 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty,
- 3) od kwoty 295.495,00 zł od dnia 8 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty.

Jednostka dominująca wniosła również o zasądzenie od pozwanego na rzecz spółki zwrotu kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ze względu na etap sprawy, obiektywnie nie jest możliwe wskazanie nawet szacunkowej wysokości możliwych do zasądzenia odsetek i kosztów postępowania.

Największe postępowania z grupy zobowiązań:

Sprawa z powództwa Geomar S.A. z siedzibą w Szczecinie

Geomar S.A. z siedzibą w Szczecinie we wrześniu 2016 roku wniósł przeciwko Trakcji PRKiI S.A. pozew o zapłatę na kwotę 376 189,25 zł dochodząc zapłaty wynagrodzenia z tytułu poniesionych dodatkowych kosztów świadczenia usług w przedłużonym okresie. Jednostka dominująca złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Sprawa jest w toku.

Inne postępowania:

W dniu 31 października 2017 r. Jednostka dominująca wniosła pozew przeciwko PKP PLK S.A. o zapłatę kwoty 46 747 276,90 zł (w tym 4 913 969,34 zł odsetek), dochodząc zapłaty odszkodowania w związku z przedłużeniem terminu realizacji Umowy pod nazwą: „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej Kraków – Medyka – granica państwa na odcinku Podłęże – Bochnia w km 16,000 – 39,000 w ramach Projektu „Modernizacja linii kolejowej E 30/C-E30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III” oraz części należnego Jednostce dominującej wynagrodzenia ryczałtowego nieuiszczonego przez PKP PLK S.A. z uwagi na złożenie bezpodstawnego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy w części. W dniu 12 grudnia 2017 r. Jednostka dominująca rozszerzyła powództwo, którego wartość obecnie wynosi 50 517 012,38 zł (w tym 5 336 177,01 zł odsetek). Rozszerzenie dotyczyło przysługujących Jednostce dominującej względem PKP PLK S.A. roszczeń związanych z bezpodstawnym wyegzekwowaniem naliczonych kar umownych oraz części wynagrodzenia, którego zapłaty bezpodstawnie odmawia PKP PLK S.A. w związku z realizacją Kontraktu oraz umów o roboty dodatkowe. Sprawa jest na wczesnym etapie postępowania i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

W dniu 31 października 2017 r. Spółka wraz z Przedsiębiorstwem Budowlanym „FILAR” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we Wrocławiu i Berger Bau Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we Wrocławiu złożyła pozew o zapłatę przeciwko PKP PLK S.A. dochodząc zwrotu dodatkowych kosztów związanych z przedłużeniem czasu na realizację Umowy Nr 90/116/0006/11/Z/I na Roboty budowlane podstawowe liniowe na odcinku Wrocław – Grabiszyn – Skokowa i Żmigród – granica woj. dolnośląskiego w ramach projektu POIiŚ 7.1-4 „Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, Etap II – odcinek

Wrocław – granica woj. dolnośląskiego”. Przypadająca na Jednostkę dominującą część roszczenia wynosi 11 640 113,77 zł (w tym 1 415 797,02 zł odsetek). Sprawa jest na wczesnym etapie postępowania i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

W dniu 31 października 2017 r. Jednostka dominująca wniosła pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko PKP PLK S.A. o zapłatę kwoty 12 221 007,10 zł (w tym 1 821 726,10 zł odsetek) dochodząc zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci nieuiszczonego wynagrodzenia z tytułu wykonania:

- a) robót dodatkowych związanych z realizacją Umowy nr 90/132/121/00/17000031/10/I/I z dnia 16 grudnia 2010 r. na „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej Kraków – Medyka – granica Państwa na odcinku Dębica – Sędziszów Małopolski w km 111,500 – 133,600 w ramach Projektu POIiŚ 7.1-30 „Modernizacja linii kolejowej E30/C-E 30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III” Przetarg 2.2” w łącznej kwocie 7.570.281,00 zł
- b) robót dodatkowych związanych z realizacją Umowy nr 90/132/336/00/17000031/10/I/I z dnia 29 listopada 2010 r. na „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej Kraków – Medyka – granica Państwa na odcinku Sędziszów Małopolski – Rzeszów Zachodni w ramach Projektu „Modernizacja linii kolejowej E3-/C-E 30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III” Przetarg 2.3” w łącznej kwocie 2.829.000,00 zł.

Sprawa jest na wczesnym etapie postępowania i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

Poza postępowaniami opisanymi powyżej, które są zawarte w kwotach podanych na początku noty w ramach Grupy prowadzone są także inne sprawy sporne:

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o.

Przed Sądem Okręgowym w Warszawie toczy się sprawa z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej Osiedle Lazurów przeciwko spółce o zapłatę kwoty 700 466,50 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Spółka kwestionuje roszczenia zawarte w pozwie, w związku z tym złożyła odpowiedź na pozew. W 2015 roku została utworzona rezerwa na pokrycie tej kwoty, która na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 570 tys. zł. Sprawa jest w toku i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

AB Kauno Tiltai

Przeciwko Konsorcjum, w skład którego wchodzi Spółka zależna AB Kauno Tiltai, został skierowany pozew sądowy przez Inwestora AB Lietuvos geležinkeliai na łączną kwotę 64 591 497,18 zł (14 989 556,33 EUR). Udział Grupy Trakcja w ewentualnych zobowiązaniach mogących wyniknąć z niniejszego postępowania wynosi 65 %. W trakcie długotrwałego procesu został powołany przez sąd niezależny biegły, ekspert, który potwierdził stanowisko spółki co do braku zasadności powyższego roszczenia. Wobec powyższego, kierownictwo spółki widzi duże prawdopodobieństwo, że potencjalna wysokość kary zostanie istotnie zmniejszona. Pozwoliło to zarządowi AB Kauno tiltai na rozwiązanie rezerwy w kwocie 7 752 tys. EUR utworzonej w trakcie 2015 roku w związku z naliczeniem kary umownej. Grupa odstąpiła od pozostałych ujawnień dotyczących niniejszej sprawy sądowej powołując się na paragraf 92 MSR 37.

5.7. Istotne zdarzenia po dniu bilansowym

Znaczące umowy	RB
12.01.2018 r. Spółka jako Lider w Konsorcjum z AB Kauno Tiltai (Partner) podpisała z Miastem Gorzów Wielkopolski – Urząd Miasta oraz Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie umowę na wykonanie robót budowlanych wchodzących w zakres kontraktu na zadaniu pn. „System zrównoważonego transportu miejskiego w Gorzowie Wielkopolskim” w zakresie transportu miejskiego w tym: przebudowę torowisk tramwajowych, budowę peronów tramwajowych i dróg – w zakresie określonym kontraktem.	2/2018
Zmiany w składzie Zarządu Spółki	RB
09.03.2018 r. Jarosław Tomaszewski złożył oświadczenie o rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu i Członka Zarządu Spółki. Rezygnacja została złożona ze skutkiem na dzień 30 czerwca 2018 r.	3/2018
Pozostałe	RB
12.01.2018 r. Spółka przekazała do publicznej wiadomości terminy publikacji raportów okresowych w 2018 r.	1/2018

5.8. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Wszystkie transakcje zawarte przez Jednostkę dominującą lub jednostki od niej zależne z podmiotami powiązanymi zawarte były na warunkach rynkowych.

Szczegółowe informacje na temat transakcji z podmiotami powiązanymi są zamieszczone w nocie nr 57 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Trakcja za rok 2017.

5.9. Wynagrodzenie Członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Łączną wartość wynagrodzeń i innych świadczeń członków Zarządu Jednostki dominującej w 2017 roku prezentuje poniższa tabela.

Zarząd Jednostki dominującej		Jednostka dominująca				Spółki zależne			
		Wynagrodzenie	Nagrody	Pozostałe korzyści	Razem	Wynagrodzenie	Nagrody	Pozostałe korzyści	Razem
Jarosław Tomaszewski	Prezes Zarządu	840	433	17	1 290	250	-	-	250
Paweł Nogalski	Wiceprezes Zarządu	600	189	43	832	-	-	-	-
Marek Kacprzak	Wiceprezes Zarządu	600	195	45	840	-	-	-	-
Sobczyk Maciej	Wiceprezes Zarządu od 14.09.2017 r.	179	-	-	179	-	-	-	-
Rusevicius Aldas	Wiceprezes Zarządu od 1.12.2017 r.	10	-	-	10	357	490	-	847
Razem		2 229	817	105	3 151	607	490	-	1 097

Kwota 3 151 tys. zł obciążała koszty Jednostki dominującej, natomiast pozostała kwota wynagrodzeń, tj. kwota 1 097 tys. zł obciążała koszty spółek zależnych.

Wynagrodzenia i inne świadczenia członków Rady Nadzorczej Jednostki dominującej w 2017 roku prezentuje poniższa tabela.

Rada Nadzorcza Jednostki dominującej		Jednostka dominująca				Spółki zależne			
		Wynagrodzenie	Nagrody	Pozostałe korzyści	Razem	Wynagrodzenie	Nagrody	Pozostałe korzyści	Razem
Dominik Radziwiłł		240	-	-	240	-	-	-	-
Michał Hulbój		132	-	-	132	-	-	-	-
Wojciech Napiórkowski		132	-	-	132	-	-	-	-
Łukasz Rozdeiczner-Kryszkowski		105	-	-	105	-	-	-	-
Miquel Llevat Vallespinosa		132	-	-	132	250	-	-	250
Jorge Miarnau Monserrat		96	-	-	96	-	-	-	-
Fernando Perea Samarra		132	-	-	132	-	-	-	-
Razem		969	-	-	969	250	-	-	250

5.10. Umowy zawarte między Jednostką dominującą a osobami zarządzającymi

Jednostka dominująca Grupy zawarła umowy o pracę z Członkami Zarządu, które przewidują:

- rekompensatę w wysokości 12 – krotności miesięcznego wynagrodzenia brutto w Grupie Trakcja otrzymywanego przez pracownika w ostatnim miesiącu przed ustaniem stosunku pracy, która zostanie wypłacona w czterech równych ratach;

lub

- rekompensatę w wysokości 6 - krotności miesięcznego podstawowego wynagrodzenia brutto w Grupie Trakcja otrzymywanego przez pracownika w ostatnim miesiącu przed ustaniem stosunku pracy, która zostanie wypłacona w trzech równych ratach.

lub

- rekompensatę w wysokości 6 - krotności miesięcznego podstawowego wynagrodzenia brutto w Spółce otrzymywanego przez pracownika w ostatnim miesiącu przed ustaniem stosunku pracy, która zostanie wypłacona w trzech równych ratach.

Spółka Trakcja PRKiI zawarła z Członkami Zarządu umowy o zakazie konkurencji, które przez okres jednego roku od dnia zakończenia stosunku pracy przewidują odszkodowanie:

- w wysokości 12-krotności 100 % jego podstawowego m-cznego wynagrodzenia przysługującego na podstawie umowy o pracę w ciągu ostatniego roku zatrudnienia w spółce, które będzie płatne z dołu w równych m-cznych ratach.

lub

- w wysokości 12-krotności 100 % jego przeciętnego m-cznego wynagrodzenia przysługującego na podstawie umowy o pracę w ciągu ostatniego roku zatrudnienia w spółce, które będzie płatne z dołu w równych m-cznych ratach.

5.11. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

Pomimo działania na rynku charakteryzującym się niewielką ilością wprowadzanych nowych rozwiązań, Jednostka dominująca należy do grona liderów pod względem wprowadzanych innowacyjnych rozwiązań. Jednostka dominująca działa na rynku magazynów energii od 2016 roku a za „Modułowy system dynamicznej regulacji obciążenia podstacji trakcyjnej z możliwością podłączenia punktów ładowania” otrzymała podczas 12-tych Międzynarodowych Targów Kolejowych TRAKO 2017:

- w Konkursie o Medal prezesa SEP; Medal Prezesa SEP,

- w Konkursie Izby Gospodarczej Komunikacji Miejskiej o nagrodę im. Prof. Jana Podoskiego; wyróżnienie w kategorii infrastruktura zasileniowa i elektroenergetyczna.

Ponadto za system dynamicznej informacji podróżnych i bezpieczeństwa pasażerów – „TRAKCJA-SAT HUSAR SIP” Jednostka dominująca otrzymała wyróżnienie w kategorii ukończone inwestycje liniowe i kubaturowe zrealizowane na terenie Polski w konkursie im. Inż. Józefa Nowkuńskiego.

5.12. Informacje o podmiocie pełniącym funkcję biegłego rewidenta

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Grupy Trakcja Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań Grupy i Jednostki dominującej jest Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (do dnia 18 marca 2018 roku działająca pod firmą Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 22.

W dniu 31 lipca 2017 roku, Jednostka dominująca zawarła umowę z Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (do dnia 18 marca 2018 roku działająca pod firmą Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.) na:

- przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości;
- badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości.

Umowa została zawarta na okres wykonania przedmiotu umowy.

Wynagrodzenie za badanie wybranych spółek Grupy Trakcja jest płacone na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą z wybranych spółek Grupy.

Wysokość wynagrodzenia biegłego rewidenta za usługi świadczone na rzecz Grupy przedstawia poniższa tabela:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Z tytułu umowy o badanie sprawozdania finansowego	236	194
Z tytułu umowy o przegląd sprawozdania finansowego	76	72
Z tytułu innych umów	41	5
Razem	353	271

Kluczowy biegły rewident i firma audytorska świadczyli w 2017 roku na rzecz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej niżej wymienione usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych:

- usługi atestacyjne w odniesieniu do Zintegrowanego Raportu Roczno Spółki za 2016 rok polegające na ocenie jakości i kompletności zgromadzonych danych oraz ich zgodności z Międzynarodowymi Wytycznymi do Raportowania oraz z Wytycznymi Global Reporting Initiative.
- weryfikacja kwestionariusza Respect Index.

6. RAPORT DOTYCZĄCY STOSOWANIA ŁADU KORPORACYJNEGO

6.1. Wskazanie w jakim zakresie Emitent odstąpił od postanowień zbioru zasad ładu korporacyjnego według „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016” zgodnie z uchwałą nr 1309/2015 obowiązujących od 1 stycznia 2016 r., wskazanie tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

Spółka zobowiązała się do przestrzegania rekomendacji i zasad ładu korporacyjnego zawartych w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” za wyjątkiem następujących rekomendacji i zasad:

1. Rekomendacje i zasady z części I. Dobrych Praktyk:

Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa:

I.Z.1.7. opublikowane przez spółkę materiały informacyjne na temat strategii spółki oraz jej wyników finansowych.

Komentarz Spółki: Spółka nie publikuje strategii, ponieważ sytuacja na rynkach, na których funkcjonuje Spółka jest na tyle dynamiczna, iż strategia ulegałaby częstej dezaktualizacji.

I.Z.1.10. prognozy finansowe – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji - opublikowane w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji.

Komentarz Spółki: Spółka nie publikuje prognoz finansowych. W związku z niniejszym zasada nie jest stosowana.

I.Z.1.11. informację o treści obowiązującej w spółce reguły dotyczącej zmieniania podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, bądź też o braku takiej reguły.

Komentarz Spółki: Spółka nie stosuje wskazanej zasady gdyż przestrzega właściwych przepisów dotyczących zmiany audytora wynikających z Ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym z dnia 11 maja 2017 r.

I.Z.1.15. informację zawierającą opis stosowanej przez spółkę polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów; opis powinien uwzględniać takie elementy polityki różnorodności, jak płeć, kierunek wykształcenia, wiek, doświadczenie zawodowe, a także wskazywać cele stosowanej polityki różnorodności i sposób jej realizacji w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli spółka nie opracowała i nie realizuje polityki różnorodności, zamieszcza na swojej stronie internetowej wyjaśnienie takiej decyzji.

Komentarz Spółki: Spółka informuje, że nie opracowała formalnego dokumentu zawierającego opis stosowanej przez Spółkę polityki różnorodności w odniesieniu do władz Spółki oraz jej kluczowych menedżerów z uwzględnieniem takich elementów polityki różnorodności jak: płeć, kierunek wykształcenia, wiek, doświadczenie zawodowe. Pomimo braku sformalizowanej polityki, Trakcja stara się stosować zasady dotyczące różnorodności czego przykładem jest udział kobiet w strukturze zatrudnienia pracowników umysłowych oraz udział kobiet na stanowiskach kierowniczych. Jeśli zaś tylko istnieje możliwość stosowania zasad różnorodności – Spółka realizuje przyjęte zasady. Przykładem jest skład Rady Nadzorczej. Powołane osoby zapewniają wszechstronności i różnorodności, szczególnie w obszarze kierunków wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego. Decydującym aspektem są tu przede wszystkim wysokie kwalifikacje oraz merytoryczne przygotowanie do pełnienia określonej funkcji.

Spółka stara się stosować zasady różnorodności w odniesieniu do władz Spółki oraz jej kluczowych menedżerów, jednak ze względu na bardzo stabilny skład Zarządu Spółki odgrywają ograniczoną rolę.

I.Z.1.16. informację na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia - nie później niż w terminie 7 dni przed datą walnego zgromadzenia.

Komentarz Spółki: Z uwagi na skład akcjonariatu Spółki, Spółka nie transmituje obrad walnego zgromadzenia w formie transmisji audio lub wideo.

I.Z.1.20. zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo.

Komentarz Spółki: Z uwagi na skład akcjonariatu Spółki, Spółka nie transmituje obrad walnego zgromadzenia w formie transmisji audio lub wideo i nie udostępnia jego zapisu na stronie internetowej.

2. Rekomendacje i zasady z części II. Dobrych Praktyk:

II.Z.1. Wewnętrzny podział odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności spółki pomiędzy członków zarządu powinien być sformułowany w sposób jednoznaczny i przejrzysty, a schemat podziału dostępny na stronie internetowej spółki.

Komentarz Spółki: Na chwilę obecną Spółka nie stosuje wskazanej zasady, aczkolwiek podział odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności Spółki pomiędzy członków Zarządu jest przygotowywany i zostanie udostępniony na stronie internetowej Spółki po jego wejściu w życie.

II.Z.7. W zakresie zadań i funkcjonowania komitetów działających w radzie nadzorczej zastosowanie mają postanowienia Załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej, o którym mowa w zasadzie II.Z.4. W przypadku gdy funkcję komitetu audytu pełni rada nadzorcza, powyższe zasady stosuje się odpowiednio.

Komentarz Spółki: Spółka stosuje niniejszą zasadę z zastrzeżeniem, że w skład komitetów działających w radzie nadzorczej wchodzi członkowie niezależni rady nadzorczej, tak jak stanowią postanowienia Załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej, o którym mowa w zasadzie II.Z.4. W Komitecie Audytu członkowie niezależni stanowią większość, a w skład Komitetu Wynagrodzeń wchodzi co najmniej jeden niezależny członek rady nadzorczej.

3. Rekomendacje i zasady z części IV. Dobrych Praktyk:

IV.R.1. Spółka powinna dążyć do odbycia zwyczajnego walnego zgromadzenia w możliwie najkrótszym terminie po publikacji raportu rocznego, wyznaczając ten termin z uwzględnieniem właściwych przepisów prawa.

Komentarz Spółki: W dotychczasowej praktyce przyjętej przez Spółkę zwyczajne walne zgromadzenia odbywają się przeważnie w maju lub czerwcu z dochowaniem ustawowego terminu, o którym mowa w art. 395 § 1 kodeksu spółek handlowych.

IV.R.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez: 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym, 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia, 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Komentarz Spółki: Z uwagi na skład akcjonariatu Spółki, a także brak wymaganej infrastruktury technicznej Spółka nie przeprowadza transmisji obrad walnego zgromadzenia i nie umożliwia dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

IV.R.3. Spółka dąży do tego, aby w sytuacji gdy papiery wartościowe wyemitowane przez spółkę są przedmiotem obrotu w różnych krajach (lub na różnych rynkach) i w ramach różnych systemów prawnych, realizacja zdarzeń korporacyjnych związanych z nabyciem praw po stronie akcjonariusza następowała w tych samych terminach we wszystkich krajach, w których są one notowane.

Komentarz Spółki: Powyższa rekomendacja nie dotyczy Spółki, gdyż wyemitowane przez nią papiery wartościowe są przedmiotem obrotu tylko na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie.

IV.Z.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Komentarz Spółki: Z uwagi na skład akcjonariatu Spółki, Spółka nie transmituje obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

4. Rekomendacje i zasady z części V. Dobrych Praktyk:

V.Z.6. Spółka określa w regulacjach wewnętrznych kryteria i okoliczności, w których może dojść w spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia. Regulacje wewnętrzne spółki uwzględniają między innymi sposoby zapobiegania, identyfikacji i rozwiązywania konfliktów interesów, a także zasady wyłączenia członka zarządu lub rady nadzorczej od udziału w rozpatrywaniu sprawy objętej lub zagrożonej konfliktem interesów.

Komentarz Spółki: Na chwilę obecną Spółka nie stosuje wskazanej zasady, ale jest w trakcie przygotowania wewnętrznych regulacji dotyczących kryteriów i okoliczności, w których może dojść w Spółce do konfliktu interesów i zasad postępowania w obliczu ich zaistnienia lub możliwości zaistnienia.

5. Rekomendacje i zasady z części VI. Dobrych Praktyk:

VI.R.1. Wynagrodzenie członków organów spółki i kluczowych menedżerów powinno wynikać z przyjętej polityki wynagrodzeń.

Komentarz Spółki: Spółka nie stosuje wskazanej rekomendacji gdyż posiada autorski program motywacyjny dla członków zarządu Spółki i jest w trakcie przygotowania programu motywacyjnego dla kluczowych menedżerów.

VI.R.2. Polityka wynagrodzeń powinna być ściśle powiązana ze strategią spółki, jej celami krótko- i długoterminowymi, długoterminowymi interesami i wynikami, a także powinna uwzględniać rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn.

Komentarz Spółki: Spółka nie stosuje wskazanej rekomendacji gdyż posiada autorski program motywacyjny dla członków zarządu Spółki i jest w trakcie przygotowania programu motywacyjnego dla kluczowych menedżerów.

VI.R.3. Jeżeli w radzie nadzorczej funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń, w zakresie jego funkcjonowania ma zastosowanie zasada II.Z.7.

Komentarz Spółki: W zakresie funkcjonowania komitetu wynagrodzeń ma zastosowanie zasada II.Z.7. z zastrzeżeniem, że w skład trzyosobowego komitetu wynagrodzeń wchodzi jeden niezależny członek rady nadzorczej, tak więc członkowie niezależni nie stanowią większości członków tego komitetu.

VI.Z.1. Programy motywacyjne powinny być tak skonstruowane, by między innymi uzależniać poziom wynagrodzenia członków zarządu spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Komentarz Spółki: Spółka nie stosuje wskazanej zasady gdyż posiada autorski program motywacyjny dla członków zarządu Spółki i jest w trakcie przygotowania programu motywacyjnego dla kluczowych menedżerów.

VI.Z.2. Aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić minimum 2 lata.

Komentarz Spółki: Spółka nie stosuje wskazanej zasady gdyż posiada autorski program motywacyjny dla członków zarządu Spółki i jest w trakcie przygotowania programu motywacyjnego dla kluczowych menedżerów.

VI.Z.4. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej: 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń, 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej, 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia, 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku, 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Komentarz Spółki: Spółka w sprawozdaniu z działalności nie zamieszcza raportu na temat polityki wynagrodzeń, ale czynione są przygotowania, aby w przyszłości taki raport stanowił jego część.

6.2. Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania

Walne Zgromadzenie („WZ”) Spółki działa w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych, Statutu oraz przepisy Regulaminu Walnego Zgromadzenia. WZ zwoływane jest poprzez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o

ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. O ile przepisy Kodeksu spółek handlowych lub Statutu Spółki nie stanowią inaczej, uchwały WZ podejmowane są bezwzględną większością głosów oddanych, z tym że uchwały w sprawie:

- 1) likwidacji Spółki;
- 2) podwyższenia kapitału zakładowego Spółki, umorzenia akcji Spółki oraz obniżenia kapitału zakładowego Spółki;
- 3) emisji obligacji zamiennych lub innych papierów wartościowych przyznających ich posiadaczowi prawo głosu;
- 4) udzielenia opcji dających prawo do objęcia akcji lub innych papierów wartościowych Spółki i określenia warunków tych opcji;
- 5) pozbawienia Akcjonariuszy prawa poboru do objęcia akcji nowej emisji;
- 6) sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;
- 7) odwołania lub zawieszenia członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej;
- 8) połączenia Spółki z inną spółką, podziału i przekształcenia Spółki;
- 9) zniesienia dematerializacji akcji Spółki;
- 10) zmiany Statutu

zapadają większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów oddanych bądź wyższą, jeśli odpowiednie przepisy tego wymagają. Walne Zgromadzenie, z zastrzeżeniem odpowiednich postanowień Statutu Spółki, powołuje członków Rady Nadzorczej Spółki. Poza sprawami wymienionymi powyżej uchwały WZ wymagają sprawy zastrzeżone przepisami Kodeksu spółek handlowych, a w szczególności decyzje w sprawach rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz grupy kapitałowej oraz sprawozdania finansowego Spółki i grupy kapitałowej za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków, podział zysku lub pokrycie straty, zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego, emisja obligacji z prawem pierwszeństwa, tworzenie i znoszenie kapitałów rezerwowych, w razie likwidacji Spółki WZ wyznacza likwidatorów i określa sposób przeprowadzenia likwidacji. Zarząd przedstawia propozycje uchwał WZ Radzie Nadzorczej do wcześniejszego zaopiniowania. Akcjonariusze mogą uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocników. Członkowie Zarządu Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej uczestniczą w WZ. Jeżeli przedmiotem obrad WZ mają być sprawy finansowe, powinien być obecny biegły rewident. W WZ mogą uczestniczyć przedstawiciele mediów, chyba że przedmiot obrad jest tego rodzaju, że ich obecność mogłaby narazić Spółkę na szkodę. Wniosek o dopuszczenie przedstawicieli mediów jest poddawany pod głosowanie przez Przewodniczącego WZ niezwłocznie po podpisaniu listy obecności.

Prawa akcjonariuszy Spółki, w tym prawa akcjonariuszy niesprawujących kontroli, wykonywane są w zakresie i w sposób zgodny z przepisami Kodeksu spółek handlowych.

6.3. Skład osobowy i zasady działania organów zarządzających i nadzorczych spółki oraz ich komitetów

6.3.1. Zarząd

Skład osobowy Zarządu Spółki na dzień publikacji niniejszego raportu:

- Jarosław Tomaszewski - Prezes Zarządu;
- Marek Kacprzak - Wiceprezes Zarządu;
- Paweł Nogalski - Wiceprezes Zarządu;
- Maciej Sobczyk - Wiceprezes Zarządu;
- Aldas Rusevičius - Wiceprezes Zarządu.

W ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły następujące zmiany w składzie osobowym Zarządu Spółki:

- W dniu 14 września 2017 roku Pan Maciej Sobczyk został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu;
- w dniu 30 listopada 2017 roku Pan Aldas Rusevičius został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Po dniu bilansowym, tj. w dniu 9 marca 2018 roku Spółka otrzymała od Pana Jarosława Tomaszewskiego oświadczenie o rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu i Członka Zarządu Spółki. Rezygnacja została złożona ze skutkiem na dzień 30 czerwca 2018 roku.

Zarząd Spółki działa w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych, Statutu Spółki oraz Regulaminu Zarządu. Zgodnie ze Statutem Spółki Zarząd składa się z nie więcej niż 10 osób, wybieranych i odwoływanych przez Radę Nadzorczą z zastrzeżeniem, iż w przypadku, gdy z powodu: (i) zmiany art. 13.1, 13.4 Statutu, (ii) zmiany odpowiednich przepisów prawa, (iii) wyboru Rady Nadzorczej w sposób określony w art. 385 § 5 i (lub) 6 Kodeksu spółek handlowych, główny akcjonariusz COMSA nie może powołać takiej liczby członków Rady Nadzorczej, która stanowiłaby większość jej członków, COMSA jest uprawniona do powoływania i odwoływania członków Zarządu w liczbie równej 50% wszystkich członków Zarządu (zaokrąglonej w dół do liczby całkowitej) i dodatkowo jednego członka Zarządu. W przypadku gdy liczba członków Rady Nadzorczej powołanych przez COMSA przestanie stanowić większość członków Rady Nadzorczej, uchwała Walnego Zgromadzenia w sprawie odwołania lub zawieszenia w czynnościach członka (członków) Zarządu powołanego przez COMSA podejmowana jest większością 2/3 oddanych głosów.

Członkowie Zarządu powoływani są na 3 - letnią, wspólną kadencję. Rada Nadzorcza (przy udziale Komitetu Wynagrodzeń Rady Nadzorczej) ustala i zmienia wynagrodzenia oraz ustala inne warunki zatrudnienia członków Zarządu. Zgodnie ze Statutem Zarząd kieruje działalnością Spółki oraz reprezentuje Spółkę na zewnątrz. Do kompetencji Zarządu należą wszystkie sprawy niezastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów członków Zarządu obecnych na posiedzeniu lub uczestniczących w głosowaniu. W przypadku równej ilości głosów, przeważa głos Prezesa Zarządu. Do składania oświadczeń i podpisywania dokumentów w imieniu Spółki upoważnieni są dwaj członkowie Zarządu działający łącznie lub członek Zarządu łącznie z prokurentem. Pełnomocnik upoważniony jest na podstawie uchwały Zarządu do podejmowania określonych czynności w imieniu Spółki (w zakresie posiadanego pełnomocnictwa).

6.3.2. Prokurenci

W Spółce działają następujący Prokurenci:

- Elżbieta Okuła;
- Jan Sęktas;
- Radosław Zajęc.

W trakcie ostatniego roku obrotowego, w dniu 20 marca 2017 roku, członkowie Zarządu udzielili prokury Radosławowi Zajęcowi.

Wyżej wymienieni prokurenci składają oświadczenia w imieniu Spółki działając łącznie z członkiem zarządu lub innym prokurentem.

Prokurenci działają w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego, Kodeksu spółek handlowych, Statutu Spółki oraz regulaminów wewnętrznych Spółki.

6.3.3. Rada Nadzorcza

Skład osobowy Rady Nadzorczej Spółki:

- Dominik Radziwiłł - Przewodniczący Rady Nadzorczej;
- Jorge Miarnau Montserrat - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej;
- Miquel Llevat Vallespinosa - Członek Rady Nadzorczej;
- Wojciech Napiórkowski - Członek Rady Nadzorczej;
- Fernando Perea Samarra - Członek Rady Nadzorczej;
- Michał Hulbój - Członek Rady Nadzorczej;

- Łukasz Rozdeiczer-Kryszkowski - Członek Rady Nadzorczej.

W ciągu ostatniego roku obrotowego nie nastąpiły żadne zmiany w składzie Rady Nadzorczej.

Po dniu bilansowym nie nastąpiły żadne zmiany w składzie Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki działa w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych, Statutu Spółki oraz Regulaminu Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza Spółki składa się obecnie z 7 członków. W skład Rady Nadzorczej wchodzi obecnie Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących i pozostali członkowie. Kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata.

Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez Walne Zgromadzenie, przy czym główny akcjonariusz COMSA S.A. jest uprawniony do powoływania i odwoływania czterech członków Rady Nadzorczej przez pisemne oświadczenie złożone Spółce. W przypadku, gdy liczba członków Rady Nadzorczej jest wyższa lub niższa niż siedem na skutek zmiany art. 13.1 Statutu lub odpowiednich przepisów prawa, COMSA będzie uprawniona do powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej w liczbie równej 50% wszystkich członków Rady Nadzorczej (zaokrąglonej w dół do liczby całkowitej) i dodatkowo jednego członka Rady Nadzorczej.

Jeden z członków Rady Nadzorczej powołany przez Walne Zgromadzenie powinien spełniać następujące warunki niezależności:

- 1) nie być członkiem Zarządu Spółki ani spółki z nią powiązanej lub nie pełnić takiej funkcji w ciągu ostatnich pięciu latach;
- 2) nie być pracownikiem Spółki ani spółki z nią powiązanej lub nie pełnić takiej funkcji w ciągu ostatnich trzech lat;
- 3) nie otrzymywać obecnie lub w przeszłości znaczącego dodatkowego wynagrodzenia od Spółki ani spółki z nią powiązanej, poza wynagrodzeniem otrzymywanym z tytułu pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej;
- 4) nie być ani nie reprezentować w żaden sposób akcjonariusza większościowego lub jakiegokolwiek akcjonariusza posiadającego co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu;
- 5) nie mieć obecnie lub w ciągu ostatniego roku znaczących związków biznesowych ze Spółką ani spółką z nią powiązaną, zarówno bezpośrednio jak i też jako wspólnik, udziałowiec, dyrektor lub znaczący pracownik podmiotu mającego takie związki;
- 6) nie być obecnie lub w ciągu ostatnich trzech lat wspólnikiem lub pracownikiem obecnego lub byłego audytora zewnętrznego Spółki ani spółki z nią powiązanej;
- 7) nie być dyrektorem zarządzającym lub wykonawczym w innej spółce, w której członek Zarządu Spółki jest dyrektorem niewykonawczym lub nadzorującym i nie mieć żadnych innych znaczących związków z członkami Zarządu Spółki przez działalność w innych spółkach lub podmiotach;
- 8) nie pełnić funkcji członka Rady Nadzorczej przez więcej niż trzy kadencje;
- 9) nie być bliskim członkiem rodziny dyrektora wykonawczego lub zarządzającego lub osób, o których mowa w punkcie od 1) do 8).

Rada Nadzorcza, w skład której nie wchodzi, niezależnie od przyczyn takiego stanu, niezależny członek Rady Nadzorczej posiada zdolność do podejmowania ważnych uchwał.

W przypadku gdy COMSA S.A. nie powoła członka (członków) Rady Nadzorczej w ciągu dwudziestu jeden dni od daty wygaśnięcia mandatu członka (członków) Rady Nadzorczej powołanego przez COMSA S.A., taki członek (członkowie) Rady Nadzorczej powinien być powołany i odwoływany przez Walne Zgromadzenie do czasu, kiedy COMSA wykona swoje uprawnienie. W przypadku wykonania przez COMSA S.A. uprawnienia do dokonania wyboru członka Rady Nadzorczej, mandat członka (członków) Rady Nadzorczej powołanego przez Walne Zgromadzenie zgodnie z treścią tego postanowienia automatycznie wygasa, bez wpływu na kadencję Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza, która ze względu na wygaśnięcie mandatu członka (członków) Rady Nadzorczej (z powodów innych niż odwołanie), składa się z mniej niż siedmiu, ale co najmniej pięciu członków Rady Nadzorczej, posiada zdolność do podejmowania ważnych uchwał do czasu powołania brakujących członków Rady Nadzorczej.

W przypadku, gdy Rada Nadzorcza wybierana jest w sposób określony w art. 385 § 5 lub 6 Kodeksu spółek handlowych, Przewodniczący powoływany jest przez COMSA S.A. spośród kandydatów wybranych w sposób określony w art. 385 § 5 lub 6 Kodeksu spółek handlowych.

Członkowie Rady Nadzorczej powoływani są na okres wspólnej kadencji. Rada Nadzorcza lub poszczególni jej członkowie wybierani przez Walne Zgromadzenie mogą być odwołani uchwałą Walnego Zgromadzenia przed upływem kadencji Rady. W przypadku odwołania członka Rady Nadzorczej w toku kadencji i powołania w to miejsce innej osoby, kadencja osoby nowo powołanej kończy się wraz z kadencją całej Rady. To samo dotyczy również przypadku odwołania całej Rady w toku kadencji i powołania nowego składu Rady Nadzorczej, a także przypadku rozszerzenia składu Rady w toku kadencji o nowo powołanych członków. Przewodniczącego i Wiceprzewodniczących wybiera Rada Nadzorcza spośród swoich członków.

Pracami Rady Nadzorczej kieruje Przewodniczący Rady, a w razie jego nieobecności Wiceprzewodniczący Rady. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być wybierani ponownie do Rady następnych kadencji. Członkowie Rady Nadzorczej działają w Radzie Nadzorczej osobiście. Dopuszczalne jest również podejmowanie uchwał bez odbycia posiedzenia Rady, w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje co najmniej cztery razy w roku jej Przewodniczący, który przewodniczy obradom. W przypadku nieobecności Przewodniczącego obradom przewodniczy jeden z Wiceprzewodniczących. Przewodniczący zwołuje także posiedzenia Rady Nadzorczej na pisemny wniosek Zarządu Spółki lub członka Rady Nadzorczej. Przewodniczący wybiera sekretarza Rady Nadzorczej. Uchwała Rady Nadzorczej może być podjęta na posiedzeniu, jeżeli wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni w formie pisemnej (takie zaproszenia powinny zostać doręczone członkom Rady Nadzorczej co najmniej siedem dni przed datą, na którą wyznaczone zostało posiedzenie) i co najmniej połowa z nich musi być na nim obecna, włącznie z Przewodniczącym i co najmniej jednym z Wiceprzewodniczących Rady Nadzorczej. Posiedzenie Rady Nadzorczej może być ważne również bez jego formalnego zwołania, jeśli wszyscy członkowie Rady Nadzorczej są na nim obecni i żaden z nich nie sprzeciwia się odbyciu takiego posiedzenia ani żadnej sprawie umieszczonej w porządku obrad. Z zastrzeżeniem art. 388 § 4 Kodeksu Spółek handlowych, uchwała Rady Nadzorczej może zostać podjęta w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. W takim przypadku projekt uchwały powinien zostać przedstawiony wszystkim członkom Rady Nadzorczej przez jej Przewodniczącego, a w przypadku jego nieobecności przez jednego z Wiceprzewodniczących Rady.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy stały nadzór nad działalnością Spółki. Uchwały Rady Nadzorczej wymagane są w sprawach zastrzeżonych do kompetencji Rady Nadzorczej w Kodeksie spółek handlowych oraz w Artykule 16 oraz 16A Statutu Spółki. Rada Nadzorcza dokonuje wyboru biegłego rewidenta Spółki. Uchwały Rady Nadzorczej podejmowane są zwykłą większością głosów. W przypadku równości głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

Dnia 25 lipca 2013 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała ze swego grona Komitet Audytu, w skład którego wchodzi obecnie Pan Wojciech Napiórkowski (Przewodniczący Komitetu Audytu i niezależny członek rady nadzorczej), Pan Fernando Perea Samarra (Członek Komitetu Audytu) oraz Pan Łukasz Rozdeiczek-Kryszkowski (Członek Komitetu Audytu i niezależny członek rady nadzorczej).

Rada Nadzorcza również powołała ze swego grona Komitet Wynagrodzeń, jako ciało doradcze w zakresie ustalania wysokości i zasad wynagradzania członków Zarządu Spółki. W skład Komitetu Wynagradzania wchodzi: Pan Dominik Radziwiłł (Przewodniczący Komitetu), Michał Hulbój (Członek Komitetu i niezależny członek rady nadzorczej) oraz Pan Miquel Llevat Vallespinosa (Członek Komitetu).

Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady Nadzorczej określa Regulamin Rady Nadzorczej uchwalony przez Walne Zgromadzenie.

6.4. Opis podstawowych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Emitent sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, zwanymi dalej „MSR”, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (z późniejszymi zmianami), a w zakresie nieuregulowanym przez MSR, zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości oraz przepisami wykonawczymi wydanymi na jej podstawie. Spółka posiada wyodrębnioną komórkę audytu wewnętrznego, która wykonuje czynności związane z kontrolą wewnętrzną.

W praktyce sporządzaniem sprawozdań finansowych oraz raportów finansowych zajmują się wykwalifikowani pracownicy pionu finansowego pod nadzorem Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Finansowego.

Od 2015 roku Spółka Trakcja PRKiI prowadziła księgi rachunkowe w systemie informatycznym Microsoft Dynamics AX. Struktura systemu zapewnia przejrzysty podział kompetencji, spójność zapisów operacji w księgach oraz kontrolę pomiędzy poszczególnymi modułami.

Sporządzanie skonsolidowanych sprawozdań finansowych jest dokonywane na podstawie jednolitych pakietów konsolidacyjnych przygotowywanych w formie elektronicznej przez poszczególne spółki Grupy. Proces konsolidacji danych następuje w Dziale Sprawozdawczości Giełdowej Spółki pod nadzorem Wiceprezesa Zarządu-Dyrektora Finansowego.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz powołuje Komitet Audytu będący organem doradczym i opiniotwórczym działającym w ramach struktury Rady Nadzorczej. Głównym celem działania Komitetu Audytu jest wspomaganie Rady Nadzorczej w sprawowaniu nadzoru finansowego oraz dostarczanie Radzie Nadzorczej miarodajnych informacji i opinii pozwalających sprawnie podjąć właściwe decyzje w zakresie sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem, a także zapewnienie niezależności i obiektywizmu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Trakcja PRKiI poddaje swoje sprawozdania finansowe badaniu (sprawozdania roczne) oraz przeglądowi (sprawozdania półroczne) przez niezależnego biegłego rewidenta. Wyboru biegłego rewidenta dokonuje Rada Nadzorcza Spółki spośród renomowanych firm audytorskich, w oparciu o rekomendacje Komitetu Audytu. W ramach prac audytowych biegły rewident dokonuje niezależnej oceny rzetelności i prawidłowości jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych oraz potwierdzenia skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

6.5. Wskazanie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega Emitent oraz miejsca, gdzie zbiór jest publicznie dostępny

Spółka Trakcja PRKiI w 2016 roku stosowała zbiór zasad ładu korporacyjnego zebranych w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”, zgodnie z uchwałą nr 1309/2015 Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 17 grudnia 2015 roku.

Dokument ten jest udostępniony w siedzibie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz na stronie internetowej poświęconej zagadnieniom ładu korporacyjnego pod adresem <http://corp-gov.gpw.pl>, a także na stronie internetowej Spółki w zakładce „Relacje Inwestorskie”/„ład korporacyjny”.

6.6. Wskazanie akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji

Zgodnie z wiedzą Zarządu Jednostki dominującej, na podstawie otrzymanych zawiadomień określonych w art. 69 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, stan Akcjonariuszy posiadających bezpośrednio, bądź przez podmioty zależne, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy na dzień przekazania niniejszego sprawozdania przedstawia się następująco:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	Liczba głosów	% udział w głosach na WZ
COMSA S.A.*	16 156 193	31,43%	16 156 193	31,43%
Nationale-Nederlanden OFE	5 111 908	9,95%	5 111 908	9,95%
OFE PZU "Złota Jesień"	4 349 650	8,46%	4 349 650	8,46%
Pozostali akcjonariusze*	25 781 797	50,16%	25 781 797	50,16%
Razem	51 399 548	100,00%	51 399 548	100,00%

*W związku z nabyciem przez COMSA S.A. akcji Jednostki dominującej, o czym informowano w raportach 19/2017 oraz 20/2017, liczba akcji COMSA S.A. została zwiększona łącznie o 313 000 sztuk. W związku z brakiem zgłoszenia zbycia akcji Jednostki dominującej przez Nationale-Nederlanden OFE oraz OFE PZU „Złota Jesień”, przyjęto, że te akcje zostały zbyte przez Pozostałych akcjonariuszy.

6.7. Wskazanie posiadaczy wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

Wszystkie akcje Spółki są akcjami zwykłymi, niedającymi specjalnych uprawnień.

6.8. Wskazanie wszelkich ograniczeń odnośnie wykonywania prawa głosu

Uchwały na Walnym Zgromadzeniu zapadają bezwzględną większością głosów oddanych, z tym że uchwały w sprawie:

- 1) likwidacji Spółki;
- 2) podwyższenia kapitału zakładowego Spółki, umorzenia akcji Spółki oraz obniżenia kapitału zakładowego Spółki;
- 3) emisji obligacji zamiennych lub innych papierów wartościowych przyznających ich posiadaczowi prawo głosu;
- 4) udzielenia opcji dających prawo do objęcia akcji lub innych papierów wartościowych Spółki i określenia warunków tych opcji;
- 5) pozbawienia Akcjonariuszy prawa poboru do objęcia akcji nowej emisji;
- 6) sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;
- 7) odwołania lub zawieszenia członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej;
- 8) połączenia Spółki z inną spółką, podziału i przekształcenia Spółki;
- 9) zniesienia dematerializacji akcji Spółki;
- 10) zmiany Statutu.

zapadają większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów oddanych bądź wyższą, jeżeli odpowiednie przepisy tego wymagają. Poza ograniczeniami opisanymi powyżej oraz wynikającymi z przepisów powszechnie obowiązujących, akty wewnętrzne Spółki nie wprowadzają dodatkowych ograniczeń.

6.9. Wskazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Spółki Trakcja PRKiI

Poza ograniczeniami wynikającymi z przepisów powszechnie obowiązujących, akty wewnętrzne Spółki nie wprowadzają dodatkowych ograniczeń.

6.10. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

Zgodnie ze Statutem Spółki Zarząd jest powoływany i odwoływany przez Radę Nadzorczą na podstawie uchwały, z zastrzeżeniem, iż w przypadku, gdy z powodu: (i) zmiany art. 13.1, 13.4 Statutu, (ii) zmiany odpowiednich przepisów prawa, (iii) wyboru Rady Nadzorczej w sposób określony w art. 385 § 5 i (lub) 6 Kodeksu spółek handlowych, główny akcjonariusz COMSA nie może powołać takiej liczby członków Rady Nadzorczej, która stanowiłaby większość jej członków, COMSA jest uprawniona do powoływania i odwoływania członków Zarządu w liczbie równej 50% wszystkich członków Zarządu (zaokrąglonej w dół do liczby całkowitej) i dodatkowo jednego członka Zarządu. W przypadku gdy liczba członków Rady Nadzorczej powołanych przez COMSA przestanie stanowić większość członków Rady Nadzorczej, uchwała Walnego Zgromadzenia w sprawie odwołania lub zawieszenia w czynnościach członka (członków) Zarządu powołanego przez COMSA podejmowana jest większością 2/3 oddanych głosów. Członkowie Zarządu powoływani są na 3 - letnią, wspólną kadencję. Zgodnie ze Statutem Zarząd kieruje działalnością Spółki oraz reprezentuje Spółkę na zewnątrz. Do kompetencji Zarządu należą wszystkie sprawy niezastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy lub Rady Nadzorczej. Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki upoważnieni są dwaj członkowie Zarządu działający łącznie lub członek Zarządu z prokurentem łącznie. Pełnomocnik upoważniony jest na podstawie uchwały Zarządu do podejmowania określonych czynności w imieniu Spółki (w zakresie posiadanego pełnomocnictwa). Zasady decydowania o emisji lub wykupie akcji (podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego) są zastrzeżone dla Walnego Zgromadzenia, które podejmuje uchwały w tym względzie większością 2/3 głosów oddanych.

6.11. Opis zasad zmiany statutu lub umowy Spółki Trakcja PRKiI

Zasady zmian Statutu Spółki nie odbiegają od zasad zawartych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

6.12. Informacja o prowadzeniu polityki sponsoringowej

Jako odpowiedzialny członek społeczności biznesowej, Grupa Trakcja konsekwentnie wspiera kulturalne i społeczne inicjatywy lokalnych społeczności, zarówno na obszarze kraju jak i za granicą, gdzie prowadzi swoją działalność. Grupa wspiera szkolnictwo wyższe, rozwój projektów naukowych realizowanych przez instytucje badawcze, a także działania mające na celu promowanie nowych technologii w budownictwie infrastruktury transportowej. Grupa angażuje się także w realizację projektów o istotnym potencjale promocyjnym i wizerunkowym dla swojej marki. Wydatki Grupy Trakcja na rok 2017 na działania z zakresu sponsoringu i społecznej odpowiedzialności biznesu wyniosły 311 tys. zł.

Warszawa, 28 marca 2018 roku

Jarosław Tomaszewski
Prezes Zarządu

Paweł Nogalski
Wiceprezes Zarządu

Marek Kacprzak
Wiceprezes Zarządu

Maciej Sobczyk
Wiceprezes Zarządu

Aldas Rusevičius
Wiceprezes Zarządu

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą, skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Trakcja za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku oraz dane porównywalne za okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć, ryzyk i zagrożeń oraz sytuacji Grupy Trakcja.

Oświadczamy również, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Trakcja za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku – Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący tego badania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badaniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Jarosław Tomaszewski

Prezes Zarządu

Paweł Nogalski

Wiceprezes Zarządu

Marek Kacprzak

Wiceprezes Zarządu

Maciej Sobczyk

Wiceprezes Zarządu

Aldas Rusevičius

Wiceprezes Zarządu

Warszawa, 28 marca 2018 roku

GRUPA KAPITAŁOWA TRAKCJA

OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH
ZA 2017 ROK

Spis treści

Wstęp.....	3
Struktura Grupy	4
I. Kluczowi interesariusze oraz relacje z nimi	5
II. Model biznesowy	6
Współpraca z dostawcami	9
III. Obszar zarządczy	12
Zarządzanie ryzykiem.....	12
System kontroli wewnętrznej	14
Etyka i przeciwdziałanie korupcji	15
IV. Obszar środowiskowy	19
Polityka środowiskowa	19
Cele środowiskowe Jednostki dominującej i ich realizacja w 2017 roku	19
System Zakładowej Kontroli Produkcji	19
Kontrola oddziaływania działalności Grupy na środowisko	20
Bioróżnorodność.....	20
Ryzyka środowiskowe	22
Zużycie materiałów	22
Zużycie energii wewnątrz organizacji	23
Emisje substancji do powietrza	24
Ograniczenie oddziaływania produktów i usług na środowisko	25
Odpady	26
V. Obszar społeczny i pracowniczy	27
Struktura zatrudnienia.....	27
Relacje wynagrodzeń	28
Rotacja pracowników	29
Szkolenia	30
Ryzyka związane z obszarem pracowniczym	30
Bezpieczeństwo i Higiena Pracy.....	31
Wpływ na społeczność lokalną	34
Prawa człowieka oraz praca dzieci i praca przymusowa.....	36
VI. Tabela wybranych wskaźników GRI zaprezentowanych w oświadczeniu.....	37

Wstęp

Niniejsze oświadczenie (dalej: oświadczenie, raport) zostało przygotowane zgodnie z art. 49b Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 z późniejszymi zmianami, która wprowadza wytyczne Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 roku w zakresie ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności. Obejmuje informacje niefinansowe dotyczące Grupy Kapitałowej Trakcja za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 i stanowi wyodrębnioną część Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Trakcja w 2017 roku. Niniejsze oświadczenie jest pierwszym raportem na temat informacji niefinansowych publikowanym przez Grupę Kapitałową Trakcja (dalej: „Grupa”). Grupa zidentyfikowała kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności w oparciu o wytyczne dot. raportowania zrównoważonego rozwoju wydane przez Global Reporting Initiative, w wersji G4.

Sposób zbierania, analizy i prezentacji danych w raporcie ma na celu zachowanie najwyższej staranności. Zawartość raportu została zdefiniowana w oparciu o strategię CSR Jednostki dominującej przyjętą w 2016 roku. W strategii CSR, w oparciu o normę PN-ISO 26000, zdefiniowana została odpowiedzialność społeczna, która rozumiana jest jako odpowiedzialność organizacji za wpływ podejmowanych przez nią decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko, poprzez przejrzyste i etyczne postępowanie, które:

- ✓ przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, w tym dobrobytu i zdrowia społeczeństwa,
- ✓ uwzględnia oczekiwania interesariuszy,
- ✓ jest zgodne z obowiązującym prawem i spójne z międzynarodowymi normami postępowania,
- ✓ jest zintegrowane z działaniami organizacji i praktykowane w jej relacjach.

Zgodnie ze strategią CSR Jednostki dominującej zidentyfikowane zostały istotne obszary niefinansowe:

1. zarządzanie zasobami naturalnymi,
2. praktyki operacyjne,
3. praktyki z zakresu pracy,
4. relacje z klientem,
5. zaangażowanie społeczne i rozwój społeczności lokalnej.

W procesie tworzenia strategii CSR brało udział kilku kluczowych menedżerów Jednostki dominującej, w tym m.in. odpowiedzialni za strategię, sprawozdawczość giełdową, komunikację i zasoby ludzkie. Uznano, że istotne aspekty strategii powinny być odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez interesariuszy oraz powinny tworzyć wartość dodaną lub uniwersalne korzyści, dla szeroko pojętych beneficjentów - zarówno na zewnątrz jak i wewnątrz organizacji. Jednocześnie podjęto próbę raportowania wszystkich ważnych dla Grupy aspektów.

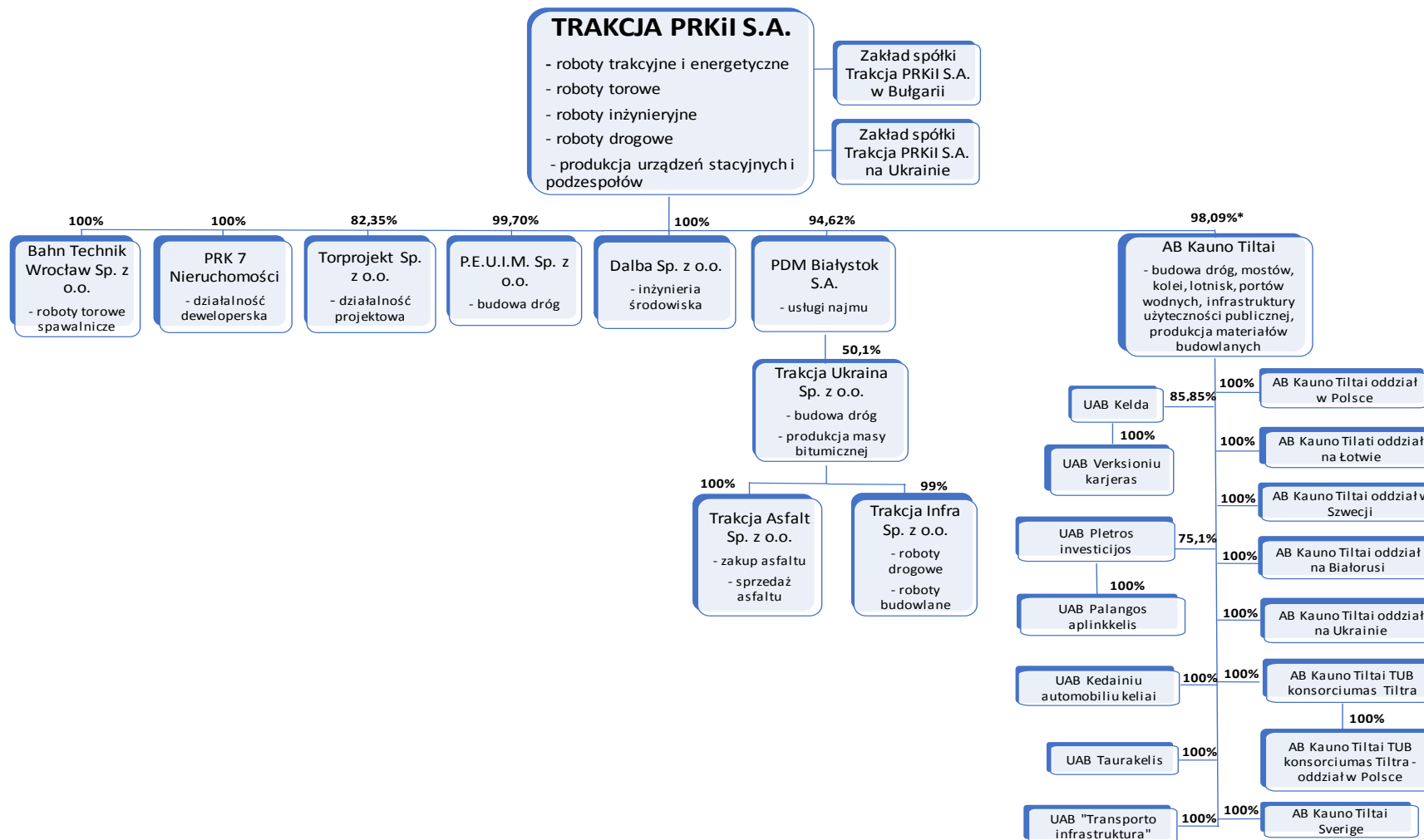
Grupa Trakcja („Grupa Trakcja”, „Grupa”) jest jednym z czołowych podmiotów na polskim i litewskim rynku budownictwa infrastruktury kolejowej, tramwajowej i drogowej.

Centrala Jednostki dominującej Grupy (Trakcja PRkil S.A.) znajduje się w Warszawie, przy ul. Złotej 59. Jednostką dominującą najwyższego szczebla w stosunku do Grupy Trakcja jest hiszpańska spółka COMSA S.A, która sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, obejmujące również dane Grupy Trakcja.

Struktura Grupy

Trakcja PRKiI jest Jednostką dominującą Grupy Trakcja. Skład i strukturę Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia poniższy schemat.

*) Spółka Trakcja PRKiI posiada łącznie 98,09% (bezpośrednio 96,84% i pośrednio 1,25%) udziału w kapitale zakładowym spółki zależnej AB Kauno Tiltai. Udział pośredni wynika z nabycia akcji własnych przez spółkę zależną.

I. Kluczowi interesariusze oraz relacje z nimi

Mając świadomość szerokiego oddziaływania firmy na otoczenie, w którym funkcjonuje wiele grup interesariuszy, Grupa czyni regularne starania, aby zachować stały kontakt ze wszystkimi grupami i prowadzić z nimi efektywną komunikację. Grupa jest otwarta na wszelkie sygnały płynące z otoczenia, w szczególności mające na celu identyfikację nowych interesariuszy i stara się na te sygnały szybko reagować. Grupa komunikuje się z interesariuszami w sposób cykliczny, doraźny oraz na każdą zgłoszoną w tym zakresie potrzebę. Za dialog z interesariuszami odpowiedzialne są wyznaczone osoby, które najlepiej znają oczekiwania grup interesariuszy.

Relacje Grupy z interesariuszami mają charakter dynamiczny i cechują się zmienną intensywnością np. w zależności od kalendarza rocznych wydarzeń, warunków rynkowych albo etapu aktualnie realizowanych kontraktów. Aby utrzymywać jak najlepsze relacje z interesariuszami, Grupa opiera je na dialogu i przejrzystości komunikacji.

Znając oczekiwania społeczne, Grupa szybciej i precyzyjniej odpowiada na potrzeby otoczenia. Na bieżąco monitorowane jest postrzeganie Grupy, co umożliwia zrozumienie oczekiwań interesariuszy oraz błyskawiczne podejmowanie działań prowadzących do wyróżnienia się na tle konkurencji.

Grupa, realizując lokalne przedsięwzięcia, otwiera się na potrzeby miejscowe i stara się je wspierać. W szczególności dotyczy to zwiększania zakresu prac lub wykonania robót dodatkowych, ułatwiających lub poprawiających standard życia lokalnych społeczności lub wspierania miejscowych inicjatyw.

Do szerokiego grona Interesariuszy Grupy należą:

- akcjonariusze strategiczni,
- akcjonariusze finansowi,
- analitycy rynku kapitałowego,
- instytucje kontroli i regulatorzy rynku (np. GPW, Urząd Transportu Kolejowego)
- kredytodawcy, obligatariusze,
- główni odbiorcy: PKP PLK, GDDKiA, PGE, Enea, Litewski Urząd ds. Dróg oraz Urząd Miasta Wilno
- pracownicy,
- konsorcjanci,
- dostawcy towarów i usług,
- władze lokalne,
- inni klienci,
- opinia publiczna,
- lokalne społeczności,
- podwykonawcy.

II. Model biznesowy

GRI G4-4

Głównym przedmiotem działalności Grupy jest kompleksowa realizacja robót związanych z szeroko rozumianą infrastrukturą kolejową i drogową z wykorzystaniem nowoczesnego parku maszynowego. Grupa specjalizuje się w świadczeniu usług inżynieryjno-budowlanych w zakresie: projektowania, budowy i modernizacji linii kolejowych i tramwajowych, sieci elektrotrakcji kolejowej i tramwajowej, linii elektroenergetycznych oraz budowy mostów, wiaduktów, estakad, przepustów, tuneli, przejść podziemnych, ścian oporowych, dróg i towarzyszących elementów infrastruktury kolejowej i drogowej. Poza tym Grupa Trakcja może wykonywać prace ogólnobudowlane z zakresu przygotowania terenów pod budowy, wznoszenia i modernizowania budowli, a także instalacje budowlane i prace wykończeniowe. Istotnym elementem oferty jest budownictwo kubaturowe, zarówno na potrzeby infrastruktury kolejowej (budynki podstacji trakcyjnych, nastawni ruchowych, posterunków przejazdowych, dworców, hali pociągowych i innych), jak i budownictwa ogólnego (mieszkaniowego i biurowego). Uzupełnieniem usług jest budowa systemów elektroenergetycznych oraz systemów sterowania zdalnego. Spółki z Grupy od ponad siedemdziesięciu lat realizują kompletne instalacje elektroenergetyczne średnich a także wysokich napięć, zarówno w nowych, jak i modernizowanych i remontowanych obiektach energetyki kolejowej.

Celem Grupy jest ciągłe utrzymywanie wysokiego poziomu wykonywanych usług w zakresie projektowania i budowy oraz produkcji osprzętu. Grupa pragnie osiągnąć ten cel poprzez oferowanie Klientom wyrobów i usług zaspokajających ich potrzeby, zgodnych z wymaganymi standardami, o wysokiej jakości i konkurencyjnej cenie.

Każdy pracownik Grupy uczestniczy w tym procesie, przyjmując pełną odpowiedzialność za jakość swojej pracy i biorąc czynny udział w kształtowaniu pozytywnego wizerunku Grupy w oczach Klientów.

Szczególną wagę Grupa przykłada do:

- realizacji usług na poziomie jakościowym uzgodnionym z Klientem,
- zapewnienia wymaganego poziomu jakości produkcji budowlano-montażowej na wszystkich jej etapach, z uwzględnieniem optymalizacji poszczególnych procesów budowlanych, poprzez szczegółowe planowanie i wybór najkorzystniejszego wariantu realizacji, staranność wykonawczą, oszczędzanie czasu, materiałów i energii,
- ciągłego i skutecznego nadzoru nad wykonywanymi pracami, który ma zapewnić nie tylko realizację standardów wykonawczych, bezpieczeństwo pracowników i ochronę środowiska na terenie budowy, ale i bezpieczeństwo w jej otoczeniu, minimalizowanie niekorzystnego wpływu na środowisko, bezawaryjność obiektów i bezpieczeństwo przyszłych użytkowników,
- ciągłego podwyższania kompetencji kadry poprzez szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne, a także doksztalcanie się pracowników oraz efektywnego wykorzystywania zdobywanej wiedzy,
- weryfikacji i oceny dostawców materiałów, usług oraz podwykonawców podejmujących współpracę z firmą dla wyeliminowania ryzyk związanych z nierzetelnością,
- współpracy z podwykonawcami i dostawcami, którzy spełniają standardy jakościowe Grupy,
- unowocześniania parku maszynowego dla podniesienia konkurencyjności firmy,
- zapewnienia właściwej komunikacji Klientom, rzetelnego informowania ich o wszystkich aspektach dotyczących realizowanej produkcji, jednocześnie dbając o poufność wszelkich informacji dotyczących współpracy z Klientami.

Struktura sprzedaży

W latach 2016–2017 Grupa generowała przychody głównie z kontraktów kolejowych oraz drogowych.
(dane w tys. zł)

	2017		2016	
	wartość	udział	wartość	udział
Roboty kolejowe	702 778	51,1%	737 043	53,4%
Roboty drogowe	496 288	36,1%	507 997	36,8%
Roboty mostowe	25 993	1,9%	23 285	1,7%
Roboty kubaturowe	0	0,0%	0	0,0%
Roboty tramwajowe	3 124	0,2%	5 133	0,4%
Roboty energetyczne	30 370	2,2%	26 054	1,9%
Produkcja	32 366	2,4%	40 717	2,9%
Pozostała działalność	83 372	6,1%	40 944	3,0%
Razem przychody ze sprzedaży	1 374 291	100%	1 381 173	100%

Trakcja PRKil S.A.

Głównym przedmiotem działalności Spółki jest organizacja i wykonywanie robót budowlano-montażowych w zakresie kompleksowej modernizacji linii kolejowych i tramwajowych, sieci elektrotrakcji kolejowej i tramwajowej, linii elektroenergetycznych, obiektów przemysłowych, budowy mostów, wiaduktów, estakad, przepustów, tuneli, przejść podziemnych, ścian oporowych, dróg i elementów towarzyszących infrastruktury kolejowej i drogowej oraz produkcji osprzętu dla trakcji i energetyki. Spółka prowadzi swoją działalność na terenie Polski a także posiada oddział w Bułgarii oraz na Ukrainie.

Tak szeroki wachlarz produkcji budowlano-montażowej, a także produkcja osprzętu trakcyjnego i energetycznego, wymagały wypracowania wewnętrznych standardów w postaci procedur i szczegółowych instrukcji dotyczących jakości, ochrony środowiska i bezpieczeństwa. Standardy te zostały oparte na międzynarodowych normach:

- ISO 9001 – zarządzanie jakością,
- ISO 14001 – zarządzanie środowiskiem,
- OHSAS 18001 zarządzanie bezpieczeństwem,

razem stanowiąc **Zintegrowany System Zarządzania**, systematycznie oceniany i certyfikowany przez niezależną jednostkę certyfikującą TÜV SÜD Management Service GmbH z siedzibą w Poznaniu.

W realizowanej produkcji przemysłowej, wykorzystywane są procesy spawania konstrukcji. Dlatego Spółka została objęta zakładowym systemem oceny zgodności, wymaganym prawnie w związku z wytwarzaniem wyrobów budowlanych stosowanych w krajach UE. System ten jest certyfikowany przez UDT CERT na zgodność z normą **PN-EN ISO 3834-3:2007**.

Spółka jest podmiotem o wysokim znaczeniu dla zapewnienia odpowiednich warunków technicznych prowadzenia ruchu kolejowego oraz modernizacji i budowy linii kolejowych w Polsce. Od blisko 10 lat Spółka należy do grona liderów tej branży, realizując kilkadziesiąt kontraktów rocznie. Około 20% długości linii kolejowych przygotowanych dla pociągów Pendolino, w tym istotne odcinki tras: Warszawa-Gdynia, Warszawa-Katowice, Kraków-Rzeszów i Częstochowa - Wrocław zostały kompleksowo zmodernizowane przez Trakcję PRKil. Obecnie Spółka odpowiada za realizację wielu następnym odcinków linii kolejowych. W branży drogowej Trakcja PRKil działa już na blisko 40% powierzchni kraju, głównie w rejonie Kujaw, Pomorza, Wielkopolski, Małopolski oraz Podlasia, modernizując rocznie około 100 km dróg lokalnych i wojewódzkich. Kontrakty energetyczne realizowane są obecnie w centralnej i południowej części kraju. Od 2001 roku Spółka jest licencjonowanym przewoźnikiem kolejowym w zakresie przewozu towarów. Spółka posiada certyfikaty uprawniające do korzystania z linii kolejowych zarządzanych przez PKP PLK S.A. W trosce o bezpieczeństwo przewozów, został opracowany i wdrożony w Spółce system SMS (System Zarządzania Bezpieczeństwem).

Obecnie dobiega końca trwająca od dwóch lat korekta modelu biznesowego Spółki, oparta o pięć filarów:

- umocnienie pozycji na dotychczasowych rynkach,
- kontynuację dywersyfikacji działalności poprzez wejście na nowe obszary budownictwa – od 2017 roku na rynek infrastruktury tramwajowej,
- zwiększenia własnych mocy produkcyjnych przez pozyskanie specjalistycznego wysokowydajnego sprzętu,
- zmianę struktury zatrudnienia przez rozbudowę potencjału inżynierskiego i menedżerskiego w celu obsługi większej liczby kontraktów,
- rozwój innowacji skierowanych na wytworzenie nowych produktów.

Działania te wynikają m.in. z potrzeb interesariuszy, których istotą jest realizacja narodowego programu inwestycji kolejowych i drogowych, połączona z absorpcją środków unijnych.

Grupa AB Kauno Tiltai

Grupa AB Kauno tiltai to grupa zajmująca się budową infrastruktury transportowej, działająca od prawie 70 lat i specjalizująca się w budowie dróg, linii kolejowych, mostów, wiaduktów, lotnisk, tuneli, sieci energetycznych i inżynierskich. Grupa świadczy również usługi wynajmu sprzętu i prowadzi sprzedaż asfaltu.

Co roku AB Kauno tiltai realizuje około 300 projektów różnej skali i trudności - od prostych i szybkich prac rekonstrukcyjnych po największe konstrukcje infrastruktury transportowej na Litwie, a także za granicą. Firma zapewnia jakość swoich prac poprzez prowadzenie certyfikowanego laboratorium, którego wnioski są akceptowane w całej UE.

Grupa zatrudnia ponad 1000 pracowników, w tym 200 wykwalifikowanych inżynierów infrastruktury transportowej. AB Kauno tiltai ma oddziały na Łotwie, w Szwecji, na Białorusi, Ukrainie i w Polsce.

AB Kauno tiltai posiada certyfikaty systemu zarządzania zgodnego z międzynarodowymi standardami od ponad 15 lat, obejmującego jakość (ISO 9001), bezpieczeństwo i zdrowie w pracy (ISO 14001), a także ochronę środowiska (ISO 18001). Firma posiada międzynarodowy certyfikat firmy "Bureau Veritas".

Grupa AB Kauno Tiltai spełnia najwyższe standardy podczas wykonywania dowolnych działań lub projektów - wybierając podwykonawców, partnerów, konsultantów i dostawców. Wiele uwagi poświęca się materiałom wykorzystywanym do budowy projektów, aby zapewnić jakość i trwałość budowanych konstrukcji. Grupa AB Kauno Tiltai nieustannie dąży do zapewnienia pracownikom zdrowego, bezpiecznego i satysfakcjonującego środowiska pracy, w tym między innymi narzędzi roboczych, regularnych seminariów doskonalenia kwalifikacji, nauczania języków obcych oraz finansowania studiów inżynierskich.

Głównymi klientami firmy są instytucje państwowe, a mianowicie Litewski Urząd ds. Dróg i AB "Lietuvos geležinkeliai" (Koleje Litewskie).

PEUiM Sp. z o.o.

Przedsiębiorstwo Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o. (PEUiM) z siedzibą w Białymstoku jest spółką z sektora budownictwa drogowego, której działalność skupia się w północno-wschodnim regionie Polski. Specjalizacja PEUiM-u obejmuje budowę dróg, chodników, montaż urządzeń sygnalizujących oraz ostrzegawczych - zabezpieczających drogi. Ponadto spółka produkuje masy bitumiczne, beton oraz inne materiały budowlane.

PEUiM Sp. z o.o., od początku działalności związane jest z budową i utrzymaniem sieci drogowej. Spółka zatrudnia wysoko wykwalifikowaną kadrę pracowników, posiada nowoczesny sprzęt oraz własne laboratorium drogowe. Dzięki temu firma gwarantuje terminowość i wysoką jakość wykonywanych prac oraz zapewnia bardzo dobrą organizację robót budowlanych.

Dalba Sp. z o.o.

Spółka z siedzibą w Białymstoku zajmująca się wykonawstwem robót inżynieryjnych, głównie przy realizacji uzbrojenia sanitarnego dróg i ulic.

PDM Białystok S.A.

Spółka z siedzibą w Białymstoku. Spółka świadczy usługi najmu sprzętu, pomieszczeń oraz narzędzi dla firm zewnętrznych oraz jest dostawcą materiałów dla spółki PEUiM.

BTW Sp. z o.o.

Główne obszary działalności Spółki:

- specjalistyczne spawanie termitowe różnych typów szyn kolejowych, tramwajowych i innych;
- regeneracja stalowej nawierzchni rozjazdowej;
- regeneracja szyn i krzyżownic tramwajowych;
- wykonywanie złącz izolowanych klejono- sprężonych;
- podbijanie torów kolejowych;
- zgrzewanie szyn.

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o.

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o. zajmuje się szeroko pojętą działalnością deweloperską i ma na swoim koncie udane inwestycje, do których można zaliczyć m.in. Lazurowe Osiedle w Warszawie – etap I i II, inwestycję przy ul. Oliwskiej w Warszawie oraz budowę trzech budynków wielorodzinnych w Warszawie przy ul. Pełczyńskiego. Aktualnie spółka realizuje sprzedaż domów w zabudowie szeregowej przy ul. Oliwskiej w Warszawie.

Torprojekt Sp. z o.o.

Spółka specjalizuje się w świadczeniu usług projektowych i doradczych w dziedzinie kolejowego budownictwa liniowego, kubaturowego, ogólnego oraz dziedzin pokrewnych dla klientów instytucjonalnych krajowych i zagranicznych.

Współpraca z dostawcami

GRI G4-12

Poniżej zaprezentowano polityki następujących podmiotów z Grupy: Trakcji PRKil S.A., AB Kauno Tiltai oraz PEUiM Sp. z o.o.

Jednostka dominująca

W ciągu roku Spółka współpracuje z wieloma różnymi dostawcami i podwykonawcami. Dla realizacji kontraktów, nabywane są następujące materiały:

1. torowe (szyny, podkłady, podrozjazdnice, rozjazdy, kozły, geotekstylika, tłuczeń, kliniec, mieszanka, niesort i inne kruszywa)
2. energetyki (kable, liny, przewody, oprawy oświetleniowe, słupy energetyczne, stacje transformatorowe, szafy zdalnego sterowania)
3. sieci trakcyjnej (osprzęt sieci trakcyjnej, izolatory, przewody jezdne, przewody miedziane)
4. hutnicze, stalowe (konstrukcje stalowe)
5. budowlane

Dodatkowo Spółka nabywa: systemy i materiały odwodnieniowe, galanteria betonowa i kamienna, płyty i ścianki peronowe, cement i inne spoiwa, drewno budowlane.

Stosowane są następujące metody wyboru dostawców:

- Platforma zakupowa:
  - ✓ Aukcje
  - ✓ Zapytania ofertowe
- Umowa ramowa

Zaproszenia do aukcji i zapytanie ofertowe przesyłane są tylko do firm znajdujących się na liście kwalifikowanych dostawców PKP PLK.

Kryteria wyboru dostawców:

- Cena
- Terminowość dostaw
- Okres gwarancji
- Termin płatności

Formy zamawiania towarów:

- Zamówienie oznaczone numerem ewidencyjnym, terminem płatności, datą i miejscem dostawy oraz szczegółowym wykazem zamawianego asortymentu.
- Umowa dostawy.

W 2016 roku w dokumencie „Zasady współpracy Trakcji PRKiI z dostawcami i podwykonawcami” zostały uregulowane wartości i zasady, którymi Spółka kieruje się przy wyborze dostawców i podwykonawców. Dokument jest dostępny na stronie internetowej Spółki.

W 2017 roku nie odnotowano sytuacji, w której udział jednego dostawcy przekroczył poziom 10% wartości zakupów materiałów i usług.

Wymagania w zakresie bezpieczeństwa wobec podwykonawców

Spółka kładzie duży nacisk na bezpieczeństwo i higienę pracy podwykonawców usługodawców. Wszyscy podwykonawcy i usługodawcy przechodzą szkolenia z wewnętrznych procedur BHP i są zobligowani do ich przestrzegania. Ponadto informowani są o zagrożeniach oraz zasadach poruszania się po terenie budowy. Każdy z pracowników podwykonawcy i usługodawcy, zatrudniony przy modernizacji linii kolejowych, musi posiadać przepustkę uprawniającą do wykonywania prac i poruszania się po terenie PKP PLK. Szczegółowe wymagania BHP ujmowane są w umowach z podwykonawcami i usługodawcami, w których, obok wymagań wynikających z ogólnych przepisów BHP, zawierana jest subklauzula o konsekwencjach za nieprzestrzeganie zapisów umowy oraz przepisów BHP. Dzięki stałemu monitorowaniu stanu BHP udało się wypracować wśród podwykonawców i usługodawców dobre praktyki oraz zmienić postrzeganie znaczenia bezpieczeństwa pracy.

AB Kauno Tiltai

Metody wyboru dostawców:

1. Badanie rynku (bieżących kontaktów)
2. Udział w specjalistycznych targach
3. Wyszukiwanie w Internecie
4. Pozyskiwanie dostawców z ich inicjatywy

Formy zamawiania

1. Zamówienie zakupu z terminem płatności, datą i lokalizacją dostawy oraz szczegółową listą zamówionych elementów.
2. Umowa zakupu.

Spółka stale współpracuje z wieloma różnymi dostawcami, od których pozyskuje materiały najwyższej jakości niezbędne do realizacji projektu takie jak:

- Żwir, piasek i mieszanki
- Surowe konstrukcje metalowe
- Paliwo
- Urządzenia elektryczne i części zasilające
- Konstrukcje betonowe
- Asfalt
- Gaz

PEUiM Sp. z o.o.

Główne grupy kupowanych materiałów budowlanych:

1. Materiały podlegające procedurze Zakładowej Kontroli Produkcji:

- Asfalt drogowy, lepiszcza
- Kruszywa polodowcowe
- Kruszywa ze skały litej
- Mączka wapienna

2. Pozostałe materiały budowlane:

- Galanteria kamienna
- Galanteria betonowa
- Materiały do drenażu i geosyntetyki
- Cement i inne spoiwa

Ponadto spółka dokonuje zakupów inwentarza małowartościowego, art. BHP i innych materiałów niezbędne do realizacji kontraktów.

Metody wyboru i oceny dostawców

Wybór dostawcy dokonuje się poprzez ocenę procentową. Pozwala to zakwalifikować dostawcę do kategorii dostawców kwalifikowanych, rezerwowych lub całkowicie wykluczyć kandydata z rozważań.

III. Obszar zarządczy

Zarządzanie ryzykiem

Ryzyko w budownictwie

Budownictwo jest branżą podwyższonego ryzyka. Decydują o tym głównie dwa czynniki: nieprzewidywalne w dłuższym okresie warunki pogodowe oraz zagrożenia budowlane ukryte pod ziemią (nieudokumentowane obiekty infrastruktury technicznej, zbiorniki wody, obiekty archeologiczne, itp.).

Ryzyka i system zarządzania ryzykami w Jednostce dominującej.

W Jednostce dominującej zaprojektowano system zarządzania ryzykiem obejmujący perspektywę całej firmy (ryzyka makro), zbudowany według metodyki obejmującej:

- definicje,
- cele zarządzania ryzykiem,
- identyfikację, opis, pomiar i ocenę ryzyk,
- hierarchizację ryzyk,
- reakcję na ryzyka (czyli mechanizmy kontrolne),
- monitoring ryzyk,
- raportowanie oraz przegląd doskonalący.

System zarządzania jest adresowany do wszystkich menedżerów i kluczowych pracowników. W celu wzmocnienia zaangażowania w stosowanie systemu zarządzania ryzykiem wprowadzono atrakcyjny system motywacyjny dla wybranych grup pracowników, powiązany z efektami ich pracy.

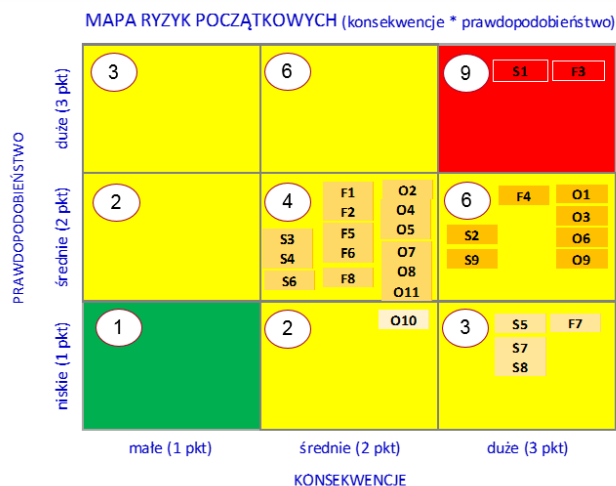
Identyfikacja i ocena ryzyk makro

Po przeanalizowaniu kilkunastu różnych źródeł informacji Jednostka dominująca zidentyfikowała 28 ważnych ryzyk makro (całej firmy), dzieląc je na ryzyka strategiczne, finansowe i operacyjne. Przykładowe ryzyka makro to: istotne zmniejszenie wielkości rynku budownictwa kolejowego i drogowego; brak zdolności do realizacji strategii Grupy; niewystarczające nakłady kapitałowe na sprzęt, niezbędny do realizacji kontraktów budowlanych; nieoptymalne wykorzystanie zasobów; obniżenie zdolności do pozyskiwania nowych kontraktów budowlanych; niezyskanie w wymaganym terminie decyzji administracyjnych, niezbędnych do realizacji kontraktów budowlanych. Każdemu ryzyku przypisano jedną osobę odpowiedzialną („właściciel” ryzyka).

Następnie oceniono ryzyka makro według skali uwzględniającej połączone kryteria (prawdopodobieństwa i konsekwencji), otrzymując poziom tzw. ryzyka początkowego. Dalej każdemu ryzyku przypisano stosowane przez Spółkę mechanizmy kontrolne (czyli powtarzalne sposoby radzenia sobie z ryzykiem) i oceniono ich wpływ na ryzyko początkowe. W ten sposób otrzymano ocenę tzw. ryzyka pozostającego, w dużym stopniu niezależnego od działań Jednostki dominującej.

Podsumowaniem opisanych wyżej informacji jest opracowany i wdrożony w Jednostce dominującej syntetyczny raport: „Profil ryzyka”, który przedstawia na jednym arkuszu wszystkie opisane wyżej informacje.

Kolejnym elementem systemu zarządzania ryzykami makro jest Mapa Ryzyk, na której odznaczane są poszczególne ryzyka. Pozwala ona szybko ocenić, które ryzyka są krytyczne, które ważne, a które najmniej groźne.

S1 - S9 – ryzyka strategiczne
 F1 - F8 – ryzyka finansowe
 O1 - O11 – ryzyka operacyjne

Jak zostanie zorganizowany w Jednostce dominującej proces zarządzania ryzykami makro?

1. Dwa razy w roku, w marcu i wrześniu, „właściciele ryzyka” (kadra kierownicza) otrzymują od Działu Organizacyjnego przypomnienie o konieczności aktualizacji ryzyk. Dodatkowo otrzymują do wypełnienia Mapę Ryzyka i Ankiety „Oszustwa” oraz zaproszenie na kolejne spotkanie poświęcone sprawom zarządzania ryzykiem w Spółce.
2. Miesiąc później Zarząd przeprowadza spotkanie plenarne z kadrą kierowniczą dotyczące wszystkich ryzyk. W trakcie spotkania „właściciele ryzyka” przedstawiają wyniki swoich analiz, obejmujące ocenę ryzyka, skuteczność stosowanych mechanizmów kontrolnych (reakcji na ryzyko) oraz propozycje dalszych działań, mających zwiększyć skuteczność zarządzania ryzykiem. Wyniki tych analiz poddane są pod dyskusję, a następnie akceptowane lub korygowane.
3. Niezwłocznie po spotkaniu Dział Organizacyjny sporządza protokół ze spotkania, do którego dołączone są: Mapa Ryzyka Firmy oraz Wyniki Ankiety „Oszustwa”. Po uzyskaniu akceptacji Protokołu przez Zarząd, Dział Organizacyjny rozsyła protokół zainteresowanym do wiadomości.

Identyfikacja i ocena ryzyk kontraktu budowlanego

Oprócz zarządzania ryzykiem makro (w skali firmy), Jednostka dominująca planuje wprowadzić system zarządzania ryzykiem w kontraktach budowlanych (ryzyka mikro).

Jednostka dominująca zidentyfikowała ryzyka kontraktu budowlanego, które są następujące:

1. Ryzyko utraty dokumentacji,
2. Ryzyko błędów w dokumentacji projektowej,
3. Ryzyko konieczności aktualizacji podkładów geodezyjnych,
4. Ryzyko uzgodnienia dokumentacji i decyzji administracyjnych,
5. Konieczność uzyskania nieprzewidzianych zamknięć torowych,
6. Nieuzyskanie zamknięć torowych przewidzianych w ofertowym Harmonogramie Realizacji Zadań Wykonawcy,
7. Wystąpienie kolizji i rozbieżności z założeniami przetargu,
8. Wystąpienie nieprzewidzianych warunków gruntowo-wodnych,
9. Odkrycie wykopalisk archeologicznych,
10. Ujawnienie niewybuchów lub niewypałów,
11. Uszkodzenie istniejącej infrastruktury,

12. Wystąpienie nieprzewidzianych warunków atmosferycznych,
13. Brak dostępności kluczowych materiałów.

Jak planuje się zorganizować w Jednostce dominującej proces zarządzania ryzykami kontraktu budowlanego?

1. Raz w miesiącu każdy dyrektor kontraktu spotyka się z Zarządem, aby omówić stan realizacji kontraktu.
2. Na każdym spotkaniu jednym z omawianych tematów jest zarządzanie ryzykami kontraktu. Dyrektor kontraktu przedstawia stan ryzyk, zgodnie z powyższą klasyfikacją analizując ryzyka istotne dla danego kontraktu. Najważniejsze ustalenia i oczekiwane działania są zapisywane w Protokole ze spotkania.
3. Niezwłocznie po spotkaniu Dział Organizacyjny sporządza protokół, zawierający najważniejsze ustalenia i zalecenia Zarządu na przyszłość i po zaakceptowaniu go przez Zarząd rozsyła zainteresowanym do wiadomości.

System kontroli wewnętrznej

Kontrola to każda czynność sprawdzająca zgodność podejmowanych działań z założeniami, celem lub przeznaczeniem.

Kontrola wewnętrzna w firmie to natomiast każde działanie podejmowane przez jednostki organizacyjne firmy, sprawdzające:

- czy procesy działają tak jak zostały zaprojektowane, a dokładniej – czy skutecznie działają powtarzalne sposoby (mechanizmy) zapobiegania nieprawidłowościom, które mogą wystąpić w procesach?
- czy procesy zostały dobrze zaprojektowane (logicznie i oszczędnie)?

Aby kontrolować te ryzyka, Jednostka dominująca wdroży system kontroli wewnętrznej, który składał się będzie z 7 elementów:

„Sercem” systemu będzie Audyt Wewnętrzny, który skoordynuje pod względem merytorycznym współpracę z innymi jednostkami organizacyjnymi (kontrolnymi). Koordynację zapewni Dział Organizacyjny, a wsparcia informatycznego dla zadań kontrolnych udzieli Dział IT.

Jak będzie działać System Kontroli Wewnętrznej w Jednostce dominującej?

- Dyrektorzy jednostek organizacyjnych, odbywają raz na 2 miesiące podsumowujące spotkania kontrolne, na którym dzielą się swoimi doświadczeniami i informują o faktach.

- Dyskusja dotyczy zarówno przeszłości, jak i przyszłości w kontekście ryzyka, lecz również i szans. Dyrektorzy omawiają tzw. „lessons learnt” (popelnione, błędy, zaniechania) oraz wykorzystane szanse i zmniejszone lub usunięte ryzyka.
- Dyrektorzy zgłaszają również propozycje nowych rozwiązań (mechanizmy kontrolne) oraz możliwości automatyzacji ostrzeżeń lub wprowadzenia reguł biznesowych pozwalających oszacować ilościowo poziom ryzyka.
- Ze spotkania sporządzana jest cykliczna, zwięzła informacja dla Zarządu, z kopią do uczestników spotkania.
- Koordynatorem i organizatorem spotkania - a także autorem informacji dla Zarządu jest Dział Organizacyjny.
- Niezależnie od cyklicznych spotkań, dyrektorzy tych 7 jednostek organizacyjnych, wymieniają się na bieżąco ważnymi informacjami dotyczącymi funkcjonowania w Spółce systemu kontroli wewnętrznej. Jeśli to konieczne - przesyłają te uwagi do Działu Organizacyjnego, który przekazuje je do Zarządu.

Etyka i przeciwdziałanie korupcji

GRI G4-56

Działalność w branży budowlanej z natury jest w znacznie większym stopniu narażona na korupcję i oszustwa niż ma to miejsce w innych branżach. Realizowane są projekty budowlane o wartości setek milionów złotych, z wykorzystaniem wielu rodzajów materiałów masowych i wielu rodzajów maszyn specjalistycznych. Prowadzone są one niekiedy przez kilka lat i wiążą się z zaangażowaniem aktywów o dużej wartości. Kontrola takich projektów jest wymagającym zadaniem. Grupa rozumie Korupcję jako niewłaściwe wykorzystanie władzy, natomiast łapówkarstwo (łapownictwo) jako oferowanie, dawanie, otrzymywanie lub zabieganie o cokolwiek, co posiada wartość, w celu osiągnięcia korzyści. W takim rozumieniu łapówką są nie tylko pieniądze i przedmioty, lecz również obietnice korzyści.

Grupa zidentyfikowała następujące, potencjalne ryzyka korupcyjne:

- Ryzyko zakupu materiałów i usług podwykonawczych (pracownicy, sprzęt) po zawyżonych cenach
- Ryzyko kradzieży płynnych aktywów
- Ryzyko sprzedaży aktywów po zaniżonych cenach
- Ryzyko składania obietnic, gwarantujących osobom trzecim uzyskanie korzyści, wynikających z przekroczenia prawa
- Ryzyko przyjmowania i udzielania łapówek
- Ryzyko wymuszania na pracownikach działań niezgodnych z prawem
- Ryzyko dyskryminującego traktowania pracowników
- Ryzyko kradzieży poufnych informacji i ich sprzedaży osobom trzecim
- Ryzyko przekazania możliwości zawarcia transakcji osobom trzecim.

Grupa wprowadziła lub zamierza wprowadzić następujące metody zarządzania tymi zidentyfikowanymi ryzykami korupcyjnymi:

Program Przeciwdziałania Korupcji i Łapówkarstwu

Jednostka dominująca zamierza podjąć szereg spójnych działań w ramach „Programu Przeciwdziałania Korupcji i Łapówkarstwu”, który obejmie:

1. Identyfikację podstawowych Zasad Etycznych,
2. Określenie Kodeksu Etyki Spółki,

3. Edukację antykorupcyjną,
4. Oświadczenia Pracowników,
5. Kanał Sygnalizacji Oszustwa,
6. System wykrywania i analizę Schematów Oszustw,
7. Roczny Przegląd Programu Przeciwdziałania Korupcji i Łapownictwu.

Podstawowe Zasady Etyczne

W Grupie wyznawane są następujące zasady:

- „Szef daje dobry przykład”,
- „Lepiej edukować niż karać”,
- „Zapobieganie oszustwom daje nam korzyści”.

Jest to silny, jasny i konsekwentny przekaz dotyczący kształtowania u pracowników świadomości patologicznych zjawisk, stanowienia standardów antykorupcyjnych oraz ich stosowania w działalności Grupy. Zasady te są ostatecznym i fundamentalnym punktem odniesienia dla pracowników, dotyczącym zachowań etycznych i nieetycznych.

Kodeks Etyki Grupy

W oparciu o wspólne wartości w 2016 roku został przyjęty Kodeks Etyki Grupy Trakcja.

Kodeks Etyki Grupy koncentruje się wokół następujących wartości:

1. Odpowiedzialność – odpowiedzialne oferty i deklaracje; rzetelne wypełnianie zobowiązań wobec klientów.
2. Ludzie – zapewnienie poszanowania godności oraz innych dóbr pracowników; sprzeciw wobec dyskryminacji, w szczególności ze względu na wiek, płeć, pochodzenie, orientację seksualną, światopogląd, niepełnosprawność, doświadczenie zawodowe bądź inne indywidualne cechy osobowe; swoboda zrzeszania się w związki zawodowe i dialog z nimi; monitoring warunków pracy.
3. Relacje – przestrzeganie zasad uczciwej konkurencji; brak tolerancji dla korupcji, łapówkarstwa oraz innych nieetycznych postępowań; pozyskiwanie kontraktów na drodze uczciwej konkurencji; współpraca z kontrahentami dbającymi o bezpieczeństwo pracy, przestrzegającymi prawa i szanującymi środowisko naturalne.
4. Dialog – wypracowywanie kompromisu w sprawach spornych.
5. Jakość – realizacja zadań z należytą jakością, profesjonalizmem oraz w najszybszych możliwych terminach; minimalizacja uciążliwości dla lokalnych społeczności.
6. Bezpieczeństwo – zapewnienie bezpieczeństwa pracownikom w miejscu pracy.
7. Środowisko naturalne – dbałość o poszanowanie środowiska naturalnego; ekologiczne technologie prowadzenia prac; wybór rozwiązań o najmniejszym stopniu oddziaływania na środowisko naturalne.
8. Kompetencje – systematyczny rozwój kompetencji; rozbudowa i odnowa parku maszynowego o nowoczesny oraz przyjazny dla środowiska sprzęt budowlany.

Pracownicy Grupy w swoich działaniach muszą przestrzegać kultury pracy i zachowywać się etycznie. Relacje między pracownikami opierają się na wzajemnym zaufaniu, uczciwości, równości i tolerancji. W związku z tym Grupa nie toleruje żadnych działań, które można uznać za obraźliwe lub upokarzające, plotkujące, oczerniające, szantażujące, molestowania seksualnego lub nietolerancji.

Zgodnie z Kodeksem Etyki Grupy, w przypadku zaobserwowania nieprawidłowości oraz naruszenia jego postanowień, pracownicy Jednostki dominującej są zobowiązani do zgłoszenia tego faktu swojemu

przełożonemu bądź bezpośrednio Dyrektorowi Audytu Wewnętrznego. W 2017 i 2016 roku nie odnotowano takich zgłoszeń.

Procedura antykorupcyjna Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.

W Spółce z Grupy, Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o., została przyjęta Procedura antykorupcyjna, która dotyczy wszelkich działań korupcyjnych i Innych nadużyć gospodarczych z udziałem pracowników, jak również udziałowców, konsultantów, dostawców, kontrahentów i wszelkich podmiotów pozostających w relacjach gospodarczych ze Spółką. Spółka zdefiniowała w dokumencie, czym są procedury korupcyjne a także inne nadużycia gospodarcze. Pracownicy Spółki są zobowiązani niezwłocznie zawiadomić Spółkę o wszelkich wymienionych nadużyciach i przypadkach korupcji. Spółka realizuje politykę antykorupcyjną m.in. poprzez szkolenia oraz podnoszenie świadomości wśród pracowników. Spółka określiła również proces wyjaśniania działań korupcyjnych i innych nadużyć gospodarczych.

Edukacja Antykorupcyjna i Oświadczenie Pracownika

Każdy nowozatrudniony pracownik odbywa szkolenie „Adaptacja w nowym miejscu pracy”, w trakcie którego zapoznaje się z podstawowymi zasadami etycznymi oraz przykładami zachowań korupcyjnych.

Dodatkowo, w każdym momencie trwania stosunku pracy, pracownik może zwrócić się do bezpośredniego przełożonego lub Dyrektora działu odpowiedzialnego za zasoby ludzkie o wyjaśnienie wątpliwości etycznych lub podpowiedź, jak należy się zachować w konkretnej sytuacji.

Ponadto planowane jest, aby raz do roku rozsyłana była do wszystkich pracowników Jednostki dominującej ankieta „Oszustwa”, zawierająca około 30 pytań dotyczących wszystkich najważniejszych aspektów patologii i przestępstw, które mogą wydarzyć się w firmie. Pytania będą dotyczyły między innymi takich zagadnień jak: wdrożone standardy etyczne, identyfikacja oszustw, zapobieganie oszustwom poprzez edukację; obszary biznesowe, szczególnie narażone na ryzyko oszustw; zauważone próby nakłaniania do oszustw; uzyskanie informacji o możliwości popełnienia oszustwa; propozycje pracowników dotyczące wprowadzenia dodatkowych mechanizmów zapobiegających oszustwom. Informacje zebrane z ankiet posłużą do aktualizacji zakresu i treści szkoleń adaptacyjnych dla nowych pracowników oraz mogą być wykorzystywane w komunikatach skierowanych do wszystkich pracowników.

Gdy pracownik odchodzi z organizacji, Grupa stara się przeprowadzić z nim tzw. „szczerą rozmowę” (ang. *exit interview*) w celu poznania prawdziwych powodów odejścia, nastrojów wśród pracowników oraz ewentualnych, zauważonych zachowań korupcyjnych (lub łapówkarskich) i innych oszustw. Grupa gwarantuje takiemu pracownikowi zachowanie pełnej poufności.

Kanał Sygnalizacji Oszustw

Szacowane straty firm, wynikające z praktyk korupcyjnych, mierzone są w milionach złotych. Grupa planuje uruchomienie bezpiecznego i anonimowego kanału komunikacji dla pracowników chcących zgłosić możliwość popełnienia przestępstwa.

Wprowadzenie tego kanału poprzedzi akcja uświadamiająco-wyjaśniająca skalę potencjalnych negatywnych skutków korupcji oraz podkreślająca, że jest to kanał tylko do przesyłania faktów i sprawdzonych informacji, a nie pomówień, oszczerstw czy też informacji motywowanych frustracją lub chęcią odwetu.

Ponadto Jednostka dominująca zgodnie z planowaną Ustawą o Jawności Życia Publicznego przygotowuje przepisy wewnętrzne, które będą spójne z założeniami tej ustawy. W projekcie Ustawy o Jawności Życia Publicznego został uregulowany status tzw. sygnalisty, czyli osoby związanej umową o pracę bądź węzłem obligacyjnym ze Spółką, która zgłosi do organów ścigania zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa określonych w ustawie. W ramach wykonywania praw i obowiązków wynikających ze statusu sygnalisty pracodawca nie będzie mógł rozwiązać z sygnalistą umowy o pracę lub stosunku służbowego, a także zmienić warunków umowy o pracę na

mniej korzystne. To samo dotyczy sygnalisty będącego związanym stosunkiem umownym innym niż umowa o pracę.

Polityka w zakresie otrzymywania prezentów i innych korzyści przez pracowników

Jednostka dominująca zgodnie z planowaną Ustawą o Jawności Życia Publicznego opracuje Politykę w zakresie otrzymywania prezentów i innych korzyści przez pracowników, w której zdefiniuje czym w rozumieniu polityki jest prezent oraz określi zasady przyjmowania i wręczania prezentów przez pracowników Spółki.

Analiza Schematów Oszustw

Grupa planuje wyznaczyć osoby odpowiedzialne za opracowanie analizy schematów oszustw (w przypadku ich ujawnienia) i zakomunikowanie wyników tej analizy wskazanym grupom pracowników. Celem tego działania jest rozpoznanie mechanizmów działania potencjalnych oszustów i podjęcie adekwatnych działań korygujących, takich jak np. rotacja pracowników na stanowiskach.

IV. Obszar środowiskowy

Polityka środowiskowa

W Jednostce dominującej polityka środowiskowa jest elementem polityki Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Obejmuje ona m.in. zobowiązanie do podejmowania działań, które spowodują zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, racjonalne zużycie materiałów i surowców, zmniejszenie ilości odpadów przekazywanych uprawnionym podmiotom. Niektóre spółki zależne z Grupy mają własne polityki dotyczące obszaru środowiskowego.

W spółce z Grupy, AB Kauno Tiltai, funkcjonują następujące polityki dot. obszaru ochrony środowiska:

- Procedura gotowości i reagowania na awarie
- Polityka zarządzania ochroną środowiska.

Cele środowiskowe Jednostki dominującej i ich realizacja w 2017 roku

Cel szczegółowy	Zadanie	Uwagi
Zapewnienie zgodności działań firmy z obowiązującym prawem.	Sporządzenie sprawozdania dotyczącego opłat za korzystanie ze środowiska w 2016 roku dla poszczególnych województw.	Zrealizowano w ustawowym terminie
Zapewnienie zgodności działań firmy z obowiązującym prawem.	Opracowanie wykazów dotyczących wytworzenia odpadów za rok 2016.	Zrealizowano w ustawowym terminie
Miejsce w rankingu wrocławskiego Urzędu Miasta (najniższe zanieczyszczenie ścieków miejskich).	Monitorowanie ścieków przemysłowych i nieprzekroczenie wartości dopuszczalnych.	działanie ciągłe
Zapewnienie zgodności działań firmy z obowiązującym prawem.	Aktualizacja pozwoleń i decyzji na wytworzenie odpadów i wodno-prawnych dla lokalizacji we Wrocławiu i Warszawie.	zrealizowane
Podnoszenie świadomości proekologicznej wśród pracowników.	Apel do pracowników w sprawie zachowań proekologicznych w pracy.	zrealizowane
Redukcja emisji SO ₂ do atmosfery o 0,5% w stosunku do roku poprzedniego.	Stosowanie olejów opałowych o mniejszej zawartości siarki.	działanie ciągłe
Zapewnienie zgodności działań firmy z obowiązującym prawem.	Bieżący nadzór nad przepisami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska i gospodarki odpadami.	zrealizowano
	Przekazywanie informacji o zmianach w przepisach ochrony środowiska do kierowników komórek organizacyjnych.	zrealizowano
Zapobieganie awariom technicznym.	Zapewnienie pełnej sprawności technicznej instalacji oraz urządzeń elektrycznych i mechanicznych; bieżący nadzór nad pracą urządzeń.	działanie ciągłe

System Zakładowej Kontroli Produkcji

System Zakładowej Kontroli Produkcji (ZKP) został przyjęty przez Spółkę z Grupy, PEUiM Sp. z o.o. Jest on oparty na wymaganiach międzynarodowej normy PN-EN 13108-21 „Mieszanki mineralno-asfaltowe – Wymagania – Część 21: Zakładowa Kontrola Produkcji”.

System ten odnosi się do produktów i usług firmy PEUiM Sp. z o.o., obejmujących działalność w zakresie produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej.

Kontrola oddziaływania działalności Grupy na środowisko

Poniżej zostały zaprezentowane przykładowe działania, które Jednostka dominująca oraz w niektórych przypadkach spółki zależne z Grupy podejmują w celu kontrolowania wpływu działalności na środowisko naturalne:

Lp.	Element monitorowany	Metoda	Zobowiązania	Częstotliwość
1	Emisja z kotłowni olejowej	Kotłownia jest serwisowana przez wyspecjalizowaną firmę raz w miesiącu (badanie poziomu spalin).	- zgłoszenie instalacji, - dla bezpieczeństwa pracowników założony jest detektor CO ₂ , - stosowane jest odpowiednie paliwo – olej opałowy (certyfikat)	-kontrola kotłowni raz w miesiącu, - analiza spalin dwa razy do roku
2	Ścieki przemysłowe	Badanie ilości węglowodorów ropopochodnych w pobranej próbce oraz pozostałych wartości zanieczyszczeń określonych w umowie	- fosfor ogólny ≤ 15 mgP/l, węglowodory ropopochodne ≤ 15 mg/l, - prowadzenie książki eksploatacji, - dotrzymanie warunków umowy z MPWiK	Analiza składu ścieków co najmniej dwa razy do roku
3	Wody opadowe	Badanie ilości zawiesin ogólnych i substancji ropopochodnych.	- zawiesiny ogólne: ≤100 mg/dm ³ , - substancje ropopochodne: ≤15 mg/dm ³	Analiza składu wód co najmniej dwa razy do roku
4	Odpady	Prowadzenie kart ewidencji odpadu zgodnie z przepisami ochrony środowiska (ustawa o odpadach).	Przestrzeganie warunków określonych w pozwoleniu na wytwarzanie odpadów oraz w programie gospodarki odpadami	Bieżące gromadzenie kopii kart ewidencji odpadów

Bioróżnorodność

GRI DMA-EN; GRI G4-EN12; GRI G4-SO2

Oddziaływanie na środowisko realizowanych projektów inwestycyjnych ma dla Grupy oraz dla jej interesariuszy ogromne znaczenie. Ze względu na specyfikę działalności spółek z Grupy, każda budowa ma wpływ na otaczające środowiskowo, a większość działań ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia organizacji ekologicznych monitorujących cały proces. Bardzo często projekty realizowane przez Grupę wiążą się z trwałym i nieodwracalnym przekształceniem krajobrazu i środowiska przyrodniczego, co może stanowić pewną niedogodność dla społeczności lokalnych.

Inwestycje kolejowe realizowane przez Jednostkę dominującą a także niektóre spółki z Grupy przebiegają najczęściej przez lub w pobliżu terenów o wysokiej wartości przyrodniczej, co w efekcie ma wpływ na lokalną biosferę. Podczas każdego etapu inwestycyjnego, mianowicie:

- planowania inwestycji,
- przygotowania inwestycji,
- eksploatacji inwestycji,

konieczne jest rozpoznanie, oszacowanie i ewentualne zminimalizowanie większości oddziaływań pośrednich i bezpośrednich. Podczas realizacji każdego kontraktu wyznaczeni wcześniej specjaliści, wraz ze wsparciem ekspertów z innych dziedzin nauki – m.in. ornitologami, herpetologami, entomologami, czy też botanikami – odpowiedzialni są za sporządzenie szczegółowych raportów oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Dzięki

takim raportom możliwa jest wiarygodna ocena i analiza rzeczywistego wpływu realizacji inwestycji na środowisko. Wnioski przedstawione w tych dokumentach wskazują szczegółowe propozycje środków mających zminimalizować lub wyeliminować negatywne oddziaływania inwestycji na otoczenie. W efekcie, w większości przypadków, wprowadzane są dodatkowe rozwiązania ograniczające ryzyko negatywnego wpływu, wykraczające również ponad wymogi prawne.

Ograniczenie oddziaływania na środowisko

Sposobów minimalizacji negatywnego wpływu na bioróżnorodność, wykorzystywanych przez Grupę, jest kilka. Jednym z nich jest wcześniejsze planowanie inwestycji w bezpiecznych odległościach od terenów szczególnie cennych przyrodniczo. W sytuacjach, w których niemożliwe jest ominięcie takich obszarów, jeszcze przed etapem projektowania, podejmuje się współpracę z firmami badającymi migrację zwierząt. Przeprowadzane są wtedy szczegółowe analizy gatunkowe i ilościowe zwierząt, które mają wpływ na rozplanowanie różnych specjalnych elementów infrastruktury, takich jak np. przejścia dla zwierząt. Każde z nich powinno pokrywać się z wcześniej ustalonymi w procesie badania ścieżkami migracyjnymi. Dodatkowo, aby skutecznie chronić lokalną bioróżnorodność, dużą uwagę przywiązuje się do planowania nasadzeń. Są one tworzone tak, aby naprowadzały zwierzyńę na przejścia migracyjne.

Ponadto harmonogram robót budowlanych jest dostosowywany do okresów lęgowych ptaków występujących na terenach objętych robotami budowlanymi.

Duża waga przykładana jest też do ochrony środowiska przed hałasem. Podczas realizacji robót budowlanych Grupa dotrzymuje reżimów czasowych dla wykonywania prac sprzętem powodującym hałas. Ponadto wzdłuż dróg i linii kolejowych montowane są ekrany akustyczne, chroniące najbliższe otoczenie inwestycji przed hałasem wytwarzanym przez przejeżdżające pojazdy. Montowane ekrany posiadają bardzo dobre parametry techniczne, co przejawia się w wysokiej izolacyjności akustycznej oraz doskonałej pochłalności hałasu.

Inwestycje Grupy przygotowane są również na sytuacje awaryjne, mogące wpłynąć na bioróżnorodność. Grupa wykorzystuje niezbędny sprzęt i środki, takie jak np. sorbent, który używany jest w przypadku wycieku substancji chemicznych do gruntu.

Przykłady negatywnego wpływu na środowisko oraz metody przeciwdziałania

W ramach realizacji przez Jednostkę dominującą kontraktu „Budowa drogi ekspresowej S5 od węzła Szubin do węzła Jaroszewo” prowadzono roboty związane z przekładaniem infrastruktury kolidującej. Prace były zagrożeniem dla żyjącej tam fauny. Dlatego skontrolowano obecność na tym terenie jaskółek brzegówek, płazów i gadów. W wyniku kontroli odłowiono i przeniesiono 1 ropuchę szarą, 4 żaby zielone, 4 żaby trawne oraz 1 jaszczurkę zwinkę. W czasie prowadzonych robót mostowych dochodziło do wycieku ze sprzętu ciężkiego, zanieczyszczenia mleczkiem betonowym oraz pylenia. Wycieki z maszyn były zbierane wraz z zanieczyszczoną warstwą gruntu i magazynowane jako odpad niebezpieczny.

W trakcie realizacji kontraktu Jaworzno Szczakowa-Trzebinia Jednostka dominująca była zmuszona do usunięcia drzew na niektórych obszarach. Celem neutralizowania negatywnego wpływu zastąpiono je 165 drzewami z prawidłowo ukształtowaną koroną i pniem, z zakrytym systemem korzeniowym. Nasadzenia zostały wykonane zgodnie ze sztuką ogrodniczą. Przed usunięciem drzew zlecono przeprowadzenie przez ornitologa dokładnej kontroli zieleni w celu wykluczenia zasiedlenia jej przez chronione gatunki ptaków.

Ryzyka środowiskowe

Grupa zidentyfikowała następujące ryzyka środowiskowe:

Ryzyko środowiskowe	Zarządzanie ryzykiem
Pożar maszyn, instalacji.	Sprawny sprzęt gaśniczy, instrukcje postępowania (alarmowe) w przypadku pożaru.
Wyciek olejów, płynów samochodowych itp.	Pojemniki z trocinami do zbierania rozlanych cieczy. Pojemniki z olejami ustawiane w specjalnych nieckach.
Wyciek oleju opałowego do kotłowni.	Niecki zamontowane wokół zespołów zbiorników z olejem opałowym.
Wyciek do ziemi oleju z maszyn (spowodowane np. pęknięciem węża).	Neutralizacja trocinami.
Dostanie się niebezpiecznych odpadów do ziemi.	Wszystkie odpady niebezpieczne są właściwie opisane nazwą i kodem, zabezpieczone w pojemnikach i kontenerach.
Hałas	Nasadzenia drzew, utrzymywanie reżimów czasowych
Negatywny wpływ na bioróżnorodność	Analizy gatunkowe, badanie ścieżek migracyjnych

Zużycie materiałów

Grupa dąży do optymalizacji zużycia materiałów. Podejmowane działania:

Lp. Optymalizacja zużycia materiałów	Ograniczenie zużycia
1 Eliminacja drukarek stanowiskowych.	Tusze i tonery
2 Wymiana oświetlenia na energooszczędne.	Świetlówki
3 Drukowanie dwustronne.	Makulatura
4 Unowocześnienie parku maszynowego i samochodowego.	Olej, paliwa, smary, filtry, części samochodowe
5 Po oczyszczeniu i przesianiu przebadany tłuczeń wykorzystany do ponownej zabudowy.	Tłuczeń
6 Kruszony beton wykorzystywany jest na podbudowy dróg. Sfrezowany materiał przekazywany do specjalistycznej firmy	Gruz betonowy
7 wytwarzającej asfalt, bądź wykorzystywany na podbudowę dróg.	Asfalt

Poniżej zaprezentowano zużycie głównych materiałów lub surowców wg masy lub objętości. Zaprezentowane dane dot. Trakcji PRKiil S.A. oraz AB Kauno tiltai.

GRI G4-EN1

Materiał	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
Kruszywa (t)	1 156 469	1 174 417
Piasek (t)	353 584	450 737
Mieszanka piasku i żwiru (t)	200 350	410 299
Żwir (t)	25 874	208 611
Kruszywo (granit) (t)	71 991	88 791
Konstrukcje metalowe (t)	9 877	18 858
Bitum (t)	17 232	16 609
Mieszanki mineralne (t)	15 701	12 115
Asfalt (t)	18 362	10 081
Tarcica (m ³)	107	76
Cement (t)	818	1 584
Papa (m ²)	1 252	649
Przewód miedziany trakcyjny (t)	495	475
Wyroby płaskie walcowane na gorąco	162	296
Drut kolczasty z żeliwa i stali; drut splatany i skręcany, kable, taśmy i podobne wyroby z miedzi lub aluminium (t)	976	881
<i>w tym przewody gołe (t)</i>	931	881
Pręty stalowe, walcowane na gorąco, ciągnięte na gorąco lub wyciskane, (t)	215	163
Kształowniki, nieobrobione więcej niż walcowane na gorąco, ciągnięte na gorąco lub wyciskane, ze stali (t)	2 050	2 156
Elementy konstrukcyjne torów kolejowych lub tramwajowych ze stali (t)	17 894	24 425
<i>w tym szyny kolejowe i tramwajowe (t)</i>	15 514	21 187

Zużycie energii wewnątrz organizacji

GRI DMA-EN; GRI G4-EN3

Grupa stara się racjonalizować zużycie energii, które nie tylko ogranicza negatywne oddziaływanie na środowisko, ale również zmniejsza koszty operacyjne i środowiskowe. Grupa stara się wykorzystywać najnowsze technologie produkcyjne i racjonalnie wykorzystywać zasoby naturalne celem ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko. Pracownicy uświadamiani są, dzięki wystosowanym apelom środowiskowym, o sposobach i korzyściach płynących z oszczędzania energii. W pomieszczeniach biurowych zainstalowano energooszczędne oświetlenie, maksymalnie wykorzystywane jest światło naturalne oraz wyłączane są urządzenia po okresie ich użytkowania. W wielu miejscach w biurach zawieszono informacje przypominające o potrzebie gaszenia światła, zaś przy drukarkach jest informacja o tym, aby drukować tylko wtedy, gdy jest taka potrzeba.

Poniżej zaprezentowano zużycie energii wewnątrz organizacji w Jednostce dominującej, AB Kauno Tiltai, PEUiM Sp. z o.o. oraz Dalba Sp. z o.o. Pozostałe jednostki w 2017 oraz w 2016 roku nie prowadziły rejestru zużycia energii wewnątrz organizacji

	31.12.2017	31.12.2016
Energia ciepła (GJ)	4 498	4 100
Energia elektryczna (GJ)	12 050	16 908
Energia gazowa (GJ)	1 988	2 164
Olej opałowy (GJ)	4 891	4 510
Olej napędowy (GJ)	113 924	83 113
Benzyna (GJ)	5 212	2 636
Gaz LPG (GJ)	152 403	116 791
Całkowite zużycie energii i paliw	294 965	230 222

Cała zużyta energia i paliwa pochodzą ze źródeł nieodnawialnych

Emisje substancji do powietrza

GRI DMA-EN

Specyfika działalności Grupy wyklucza całkowitą eliminację gazów cieplarnianych oraz utrudnia istotną redukcję wykorzystywania paliw i energii. Pomimo napotykanymi trudnościami podejmowane są działania ograniczające emisję substancji do powietrza

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń emitowanych przez kotłownię olejową Jednostka dominująca racjonalizuje eksploatację kotłowni olejowej zlokalizowanej we Wrocławiu przy ul. Lotniczej 100. W efekcie ilość pochodzących z niej zanieczyszczeń nie jest wielka i nie przekracza dopuszczalnych wartości.

W celu minimalizowania zanieczyszczeń atmosferycznych spowodowanych przez spaliny samochodowe Grupa wykorzystuje nowoczesne tabory samochodowe i katalizatory spalin. Ponadto ograniczana jest emisja spalin dzięki wymianie i modernizacji starych środków sprzętowych i transportowych na sprzęt bardziej ekonomiczny, o mniejszej pojemności silników, spełniający ostrzejsze normy dotyczące spalin.

W celu zmniejszenia zapylenia powietrza podczas przewozu materiałów sypkich, środki transportu przykrywane są dokładnie plandekami.

W przypadku jednostki z Grupy Kapitałowej, PEUiM Sp. z o.o., emisje dotyczą wytwórni mas bitumicznych. Mając na uwadze otoczenie wytwórni, wpływ emisji tych zanieczyszczeń na stan czystości powietrza w jej najbliższym otoczeniu, jest stosunkowo niewielki i w zasadzie nie stanowi o lokalnych warunkach aerosanitarnych tej części miasta. Oddziaływanie imisyjne emitorów i źródeł emisji instalacji eTOWER 2500 MARINI na poziomie terenu również zamyka się w zakresie od 2% (w przypadku tlenu węgla i węglowodorów aromatycznych) do 20% (w przypadku dwutlenku azotu) wartości stężeń dopuszczalnych krótkookresowych i w zakresie od poniżej 1% (w przypadku wszystkich analizowanych zanieczyszczeń, za wyjątkiem dwutlenku siarki i dwutlenku azotu) do 3% (w przypadku dwutlenku azotu i dwutlenku siarki) wartości stężeń dopuszczalnych, średniorocznych. Oddziaływanie imisyjne na poziomie i w odległości najbliższej zabudowy mieszkalnej zamyka się całkowicie w obszarze wartości dopuszczalnych, stanowiąc od 1% (w przypadku tlenu węgla, węglowodorów alifatycznych i aromatycznych) do 46% (w przypadku dwutlenku azotu) obowiązujących normatywów krótkookresowych (odniesienia).

Wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla instalacji eTOWER 2500 MARINI w wytwórni mas bitumicznych w Białymstoku i prowadzonych w niej procesów produkcji mas bitumicznych w postaci jednostki emisji na jednostkę produkcji wynoszą:

Zanieczyszczenie	kg/Mg masy bitumicznej
pył całkowity	0.01198
dwutlenek siarki	0.00064
dwutlenek azotu	0.02213
tlenek węgla	0.1056
fenol	0.00008
węglowodory alifatyczne	0.00384
węglowodory aromatyczne	0.00071

Emisja związków do powietrza:

GRI G4-EN21

SUBSTANCJA (w kg)	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
Benzen	0	105
Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	5 516	319
Węglowodory alifatyczne i ich pochodne	25	46
Alkohole pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	8	31
Alkohole alifatyczne i ich pochodne	6	269
Kwasy organiczne	277	160
Ketony i ich pochodne	173	122
Tlenki azotu	9 900	10 611
Tlenki węgla	37 981	41 590
Pyły pozostałe	1 198	133
Cynk	0	3
Tlenki niemetalu	7	0
Dwutlenek siarki	724	368
Kurz	36 920	43 910
Lotne związki organiczne	6 290	6 000
Trichloroetylen	380	20

Dane dotyczą Jednostki dominującej, AB Kauno Tiltai oraz PEUIM Sp. z o.o. W pozostałych spółkach nie odnotowano emisji.

Ograniczenie oddziaływania produktów i usług na środowisko

GRI G4-SO2

Realizacja projektów budowlanych nierozzerwalnie związana jest z emisją hałasu. Grupa, wykorzystując na co dzień urządzenia mechaniczne, takie jak maszyny budowlane i środki transportu, ma wysoki wskaźnik zanieczyszczenia hałasem. Chcąc zminimalizować negatywne oddziaływanie tego zjawiska wdrożono wiele rozwiązań i narzędzi walki z tego typu zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego. Jednym ze sposobów ich minimalizacji są między innymi nasadzenia drzew, które nie tylko niwelują emisję hałasu, ale również chronią przed spalinami i pyłem. Dodatkowo wykorzystywane są maty wibracyjne i ekrany wyciszające, które skutecznie ograniczają emisję hałasu pochodzącego z użytkowania torów i rozjazdów.

Odpady

GRI G4-EN23

Grupa stara się do minimum ograniczyć ilość wytwarzanych odpadów. Odpady, jeśli nie są wykorzystywane na potrzeby własne, są przekazywane wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami. Prowadzony jest stały nadzór poprzez ewidencję ilościową i jakościową.

Poniżej zaprezentowano tabelę zbiorczą głównych odpadów wytworzonych w Grupie w 2017 roku w porównaniu do roku 2016 (t)

Rodzaj odpadu (t)	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
Mineralne oleje hydrauliczne niezawierające związków chloroorganicznych	0	1
Inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	2	4
Odpady z betonu	11 014	9 735
Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	29	0
Zużyte izolatory ceramiczne	0	10
Zmieszane odpady betonu i gruzu	0	460
Odpady z drewna	0	3 080
Szkło	1	1
Tworzywa sztuczne	0	1
Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych	326	6 600
Asfalt inny	148	1 500
Miedź, brąz, mosiądz	4	0
Żelazo i stal	119	35
Kable inne	3	1
Gleba, ziemia, w tym kamienie, inne	40 617	313 000
Urobek z pogłębiania	0	4 530
Tłuczeń torowy	37 124	149 600
Zmieszane odpady z budowy	5 040	16 790
Mieszanki bitumiczne	5 071	9 949

GRI G4-EN2

Całkowita masa wytworzonych w 2017 roku głównych odpadów – 99 498 ton, z czego 67 113 ton wykorzystano na potrzeby własne. Stanowi to 67,45% wszystkich odpadów.

Odpady wykorzystane na potrzeby własne:

Odpad (tony)	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
Odpady z betonu oraz gruz betonowy	4 687	6 457
Odpady asfaltowe	28 231	15 889
Tłuczeń torowy	5 080	115 400
Masy ziemne	23 300	0
Mieszane materiały budowlane	5 815	8 732

Pozostałe odpady zostały przekazane uprawnionym podmiotom (firmom mającym stosowne zezwolenia na odbiór odpadów) lub osobom fizycznym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2015 r. oraz z rozporządzeniem Ministerstwa Środowiska Republiki Litewskiej.

V. Obszar społeczny i pracowniczy

GRI DMA-LA; GRI G4-LA2

Grupa Trakcja zatrudnia blisko 2000 pracowników i należy do największych pracodawców w branży budowlanej w Polsce i na Litwie. W Jednostce dominującej wykonywanych jest ponad 20 zawodów, specyficznych dla branży kolejowej, drogowej i energetycznej, stąd dbałość o rozwój i utrzymanie kompetencji pracowniczych jest fundamentem polityki personalnej. Istotnymi czynnikami sukcesu są systemy motywacyjne, zachęcające pracowników do szukania dalszych udoskonaleń w działaniach operacyjnych i poprawy wyników na kontraktach budowlanych. Grupa zdaje sobie sprawę, że w branży budowlanej, w jakiej działa większość spółek z Grupy, czynnik ludzki jest czynnikiem zapewniającym przewagę konkurencyjną. Dlatego Grupa dąży do budowania trwałych relacji z pracownikami, oferując m.in. atrakcyjne wynagrodzenie, zróżnicowany system premiowy, odprawy emerytalne, nagrody jubileuszowe oraz szereg świadczeń dodatkowych takich jak np.: dofinansowanie rozwoju zawodowego poprzez dofinansowanie lekcji języków obcych tj. angielski, rosyjski, szwedzki czy łotewski, członkostwa w organizacjach branżowych takich jak np. Izba Inżynierów, bogaty pakiet medyczny, Pracowniczy Program Emerytalny, a także zwrot kosztów przejazdu, zakwaterowania, dodatków wynikających z powierzonych obowiązków oraz szereg innych świadczeń stałych i doraźnych. Ponadto prowadzone są prace budowlane w wielu branżach i w ten sposób Grupa daje szerokie możliwości rozwoju kompetencji w ramach jednej organizacji. W jednostce zależnej, AB Kauno Tiltai, ścieżka zawodowa każdego pracownika jest znormalizowana i opisana w normach ISO. Kompetencje pracowników, szczególnie w zawodach kolejowych i budowlanych, określają liczne przepisy krajowe, których spełnienie zapewnia system szkoleń i pouczeń okresowych funkcjonujących w firmie. Zarządy spółek z Grupy prowadzą stały dialog ze związkami zawodowymi działającymi w spółkach. Dobre relacje ze związkami zawodowymi mają swoje pozytywne odzwierciedlenie w skutecznej działalności socjalnej skierowanej do pracowników.

W spółkach z Grupy, w których są zatrudnieni pracownicy, funkcjonują regulaminy wynagradzania oraz regulaminy pracy. W Grupie wdrożono mechanizmy motywacyjne dedykowane wszystkim grupom pracowników, mające na celu wzrost efektywności pracy i racjonalizację kosztów zatrudnienia. W Jednostce dominującej ponadto została przyjęta Procedura przyznawania premii.

Struktura zatrudnienia

GRI G4-10; GRI G4-LA12

Łączna liczba pracowników z podziałem na płeć:

	31.12.2017	31.12.2016
Kobiety	286	244
Mężczyźni	1 813	1 711
Suma	2 099	1 955

Łączna liczba pracowników z podziałem na wiek

	31.12.2017	31.12.2016
< 30 lat	343	264
30-50 lat	1 102	1 029
> 50 lat	654	662
Suma	2 099	1 955

Najliczniejszą grupą wiekową w Grupie są pracownicy w wieku 30-50 lat, stanowiąc ponad 50% wszystkich zatrudnionych. Druga najliczniejsza grupa to pracownicy w wieku powyżej 50 lat. Większość zatrudnionych osób to mężczyźni. Najwięcej spośród osób zatrudnionych w Grupie pracuje na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, na pełen etat. Pracownicy zatrudnieni są w Polsce, na Litwie, Szwecji, Bułgarii oraz na Ukrainie.

Udział kobiet w strukturze zatrudnienia odzwierciedla specyfikę branży budowlanej. Wzrost udziału kobiet widoczny w 2017 r., wynika m. in. z zatrudnienia personelu kobiecego w obszarach produkcji odpowiedzialnych za administrację i nadzór techniczny.

Łączna liczba pracowników z podziałem na typ umowy i płeć:

	31.12.2017		31.12.2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Umowa na czas nieokreślony	243	1 579	209	1 528
Umowa na czas określony	43	234	35	183
Suma	286	1 813	244	1 711

	31.12.2017		31.12.2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Pełny wymiar czasu pracy	279	1 804	234	1 702
Niepełny wymiar czasu pracy	7	9	10	9
Suma	286	1 813	244	1 711

Celem Grupy jest zapewnienie stabilizacji zatrudnienia swoim pracownikom, poprzez oferowanie umowy o pracę w pełnym wymiarze etatu oraz ograniczanie okresu zatrudnienia w oparciu o umowy terminowe. Wzrost liczby umów na czas określony jest rezultatem przyjęcia pracowników na przestrzeni 2017 r., którzy byli w początkowym okresie swojego zatrudnienia.

Pracownicy wg kategorii zatrudnienia:

	31.12.2017		31.12.2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Zarząd	0	5	0	3
Wyższa kadra kierownicza	18	64	18	58
Pozostała kadra kierownicza	24	216	17	146
Stanowiska nierobotnicze	240	312	204	317
Stanowiska robotnicze	4	1 216	5	1 187
Suma	286	1 813	244	1 711

W kategorii Zarząd zaprezentowano Zarząd Jednostki dominującej. Zarządy spółek zależnych prezentowane są w pozycji wyższa kadra kierownicza.

Różnorodność w organach zarządczych:

	31.12.2017		31.12.2016	
	Zarząd	Rada Nadzorcza	Zarząd	Rada Nadzorcza
30-50 lat	60%	43%	67%	43%
> 50 lat	40%	57%	33%	57%

Dotyczy Rady Nadzorczej Jednostki dominującej. W skład Rady Nadzorczej w 2017 i 2016 roku wchodził wyłącznie mężczyźni, w tym 3 obcokrajowców

Relacje wynagrodzeń

GRI DMA-EC; GRI G4-EC5; GRI DMA-LA; GRI G4-LA13

Relacja średniego wynagrodzenia mężczyzny do średniego wynagrodzenia kobiety w podziale na kategorie zatrudnienia:

	31.12.2017	31.12.2016
Zarząd	nd	nd
Wyższa kadra kierownicza	155%	150%
Pozostała kadra kierownicza	156%	96%
Stanowiska nierobotnicze	119%	127%
Stanowiska robotnicze	122%	124%

Pominięto kategorię, w której skład wchodzi tylko mężczyźni

W spółce AB Kauno Tiltai funkcjonuje polityka „Opis nadzoru nad aplikacjami adekwatnymi do polityki równych praw”, która zapewnia przejrzyste wskazówki, jak należy zapewnić równe prawa w spółce. Spółka zapewnia, że wszyscy kandydaci do pracy lub obecni pracownicy są traktowani jednakowo, niezależnie od okoliczności.

Mimo że wskaźniki pokazują, że mężczyźni zarabiają więcej w Grupie od kobiet, Grupa zapewnia równe wynagrodzenie za taką samą pracę, a rozbieżności wynikają tylko z różnych obowiązków i obciążenia pracą.

Relacja wynagrodzenia na najniższym szczeblu według płci w stosunku do płacy minimalnej w kraju:

	31.12.2017	31.12.2016
Kobiety	168%	145%
Mężczyźni	188%	166%

Pracownicy zatrudnieni na najniższym szczeblu zarabiają przeciętnie ponad 60% więcej niż wynosi minimalne wynagrodzenie w Polsce oraz na Litwie. Pomimo systematycznego podnoszenia minimalnego wynagrodzenia w Polsce, wskaźniki zanotowały wzrost r/r.

Rotacja pracowników

GRI G4-LA1

Wzrost poziomu rotacji pracowników w 2017 roku związany był z prowadzonym przez Jednostkę dominującą procesem restrukturyzacji oraz zmianami na polskim rynku pracy, przejawiającymi się głównie spadkiem poziomu bezrobocia. Mając na uwadze planowaną ekspansję działalności, w 2017 roku Jednostka dominująca prowadziła aktywne działania na rzecz pozyskania nowych pracowników.

Spółka z Grupy AB Kauno Tiltai aktywnie poszukuje nowych pracowników poprzez organizację projektu „Akademija kaunotiltai”, który jest organizowany wspólnie z wiodącymi instytucjami edukacyjnymi: Vilnius Gedimino technikos university i Kauno technikos kolegija oraz instytut Baltijos pažangių technologijų. Organizowane są liczne spotkania z udziałem studentów, a także uczniów w dni pracy zawodowej, targi edukacyjne, festiwale niekomercyjne, w których firma popularyzuje zawód inżyniera. Wśród tych inicjatyw jest także program telewizyjny o nazwie „Idomioji inžinerija” („Fascynująca Inżynieria”).

Nowi pracownicy z podziałem na wiek i płeć:

	2017	2016
< 30 lat	289	195
30-50 lat	340	266
> 50 lat	131	85
Suma	760	546

	2017	2016
Kobiety	82	42
Mężczyźni	678	504
Suma	760	546

	2017	2016
% nowozatrudnionych w liczbie pracowników	36%	28%

Odejścia pracowników z podziałem na wiek i płeć:

	2017	2016
< 30 lat	175	171
30-50 lat	251	238
> 50 lat	135	179
Suma	561	588

	2017	2016
Kobiety	31	33
Mężczyźni	530	555
Suma	561	588

Wskaźnik fluktuacji	27%	30%
---------------------	-----	-----

Rok 2017 był okresem silnego wzrostu inwestycji infrastrukturalnych w Polsce. Na rynku pracy pojawiło się wiele nowych ofert, co spowodowało przesunięcia specjalistów między podmiotami. Jednocześnie Grupa sprawnie uzupełniała bieżące potrzeby kadrowe jak również skutecznie pozyskiwała personel w celu rozwoju nowych kompetencji Grupy.

Szkolenia

GRI DMA-LA; GRI G4-LA9

Grupa dba o rozwój kadry poprzez szkolenia, a także poprzez udzielanie wsparcia w doksztalcaniu na uczelniach wyższych. W 2017 roku pracownicy Grupy uczestniczyli w ponad 11 tysiącach godzin szkoleniowych. Liczba godzin szkoleniowych była na niższym poziomie, co można uzasadniać dużą rotacją pracowników.

Liczba godzin szkoleniowych z podziałem na kategorię zatrudnienia i płeć:

	2017		2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Zarząd	0	0	0	64
Wyższa kadra kierownicza	147	136	102	224
Pozostała kadra kierownicza	128	2 296	54	360
Stanowiska nierobotnicze	398	816	176	2 310
Stanowiska robotnicze	0	7 325	0	9 610
Suma	673	10 573	332	12 568

Średnia liczba godzin szkoleniowych z podziałem na kategorię zatrudnienia i płeć:

	2017		2016	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Zarząd	nd	0,0	nd	21,3
Wyższa kadra kierownicza	8,2	2,1	5,7	3,9
Pozostała kadra kierownicza	5,3	10,6	3,2	2,5
Stanowiska nierobotnicze	1,7	2,6	0,9	7,3
Stanowiska robotnicze	0,0	6,0	0,0	8,1
Średnia liczba godzin szkoleniowych	2,4	5,8	1,4	7,3

Ryzyka związane z obszarem pracowniczym

Grupa dąży do identyfikacji i wdrażania działań prewencyjnych także w obszarze pracowniczym. Do najważniejszych rodzajów ryzyk związanych z obszarem pracowniczym należą:

- ryzyko utraty pracowników wskutek:
  - nierynkowych warunków zatrudnienia,

- braku systemów motywacyjnych,
- nieodpowiednich warunków pracy,
- zorganizowanego przejścia przez innych pracodawców.

Jednym z działań prewencyjnym było wdrożenie nowego regulaminu wynagrodzenia w Jednostce dominującej promującego pracę zespołową nakierowaną na wspólne osiąganie realnych celów i powiązanych z nimi premii, których wysokość była ustalana w oparciu o rodzaj zadania. Wypracowanie premii zakłada stałą współpracę ze szczeblem nadzorującym, również zainteresowanym wypracowaniem celów przez podległe zespoły. Wprowadzono kilka rodzajów premii pozwalających na osiąganie celów, krótko, średnio i długoterminowych. Grupa na bieżąco śledzi aktualne stawki wynagrodzeń, co pozwala na utrzymanie atrakcyjnej oferty płacowej. Grupa ponadto stara się systematycznie monitorować i kontrolować potrzeby szkoleniowe niezbędne na poszczególnym stanowisku.

Jednostka dominująca zmniejsza ryzyko braku nowej kadry poprzez powołanie nowej komórki odpowiedzialnej za rekrutację.

Bezpieczeństwo i Higiena Pracy

GRI DMA-LA

Grupa zidentyfikowała dwa podstawowe ryzyka związane z obszarem bezpieczeństwa i higieny pracy:

- ryzyko związane z wystąpieniem wypadków przy pracy;
- ryzyko związane z wystąpieniem chorób zawodowych.

Grupa przykładą dużą wagę do utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa pracy, ochrony zdrowia pracowników, zapewnienia im właściwych warunków socjalnych oraz przestrzegania przepisów prawnych obowiązujących w tym zakresie. Grupa zarządza ryzykiem związanym z obszarem BHP poprzez poniżej opisane polityki.

W Grupie w niektórych spółkach organizowane są kontrole zdrowotne oraz darmowe szczepienia dla pracowników.

W Jednostce dominującej oraz w spółkach z Grupy, AB Kauno Tiltai a także Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o., został wdrożony system zarządzania bezpieczeństwem pracy zgodny z PN-N-18001 (OHSAS). Sprawnie działający system umożliwia m.in.:

- zapobieganie urazom pracowników i związanymi z tym stratami,
- eliminowanie chorób zawodowych,
- minimalizowanie absencji chorobowej,
- zaangażowanie pracowników do działań w zakresie BHP,
- zwiększenie wydajności i jakości pracy.

Systemy te są poddawane regularnej kontroli. Aby osiągnąć cel, jakim jest wysoka kultura bezpieczeństwa, w niektórych jednostkach z Grupy działa Komisja BHP, składająca się z przedstawicieli pracowników i pracodawcy.

Do jej podstawowych zadań należą:

- dokonywanie przeglądu warunków pracy,
- dokonywanie okresowej oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy,
- opiniowanie podejmowanych przez pracodawcę środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym,
- formułowanie wniosków dotyczących poprawy warunków pracy.

W Grupie regulacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy są ponadto zapisane w regulaminach pracy poszczególnych spółek.

Ponadto w spółce z Grupy, AB Kauno tiltai, zostały opracowane następujące procedury dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy:

- Identyfikacja zagrożeń, ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem,
- Organizacja bezpieczeństwa i higieny pracy.

Działania prewencyjne w zakresie BHP

Istniejąca w Jednostce dominującej od 2012 roku „Polityka zarządzania bezpieczeństwem pracy” pozwala na kompleksowe gromadzenie informacji nie tylko na temat wypadków, ale również zagrożeń potencjalnie wypadkowych. Identyfikacja zagrożeń wykorzystywana jest przy planowaniu potrzeb szkoleniowych, wdrażaniu działań naprawczych i prewencyjnych. W procesie tym dużą rolę odgrywają koordynatorzy ds. BHP, którzy wspierają kadrę kierowniczą kontraktów i realizują zadania służby BHP.

W ramach działań prewencyjnych opracowany został w Jednostce dominującej w 2016 roku „Dekalog zasad”, który w prosty i czytelny sposób przypomina pracownikom zasady, o których należy pamiętać przed przystąpieniem do prac. W 2017 roku zasady Dekalogu zostały przeniesione na banery, które stały się elementem oznakowania placu budowy. Dla osób wizytujących budowy została opracowana „Broszura informacyjna”, w której zawarto między innymi zasady poruszania się po terenie budowy, określono czynności zabronione oraz obowiązkowe środki ochrony. Każda nowa osoba lub firma wchodząca na teren inwestycji musi być zgłoszona kierownikowi budowy oraz koordynatorowi ds. BHP i zostać zapoznana z zagrożeniami.

Dla usystematyzowania działań Jednostka dominująca opracowała również „Długoterminowy plan działania służby BHP”, w którym zapisano cele, wizję oraz misję BHP, a także określono sposoby ich realizacji. Wizją Spółki jest poszukiwanie możliwości rozwoju prowadzących do osiągnięcia certyfikatu „Bezpieczna firma”, co przejawia się we „wspieraniu pracowników w budowaniu bezpiecznej firmy, która potrafi przyciągać, rozwijać, stymulować i zatrzymywać wyjątkowych ludzi”.

W roku 2016 Jednostka dominująca przystąpiła do Europejskiej Federacji Firm Wykonawczych z branży budownictwa kolejowego (EFRTC). EFRTC zajmuje się bezpieczeństwem podczas prac prowadzonych na terenie kolejowym.

Dzięki dofinansowaniu uzyskanemu z PZU w 2017 roku Trakcja PRKiI zakupiła i wyposażyła największe swoje kontrakty w urządzenia do resuscytacji tzw. defibrylatory. Na wszystkich budowach przeprowadzono cykl szkoleń z zasad ich stosowania oraz pierwszej pomocy przedlekarskiej.

Specjalnej analizie poddano stosowane w Trakcji PRKiI środki ochrony indywidualnej. Analiza ta miała na celu nie tylko ocenienie czy środki te sprawdzają się w warunkach pracy, ale także czy są dostosowane do potrzeb pracowników, specyfiki prac oraz czy spełniają wymagania norm. Wyniki analizy służą jako wytyczne przy planowaniu zakupów.

Ze względu na ciągłe podnoszenie kultury bezpieczeństwa w Jednostce dominującej oraz zmieniające się warunki przetargowe w 2017 roku zakupiono dwa systemy wczesnego ostrzegania tzw. Systemy ASO. Są to radiowe systemy ostrzegania i służą do ostrzegania pracowników torowych za pomocą sygnału akustycznego i optycznego przed nadjeżdżającym pociągiem. Dużą zaletą systemów jest fakt, że uruchamiane są automatycznie przez pojazd kolejowy zbliżający się do miejsca robót po torze czynnym. Systemy zapewniają wysoki poziom bezpieczeństwa pracujących pracowników w szczególności podczas prowadzenia ruchu pojazdów po torze czynnym z prędkością $V > 100$ km/h.

W Jednostce dominującej zostały wdrożone dwa systemy zarządzania bardzo istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa kolejowego:

System Zarządzania Bezpieczeństwem (SMS – Safety Management System). Ze względu na to, że Jednostka dominująca posiada status przewoźnika kolejowego, zostały przyjęte i wdrożone odpowiednie procedury i środki w celu bezpiecznego przewozu różnych towarów koleją. Wszystkie przyjęte w SMS rozwiązania mają zapewnić zdolność do stałej identyfikacji zagrożeń we wszystkich obszarach związanych z transportem kolejowym, także tych wynikających ze współpracy z innymi podmiotami rynku kolejowego i dostawcami usług. Procedury SMS zapewniają z jednej strony wdrażanie środków kontroli ryzyka, z drugiej zaś umożliwiają monitorowanie efektywności stosowanych rozwiązań (m.in. poprzez system audytów i kontroli wewnętrznych w zakresie SMS). Procedury SMS budowane są zgodnie z kryteriami zawartymi w rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1158/2010 oraz rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 19 marca 2007 roku w sprawie systemu zarządzania bezpieczeństwem. Procedury definiują:

- kontrolę ryzyka,
- podział obowiązków i zapewnienie kontroli przez kierownictwo na różnych poziomach,
- zarządzanie kompetencjami pracowników,
- audyty i kontrole wewnętrzne,
- sposób zgłaszania i badania zdarzeń kolejowych.

System Zarządzania Utrzymaniem (MMS – Maintenance Management System). Jest to system dobrowolnie wprowadzony przez Spółkę. Obejmuje on procedury i instrukcje ukierunkowane na minimalizację ryzyka związanego z utrzymaniem wagonów towarowych w celu zapewnienia ich bezpiecznego poruszania się.

Deklaracja kultury bezpieczeństwa

W 2016 roku Jednostka dominująca podpisała deklarację kultury bezpieczeństwa. Inicjatorem tego projektu jest Urząd Transportu Kolejowego. Głównym założeniem deklaracji jest wdrażanie zasad kultury bezpieczeństwa w transporcie kolejowym oraz zachęcanie przedsiębiorców sektora kolejowego do poprawy bezpieczeństwa jako wartości nadrzędnej. Podpisując ten dokument Spółka zadeklarowała m.in.:

- postrzeganie bezpieczeństwa jako wartości nadrzędnej dla pracowników i organizacji,
- akceptowanie standardów bezpieczeństwa i zintegrowanie ich z codzienną działalnością,
- odchodzenie od przypisywania winy,
- rejestrowanie i analizowanie zaistniałych zdarzeń,
- zgłaszanie wszelkiego rodzaju nieprawidłowości i błędów,
- ciągłe doskonalenie systemów zarządzania poprzez wdrażanie działań korygujących i zapobiegawczych,
- zero tolerancji dla naruszeń przepisów prawa oraz procedur wewnętrznych.

Szkolenia z zakresu BHP

W Jednostce dominującej ze względu na specyfikę wykonywanych prac, pracownicy fizyczni podlegają corocznym szkoleniom okresowym z zakresu BHP. Kadra inżynierska i kierownicza odbywa szkolenie co pięć lat, a pracownicy na stanowiskach administracyjnych – co sześć lat.

Grupa stara się w czasie szkoleń pokazywać pracownikowi, jak bezpieczne zachowanie w pracy wpływa na poprawę warunków i sposób pracy. Grupa dąży do poprawy świadomości bezpieczeństwa wśród pracowników

Proces edukacyjno-prewencyjny realizowany jest w Grupie również poprzez szereg działań, tj.:

- szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy,
- szkolenia doskonalące, dedykowane kadrze kierowniczej,

- jednolite oznakowanie budów oraz ich wyposażenie w banery i tablice BHP,
- identyfikację miejsc wymagających zachowania szczególnej ostrożności,
- wprowadzenie nowego modelu odzieży roboczej o podwyższonej widzialności oraz odporności na warunki atmosferyczne i ciepłochłonności,
- utworzenie zakładki w Intranecie Spółki poświęconej zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem pracy,
- narady i spotkania kadry kierowniczej, podczas których omawiane są m.in. potrzeby związane z udoskonalaniem stanowisk pracy oraz stanu BHP,
- broszury i artykuły poświęcone tematyce BHP.

Forum Liderów Bezpiecznej Pracy

Mając na uwadze potrzebę budowania zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy, Jednostka dominująca w 2017 roku uzyskała Kartę Lidera Bezpiecznej Pracy, wydawaną przez Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB). W 1998 r. CIOP-PIB powołał Forum Liderów Bezpiecznej Pracy, którego celem jest budowanie partnerskich kontaktów pomiędzy jego członkami, a także pracodawcami i pracownikami, którzy w kształtowaniu warunków pracy wykorzystują osiągnięcia nauki i techniki, w szczególności opracowane przez CIOP-PIB. Do ważnych zadań Forum należy również prowadzenie działań na rzecz wdrażania i upowszechniania rezultatów programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” oraz innych programów koordynowanych przez CIOP-PIB, a także realizowanie projektów badawczych, celowych itp.

Wpływ na społeczność lokalną

GRI G4-SO2; GRI DMA-SO

Grupa jest podmiotem o wysokim znaczeniu w zapewnieniu odpowiednich warunków technicznych prowadzenia ruchu kolejowego, modernizacji i budowy linii kolejowych a także budowy dróg w Polsce i na Litwie.

Grupa jest wrażliwa na potrzeby lokalnych społeczności. Wysoka jakość realizowanych robót i dotrzymanie zobowiązań stanowią naczelną zasadę budowania relacji Grupy z Klientami. Każdemu Klientowi Grupa gwarantuje współpracę w oparciu o wartości takie jak: profesjonalizm, odpowiedzialność, sprawne zarządzanie, szacunek, pracowników, partnerów biznesowych, konkurencji, społeczności lokalnych i środowiska. Rozpoczęcie każdej budowy poprzedza dokładne rozpoznanie uwarunkowań na danym terenie i zbudowanie pozytywnych relacji przekładających się na sprawne prowadzenie prac. Prowadzone prace budowlane powodują jednak często wzmożony ruch pojazdów, kurz i hałas. Grupa zdaje sobie sprawę, że realizowane przez nią kontrakty generują, poza korzyściami, również pewne niedogodności dla społeczności lokalnych. W czasie realizacji kontraktów kolejowych dochodzi do zamykania przejazdów kolejowych, zmian w rozkładzie jazdy pociągów oraz czasowej likwidacji niektórych połączeń. Natomiast w czasie prowadzenia wszelkich prac drogowych konieczne jest wprowadzenie objazdów oraz innych utrudnień powodujących nierzadko wydłużenie drogi do pracy czy szkoły. Wszystkie te zmiany w istotny sposób wpływają na życie okolicznych mieszkańców. Grupa stara się pozytywnie reagować na sygnały władz i mieszkańców i wdrażać rozwiązania organizacyjne minimalizujące utrudnienia dla mieszkańców. Niedogodności związane z prowadzeniem prac, są jednym z tematów rady budowy – cyklicznego spotkania z inwestorem, organizowanego na każdym kontrakcie. Spotkania te są zazwyczaj organizowane raz w tygodniu z udziałem inwestora i inżyniera nadzoru. W ich trakcie analizuje się sygnały zgłaszane przez mieszkańców oraz lokalne władze i wypracowuje działania minimalizujące uciążliwości. Grupa nie jest w stanie oszacować, ile różnych zastrzeżeń ze strony społeczności lokalnych wpłynęło do Grupy, ale czynione są starania, by nie występowały problemy lub sygnały nierozpatrzone. Bardzo często wykonywane są liczne prace wykraczające poza obowiązki kontraktu, poprawiające komfort życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności

modernizacji chodników, budowy dróg dojazdowych do pól i posesji lub przebudowy innych elementów infrastruktury.

Grupa stara się w pierwszej kolejności korzystać z usług lokalnych pracowników, podwykonawców i dostawców, stymulując w ten sposób rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Działalność CSR

Grupa wspiera działalność sportową, kulturalną i charytatywną. Jednostka dominująca była jednym z organizatorów i głównym sponsorem dwudniowej imprezy muzycznej, z udziałem światowej sławy muzyków bluesowych, której częścią były warsztaty muzyczne dla młodych wykonawców. Ponadto wspierane są wszelkie inicjatywy pracowników związane z aktywnością sportową, finansując działalność firmowej drużyny piłkarskiej (stroje, treningi, turnieje) oraz udział pracowników Spółki w biegach firmowych. Od kilku lat wszystkie okolicznościowe kartki są nabywane od fundacji, które zebrane środki przeznaczają na cele charytatywne. Ponadto Grupa wspiera lokalne apteki, domy spokojnej starości, inicjatywy kulturalne na terenach, na których firma prowadzi działalność. Grupa wspiera także swoich pracowników zaangażowanych w wewnętrzne projekty związane z wolontariatem: darowiznę krwi, jednostka zależna AB Kauno Tiltai wspiera projekt "Dzień pieniądza" na zbiórkę pieniędzy dla dzieci, darowizny książek i literatury dla domów spokojnej starości.

Ryzyka w relacjach ze społecznościami lokalnymi

Immanentną cechą procesu budowlanego są tymczasowe utrudnienia w funkcjonowaniu lokalnych społeczności. Zmiana organizacji ruchu, objazdy, hałas, utrudnienia w dostępie do posesji są przyczyną okresowego pogorszenia standardu życia mieszkańców a w konsekwencji pojawienia się negatywnych emocji. Kluczowym ryzykiem podczas prowadzenia prac jest eskalacja niezadowolenia, prowadząca do wydłużenia lub wstrzymania prac budowlanych. Grupa wdrożyła szereg rozwiązań przeciwdziałających takim sytuacjom, w związku z czym w ostatnim okresie występowały one sporadycznie i nie miały one znaczącego wpływu prowadzone w ubiegłym roku kontrakty. Do rozwiązań tych należy zaliczyć:

1. Ścisłą współpracę z lokalnymi władzami, w szczególności na etapie prowadzenia prac przygotowawczych, których celem jest wybór rozwiązania optymalnego dla lokalnej społeczności.
2. Regularne działania informacyjne realizowane we współpracy z Zamawiającym i lokalnymi władzami.
3. Stałe monitorowanie sygnałów napływających od mieszkańców, zarówno bezpośrednio do Grupy, jak i do lokalnych władz, zamawiającego, czy poprzez media. Należy przy tym zwrócić uwagę na codzienny monitoring mediów: prasy, radia, telewizji, Internetu, w tym w szczególności mediów społecznościowych. Pojawienie się publikacji wskazującej na występowanie nieprawidłowości czy napięć, jest przekazywane do właściwej jednostki zarządzającej budową. W Jednostce dominującej prowadzony jest monitoring mediów w każdy dzień roboczy, a raport wysyłany codziennie do godz. 9.30. Rocznie w ten sposób powstaje średnio 250 raportów codziennych i blisko 150 doraźnych. Bardzo skutecznym działaniem w Jednostce dominującej z zakresu komunikacji było nawiązanie stałej współpracy z administratorem profilu poświęconego inwestycji założonego na jednym z portali społecznościowych, co zapewniło szybką i merytoryczną wymianę informacji.
4. Łatwa identyfikowalność firmy – poprzez czytelne oznaczenie rejonu prowadzenia prac, pojazdów, tablice informacyjne i dobrze oznaczone biura budowy zlokalizowane w łatwo dostępnych rejonach.
5. Budowanie zaufania do wykonawcy – poprzez niestandardowe działania np.: spotkania informacyjne z lokalnymi mieszkańcami, wycieczki edukacyjne na plac budowy, przekazywanie elementów poprawiających widoczność itp.

Prawa człowieka oraz praca dzieci i praca przymusowa

GRI G4-HR5; GRI G4-HR6

Grupa przyjęła i stosuje Kodeks Etyki Grupy będący wyrazem postawy Grupy wobec szeregu przepisów regulujących prawa obywatelskie i pracownicze. Obok stosowania przepisów krajowych, w lokalizacjach w których funkcjonuje, spółki z Grupy przyjęły regulamin pracy i regulamin wynagradzania, których celem jest zapewnienie godnych warunków pracy oraz uczciwego wynagrodzenia, powiązanego ze stanowiskiem, kompetencjami i osiąganymi wynikami pracy. Grupa Trakcja to rzetelny pracodawca, oferujący stabilność zatrudnienia, czego przykładem jest udział osób w wieku powyżej 50 roku życia, głównie wskutek zatrudnienia nowych pracowników w tej grupie wiekowej. Grupa uregulowała kwestie związane z zapewnieniem godnych warunków pracy i zamieszkania pracowników, a tym samym podstawowych praw człowieka. Grupa neutralizuje ryzyko naruszenia przepisów pracy. Charakter pracy wymaga od dużej części załogi regularnych wyjazdów na terenie całego kraju. Dzięki zagwarantowaniu szeregu świadczeń takich jak: mieszkania, dopłaty do zakwaterowania, zwrot kosztów dojazdu, pokrycie zwiększonych kosztów prowadzenia gospodarstwa domowego poza miejscem stałego zamieszkania, zapewnienie wysokiej jakości opieki medycznej oraz dopłaty do wypoczynku, rekreacji i świadczenia socjalne, uzyskano wysoki poziom satysfakcji pracowników i zapewnienie im podstawowych praw człowieka.

Grupa nie otrzymuje żadnych sygnałów o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć, wyznanie, przynależność religijną i inne aspekty, w związku z czym obecnie nie występują przesłanki do wdrożenia dodatkowych regulacji w tej dziedzinie. W 2017 roku nie zidentyfikowano w Grupie działań niosących ze sobą istotne ryzyko wykorzystywania pracy dzieci oraz niosących za sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej.

VI. Tabela wybranych wskaźników GRI zaprezentowanych w oświadczeniu

Nr wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Komentarz / Opis	Strona
Profil organizacji			
G4-4	Główne marki produkty lub usługi.	[Model biznesowy]	6
G4-10	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia, rodzaju, umowy o pracę i regionu w podziale na płeć.	[Struktura zatrudnienia]	27
G4-11	Podać procent wszystkich pracowników objętych zbiorowymi układami pracy.	0% pracowników zostało objętych zbiorowymi układami pracy	
G4-12	Opis łańcucha dostaw.	[Współpraca z dostawcami]	9
Etyka			
G4-56	Wartości organizacji, jej zasady, standardy i normy zachowania ujęte w postaci kodeksów postępowania oraz kodeksów etyki.	[Etyka i przeciwdziałanie korupcji]	15
Informacje szczegółowe			
Kategoria: Ekonomiczne			
Obecność na rynku			
DMA-EC	Podjęcie do zarządzania.	[Relacje wynagrodzeń]	28
G4-EC5	Wysokość wynagrodzenia pracowników najniższego szczebla według płci w stosunku do płacy minimalnej na danym rynku w głównych lokalizacjach organizacji.	[Relacje wynagrodzeń]	28
Kategoria: środowiskowa			
Surowce i materiały			
DMA-EN	Podjęcie do zarządzania.	[Wpływ na środowisko naturalne]	22
G4-EN1	Wykorzystywane materiały/surowce wg masy lub objętości.	[Tabele z danymi niefinansowymi]	23
G4-EN2	Procent wykorzystywanych materiałów, które stanowią przetworzone materiały początkowe.	[Tabele z danymi niefinansowymi]	26
Energia			
DMA-EN	Podjęcie do zarządzania.	[Zużycie energii wewnątrz organizacji]	23
G4-EN3	Zużycie energii wewnątrz organizacji.	[Zużycie energii wewnątrz organizacji]	23
Bioróżnorodność			
DMA-EN	Podjęcie do zarządzania.	[Bioróżnorodność]	20
G4-EN12	Opis znaczącego wpływu działań, produktów i usług na obszarach chronionych i obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności znajdujących się poza obszarami chronionymi.	[Bioróżnorodność]	20
Emisje			
DMA-EN	Podjęcie do zarządzania.	[Emisje substancji do powietrza]	24

G4-EN21	Emisja związków NOx, SOx i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju związku i wagi.	[Emisje substancji do powietrza]	25
Ścieki i odpady			
G4-EN23	Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem.	[Odpady]	26
Zgodność z regulacjami			
G4-EN29	Wartość pieniężna kar i całkowita liczba sankcji pozafinansowych za nieprzestrzeganie prawa i regulacji dotyczących ochrony środowiska.	W 2017 roku, tak jak i w latach poprzednich, Grupa nie została obciążona żadnymi sankcjami pozafinansowymi związanymi z nieprzestrzeganiem przez pracowników Spółki przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska.	
Kategoria: Społeczna			
Podkategoria: Praktyki zatrudniania i godnej pracy			
Zatrudnienie			
DMA-LA	Podjęcie do zarządzania	[Obszar społeczny i pracowniczy]	27
G4-LA1	Całkowita liczba i wskaźniki zatrudnienia nowych pracowników oraz rotacji pracowników w podziale na grupowe wiekowe płeć i region.	[Rotacja pracowników]	
G4-LA2	Świadczenia zapewniane pracownikom pełnoetatowym, które nie przysługują pracownikom tymczasowym lub zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin, w podziale na główne lokalizacje prowadzenia działalności.	[Nasi pracownicy] Wszystkim pracownikom przysługują takie same świadczenia	29
Bezpieczeństwo i higiena pracy			
DMA-LA	Podjęcie do zarządzania.	[Bezpieczeństwo i higiena pracy]	31
G4-LA5	Procent pracowników reprezentowanych we wspólnych formalnych komisjach ds. BHP uwzględniających pracowników i menedżerów, które pomagają monitorować i prowadzić programy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy.	W Komisji ds. BHP reprezentowane jest 100% pracowników Jednostki dominującej.	
Edukacja i szkolenia			
DMA-LA	Podjęcie do zarządzania.	[Szkolenia]	30
G4-LA9	Średnia liczba godzin szkoleniowych w roku przypadająca na pracownika w podziale na płeć oraz na kategorię pracownika.	[Szkolenia]	30
Różnorodność i równość szans			
G4-LA12	Skład ciał zarządzających i kadry pracowniczej w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności.	[Struktura zatrudnienia]	27
Równość wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn			
DMA-LA	Podjęcie do zarządzania.	[Relacja wynagrodzeń]	28

G4-LA13	Stosunek pensji podstawowej i wynagrodzenia kobiet w podziale na kategorie pracowników i główne lokalizacje prowadzenia działalności.	[Relacja wynagrodzeń]	28
Podkategoria: Społeczeństwo			
Praca dzieci			
G4-HR5	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystywania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków	[Prawa człowieka oraz praca dzieci i praca przymusowa]	36
Praca przymusowa			
G4-HR6	Działania zidentyfikowane jako niosące za sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków	[Prawa człowieka oraz praca dzieci i praca przymusowa]	36
Społeczność			
DMA-SO	Podjęcie do zarządzania.	[Wpływ na społeczność lokalną]	
G4-SO2	Działania mające znaczący, rzeczywisty i potencjalnie negatywny wpływ na społeczności lokalne.	[Bioróżnorodność] [Ograniczenie oddziaływania produktów i usług na środowisko] [Wpływ na społeczność lokalną]	12 25 34
Korupcja			
DMA-SO	Podjęcie do zarządzania.	[Etyka i przeciwdziałanie korupcji]	15
G4-SO5	Potwierdzone przypadki korupcji i podjęte działania.	W 2017 roku Spółka nie odnotowała potwierdzonych przypadków korupcji.	
G4-SO6	Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze, według krajów.	0 zł	

Warszawa, dnia 28 marca 2018 roku

Jarostaw Tomaszewski

Prezes Zarządu

Paweł Nogalski

Wiceprezes Zarządu

Marek Kacprzak

Wiceprezes Zarządu

Maciej Sobczyk

Wiceprezes Zarządu

Aldas Rusevičius

Wiceprezes Zarządu

GRUPA KAPITAŁOWA TRAKCJA

ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY
ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2017 ROKU

ZATWIERDZENIE ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zarząd Spółki Trakcja PRKil S.A. zatwierdził roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Trakcja za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2017 roku. Informacje zostały zaprezentowane w niniejszym raporcie w następującej kolejności:

1. Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, wykazujący zysk netto w wysokości **32 043** tys. złotych.
2. Skonsolidowane sprawozdanie z dochodów całkowitych za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku wykazujące dodatnie dochody całkowite ogółem w wysokości **12 626** tys. złotych.
3. Skonsolidowany bilans na dzień 31 grudnia 2017 roku, po stronie aktywów i pasywów wykazujący sumę **1 442 280** tys. złotych.
4. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych netto o kwotę **34 188** tys. złotych.
5. Zestawienie zmian w skonsolidowanych kapitałach własnych za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, wykazujące zmniejszenie stanu skonsolidowanych kapitałów własnych o kwotę **13 933** tys. złotych.
6. Dodatkowe informacje i objaśnienia.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w tysiącach złotych polskich, z wyjątkiem pozycji, w których wyraźnie wskazano inaczej.

Niektóre dane finansowe i operacyjne, zawarte w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zostały zaokrąglone. Z tego powodu w niektórych przedstawionych w sprawozdaniu tabelach suma kwot w danej kolumnie lub wierszu może różnić się nieznacznie od wartości łącznej podanej dla danej kolumny lub wiersza.

Jarosław Tomaszewski

Prezes Zarządu

Marek Kacprzak

Wiceprezes Zarządu

Paweł Nogalski

Wiceprezes Zarządu

Maciej Sobczyk

Wiceprezes Zarządu

Aldas Rusevičius

Wiceprezes Zarządu

Warszawa, 28 marca 2018 roku

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW CAŁKOWITYCH	7
SKONSOLIDOWANY BILANS	8
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	9
ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁACH WŁASNYCH	10
DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA	12
1. Informacje ogólne	12
2. Skład Grupy	13
3. Zmiany w Grupie	15
3.1. Informacje dotyczące nabycia 50% udziałów spółki Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	15
4. Skład Zarządu Jednostki dominującej	17
5. Skład Rady Nadzorczej Spółki	18
6. Zatwierdzenie do publikacji rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	18
7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie, szacunkach i założeniach	18
7.1. Profesjonalny osąd	19
7.2. Niepewność szacunków i założeń	20
8. Podstawa sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	22
8.1. Oświadczenie o zgodności	22
9. Istotne zasady rachunkowości	23
9.1. Zasady konsolidacji	23
9.2. Przeliczenie pozycji w walucie obcej	24
9.3. Rzeczowe aktywa trwałe	25
9.3.1. Środki trwałe	25
9.3.2. Środki trwałe w budowie	26
9.3.3. Prawo wieczystego użytkowania gruntów	26
9.3.4. Leasing	26
9.3.5. Aktywa przeznaczone do sprzedaży	27
9.4. Nieruchomości inwestycyjne	27
9.5. Utrata wartości aktywów niefinansowych	28
9.6. Koszty finansowania zewnętrznego	28
9.7. Wartości niematerialne	29
9.7.1. Koszty prac badawczo-rozwojowych	29
9.7.2. Wartość firmy	30
9.8. Instrumenty finansowe	30
9.9. Inwestycje w jednostce współkontrolowanej	32
9.10. Pochodne instrumenty finansowe	32
9.11. Rachunkowość zabezpieczeń	33
9.12. Zapasy	33
9.13. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	33
9.14. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	34
9.15. Kapitały własne	34
9.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	35
9.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	35
9.18. Rezerwy	35
9.19. Odprawy emerytalno-rentowe, nagrody jubileuszowe	35
9.20. Rozliczenia międzyokresowe	36
9.21. Przychody i koszty	36
9.21.1. Sprzedaż towarów i produktów	36
9.21.2. Umowy o usługę budowlaną	36
9.21.3. Odsetki	38
9.21.4. Dywidendy	38
9.21.5. Działalność deweloperska	38
9.22. Podatki	38
9.22.1. Podatek bieżący	38
9.22.2. Podatek odroczony	38

9.22.3. Podatek od towarów i usług	39
9.23. Zysk netto na akcję	39
9.24. Umowy koncesjonowane	40
10. Standardy i zmiany do standardów przyjęte przez RMSR, ale jeszcze nie zatwierdzone przez UE	40
11. Wybrane dane finansowe	45
12. Informacje dotyczące segmentów	46
13. Przychody ze sprzedaży	52
14. Koszty działalności	53
15. Pozostałe przychody operacyjne	55
16. Pozostałe koszty operacyjne	55
17. Przychody finansowe	56
18. Koszty finansowe	56
19. Podatek dochodowy	57
19.1. Bieżący podatek dochodowy	57
19.2. Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody	59
19.3. Dochodowy podatek odroczony	59
20. Działalność zaniechana	63
21. Zysk (strata) na jedną akcję	63
22. Rzeczowe aktywa trwałe	64
23. Nieruchomości inwestycyjne	65
24. Wartość firmy z konsolidacji	69
25. Wartości niematerialne	72
26. Pozostałe aktywa finansowe	73
27. Wspólna działalność	74
27.1. Wspólne przedsięwzięcia	74
27.2. Wspólnie kontrolowana działalność – kontrakty realizowane w konsorcjach	74
28. Rozliczenia międzyokresowe	75
29. Zapasy	75
30. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	76
31. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	78
32. Kontrakty budowlane i zaliczki na realizowane kontrakty	80
33. Zarządzanie ryzykiem kapitałowym	80
34. Kapitał własny	81
35. Udziały niesprawujące kontroli	85
36. Rezerwy	86
37. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	88
38. Oprocentowane kredyty i pożyczki	90
39. Pozostałe zobowiązania finansowe	92
40. Pochodne instrumenty finansowe	92
41. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	93
42. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego - Grupa jako leasingobiorca	94
43. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	95
44. Rozliczenia międzyokresowe	96
45. Zaliczki otrzymane na poczet mieszkań	96
46. Informacja o instrumentach finansowych	96
47. Wartość godziwa instrumentów finansowych	98
48. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym:	99
49. Pozycje bilansu wyceniane w wartości godziwej	103
50. Należności i zobowiązania warunkowe	103
51. Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca	105
52. Umowy na usługi koncesjonowane	105
53. Istotne sprawy sądowe i sporne	106
54. Dywidendy wypłacone i zadeklarowane	108
55. Aktywa oddane pod zabezpieczenie	109
56. Informacja o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej	109
57. Informacje na temat podmiotów powiązanych	109
58. Informacja dotycząca świadczeń dla kluczowego personelu	110

59.	Istotne zdarzenia w okresie roku obrotowego oraz następujące po dniu bilansowym	111
60.	Sprawozdanie finansowe w warunkach wysokiej inflacji	112
61.	Zatrudnienie	112
62.	Aktywa ZFŚS oraz zobowiązania ZFŚS	113
63.	Informacja o podmiocie pełniącym funkcję biegłego rewidenta.	113

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	Nota	1.01.2017 - 31.12.2017 <i>Badane</i>	1.01.2016 - 31.12.2016 <i>Badane</i>
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	13	1 374 291	1 381 173
Koszt własny sprzedaży	14	(1 280 956)	(1 233 007)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		93 335	148 166
Koszty sprzedaży, marketingu i dystrybucji	14	(5 430)	(6 261)
Koszty ogólnego zarządu	14	(50 991)	(61 170)
Pozostałe przychody operacyjne	15	4 872	14 922
Pozostałe koszty operacyjne	16	(3 668)	(10 314)
Udział w wyniku jednostki współkontrolowanej	27.1	-	248
Odpis wartości firmy	24	-	(11 799)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		38 118	73 792
Przychody finansowe	17	5 888	4 525
Koszty finansowe	18	(10 879)	(10 986)
Zysk (strata) brutto		33 127	67 331
Podatek dochodowy	19	(1 084)	(10 999)
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		32 043	56 332
Zysk (strata) netto za okres z działalności zaniechanej	20	-	-
Zysk (strata) netto za okres		32 043	56 332
Przypisany:			
Akcjonariuszom Jednostki dominującej		31 429	54 685
Udziałowcom niesprawującym kontroli		614	1 647
Zysk (strata) na jedną akcję przypadający (-a) na akcjonariuszy Jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł na akcję)			
- podstawowy	21	0,61	1,06
- rozwodniony	21	0,61	1,06

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW CAŁKOWITYCH

Nota	1.01.2017 - 31.12.2017 <i>Badane</i>	1.01.2016 - 31.12.2016 <i>Badane</i>
Zysk (strata) netto za okres	32 043	56 332
Inne całkowite dochody:		
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:	(581)	541
Zyski/(straty) z przeszacowania odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny	-	(413)
Zyski (straty) aktuarialne	37 (581)	954
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty:	(18 836)	11 162
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(19 952)	11 926
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	40 1 116	(764)
Inne całkowite dochody netto	(19 417)	11 703
Dochody całkowite za okres	12 626	68 035
Przypisane:		
Akcjonariuszom Jednostki dominującej	11 849	66 520
Udziałowcom niesprawującym kontroli	777	1 515

SKONSOLIDOWANY BILANS

	Nota	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane
AKTYWA			
Aktywa trwałe		731 454	721 725
Rzeczowe aktywa trwałe	22	266 853	247 489
Wartości niematerialne	25	53 753	55 291
Wartość firmy z konsolidacji	24	327 996	337 855
Nieruchomości inwestycyjne	23	20 097	21 226
Inwestycje w jednostkach pozostałych		858	25
Pozostałe aktywa finansowe	26	44 147	46 502
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	19.3	9 836	10 707
Rozliczenia międzyokresowe	28	7 914	2 630
Aktywa obrotowe		710 826	675 008
Zapasy	29	94 027	75 861
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	30	324 094	399 586
Należności z tytułu podatku dochodowego		9 642	-
Pozostałe aktywa finansowe	26	14 859	8 660
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31	112 184	148 799
Rozliczenia międzyokresowe	28	9 233	6 019
Kontrakty budowlane i przekazane zaliczki na realizowane kontrakty	32	146 787	36 083
AKTYWA RAZEM		1 442 280	1 396 733
PASYWA			
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej)	34	756 979	771 137
Kapitał podstawowy		41 120	41 120
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		309 984	309 984
Kapitał z aktualizacji wyceny		5 765	5 765
Pozostałe kapitały rezerwowe		361 588	332 659
Niepodzielony wynik finansowy		31 429	54 685
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		7 093	26 924
Udziały niesprawujące kontroli	35	5 055	4 830
Kapitał własny ogółem		762 034	775 967
Zobowiązania długoterminowe		116 953	153 550
Oprocentowane kredyty i pożyczki	38	87 661	100 666
Rezerwy	36	11 917	27 650
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	37	5 127	11 134
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	19.3	7 810	8 068
Pochodne instrumenty finansowe	40	4 351	5 957
Pozostałe zobowiązania		87	75
Zobowiązania krótkoterminowe		563 293	467 216
Oprocentowane kredyty i pożyczki	38	28 538	22 003
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	41	335 049	309 988
Rezerwy	36	14 179	35 353
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	37	12 762	11 424
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		-	4 922
Pochodne instrumenty finansowe	40	960	1 018
Rozliczenia międzyokresowe	44	416	361
Kontrakty budowlane i otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty	32	171 347	80 432
Zaliczki otrzymane na poczet mieszkań	45	42	1 715
PASYWA RAZEM		1 442 280	1 396 733

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Nota	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk (strata) brutto z działalności kontynuowanej	33 127	67 331
Korekty o pozycje:	23 754	(106 749)
Amortyzacja	28 951	23 418
Różnice kursowe	(615)	837
Odsetki i dywidendy netto	5 790	5 497
Zysk/strata na działalności inwestycyjnej	(3 956)	(1 445)
Zysk/strata z udziałów w jednostce współkontrolowanej	-	(248)
Zmiana stanu należności	92 673	(142 446)
Zmiana stanu zapasów	(18 856)	10 185
Zmiana stanu zobowiązań	28 970	22 744
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych i zaliczek	(30 437)	(536)
Zmiana stanu rezerw	(35 586)	27 799
Zmiana stanu kontraktów budowlanych i zaliczek na kontrakty budowlane	(25 632)	(46 940)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych	(1 296)	892
Zapłacony podatek dochodowy	(10 552)	(10 919)
Inne korekty	707	606
Różnice kursowe z przeliczenia	(6 407)	3 807
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	56 881	(39 418)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Sprzedaż (nabycie) wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(34 598)	(20 587)
- nabycie	(43 285)	(36 955)
- sprzedaż	8 687	16 368
Sprzedaż (nabycie) akcji i udziałów	(851)	(21 272)
- nabycie	(851)	(21 272)
Aktywa finansowe	(2 897)	10 608
- sprzedane lub zwrócone	15 303	15 980
- nabyte	(18 200)	(5 372)
Pożyczki	(210)	-
- udzielone	(210)	-
Odsetki uzyskane	161	284
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(38 395)	(30 967)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek i kredytów	5 187	33 146
Spłata pożyczek i kredytów	(13 457)	(33 269)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom Jednostki dominującej	(25 700)	(17 476)
Dywidendy wypłacone udziałowcom niekontrolującym	(555)	(580)
Odsetki zapłacone	(6 593)	(6 226)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	(11 370)	(9 842)
Pozostałe	(186)	(325)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(52 674)	(34 572)
Przepływy pieniężne netto, razem	(34 188)	(104 957)
Różnice kursowe netto	-	-
Środki pieniężne na początek okresu	146 360	251 317
Środki pieniężne na koniec okresu	31 112 172	146 360

Środki pieniężne wyłączone z rachunku przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2017 roku dotyczą zablokowanych środków na rachunkach projektów deweloperskich w kwocie 12 tys. zł.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁACH WŁASNYCH

Kapitał własny przypadający akcjonariuszom Jednostki dominującej											
	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe			Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	Razem
				Instrumenty zabezpieczające	Zyski (straty) aktuarialne	Wyniki z lat ubiegłych					
Na dzień 1.01.2017 r.	41 120	309 984	5 765	(4 162)	(404)	337 225	26 924	54 685	771 137	4 830	775 967
Korekty błędów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zmiany zasad rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dzień 1.01.2017 r. po korektach	41 120	309 984	5 765	(4 162)	(404)	337 225	26 924	54 685	771 137	4 830	775 967
Wynik netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	31 429	31 429	614	32 043
Inne całkowite dochody za okres	-	-	-	822	(571)	-	(19 831)	-	(19 580)	163	(19 417)
Podział zysku	-	-	-	-	-	28 985	-	(28 985)	-	-	-
Wypłata dywidendy Akcjonariuszom Jednostki dominującej	-	-	-	-	-	-	-	(25 700)	(25 700)	-	(25 700)
Wypłata dywidendy udziałowcom niekontrolującym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(556)	(556)
Inne	-	-	-	-	-	(307)	-	-	(307)	4	(303)
Na dzień 31.12.2017 r. Badane	41 120	309 984	5 765	(3 340)	(975)	365 903	7 093	31 429	756 979	5 055	762 034

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Kapitał własny przypadający akcjonariuszom Jednostki dominującej

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe			Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	Razem
				Instrumenty zabezpieczające	Zyski (straty) aktuarialne	Wyniki z lat ubiegłych					
Badane											
Na dzień 1.01.2016 r.	41 120	309 984	6 178	(3 598)	(1 363)	304 746	15 071	50 203	722 341	3 950	726 291
Wynik netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	54 685	54 685	1 647	56 332
Inne całkowite dochody za okres	-	-	(413)	(564)	959	-	11 853	-	11 835	(132)	11 703
Wypłata dywidendy udziałowcom niekontrolującym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(580)	(580)
Podział zysku	-	-	-	-	-	32 727	-	(32 727)	-	-	-
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	(17 476)	(17 476)	-	(17 476)
Inne	-	-	-	-	-	(248)	-	-	(248)	(55)	(303)
Na dzień 31.12.2016 r.	41 120	309 984	5 765	(4 162)	(404)	337 225	26 924	54 685	771 137	4 830	775 967
Badane											

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA

1. Informacje ogólne

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku oraz dane porównywalne.

Grupa Trakcja („Grupa”) składa się z Jednostki dominującej Trakcja PRKiI S.A. („Trakcja PRKiI”, „Jednostka dominująca”, „Spółka”, „Spółka dominująca”) i jej spółek zależnych oraz spółki zakwalifikowanej jako wspólne przedsięwzięcie do 30 grudnia 2016 roku zgodnie z MSSF 11 (patrz nota nr 2).

Trakcja PRKiI w obecnej formie powstała w dniu 30 listopada 2004 roku w wyniku przejścia kontroli nad spółką holdingową Trakcja Polska S.A. przez Przedsiębiorstwo Kolejowych Robót Elektryfikacyjnych S.A. („PKRE S.A.”). Wówczas firma Spółki brzmiała Trakcja Polska S.A. i została zmieniona w drodze Uchwały Nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 22 listopada 2007 roku. Zmianę potwierdzono wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 10 grudnia 2007 roku. Wcześniejsza firma Spółki brzmiała Trakcja Polska - PKRE S.A. Spółka działa na podstawie statutu sporządzonego w formie aktu notarialnego w dniu 26 stycznia 1995 roku (Rep. A Nr 863/95) wraz z późniejszymi zmianami.

W dniu 1 września 2009 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, zarejestrował połączenie Trakcja Polska S.A. jako spółki przejmującej z Przedsiębiorstwem Robót Komunikacyjnych-7 S.A. jako spółką przejmowaną. Połączenie spółek zostało rozliczone i ujęte na dzień 31 sierpnia 2009 roku w księgach rachunkowych spółki, na którą przeszedł majątek połączonych spółek, tj. Trakcja Polska S.A., metodą łączenia udziałów. Faktyczne połączenie spółek, zgodnie z MSSF 3 nastąpiło w dniu uzyskania kontroli tj. w dniu 1 września 2009 roku.

W dniu 22 czerwca 2011 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy KRS zarejestrował zmianę firmy Spółki z Trakcja Polska S.A. na Trakcja – Tiltra S.A. Powyższa zmiana została zarejestrowana na mocy Uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 15 czerwca 2011 roku.

W dniu 21 grudnia 2012 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy KRS zarejestrował zmianę firmy Spółki z Trakcja – Tiltra S.A. na Trakcja S.A. Powyższa zmiana została zarejestrowana na mocy Uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 12 grudnia 2012 roku.

W dniu 19 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował połączenie Trakcja S.A. jako spółki przejmującej z Przedsiębiorstwem Robót Kolejowych i Inżynieryjnych S.A. jako spółką przejmowaną. Połączenie spółek zostało rozliczone i ujęte na dzień 31 grudnia 2013 roku w księgach rachunkowych spółki, na którą przeszedł majątek połączonych spółek, tj. Trakcja S.A., metodą łączenia udziałów.

W dniu 19 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy KRS zarejestrował zmianę firmy Spółki z Trakcja S.A. na Trakcja PRKiI S.A. Powyższa zmiana została zarejestrowana na mocy Uchwały nr 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 27 listopada 2013 roku.

Dnia 29 stycznia 2002 roku Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Warszawie – XIX Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000084266. Spółce nadano numer statystyczny REGON 010952900, numer identyfikacji podatkowej NIP 525-000-24-39 oraz kod PKD 4212Z.

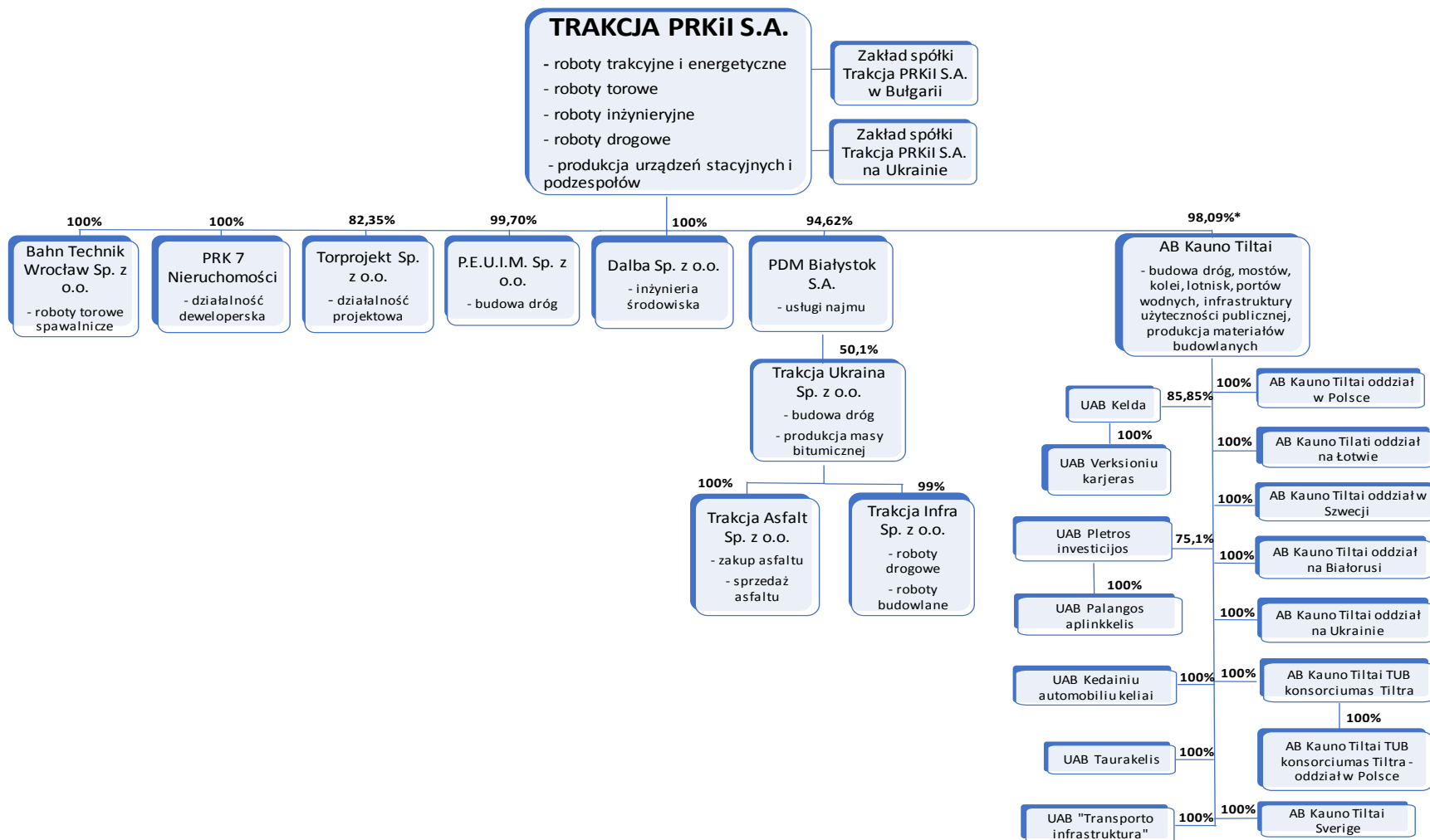
Siedziba Jednostki dominującej mieści się na ul. Złotej 59 w Warszawie. Czas trwania Jednostki dominującej oraz pozostałych jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Przedmiotem działalności Jednostki dominującej, zgodnie ze statutem, są specjalistyczne usługi budowlano – montażowe w zakresie elektryfikacji linii kolejowych i tramwajowych. Spółka specjalizuje się w następujących rodzajach działalności:

- roboty fundamentowe i sieciowe,
- montaż podstacji trakcyjnych i kabin sekcyjnych,
- montaż linii wysokiego i niskiego napięcia, napowietrznych i kablowych,
- montaż kabli zasilających i sterowania lokalnego,
- produkcja wyrobów (rozdzielni wysokiego, średniego i niskiego napięcia, osprzętu sieci trakcyjnej i urządzeń sterowania lokalnego),
- usługi sprzętu specjalistycznego (koparki, dźwigi kolejowe i samochodowe, świdroustawiacze, palownice),
- budowa mostów, wiaduktów, estakad, przepustów, tuneli, przejść podziemnych, dróg i towarzyszących elementów infrastruktury kolejowej i drogowej.

2. Skład Grupy

Trakcja PRKiI jest Jednostką dominującą Grupy Trakcja. Skład i strukturę Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia poniższy schemat.

*) Spółka Trakcja PRKiI posiada łącznie 98,09% (bezpośrednio 96,84% i pośrednio 1,25%) udziału w kapitale zakładowym spółki zależnej AB Kauno Tiltai. Udział pośredni wynika z nabycia akcji własnych przez spółkę zależną.

W skład Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodzi Jednostka dominująca Trakcja PRKiI oraz jednostki zależne.

Jednostki podlegające konsolidacji metodą pełną:

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o.

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o. zajmuje się szeroko pojętą działalnością deweloperską i ma na swoim koncie udane inwestycje, do których można zaliczyć m.in. Lazurowe Osiedle w Warszawie – etap I i II, inwestycję przy ul. Oliwskiej w Warszawie oraz budowę pięciu budynków wielorodzinnych w Warszawie przy ul. Pełczyńskiego. Aktualnie spółka realizuje inwestycję polegającą na wybudowaniu domów w zabudowie szeregowej przy ul. Oliwskiej w Warszawie.

Torprojekt Sp. z o.o.

Torprojekt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie to spółka, która powstała w 2009 roku. Spółka wykonuje kompleksowo dokumentację projektową obejmującą studia wykonalności, koncepcje, projekty podstawowe, w tym budowlane, materiały przetargowe oraz projekty wykonawcze w następujących specjalnościach: linii kolejowych, stacji, węzłów, przystanków osobowych i punktów ładunkowych, mostów, wiaduktów, urządzeń sterowania ruchem kolejowym, budynków i budowli wraz z technologią itp.

Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.

W dniu 31 grudnia 2016 roku Trakcja PRKiI stała się jedynym właścicielem spółki Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. („BTW”). Szczegóły transakcji zostały opisane w nocie 3.1. Do dnia 30 grudnia 2016 roku Grupa sprawowała wspólną kontrolę nad BTW i klasyfikowała spółkę jako wspólne przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 11.

Zakres działalności BTW obejmuje: spawanie termitowe, naprawę oraz remont rozjazdów, remont przejazdów kolejowych i tramwajowych, wykonywanie złącz izolowanych klejono-sprężonych typu S, zgrzewanie szyn kolejowych i tramwajowych, podbicie oraz profilowanie szyn kolejowych i tramwajowych, sprzedaż smarownic szynowych firmy Perker SR. Dodatkowo od grudnia 2016 roku BTW posiada dźwig GOTTWALD oraz stabilizator toru DGS. BTW świadczy swoje usługi zarówno w Polsce jak i zagranicą.

Przedsiębiorstwo Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o. („PEUiM”)

Jest to spółka z sektora budownictwa drogowego, której działalność skupia się w regionie północno-wschodniej części Polski. Spółka PEUiM została utworzona w roku 1960 w Białymstoku. Specjalizacja spółki PEUiM obejmuje budowę dróg, chodników, montaż urządzeń sygnalizujących oraz ostrzegawczych, zabezpieczających drogi. Ponadto, spółka produkuje masy bitumiczne, beton oraz inne materiały budowlane.

Dalba Sp. z o.o.

Spółka z siedzibą w Białymstoku zajmująca się wykonawstwem robót inżynierskich, głównie przy realizacji uzbrojenia sanitarnego dróg i ulic.

PDM Białystok S.A.

Spółka z siedzibą w Białymstoku. Spółka świadczy usługi najmu sprzętu, pomieszczeń oraz narzędzi dla firm zewnętrznych oraz jest dostawcą materiałów dla spółki PEUiM.

Zakład Spółki Trakcja PRKiI S.A. w Bułgarii

W dniu 29 marca 2016 roku Trakcja PRKiI S.A. utworzyła zakład Spółki w Bułgarii.

Grupa AB Kauno Tiltai

AB Kauno Tiltai jest największą spółką w sektorze budownictwa dróg i mostów w krajach bałtyckich. Spółka specjalizuje się w budowie oraz odbudowie dróg, mostów, tuneli, kolei, lotnisk, portów wodnych, czego m.in. dowodzi fakt, że od początku swojej działalności tj. od roku 1949 AB Kauno Tiltai wybudowała ponad 100 mostów oraz wiaduktów i była odpowiedzialna za budowę i odbudowę wielu dróg na terenie całej Litwy.

AB Kauno Tiltai z siedzibą w Kownie jest jednostką zależną w stosunku do Jednostki dominującej Trakcja PRKiI oraz jednocześnie jest jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej AB Kauno Tiltai.

W skład Grupy AB Kauno Tiltai wchodzi następujące podmioty:

- UAB Kelda – jednostka zależna, spółka z siedzibą w Vievis (Litwa); podmiotem zależnym od spółki jest:
  - UAB Verkšioniu karjeras - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Bagoteliu K (Litwa);
- UAB Taurakelis – jednostka zależna, spółka UAB Taurakelis z siedzibą w Tauragė (Litwa);
- UAB Kedainiu Automobiliu Keliai – jednostka zależna, spółka z siedzibą w Kėdainiai (Litwa);
- TUB Konsorciumas Tiltra - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Kownie (Litwa);
- UAB Pletros investicijos – jednostka zależna, spółka z siedzibą w Wilnie (Litwa);
- UAB Palangos aplinkkelis - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Wilnie (Litwa) powołana w celu realizacji umowy w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego;
- AB Kauno Tiltai oddział w Polsce – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Białymstoku (Polska);
- AB Kauno Tiltai oddział na Łotwie – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Rezekne (Łotwa);
- AB Kauno Tiltai oddział na Białorusi – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Mińsku (Białoruś);
- AB Kauno Tiltai oddział w Szwecji – oddział spółki AB Kauno Tiltai z siedzibą w Norsborg (Szwecja);
- AB Kauno Tiltai Sverige - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Malmo (Szwecja);
- UAB "Transporto infrastruktura" - jednostka zależna, spółka z siedzibą w Wilnie (Litwa).

Ponadto, w skład Grupy Trakcja wchodzi spółki zależne utworzone w trakcie 2017 roku i mające swoje siedziby na Ukrainie: Trakcja Ukraina Sp. z o.o., Trakcja Infra Sp. z o.o., Trakcja Asphalt Sp. z o.o., Zakład Spółki Trakcja PRKiI S.A. na Ukrainie oraz Oddział spółki AB Kauno Tiltai na Ukrainie. Ze względu na znikomy wpływ na wyniki Grupy spółek na Ukrainie, Grupa pomija je w prezentacji swoich wyników.

Jednostką dominującą najwyższego szczebla jest hiszpańska spółka COMSA S.A., która sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące również dane Grupy Trakcja.

3. Zmiany w Grupie

W okresie od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku wystąpiły zmiany w strukturze Grupy Trakcja. W dniu 9 lutego 2017 roku została utworzona spółka zależna ТРАКЦІЯ УКРАЇНА („Trakcja Ukraina” Sp. z o.o.) na Ukrainie z siedzibą w Dnipro, której większościowym udziałowcem jest PDM Białystok S.A. zaś spółka Trakcja PRKiI S.A. utworzyła z dniem 3 marca 2017 roku oddział swojej spółki na Ukrainie. Trakcja Ukraina Sp. z o.o. posiada dwie spółki zależne: Trakcja Infra Sp. z o.o. oraz Trakcja Asphalt Sp. z o.o. Ponadto, AB Kauno Tiltai z dniem 22 czerwca 2017 roku otworzyła zakład na Ukrainie z siedzibą w Kijowie. Ze względu na znikomy wpływ na wyniki Grupy spółek na Ukrainie, Grupa pomija je w prezentacji swoich wyników.

3.1. Informacje dotyczące nabycia 50% udziałów spółki Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.

W dniu 10 listopada 2016 roku została zawarta warunkowa umowa zakupu udziałów pomiędzy Spółką Trakcja PRKiI S.A. (strona nabywająca) a Leonard Weiss International GmbH (strona sprzedająca) będącym dotychczas współudziałowcem spółki Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. („BTW”). Przedmiotem umowy było nabycie 50%, tj. 4 000 udziałów BTW o wartości nominalnej 500 zł każdy, za łączną cenę 21 500 tys. zł, za wszystkie

nabywane udziały. Źródło finansowania nabycia udziałów stanowił kredyt inwestycyjny w wysokości 21 500 tys. zł zawarty na okres 5 lat. Emitent uzyskał zgodę Prezesa UOKiK w dniu 21 grudnia 2016 roku, natomiast w dniu 30 grudnia 2016 roku nastąpiło przeniesienie własności w/w udziałów na Trakcję PRKiL S.A.

Trakcja PRKiL dotychczas posiadała 50% udział w kapitale zakładowym BTW. Na podstawie zawartej umowy Emitent stał się jedynym udziałowcem tej spółki. Zakres działalności BTW obejmuje roboty torowe, w tym spawanie, regenerację rozjazdów oraz montaż torowiska na terenie Polski. BTW dysponuje bogatym parkiem maszynowym specjalistycznego sprzętu dedykowanego robotom kolejowym i torowym. Objęcie pełnej kontroli nad BTW pozwoli Grupie wzmocnić pozycję na rynku budownictwa kolejowego dzięki pozyskaniu specjalistycznego sprzętu. Będzie miało to wpływ na zwiększenie konkurencyjności i niezależności Grupy.

Spółka BTW do dnia 30 grudnia 2016 roku była klasyfikowana jako wspólne przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 11 i konsolidowana metodą praw własności. Jako datę objęcia pełnej kontroli nad BTW Spółka uznaje dzień 30 grudnia 2016 roku.

Analiza ujętych aktywów i zobowiązań BTW na dzień objęcia kontroli

	Wartość godziwa na dzień przejęcia
Aktywa trwałe	29 734
Rzeczowe aktywa trwałe	29 192
Wartości niematerialne	24
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	518
Aktywa obrotowe	12 877
Zapasy	607
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	11 888
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	228
Rozliczenia międzyokresowe	155
Zobowiązania długoterminowe	3 267
Oprocentowane kredyty i pożyczki	504
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 763
Zobowiązania krótkoterminowe	4 951
Oprocentowane kredyty i pożyczki	588
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	3 462
Rezerwy	657
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	245
Aktywa netto	34 394

Wartość firmy powstała z objęcia pełnej kontroli nad BTW i rozpoznanie zysku z przeszacowania do wartości godziwej do tej pory posiadanych udziałów – finalne rozliczenie transakcji

Na podstawie ostatecznego rozliczenia transakcji objęcia pełnej kontroli nad spółką BTW Grupa wykazała na dzień 31 grudnia 2017 roku w skonsolidowanym bilansie wartość firmy w kwocie 8 606 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 8 606 tys. zł; nie nastąpiły zmiany w stosunku do wstępnego rozliczenia transakcji). Przy wycenie wartości firmy Grupa dokonała przeszacowania poprzednio posiadanych udziałów do wartości godziwej, a zysk z tego tytułu w kwocie 7 112 tys. zł ujęła w pozostałych przychodach operacyjnych w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w roku 2016.

Wartość firmy powstała z objęcia pełnej kontroli nad BTW:

	31.12.2016
	Badane
Przekazana zapłata (wartość godziwa)	21 500
Posiadane do tej pory przez Trakcja PRKiI 50% udziałów (wartość godziwa)	21 500
Wartość godziwa zidentyfikowanych aktywów netto (-)	(34 394)
Wartość firmy powstała z objęcia kontroli	8 606

Powyższa wartość firmy została alokowana do ośrodka generującego przepływy pieniężne składającego się ze spółek: Trakcja PRKiI, Torprojekt Sp. z o.o. oraz BTW.

Zysk z tytułu przeszacowania do wartości godziwej posiadanych do tej pory przez Trakcja PRKiI 50% udziałów w spółce BTW ujęty w skonsolidowanym wyniku Grupy za 2016 rok:

	31.12.2016
	Badane
Wartość godziwa posiadanych 50% udziałów BTW	21 500
Wartość księgowa posiadanych 50% udziałów BTW (-)	(14 388)
Zysk/ (strata) z tytułu przeszacowania udziałów	7 112

Wpływ objęcia pełnej kontroli nad BTW na wyniki Grupy

W trakcie roku obrotowego zakończonego w dniu 31 grudnia 2016 roku Grupa konsolidowała wyniki BTW metodą praw własności rozpoznając w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w oddzielnej pozycji 50% udziału w zysku netto wypracowanego przez BTW za 2016 rok (szczegóły w nocie 27 niniejszego sprawozdania). Ze względu na fakt, iż datę objęcia pełnej kontroli nad BTW stanowi 31 grudnia 2016 roku, tj. koniec okresu obrachunkowego Grupa nie ujęła żadnych przychodów ani zysku w ramach konsolidacji BTW metodą pełną.

Gdyby nabycie BTW miało miejsce 1 stycznia 2016 roku, przychody Grupy z tytułu działalności kontynuowanej wyniosłyby 1 407 798 tys. zł (wzrost o 26 625 tys. zł w stosunku do publikowanych danych finansowych Grupy), a zysk netto za rok 2016 z tytułu działalności kontynuowanej wyniosłby 56 580 tys. zł (wzrost o 248 tys. zł w stosunku do publikowanych danych finansowych Grupy).

4. Skład Zarządu Jednostki dominującej

W skład Zarządu Jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodziły następujące osoby:

- Jarosław Tomaszewski - Prezes Zarządu;
- Marek Kacprzak - Wiceprezes Zarządu;
- Paweł Nogalski - Wiceprezes Zarządu;
- Maciej Sobczyk - Wiceprezes Zarządu;
- Aldas Rusevičius - Wiceprezes Zarządu.

W okresie od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku nastąpiły poniższe zmiany w składzie Zarządu Jednostki dominującej.

W dniu 14 września 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę, mocą której powołała Pana Macieja Sobczyka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki z dniem 14 września 2017 roku.

W dniu 30 listopada 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę, mocą której powołała Pana Aldas Rusevičius na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Spółki z dniem 30 listopada 2017 roku.

W dniu 9 marca 2018 roku Spółka otrzymała od Pana Jarosława Tomaszewskiego oświadczenie o rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu i Członka Zarządu Spółki. Rezygnacja została złożona ze skutkiem na dzień 30 czerwca 2018 roku.

Po dniu bilansowym nie wystąpiły inne zmiany w składzie Zarządu Jednostki dominującej.

5. Skład Rady Nadzorczej Spółki

W skład Rady Nadzorczej Jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodziły następujące osoby:

▪ Dominik Radziwiłł	-	Przewodniczący Rady Nadzorczej;
▪ Łukasz Rozdeiczner-Kryszkowski	-	Członek Rady Nadzorczej;
▪ Michał Hulbój	-	Członek Rady Nadzorczej;
▪ Wojciech Napiórkowski	-	Członek Rady Nadzorczej;
▪ Miquel Llevat Vallespinosa	-	Członek Rady Nadzorczej;
▪ Jorge Miarnau Montserrat	-	Członek Rady Nadzorczej;
▪ Fernando Perea Samarra	-	Członek Rady Nadzorczej.

Zarówno w omawianym okresie jak i po dniu bilansowym nie nastąpiły żadne zmiany w składzie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej.

6. Zatwierdzenie do publikacji rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki dominującej do publikacji w dniu 28 marca 2018 roku.

7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie, szacunkach i założeniach

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości istotne znaczenie mają szacunki księgowe, założenia oraz profesjonalny osąd kierownictwa. Przyjęte założenia oraz szacunki opierają się na historycznym doświadczeniu i czynnikach, które są uznawane za racjonalne, a ich wyniki stanowią podstawę profesjonalnego osądu, co do bilansowych wartości aktywów i zobowiązań, których dotyczą. Szacunki i związane z nimi założenia podlegają weryfikacji na dzień bilansowy. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

W przypadku, gdy dana transakcja nie jest uregulowana w żadnym standardzie bądź interpretacji, Zarząd, kierując się subiektywną oceną, określa i stosuje polityki rachunkowości, które zapewnią, iż sprawozdanie finansowe będzie zawierać właściwe i wiarygodne informacje oraz będzie:

- prawidłowo, jasno i rzetelnie przedstawiać sytuację majątkową i finansową Grupy, wyniki jej działalności i przepływy pieniężne,
- odzwierciedlać treść ekonomiczną transakcji,
- obiektywne,
- sporządzone zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny oraz
- kompletne we wszystkich istotnych aspektach.

Poniżej omówiono profesjonalny osąd kierownictwa, założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

7.1. Profesjonalny osąd

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wyceny się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie nr 47 Dodatkowych informacji i objaśnień. W 2017 roku Grupa nie dokonała zmiany sposobu wyceny instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej. Wartość bilansowa aktywów i zobowiązań finansowych jest zbliżona do ich wartości godziwej.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notach 9.3.4., 42 oraz 43.

Nieruchomości inwestycyjne

Grupa dokonuje klasyfikacji nieruchomości do kategorii rzeczowych aktywów trwałych lub nieruchomości inwestycyjnych w zależności od planowanego wykorzystania ich przez Grupę.

Alokacja wartości firmy do ośrodków generujących przepływy pieniężne

Zgodnie z MSR 36 wartość firmy alokowana jest do ośrodków generujących przepływy pieniężne. Grupa dokonuje oceny związanej z alokacją wartości firmy do odpowiednich ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne.

Kontrola nad jednostkami powiązаныmi

Jednostka dominująca sprawuje kontrolę nad spółkami zależnymi, jeżeli z tytułu swojego zaangażowania w tę jednostkę podlega ekspozycji na zmienne zwroty, lub gdy ma prawa do zmiennych zwrotów, oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad jednostką. Zarząd Jednostki dominującej określa, iż sprawuje kontrolę nad poszczególnymi jednostkami na podstawie następujących elementów:

Trakcja PRKil jest właścicielem 100% kapitału zakładowego PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o. i sprawuje kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil stała się właścicielem spółki PRK 7 Nieruchomości poprzez połączenie spółki Trakcja ze spółką PRK 7 S.A., która to była właścicielem spółki PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o.

Trakcja PRKil jest właścicielem 100% kapitału zakładowego spółki Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. i sprawuje pełną kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil S.A. stała się właścicielem spółki BTW poprzez dokupienie 50% udziałów w dniu 30 grudnia 2016 roku.

Trakcja PRKil jest właścicielem 82,35% kapitału zakładowego Torprojekt Sp. z o.o. i sprawuje pełną kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil stała się właścicielem spółki Torprojekt poprzez zakup udziałów.

Trakcja PRKil jest właścicielem 99,70% kapitału zakładowego P.E.U.I.M. Sp. z o.o. i sprawuje pełną kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil stała się właścicielem spółki P.E.U.I.M. poprzez zakup udziałów.

Trakcja PRKil jest właścicielem 100% kapitału zakładowego Dalba Sp. z o.o. i sprawuje pełną kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil stała się właścicielem spółki Dalba poprzez zakup udziałów.

Trakcja PRKil jest właścicielem 94,62% kapitału zakładowego PDM Białystok S.A. i sprawuje pełną kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil stała się właścicielem spółki PDM Białystok poprzez zakup udziałów.

Trakcja PRKil jest właścicielem 98,09% kapitału zakładowego AB Kauno Tiltai i sprawuje kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKil stała się właścicielem spółki AB Kauno Tiltai poprzez zakup akcji. AB Kauno Tiltai jest jednocześnie jednostką dominującą w Grupie AB Kauno Tiltai. Skład Grupy oraz procent posiadanych udziałów został przedstawiony w nocie 2 Dodatkowych informacji i objaśnień dotyczącej składu i struktury Grupy.

Trakcja PRKiI od dnia 30 grudnia 2016 roku stała się właścicielem 100% kapitału zakładowego Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. i sprawuje pełną kontrolę nad tą spółką zależną. Spółka Trakcja PRKiI stała się właścicielem spółki BTW poprzez zakup udziałów. Szerzej o transakcji zostało opisane w nocie 3.1 niniejszego sprawozdania.

Klasyfikacja wspólnych ustaleń umownych

Grupa określa czy sprawuje wspólną kontrolę oraz ustala rodzaj wspólnego ustalenia umownego, w które jest zaangażowana, oceniając swoje prawa i obowiązki wynikające z ustalenia oraz uwzględniając strukturę i formę prawną ustalenia oraz uzgodnione przez strony warunki umowy. Do dnia objęcia kontroli nad BTW, tj. 30 grudnia 2016 roku, Grupa kwalifikowała tak udziały w spółce Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. jako wspólne przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 11.

7.2. Niepewność szacunków i założeń

Ujmowanie przychodów

Przychody z wykonania niezakończonych usług budowlanej, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej zaawansowania, jeżeli stopień ten można wiarygodnie ustalić. Spółki Grupy mierzą zaawansowanie wykonania usługi metodą udziału kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi. Wielkość przychodów ze sprzedaży w przypadku kontraktów zawartych w walucie obcej uzależniona jest od kierunków kształtowania się kursu walutowego.

Rezerwy na roboty poprawkowe

Rezerwy na roboty poprawkowe zostały oszacowane na podstawie wiedzy dyrektorów poszczególnych budów (kontraktów) o konieczności lub prawdopodobnej możliwości wykonania dodatkowych prac na rzecz zamawiającego, mających na celu wypełnienie warunków gwarancji. Największe spółki wchodzące w skład Grupy Trakcja są zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na roboty poprawkowe uzależniona jest od segmentu, w którym działają spółki i oparta jest na danych historycznych Grupy. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Wszelka zmiana tych szacunków wpływa na wartość rezerw. Wartość bilansowa rezerw na roboty poprawkowe na dzień 31 grudnia 2017 roku została przedstawiona w nocie nr 36 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Rezerwy z tytułu kar umownych

Grupa rozpoznaje rezerwy z tytułu kar umownych na realizowanych kontraktach w wartości możliwej i prawdopodobnej do poniesienia. Rezerwy tworzone są w oparciu o dokumentację przebiegu kontraktu i opinię prawników biorących udział w toczących się rozmowach, którzy szacują ewentualne przyszłe zobowiązania Grupy w oparciu o przebieg rozmów. Wartość bilansowa rezerw z tytułu kar umownych na dzień 31 grudnia 2017 roku została przedstawiona w notach nr 36 oraz 32 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczące odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w bieżącym okresie zostały oszacowane na podstawie metod aktuarialnych, uwzględniających dokonane z dniem 3 czerwca 2017 roku zmiany w regulaminie wynagrodzeń. Wysokość zobowiązania zależy od wielu czynników, które są wykorzystywane jako założenia w metodzie aktuarialnej. Jednym z podstawowych założeń dla ustalenia wysokości zobowiązania jest stopa dyskontowa oraz średnio oczekiwany wzrost wynagrodzeń. Przyjęte w tym celu założenia oraz wartość bilansowa zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2017 roku zostały przedstawione w nocie nr 37 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych

w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione. Zarząd Jednostki dominującej weryfikuje przyjęte szacunki dotyczące prawdopodobieństwa odzyskania aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w oparciu o zmiany czynników branżowych pod uwagę, nowe informacje oraz doświadczenia z przeszłości. Prawdopodobieństwo realizacji aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z przyszłymi zyskami podatkowymi opiera się na budżetach spółek Grupy. Spółki Grupy ujęte w księgach aktywno z tytułu odroczonego podatku dochodowego do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż osiągną zysk do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych. Spółki Grupy, które historycznie generowały straty i których projekcje finansowe nie przewidują osiągnięcia zysku do opodatkowania umożliwiającego potrącenie ujemnych różnic przejściowych, nie rozpoznają w swoich księgach aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość bilansowa aktywa z tytułu podatku odroczonego na dzień 31 grudnia 2017 roku została przedstawiona w nocie nr 19.3 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się do wartości godziwej. Wyceny nieruchomości inwestycyjnych zostały sporządzone przez niezależnych rzeczoznawców, posiadających aktualne uprawnienia do wykonywania takich wycen. Przy wyborze podejścia i metody kierowano się zasadami określonymi w MSSF 13, ustawie o gospodarce nieruchomościami oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad wyceny nieruchomości oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego. Do wyceny wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych zastosowano takie techniki wyceny, które maksymalizują wykorzystanie danych obserwowalnych. Szczegółowe informacje oraz wartość bilansowa nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2017 roku zostały przedstawione w nocie 23 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Utrata wartości firmy

Zgodnie z MSR 36 Zarząd Jednostki dominującej na dzień bilansowy dokonuje corocznych testów na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których została przypisana wartość firmy. Przeprowadzone testy wymagają oszacowania wartości użytkowej ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne („CGU”) w oparciu o przyszłe przepływy pieniężne generowane przez te CGU, które następnie przy zastosowaniu stopy dyskontowej są korygowane do wartości bieżącej. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości firmy. Założenia oraz istotne informacje dotyczące przeprowadzonych testów zamieszczono w nocie 24 Dodatkowych informacji i objaśnień. W wyniku przeprowadzonych testów na dzień 31 grudnia 2017 roku nie stwierdzono odpisu aktualizującego wartość firmy.

Utrata wartości zapasów

Zarząd dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości zapasów zgodnie z notą 9.12. Stwierdzenie utraty wartości wymaga oszacowania wartości netto możliwych do uzyskania dla zapasów, które utraciły swoje cechy użytkowe lub przydatność. Dodatkowe informacje przedstawiono w nocie 29 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Odpis aktualizujący wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

Zarząd dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności. Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. Wartość odpisu aktualizującego zależy od prawdopodobieństwa uregulowania należności oraz od szczegółowej analizy istotnych pozycji składających się na należności. W zależności od typu klienta i źródła należności ocena prawdopodobieństwa odzyskiwalności należności dokonywana jest albo w oparciu o indywidualną analizę poszczególnych sald albo w oparciu o statystyczne wskaźniki spłacalności oszacowane dla poszczególnych grup wiekowych należności.

Wskaźniki spłacalności określane są w oparciu o zaobserwowaną historię spłacalności oraz zachowań klientów, z uwzględnieniem również innych czynników, które zdaniem Zarządu mogą mieć wpływ na odzyskiwalność obecnych należności. Szczegółowe informacje zostały przedstawione w nocie 30 Dodatkowych informacji i objaśnień.

Wycena wartości godziwej i procedury związane z wyceną

Niektóre aktywa i pasywa Grupy wyceniane są w wartości godziwej dla celów sprawozdawczości finansowej. W wycenie wartości godziwej aktywów lub zobowiązań, Grupa wykorzystuje dane rynkowe obserwowalne w zakresie w jakim jest to możliwe.

Informacje na temat technik wyceny i danych wsadowych wykorzystanych do wyceny wartości godziwej poszczególnych aktywów i pasywów są ujawnione w notach nr 23, 40 i 47 Dodatkowych informacji i objaśnień.

8. Podstawa sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz nieruchomości inwestycyjnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”, „zł”), a wszystkie wartości, jeżeli nie zaznaczono inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Niektóre dane finansowe zawarte w niniejszym sprawozdaniu zostały zaokrąglone. Z tego powodu w niektórych przedstawionych w sprawozdaniu tabelach suma kwot w danej kolumnie lub wierszu może różnić się nieznacznie od wartości łącznej podanej dla danej kolumny lub wiersza.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

Ponadto, dla celów sprawozdawczości finansowej, wyceny w wartości godziwej są skategoryzowane według trzech poziomów w zależności od stopnia, w jakim dane wsadowe do pomiarów wartości godziwej są obserwowalne i od znaczenia danych wsadowych do wyceny w wartości godziwej jako całości. Poziomy te kształtują się w następujący sposób:

- Poziom 1: danymi wsadowymi są ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których jednostka ma dostęp w dniu wyceny.
- Poziom 2: danymi wsadowymi są dane inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla składnika aktywów lub zobowiązań, bezpośrednio lub pośrednio.
- Poziom 3: danymi wsadowymi są nieobserwowalne dane do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań.

8.1. Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Standardy, które nie weszły jeszcze w życie na dzień 31 grudnia 2017 roku i nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały opisane w nocie nr 10.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru Jednostki dominującej i części spółek Grupy położonych na terenie Polski oraz walutą sprawozdawczą w niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jest złoty polski. Waluty pomiaru poszczególnych spółek z Grupy działających za granicą są następujące:

- spółki mające siedziby na Litwie - euro (EUR);
- spółki AB Kauno Tiltai Sverige oraz Oddział AB Kauno Tiltai w Szwecji mające siedzibę w Szwecji - korona szwedzka (SEK);
- spółka AB Kauno Tiltai oddział Białorusi - rubel białoruski (BYR);
- Zakład spółki Trakcja PRKil w Bułgarii – lew bułgarski (BYN);
- Zakład spółki Trakcja PRKil na Ukrainie oraz Oddział AB Kauno Tiltai na Ukrainie – hrywna ukraińska (UAH).

9. Istotne zasady rachunkowości

9.1. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Spółki Trakcja PRKil oraz sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzone każdorazowo na dzień 31 grudnia.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. W przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wyniki za tę część roku objętego sprawozdaniem, w którym to okresie Grupa posiadała taką kontrolę.

W skład Grupy Trakcja wchodzi spółki zależne utworzone w trakcie 2017 roku i mające swoje siedziby na Ukrainie: Trakcja Ukraina Sp. z o.o., Trakcja Infra Sp. z o.o., Trakcja Asphalt Sp. z o.o., Zakład Spółki Trakcja PRKil S.A. na Ukrainie oraz Oddział spółki AB Kauno Tiltai na Ukrainie. Ze względu na znikomy wpływ na wyniki Grupy spółek na Ukrainie, Grupa pomija je w prezentacji swoich wyników.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości zastosowanych dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze.

Wszystkie jednostki w Grupie, z wyjątkiem Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o., Torprojekt Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o. oraz PDM Białystok S.A. prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości. Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o., Torprojekt Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o. oraz PDM Białystok S.A. prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („Polskie Standardy Rachunkowości”, „PSR”). Ich dane finansowe podlegają przekształceniu dla celów Grupy.

Wszystkie salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia trwałej utraty wartości.

Udziały niesprawujące kontroli to ta część wyniku finansowego i aktywów netto, która nie należy do Grupy. Udziały niesprawujące kontroli są prezentowane w osobnej pozycji w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, w skonsolidowanym sprawozdaniu z dochodów całkowitych oraz kapitale własnym skonsolidowanego bilansu oddzielnie od kapitału własnego przypadającego akcjonariuszom Jednostki dominującej. W przypadku nabycia

udziałów niesprawujących kontroli różnica pomiędzy ceną nabycia a wartością bilansową nabytego udziału w aktywach netto jest ujmowana w kapitałach.

9.2. Przeliczenie pozycji w walucie obcej

Walutą funkcjonalną Jednostki dominującej jest złoty polski.

Transakcje wyrażone w walutach obcych są przeliczane przez spółki wchodzące w skład Grupy na ich walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu wymiany obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych.

Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu:	31.12.2017	31.12.2016
PLN/USD	3,4813	4,1793
PLN/EUR	4,1709	4,4240
PLN/SEK	0,4243	0,4619
PLN/BYN*	1,7908	2,1589
PLN/BGN	2,1326	2,2619

Kurs średni, liczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie:	31.12.2017	31.12.2016
PLN/USD	3,7439	3,9680
PLN/EUR	4,2447	4,3757
PLN/SEK	0,4403	0,4624
PLN/BYN*	1,9495	2,1428
PLN/BGN	2,1703	2,2387

PLN/BYN* - od 1 Lipca 2016 roku nastąpiła zmiana waluty z 1 BYR na 1 BYN oraz denominacja kursu waluty z 1 BYN na 10 000 BYR.

Na dzień bilansowy sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych przeliczane są na walutę polską w następujący sposób:

- odpowiednie pozycje bilansowe po średnim kursie, ustalonym przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy za wyjątkiem pozycji kapitałów własnych, które są przeliczane na walutę polską po kursie historycznym z dnia objęcia kontroli nad jednostką zagraniczną;
- odpowiednie pozycje rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z dochodów całkowitych po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich miesięcznych kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski za okres objęty sprawozdaniem finansowym;
- odpowiednie pozycje rachunku przepływów pieniężnych (działalność inwestycyjna i finansowa) po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich miesięcznych kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski za okres objęty sprawozdaniem finansowym. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego

przeliczenia są ujmowane w pozycji rachunku przepływów pieniężnych „Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych”.

Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym, jako odrębny składnik, tj. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych.

W momencie zbycia jednostki zagranicznej, skumulowane różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące tego podmiotu zagranicznego, są przenoszone z kapitałów własnych do rachunku zysków i strat (jako korekta wynikająca z przeklasyfikowania) w momencie ujęcia zysku lub straty ze zbycia jednostki.

9.3. Rzeczowe aktywa trwałe

9.3.1. Środki trwałe

Środki trwałe wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

W wartości bilansowej środka trwałego ujmuje się koszty modernizacji, zaś koszty regularnych, znaczących przeglądów, których przeprowadzenie jest niezbędne w celu zapobieżenia wystąpienia usterek oraz których wartość w poszczególnych okresach sprawozdawczych różni się istotnie ujmuje się w rozliczeniach międzyokresowych czynnych. Ewentualna pozostała wartość bilansowa kosztów poprzedniego przeglądu jest usuwana z wartości bilansowej środka trwałego.

Środki trwałe (z wyjątkiem gruntów własnych nie służących wydobyciu kopalin metodą odkrywkową) amortyzowane są metodą liniową w okresie przewidywanej ekonomicznej użyteczności. Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności, co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Środki trwałe nieoddawane bezpośrednio do używania, lecz wymagające uprzedniego montażu, adaptacji, innych dodatkowych prac lub nakładów zaliczane są do środków trwałych w budowie do czasu ich oddania do używania.

Środki trwałe nieużywane, wycofane z używania, przeznaczone do likwidacji lub sprzedaży wycenia się w wartości nie wyższej niż ich cena sprzedaży netto możliwa do osiągnięcia.

Środki trwałe umarżane są według metody liniowej. Zastosowane stawki amortyzacyjne odpowiadają okresowi ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

Okresy ekonomicznej użyteczności środków trwałych przyjęte w Grupie są następujące:

- komputery	3 lata lub okres umowny,
- narzędzia i przyrządy	5 lat,
- zbiorniki naziemne	22 lata,
- kotły, piece	od 14 do 25 lat,
- maszyny do obróbki metali	od 5 do 14 lat,
- agregaty sprężarkowe	od 10 do 20 lat,
- urządzenia energetyczne	13 lat,

- ciężkie maszyny budowlane	od 5 do 30 lat,
- drobny sprzęt i maszyny	10 lat,
- wagony technologiczne	od 14 do 25 lat,
- wagony magazynowe, warsztatowe, socjalne	od 14 do 20 lat,
- kontenery magazynowe, socjalne	od 5 do 25 lat,
- samochody osobowe i dostawcze (do 3,5 t)	od 5 do 7 lat,
- samochody ciężarowe (pow. 3,5 t)	od 5 do 10 lat,
- zaplecze biurowo-socjalne	od 10 do 26 lat.

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie, i w razie konieczności - koryguje się, jeśli korekta następuje od początku następnego roku obrotowego.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone, jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

9.3.2. Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem. Do kosztów tych zalicza się także koszty finansowe netto związane z obsługą i zabezpieczeniem zobowiązań finansujących środki trwałe w budowie poniesione (zapłacone lub naliczone) do dnia ich oddania do użytkowania.

Środki trwałe w budowie zaniechane, przeznaczone do likwidacji lub sprzedaży wycenia się w wartości nie wyższej niż ich cena sprzedaży netto możliwa do osiągnięcia.

Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do użytkowania.

Każdorazowo, przy wykonywaniu remontu, koszt remontu jest ujmowany w wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych, jeżeli są spełnione kryteria ujmowania.

9.3.3. Prawo wieczystego użytkowania gruntów

Grupa posiada prawo wieczystego użytkowania gruntów. Grupa dokonuje następującej klasyfikacji w zależności od sposobu nabycia praw:

- PWUG uzyskane nieodpłatnie na podstawie decyzji administracyjnej – traktuje się jako leasing operacyjny i ujmuje pozabilansowo.
- PWUG nabyte odpłatnie od osób trzecich lub w wyniku nabycia spółek zależnych – wykazuje się w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe” jako grunty w cenie nabycia po pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne. Odpisy amortyzacyjne ujmowane są w rachunku zysków i strat w ciężar kosztów ogólnego zarządu.

Amortyzacja prawa wieczystego użytkowania gruntu odbywa się przez okres, na który to prawo zostało przyznane. Okres ten wynosi 99 lat.

9.3.4. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości

bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności, co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

9.3.5. Aktywa przeznaczone do sprzedaży

Do grupy tej zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych oraz nieruchomości inwestycyjnych, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystywanie. Grupa wycenia składnik aktywów trwałych zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, a amortyzacja takich aktywów została zaprzestana. Aktywa jako przeznaczone do sprzedaży to aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w obecnym stanie na warunkach, które zwyczajowo obowiązują przy sprzedaży tego typu aktywów, sprzedaż jest wysoce prawdopodobna i kierownictwo zobowiązuje się do aktywnego poszukiwania nabywcy.

Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży prezentowane są w bilansie w oddzielnej pozycji.

9.4. Nieruchomości inwestycyjne

Na nieruchomości inwestycyjne Grupy składają się inwestycje w budynki i grunty posiadane w celu generowania przychodów z wynajmu lub ze względu na oczekiwany przyrost ich wartości. Początkowo nieruchomości inwestycyjne nabyte w ramach oddzielnej transakcji zakupu są wyceniane według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. W pozostałych przypadkach, np. nabycie w ramach transakcji przejęcia innej jednostki gospodarczej, ich ujęcie początkowe następuje według wartości godziwej.

Po początkowym ujęciu wszystkie nieruchomości inwestycyjne wykazywane są według wartości godziwej.

Grupa oszacowuje wartość nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia na podstawie wyceny przeprowadzonej na ten dzień przez niezależnego rzeczoznawcę. W trakcie roku na kolejne daty bilansowe, tj. 31 marca, 30 czerwca oraz 30 września Grupa dokonuje analizy przesłanek dotyczących możliwości zmiany wartości godziwej.

Ustalenie wartości godziwej może polegać na:

- aktualizacji na podstawie wyceny przeprowadzonej przez niezależnego rzeczoznawcę posiadającego uznane i odpowiednie kwalifikacje zawodowe i doświadczenie w zakresie wyceny nieruchomości o położeniu i charakterystyce podobnej do wycenianej nieruchomości;
- analizie danych pochodzących z aktywnego rynku aktualnych cen rynkowych podobnych nieruchomości inwestycyjnych, które są podobnie zlokalizowane i znajdują się w porównywalnym stanie.

Przeniesienia aktywów do i z nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje oczywista zmiana w zamierzonym sposobie ich użytkowania.

Zmiana wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych następująca w ciągu roku wykazywana jest w rachunku zysków i strat. W przypadku przeniesienia składnika majątku Grupy ze środków trwałych do nieruchomości

inwestycyjnych, różnica pomiędzy wyceną w wartości godziwej a wartością bilansową takiego składnika majątku zostaje ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny, a wszelkie późniejsze zmiany – w rachunku zysków i strat.

Jeśli jednostka w trakcie budowy nieruchomości inwestycyjnej uzyskuje możliwość wiarygodnej wyceny wartości godziwej tej nieruchomości, którą wcześniej wyceniała według kosztu, to wycenia tę nieruchomość według jej wartości godziwej. W momencie zakończenia przez jednostkę budowy własnej nieruchomości inwestycyjnej, która zostanie ujęta w wartości godziwej, różnica pomiędzy wartością godziwą nieruchomości na ten dzień a jej wcześniejszą wartością bilansową zostanie rozpoznana w rachunku zysków i strat.

9.5. Utrata wartości aktywów niefinansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów odpowiada wartości godziwej tego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się w pozostałych kosztach operacyjnych.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w rachunku zysków i strat, chyba, że dany składnik aktywów wykazywany jest w wartości przeszacowanej, w którym to przypadku odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości traktuje się jako zwiększenie kapitału z aktualizacji wyceny. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać, systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

9.6. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego dotyczące nabycia, budowy lub produkcji dostosowywanego składnika aktywów Grupa kapitalizuje w ramach kosztu tego składnika aktywów zgodnie z MSR 23. Wszystkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmuje się w rachunku zysków i strat w chwili poniesienia.

9.7. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w ramach oddzielnej transakcji są ujmowane w bilansie według ceny nabycia. Wartości niematerialne nabyte w ramach transakcji przejęcia jednostki gospodarczej są ujmowane w bilansie według wartości godziwej na dzień przejęcia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

9.7.1. Koszty prac badawczo-rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane w ciężar kosztów w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie, jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej, gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Na każdy dzień bilansowy koszty prac rozwojowych, które nie zostały zakończone, są prezentowane wśród wartości niematerialnych jako odrębna pozycja „Wartości niematerialne w budowie”.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie komputerowe
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	3 lata	2 lata
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metoda liniowa	Metoda liniowa	Metoda liniowa
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

9.7.2. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy, powinien:

- odpowiadać najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- być nie większy niż jeden segment działalności zgodnie z definicją segmentów Grupy określonych na podstawie MSSF 8 *Segmenty operacyjne* przed agregacją.

Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. Odpis ten nie podlega odwróceniu w kolejnych okresach sprawozdawczych. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

9.8. Instrumenty finansowe

Aktywa finansowe dzielą się na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności własne,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Zobowiązania finansowe dzielone są na:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to inwestycje o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, z wyjątkiem pożyczek i wierzytelności własnych Grupy. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa trwałe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Aktywa finansowe nabyte w celu generowania zysku dzięki krótkoterminowym wahaniom ceny są klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy. Zmiany wartości godziwej tych aktywów finansowych uwzględniane są w przychodach lub kosztach finansowych, z wyjątkiem zmiany wartości terminowych kontraktów walutowych. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy zaliczane są do aktywów obrotowych, jeżeli Zarząd ma zamiar zrealizować je w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Pożyczki i należności własne to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Udzielone pożyczki ujmowane są według zamortyzowanego kosztu. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki i należności własne o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, bez potrącania kosztów transakcji, z uwzględnieniem wartości rynkowej na dzień bilansowy. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości, jeżeli zostały wycenione w wartościach historycznych.

Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą a ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczony, aktywów dostępnych do sprzedaży, jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób, odnosi się na kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się w rachunek zysków i strat jako koszt finansowy.

Instrumenty pochodne, które nie są określane jako instrumenty zabezpieczające, są klasyfikowane jako aktywa lub zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy i wykazywane są w wartości godziwej ze skutkami wyceny odnoszonymi w rachunku zysków i strat.

Grupa zawiera umowy z inwestorami, podwykonawcami i dostawcami denominowane w walutach obcych, których warunki spełniają kryteria wbudowanych instrumentów pochodnych. Ze względu na fakt, iż zawarte przez Grupę umowy niebędące instrumentem finansowym wyrażane są w walutach, w których powszechnie na rynku krajowym zawierane są umowy na dostawę określonych dóbr lub usług Grupa nie dokonuje wyceny wbudowanych instrumentów finansowych odrębnie od umowy zasadniczej.

Składnik aktywów finansowych jest wykazywany w bilansie, gdy Grupa staje się stroną umowy (kontraktu), z której ten składnik aktywów wynika.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy. Zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia są one wyceniane po cenie nabycia, czyli w wartości godziwej, obejmującej koszty transakcji.

Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W razie wystąpienia powyższych przesłanek Grupa dokonuje testu na utratę wartości aktywów finansowych. Negatywny wynik testu ujmowany jest w wyniku okresu.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe wycenia się na moment ich ujęcia w księgach w wartości godziwej. W początkowej wycenie uwzględniane są koszty transakcji z wyjątkiem zobowiązań finansowych zaliczonych do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Koszty transakcyjne wyzbycia się składnika zobowiązań finansowych nie są uwzględniane przy późniejszej wycenie tych zobowiązań. Składnik zobowiązań finansowych jest wykazywany w bilansie, gdy Grupa staje się stroną umowy (kontraktu), z której to zobowiązanie finansowe wynika.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje dwie grupy zobowiązań: zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu są to zobowiązania, które zostały zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których można potwierdzić generowanie krótkoterminowych zysków lub też stanowią instrumenty pochodne.

W Grupie do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy należą przede wszystkim instrumenty pochodne o ujemnej wartości godziwej. Zobowiązania zaliczone do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej wyceniane są na każdy dzień sprawozdawczy w wartości godziwej a wszelkie zyski lub straty odnoszone są w przychody z działalności operacyjnej. Wyceny instrumentów pochodnych w wartości godziwej dokonuje się na dzień bilansowy oraz na każdy koniec okresu sprawozdawczego w oparciu o wyceny przeprowadzone przez banki realizujące transakcje. Wartość godziwą instrumentów dłużnych stanowią przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowane bieżącą rynkową stopą procentową właściwą dla podobnych instrumentów.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Pozostałe zobowiązania finansowe, niezaliczone do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zalicza się do zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie. Do kategorii tej Grupa zalicza głównie zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zaciągnięte kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, faktoringu oraz obligacje. Zobowiązania zaliczone do tej kategorii wycenia się w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

9.9. Inwestycje w jednostce współkontrolowanej

Od objęcia kontroli nad spółką Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. dnia 30 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała udziałów w podmiotach współkontrolowanych. Inwestycja do dnia 30 grudnia 2016 była konsolidowana jako wspólne przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 11, obecnie spółka nie ma żadnych istotnych jednostek współkontrolowanych.

9.10. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty IRS. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane według wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa finansowe, gdy ich wartość jest dodatnia i jako zobowiązania finansowe, gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają warunków umożliwiających stosowanie specjalnych zasad rachunkowości zabezpieczeń, są bezpośrednio ujmowane w rachunku zysków i strat.

Wartość godziwa walutowych kontraktów IRS jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących stóp procentowych występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności.

9.11. Rachunkowość zabezpieczeń

Instrument zabezpieczający to wyznaczony instrument pochodny lub (tylko w przypadku zabezpieczenia ryzyka zmian kursów walut) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań niebędący instrumentem pochodnym, którego wartość godziwa lub przepływy pieniężne mają zrównoważyć zmiany w wartości godziwej lub przepływach pieniężnych danej zabezpieczanej pozycji.

Przy początkowym ujęciu, jednostka dokonuje pomiaru aktywa lub zobowiązania finansowego w wartości godziwej, odpowiadającej kwocie, za którą aktywo może zostać wymienione lub zobowiązanie rozliczone pomiędzy zainteresowanymi i poinformowanymi stronami na warunkach rynkowych.

Zabezpieczenia przepływów pieniężnych, które spełniają warunki rachunkowości zabezpieczeń, ujmuje się w sposób następujący:

- część zysku lub straty z instrumentu zabezpieczającego, która została uznana za zabezpieczenie efektywne rozpoznawana jest jako zmiana wartości zabezpieczonej pozycji;
- nieefektywna część zysku lub straty z instrumentu zabezpieczającego rozpoznawana jest w rachunku zysków i strat.

Zabezpieczenia przepływów pieniężnych uznane za efektywne ujmuje się w kapitałach własnych aż do rozpoznania zabezpieczonego składnika aktywów lub zobowiązań.

9.12. Zapasy

Zapasy wycenia się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia nie wyższych od ich ceny sprzedaży możliwej do uzyskania na dzień bilansowy.

Do kosztu wytworzenia nie zalicza się kosztów:

- wynikających z niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych,
- kosztów magazynowania, chyba że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji,
- marży na obrotach wewnętrznych (marży na usługach świadczonych przez działalność pomocniczą na rzecz działalności podstawowej oraz marży na sprzedaży wewnętrznej pomiędzy różnymi działami działalności podstawowej), która podlega eliminacji w powiązaniu z kosztem obrotów wewnętrznych,
- kosztów ogólnego zarządu oraz kosztów sprzedaży, marketingu i dystrybucji.

Rozchód zapasów wycenia się kolejno po cenach (kosztach) tych składników aktywów, które Grupa najwcześniej nabyła (wytworzyła) – metodą FIFO („pierwsze przyszło-pierwsze wyszło”). Odpisy aktualizujące wartość zapasów dokonane w związku z trwałą utratą ich wartości lub spowodowane wyceną doprowadzającą ich wartość do cen sprzedaży możliwych do uzyskania pomniejszają wartość pozycji w bilansie i zalicza się je do kosztu własnego sprzedaży.

Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość zapasów ujmowane jest jako zmniejszenie kosztu własnego sprzedaży.

Ceną sprzedaży możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

9.13. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj 30 dni roboczych, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu aktualizującego wartość nieściągalnych należności. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych wpływów pieniężnych do wartości bieżącej,

przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie wartości należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Na należności zagrożone, sporne, dochodzone na drodze sądowej, windykowane lub z innych przyczyn wątpliwe tworzy się specyficzne odpisy aktualizujące w pełnej wysokości wartość należności pomniejszone o wartość godziwą posiadanych wiarygodnych zabezpieczeń. Odpis aktualizujący wartość należności wątpliwych oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. W szczególności przyjmuje się, że za należności takie należy uznać należności, których przeterminowanie przekracza 180 dni. Należności nieściągalne są odpisywane w ciężar kosztów w momencie stwierdzenia ich nieściągalności. Odpisy aktualizujące wartość należności pomniejszają ich wartość w bilansie i zalicza się je odpowiednio do kosztu własnego sprzedaży lub kosztów finansowych, zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis. Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności ujmowane jest jako zmniejszenie kosztu własnego sprzedaży. W szczególnych przypadkach odpisy aktualizujące wartość należności mogą pomniejszać przychody ze sprzedaży.

9.14. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Grupa wykazuje środki pieniężne zgromadzone na rachunkach powierniczych oraz rachunkach zablokowanych w spółkach deweloperskich w skonsolidowanym bilansie w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, natomiast na potrzeby skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu pomniejszany jest o powyższe środki pieniężne, a ich zmiana bilansowa ujmowana jest w ramach przepływów z działalności operacyjnej.

9.15. Kapitały własne

Kapitały własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami Statutu Jednostki dominującej i jednostek zależnych.

Kapitał podstawowy wykazywany jest według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej ze Statutem Jednostki dominującej oraz wpisem do rejestru handlowego.

Zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału. Akcje własne oraz należne wpłaty na poczet kapitału akcyjnego pomniejszają wartość kapitału własnego Grupy.

Kapitał rezerwowy jest tworzony zgodnie z przepisami prawa handlowego, które wymagają, aby kapitał rezerwowy był zasilany co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki ceny emisyjnej nad ich wartością nominalną.

Koszty emisji akcji poniesione przy powstaniu spółki akcyjnej lub podwyższeniu kapitału zakładowego zmniejszają kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej do wysokości nadwyżki wartości emisji nad wartością nominalną akcji.

W skład pozostałych kapitałów rezerwowych wchodzi:

- wyniki z lat ubiegłych,
- instrumenty zabezpieczające,
- zyski (straty) aktuarialne.

Niepodzielony wynik finansowy obejmuje wynik bieżącego okresu sprawozdawczego.

9.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Zyski i straty są ujmowane w rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku naliczania odpisu.

9.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty. Zobowiązania finansowe, które nie są instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania finansowe, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu (tj. zdyskontowane przy użyciu efektywnej stopy procentowej). W przypadku zobowiązań krótkoterminowych o terminie płatności do 365 dni wycena ta odpowiada kwocie wymagającej zapłaty.

9.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

9.19. Odprawy emerytalno-rentowe, nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy spółek z Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalno-rentowych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalno-rentowych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno-rentowych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na dzień bilansowy jest obliczona na podstawie powszechnie przyjętych metod aktuarialnych. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty aktuarialne z wyceny programów świadczeń emerytalno-rentowych ujmuje się w innych całkowitych dochodach w okresie, w którym powstały, natomiast zyski (straty) aktuarialne z wyceny świadczeń nagród jubileuszowych w rachunku wyników. Pozostałe koszty dotyczące programów określonych świadczeń ujmuje się w zysku lub stracie jednorazowo w okresie, w którym powstają.

9.20. Rozliczenia międzyokresowe

Rozliczenia międzyokresowe w szczególności obejmują:

- z góry zapłacone czynsze,
- ubezpieczenia,
- prenumeraty,
- z góry opłacone usługi obce, które będą świadczone w następnych okresach,
- naprawy rewizyjne

Rozliczenie czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów następują stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń. Czas i sposób rozliczenia jest uzasadniony charakterem rozliczanych kosztów, z zachowaniem ostrożności.

W przypadku rozliczeń międzyokresowych kosztów przypadających na przyszłe okresy, których rozliczenie nie nastąpi w ciągu najbliższych 12 miesięcy od dnia bilansowego, rozliczenia te są reprezentowane jako osobna pozycja bilansu dotycząca długoterminowych rozliczeń międzyokresowych kosztów.

9.21. Przychody i koszty

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Grupa ujmuje przychody ze sprzedaży zgodnie z zapisami w statutach i umowach spółek wchodzących w jej skład.

9.21.1. Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

9.21.2. Umowy o usługę budowlaną

Przychody z wykonania niezakończonych usług długoterminowej wykonanej na dzień bilansowy w istotnym stopniu, ustala się na dzień bilansowy proporcjonalnie do stopnia zaawansowania usługi, jeżeli kwotę przychodu można ustalić w sposób wiarygodny. Stopień zaawansowania mierzony jest udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w szacowanych całkowitych kosztach wykonania usługi lub udziałem nakładu wykonanej pracy w stosunku do całkowitych nakładów pracy.

Określony w powyższy sposób stopień zaawansowania prac stosowany jest do określenia wartości sprzedaży w stosunku do wartości przychodów wynikających z treści zawartej umowy. Różnica pomiędzy tak ustaloną (zarachowaną) wartością sprzedaży a wartością zafakturowaną na odbiorców usług odnoszona jest w pozycję „Kontrakty budowlane” odpowiednio w aktywach – dla różnicy dodatniej, lub pasywach bilansu – dla różnicy ujemnej.

Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie sprawozdawczym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona.

Koszty wytworzenia niezakończonych usług obejmują koszty poniesione od dnia zawarcia odpowiedniej umowy do dnia bilansowego. Koszty wytworzenia poniesione przed zawarciem umowy związane z realizacją jej przedmiotu, zaliczane są do aktywów, jeżeli pokrycie tych kosztów w przyszłości przychodami uzyskanymi od zamawiającego jest prawdopodobne. Następnie ujmowane są w kosztach wytworzenia niezakończonych usług budowlanej.

Grupa realizuje niektóre kontrakty w ramach umów konsorcjalnych, na podstawie których Grupa pełni funkcję lidera konsorcjum. Grupa nie wykazuje w rachunku zysków i strat części przychodów i kosztów przypadających na konsorcjantów - zgodnie z brzmieniem MSSF 11.

Jednocześnie Grupa ujmuje w bilansie jedynie tę część aktywów i zobowiązań, która przypada udziałowi Grupy we wspólnie kontrolowanej działalności.

Zasady wyliczania ustalonych przychodów ze sprzedaży:

Przychodem z wykonania usługi (roboty) budowlano – montażowej objętej niezakończoną umową, są rzeczywiście poniesione koszty, powiększone o zakładaną marżę na danym kontrakcie obliczoną w %.

Przychody rzeczywiste zaksięgowane w danym okresie są korygowane do przychodów ustalonych w celu otrzymania założonej na danym kontrakcie marży zgodnie z poniższym wzorem:

$$Su = K / (1 - m)$$

gdzie:

Su – sprzedaż ustalona

K – poniesione koszty rzeczywiste

m – marża w % założona dla danego kontraktu, wynikająca z opracowanego budżetu kosztów

Przychody ustalone dla kontraktów rozliczanych w euro są wyliczane wg następujących zasad:

- marża % w przypadku kontraktów w euro wyliczana jest co miesiąc i jest funkcją kursu PLN/EUR wyliczana zgodnie ze wzorem:

$$M = (Pp - Kp) / Pp$$

gdzie:

Pp – przychody przeliczeniowe

Kp – koszty przeliczeniowe

Przychody przeliczeniowe (Pp) wyliczane są zgodnie ze wzorem:

$$Pp = Pz + Pf * kr_{\text{PLN/EUR}}$$

gdzie:

Pz – przychody zaksięgowane w złotych

Pf – przychody do zafakturowania w euro w przyszłości

kr_{PLN/EUR} – średni kurs euro na koniec danego miesiąca (ogłaszany przez NBP)

Koszty przeliczeniowe (Kp) wyliczane są zgodnie ze wzorem:

$$Kp = Kz + Kf_{\text{PLN}} + Kf_{\text{EUR}} * kr_{\text{PLN/EUR}}$$

gdzie:

Kz – koszty zaksięgowane w złotych

Kf_{PLN} – koszty do zafakturowania w złotych w przyszłości

Kf_{EUR} – koszty do zafakturowania w euro w przyszłości

Wyliczoną sprzedaż przeliczeniową i koszty przeliczeniowe podstawiamy do ww. wzoru na marżę, a następnie wyliczoną marżę % podstawiamy do wzoru na sprzedaż ustaloną.

9.21.3. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

9.21.4. Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

9.21.5. Działalność deweloperska

Do pozycji „Produkcja w toku” w zapasach zalicza się koszty poniesione w trakcie realizacji zadania inwestycyjnego, pozostające w bezpośrednim związku z tą inwestycją, w tym także: koszty odsetek, prowizji od kredytów, opłata z tytułu wieczystego użytkowania gruntu i inne.

Zaliczki wpłacane przez klientów na zakup mieszkań wykazywane są w pasywach w pozycji zaliczki otrzymane na poczet mieszkań. Grunt, na którym realizowana jest inwestycja wykazywany jest w zapasach w pozycji: „półprodukty i produkcja w toku”. Rozliczenie tych pozycji następuje po zakończeniu inwestycji, oddaniu jej do użytkowania i przeniesieniu prawa własności na klienta (akt notarialny). Zaliczki od klientów są przenoszone do rachunku zysków i strat do pozycji „Przychody ze sprzedaży”. Koszty aktywowane w pozycji „Produkcja w toku” przenoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Koszt własny sprzedaży”.

9.22. Podatki

9.22.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych w kraju obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi, natomiast dochody jednostek prowadzących działalność za granicą podlegają opodatkowaniu według lokalnych przepisów, uwzględniając zapisy umów o unikaniu podwójnego opodatkowania. Obowiązująca stawka podatku dochodowego w Polsce wynosi 19%, na terenie Litwy 15%, Szwecji 22%, na Białorusi 18% oraz 18% na Ukrainie.

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

9.22.2. Podatek odroczony

Podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów, a ich wartością bilansową wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania niemającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach - z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych aktywów podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na

następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwa na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności z rezerwami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

9.22.3. Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

9.23. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypisanego akcjonariuszom Jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk netto na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto przypadającego akcjonariuszom Jednostki dominującej za dany okres przez sumę średniej ważonej liczby akcji zwykłych w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji rozładniających.

Akcje włączane są do średniej ważonej liczby akcji, począwszy od dnia, gdy zapłata za nie staje się należna (który zwykle odpowiada dacie ich emisji). Akcje zwykłe wyemitowane jako część zapłaty przekazanej w ramach

połączenia jednostek uwzględnia się przy ustalaniu średniej ważonej liczby akcji od dnia połączenia. Akcje zwykłe, które mogą zostać wyemitowane, jeżeli spełnione zostaną pewne warunki (akcje emitowane warunkowo) są traktowane jako występujące w ciągu okresu i włączane do wyliczenia zysku przypadającego na jedną akcję wyłącznie od dnia, w którym nastąpiło spełnienie wszystkich koniecznych warunków. Występujące w ciągu roku akcje zwykłe, które mają charakter warunkowo zwrotny, nie są traktowane jako akcje występujące i są wyłączone z wyliczenia podstawowego zysku na akcję tak długo, jak długo podlegają możliwemu zwrotowi.

9.24. Umowy koncesjonowane

Grupa zawarła umowy na usługi koncesjonowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego z udziałem koncesjodawcy (Litewskiego Urzędu Drogowego) i koncesjodawcy (spółki zależnej od Emitenta-UAB Palangos aplinkkelis). Kontrakt na usługi koncesjonowane określa zasady realizacji, mechanizmy regulacji cen i inne warunki. Grupa ujmuje i wycenia przychody i koszty z tytułu umowy na usługi koncesjonowane zgodnie z MSR 11 i 18 za usługi, które przeprowadza. Grupa rozlicza umowę koncesjonowaną za pomocą modelu określonego w KIMSF 12. W przypadku wykonywania więcej niż jednej usługi (np. budowy, konserwacji i modernizacji usług) w ramach jednej umowy, uzyskane lub należne wynagrodzenie jest ustalone poprzez odniesienie do relatywnej wartości godzinowej świadczonych usług, jeżeli kwoty można odrębnie określić. Grupa rozpoznaje składnik aktywów finansowych w zakresie, w jakim ma bezwarunkowe umowne prawo do otrzymania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych od lub na polecenie koncesjodawcy.

Koncesjodawca posiada bezwarunkowe prawo do otrzymywania środków pieniężnych, jeżeli koncesjodawca zagwarantuje w ramach umowy zapłatę na rzecz koncesjodawcy:

- określonych lub dających się ustalić kwot lub
- deficytu, jeżeli taki wystąpi, między kwotami otrzymanymi od użytkowników danej usługi użyteczności publicznej a określonymi lub dającymi się ustalić kwotami, nawet jeżeli zapłata ta jest uzależniona od tego, czy koncesjodawca zapewni, aby infrastruktura spełniała określone wymogi związane z jakością i wydajnością.

Do ujętego składnika aktywów finansowych mają zastosowanie standardy MSR 32, MSR 39 oraz MSSF 7. Kwota należna od lub na polecenie koncesjodawcy jest rozliczana zgodnie z MSR 39 jako należności, w tym odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Zgodnie z MSR 23, koszty finansowania zewnętrznego związane z umową ujmuje się jako koszty w okresie, w którym zostały poniesione, chyba że koncesjodawca ma umowne prawo do uzyskania wartości niematerialnej (prawo do nakładania opłat na użytkowników usługi publicznej).

10. Standardy i zmiany do standardów przyjęte przez RMSR, ale jeszcze nie zatwierdzone przez UE

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu opublikowanych standardów lub interpretacji przed ich datą wejścia w życie.

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różni się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień 28 marca 2018 nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE:

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpocząć procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy, zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Nadal poza regulacjami zatwierdzonymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków Grupy, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15” - zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

- **MSSF 16 „Leasing”** – zatwierdzony w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”** – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji - – zatwierdzone w UE w dniu 27 lutego 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” – zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),
- **Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** – Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych – zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 1 i MSR 28 w wyniku „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa – zatwierdzone w UE w dniu 7 lutego 2018 roku (zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Grupa postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania powyższych nowych standardów oraz zmian do istniejących standardów. Grupa jest w trakcie kalkulacji wpływu wprowadzenia MSSF 16. Poza opisanym poniżej wpływem MSSF 9 i MSSF 15 oraz szacowanym wpływem MSSF 16 według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Spółkę na dzień bilansowy.

Efekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zmiany do standardów i interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2017

Następujące zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzi w życie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2017 rok:

- **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień – zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat – zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do MSSF 12 w wyniku „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa – zatwierdzone w UE w dniu 7 lutego 2018 roku (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie).

Wyżej wymienione zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy za 2017 rok.

Wpływ zastosowania nowych standardów rachunkowości wchodzących w życie 1 stycznia 2018 roku

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wprowadza zmiany w kwestii klasyfikacji aktywów finansowych, (według zamortyzowanego kosztu oraz według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub przez pozostałe dochody całkowite), zasad utraty wartości aktywów finansowych (w miejsce modelu straty poniesionej należy stosować model straty oczekiwanej), jak również modyfikuje podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Grupa zastosuje MSSF 9 retrospektywnie dla okresów rozpoczynających się po 1 stycznia 2018 roku bez przekształcenia danych porównywalnych. Różnice wynikające ze zmiany wyceny aktywów finansowych, na dzień pierwszego zastosowania MSSF 9 zostaną ujęte w pozostałych kapitałach rezerwowych. Grupa przeprowadziła ocenę wpływu wprowadzenia MSSF 9 na stosowane zasady rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych. W ocenie Grupy wprowadzenie MSSF 9 nie będzie miało wpływu na skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz skonsolidowany kapitał własny Grupy, za wyjątkiem skutków zastosowania MSSF 9 w obszarach wskazanych poniżej:

Grupa oszacowała wpływ na sprawozdanie finansowe na dzień 31 grudnia 2017 roku oczekiwanych strat w zakresie należności krótkoterminowych. W związku z tym Grupa oszacowała, że na dzień 1 stycznia 2018 roku odpisy z tytułu utraty wartości (po uwzględnieniu podatku odroczonego) zmniejszą kapitał własny Grupy o kwotę 2 751 tys. zł w korespondencji z pomniejszeniem wartości bilansowej należności z tytułu dostaw i usług.

Grupa oszacowała wpływ ujęcia dyskonta kaucji i kwot zatrzymanych na sprawozdanie finansowe na dzień 31 grudnia 2017 roku. W związku z tym Grupa oszacowała, że na dzień 1 stycznia 2018 roku koszty i przychody finansowe (po uwzględnieniu podatku odroczonego) zmniejszą kapitał własny o kwotę 667 tys. zł w korespondencji z pomniejszeniem wartości bilansowej kaucji i kwot zatrzymanych.

Poza wyżej wymienionymi zmianami Grupa przeanalizowała wpływ MSSF 9 na metodologię wyceny umowy koncesjonowanej. Analizowany składnik aktywów finansowych w dalszym ciągu spełnia warunki wyceny w zamortyzowanym koszcie metodą efektywnej stopy procentowej.

- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”**

Od 1 stycznia 2018 roku obowiązuje MSSF 15, który zastępuje MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz MSSF 18 „Przychody”. Ujęcie przychodu zgodnie z MSSF 15 powinno przedstawiać transakcję przeniesienia towarów lub usług na klienta (Zamawiającego) w kwocie odzwierciedlającej wartość wynagrodzenia, którego podmiot spodziewa się w zamian za towary lub usługi.

Standard MSSF 15 wprowadza pięcioetapowy model ujmowania przychodów: 1. Identyfikacja umowy 2. Identyfikacja zobowiązań do wykonania 3. Ustalenie ceny transakcyjnej 4. Przypisanie ceny transakcyjnej 5. Ujęcie przychodu

Grupa przeprowadziła analizę treści umów sprzedaży zawartych z klientami (umów o usługi budowlane), w celu identyfikacji różnic wynikających z wdrożenia MSSF 15 i ujmowania przychodów według powyższego pięcioetapowego modelu.

W wyniku przeprowadzonych prac Grupa stwierdziła brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 15 na sprawozdanie finansowe i nie zamierza wprowadzać do niego żadnych korekt z tytułu wdrożenia MSSF 15 na dzień 1 stycznia 2018 roku.

W związku z wdrożeniem MSSF 15 Grupa dokonała aktualizacji polityki rachunkowości w zakresie ujmowania przychodów w celu dostosowania jej do terminologii MSSF 15 oraz dokona modyfikacji ujawnień w zakresie wymaganym przez wyżej wymieniony standard. Grupa wprowadzi MSSF 15 zgodnie z metodą retrospektywną zmodyfikowaną.

Od 1 stycznia 2018 roku Grupa będzie rozpoznawać przychody z tytułu wykonania niezakończonych usług budowlanej zgodnie z 5 etapowym modelem i stosować metodę opartą na nakładach. Zdaniem Zarządu metoda oparta na nakładach jest najlepiej dopasowaną metodą do określania przychodów z kontraktów długoterminowych.

W wyniku przeprowadzonych prac nie stwierdzono znaczącego wpływu MSSF 15 na działalność deweloperską prowadzoną przez Grupę. Grupa rozpoznaje przychód ze sprzedaży mieszkań i domów w momencie przeniesienia własności tj. w chwili podpisania ostatecznego aktu własności.

Zmiany wprowadzone samodzielnie przez Grupę

W trakcie 2017 Grupa nie wystąpiły zmiany zasad rachunkowości i sporządzania sprawozdania finansowego w porównaniu do ujawnionych w sprawozdaniu Grupy za rok 2016, opublikowanym w dniu 21 marca 2017 roku.

11. Wybrane dane finansowe

Średnie kursy wymiany złotego w stosunku do euro w okresie objętym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym:

Okres zakończony	Średni kurs w okresie*	Minimalny kurs w okresie	Maksymalny kurs w okresie	Kurs na ostatni dzień okresu
31.12.2017 r.	4,2447	4,1709	4,4157	4,1709
31.12.2016 r.	4,3757	4,2355	4,5035	4,4240

* Średnia kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym roku obrotowym.

Podstawowe pozycje skonsolidowanego bilansu w przeliczeniu na euro:

	31.12.2017		31.12.2016	
	tys. PLN	tys. EUR	tys. PLN	tys. EUR
Aktywa trwałe	731 454	175 371	721 725	163 139
Aktywa obrotowe	710 826	170 425	675 008	152 578
AKTYWA RAZEM	1 442 280	345 796	1 396 733	315 717
Kapitał własny	762 034	182 703	775 967	175 399
Zobowiązania długoterminowe	116 953	28 040	153 550	34 709
Zobowiązania krótkoterminowe	563 293	135 053	467 216	105 609
PASYWA RAZEM	1 442 280	345 796	1 396 733	315 717

Do przeliczenia danych skonsolidowanego bilansu przyjęto kurs ustalony przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień danego roku obrotowego.

Podstawowe pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat w przeliczeniu na euro:

	Rok zakończony		Rok zakończony	
	31.12.2017		31.12.2016	
	tys. PLN	tys. EUR	tys. PLN	tys. EUR
Przychody ze sprzedaży	1 374 291	323 766	1 381 173	315 646
Koszt własny sprzedaży	(1 280 956)	(301 777)	(1 233 007)	(281 785)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	93 335	21 989	148 166	33 861
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	38 118	8 980	73 792	16 864
Zysk (strata) brutto	33 127	7 804	67 331	15 387
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	32 043	7 549	56 332	12 874
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej	-	-	-	-
Zysk (strata) netto za okres	32 043	7 549	56 332	12 874

Do przeliczenia danych skonsolidowanego rachunku zysków i strat przyjęto średni kurs euro obliczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym roku obrotowym, ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ten dzień.

Podstawowe pozycje skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych w przeliczeniu na euro:

	Rok zakończony		Rok zakończony	
	31.12.2017		31.12.2016	
	tys. PLN	tys. EUR	tys. PLN	tys. EUR
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	56 881	13 400	(39 418)	(9 008)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	(38 395)	(9 045)	(30 967)	(7 077)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	(52 674)	(12 409)	(34 572)	(7 901)
Przepływy środków pieniężnych netto, razem	(34 188)	(8 054)	(104 957)	(23 986)

Do przeliczenia powyższych danych skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych przyjęto średni kurs euro obliczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym roku obrotowym, ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ten dzień.

	31.12.2017		31.12.2016	
	tys. PLN	tys. EUR	tys. PLN	tys. EUR
Środki pieniężne na początek okresu	146 360	33 083	251 317	58 974
Środki pieniężne na koniec okresu	112 172	26 894	146 360	33 083

Do przeliczenia powyższych danych skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych przyjęto:

- kurs ustalony przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień danego roku obrotowego – dla pozycji "Środki pieniężne na koniec okresu",
- kurs ustalony przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień roku obrotowego poprzedzającego dany rok obrotowy - dla pozycji "Środki pieniężne na początek okresu".

Kurs euro na ostatni dzień roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2015 roku wyniósł 4,2615 zł.

12. Informacje dotyczące segmentów

Organizacja i zarządzanie Grupą odbywają się w podziale na segmenty, uwzględniające rodzaj oferowanych wyrobów i usług oraz obsługujące inne rynki. Ze względu na dość jednolity charakter działalności spółek wchodzących w skład Grupy poniższe segmenty pokrywają się z poszczególnymi jednostkami Grupy.

W efekcie zidentyfikowano następujące sprawozdawcze segmenty operacyjne:

- Segment Budownictwo cywilne - Polska, który zajmuje się robotami inżynieryjnymi i budowlano - montażowymi (Trakcja PRKiI, BTW, Torprojekt, PEUiM, Dalba oraz PDM Białystok);
- Segment Budownictwo, inżynieria i umowy koncesyjne – kraje bałtyckie, który zajmuje się robotami inżynieryjnymi i budowlano - montażowymi sektora drogowego i kolejowego w krajach bałtyckich (Grupa AB Kauno Tiltai);
- Pozostałe - segment budownictwa mieszkaniowego, który zajmuje się szeroko pojętą działalnością deweloperską (PRK 7 Nieruchomości).

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata brutto. Podatek dochodowy jest monitorowany na poziomie Grupy i w związku z tym nie podlega alokacji do segmentów.

Stosowane zasady dotyczące segmentów operacyjnych, związane z ustalaniem wyników finansowych, aktywów i zobowiązań segmentów, w tym określenie, które z tych elementów są monitorowane na poziomie Grupy pozostały niezmienione.

Główni klienci:

W 2017 roku oraz w okresie porównywalnym przychody z tytułu transakcji z zewnętrznymi pojedynczymi klientami stanowiły odpowiednio 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy. Poniższa tabela prezentuje łączną kwotę przychodów uzyskanych od każdego tego rodzaju klienta oraz wskazanie segmentów, których te przychody dotyczą:

Łączna kwota przychodów uzyskana w 2017 r. od pojedynczego odbiorcy (tys. zł)	Segmenty prezentujące te przychody
--	------------------------------------

---

624 146

Budownictwo cywilne - Polska

Zarząd Jednostki dominującej odstąpił od prezentacji przychodów uzyskanych od klientów zewnętrznych w podziale na produkty i usługi ze względu na nadmierny koszt pozyskania tej informacji, co jest zgodne z MSSF 8.

Segmenty operacyjne

Za okres od dnia 1.01.2017 do dnia 31.12.2017

Badane

	Działalność kontynuowana			Razem	Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Budownictwo cywilne - Polska	Budownictwo, inżynieria i umowy koncesyjne – kraje bałtyckie	Pozostałe segmenty				
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	936 087	426 666	11 538	1 374 291	-	-	1 374 291
Sprzedaż między segmentami	1 404	-	136	1 540	-	(1 540)	-
Przychody segmentu ogółem	937 491	426 666	11 674	1 375 831	-	(1 540)	1 374 291
Wyniki							
Amortyzacja	18 723	10 192	36	28 951	-	-	28 951
Przychody finansowe z tytułu odsetek	2 217	3 572	38	5 827	-	(28)	5 799
Koszty finansowe z tytułu odsetek	4 003	2 674	34	6 711	-	(28)	6 683
Zysk (strata) brutto segmentu	37 463	14 462	345	52 270	-	(19 143)	33 127

Za okres od dnia 1.01.2016 do dnia 31.12.2016

Badane

	Działalność kontynuowana			Razem	Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Budownictwo cywilne - Polska	Budownictwo, inżynieria i umowy koncesyjne – kraje bałtyckie	Pozostałe segmenty				
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	864 847	511 297	5 028	1 381 173	-	-	1 381 173
Sprzedaż między segmentami	7	-	-	7	-	(7)	-
Przychody segmentu ogółem	864 854	511 297	5 028	1 381 179	-	(7)	1 381 173
Wyniki							
Amortyzacja	14 214	9 148	56	23 418	-	-	23 418
Udział w wyniku jednostki współkontrolowanej	248	-	-	248	-	-	248
Przychody finansowe z tytułu odsetek	912	3 699	40	4 651	-	(194)	4 457
Koszty finansowe z tytułu odsetek	4 143	3 051	204	7 398	-	(194)	7 204
Zysk (strata) brutto segmentu	24 201	66 503	107	90 811	-	(23 480)	67 331

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Na dzień 31.12.2017

Badane

	Działalność kontynuowana			Razem	Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Budownictwo cywilne - Polska	Budownictwo, inżynieria i umowy koncesyjne – kraje bałtyckie	Pozostałe segmenty				
Aktywa segmentu	935 784	674 328	39 919	1 650 031	-	(217 587)	1 432 444
Aktywa nieprzypisane							9 836
Aktywa ogółem							1 442 280
Zobowiązania segmentu*	454 984	189 080	2 603	646 667	-	(83 374)	563 293
Pozostałe ujawnienia:							
Wydatki kapitałowe	(35 193)	(19 860)	-	(55 053)	-	-	(55 053)
Odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych	(959)	-	-	(959)	-	-	(959)

* do oceny segmentu alokowano zobowiązania krótkoterminowe

Na dzień 31.12.2016

Badane

	Działalność kontynuowana			Razem	Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Budownictwo cywilne - Polska	Budownictwo, inżynieria i umowy koncesyjne – kraje bałtyckie	Pozostałe segmenty				
Aktywa segmentu	806 362	702 631	44 275	1 553 269	-	(167 243)	1 386 026
Aktywa nieprzypisane							10 707
Aktywa ogółem							1 396 733
Zobowiązania segmentu*	322 596	185 287	7 305	515 188	-	(47 972)	467 216
Pozostałe ujawnienia:							
Wydatki kapitałowe	(34 333)	(14 174)	-	(48 508)	-	-	(48 508)
Odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych	(12 961)	-	-	(12 961)	-	-	(12 961)

* do oceny segmentu alokowano zobowiązania krótkoterminowe

Segmenty geograficzne

Za okres od dnia 1.01.2017 do dnia 31.12.2017

Badane

	Działalność kontynuowana			Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Kraj	Zagranica	Razem			
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	949 021	425 270	1 374 291	-	-	1 374 291
Sprzedaż między segmentami	-	-	-	-	-	-
Sprzedaż między krajem a zagranicą	-	-	-	-	-	-
Przychody segmentu ogółem	949 021	425 270	1 374 291	-	-	1 374 291

Za okres od dnia 1.01.2016 do dnia 31.12.2016

Badane

	Działalność kontynuowana			Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Kraj	Zagranica	Razem			
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	869 876	511 297	1 381 173	-	-	1 381 173
Sprzedaż między segmentami	7	-	7	-	(7)	-
Sprzedaż między krajem a zagranicą	-	-	-	-	-	-
Przychody segmentu ogółem	869 883	511 297	1 381 180	-	(7)	1 381 173

Na dzień 31.12.2017*Badane*

	Działalność kontynuowana			Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Kraj	Zagranica	Razem			
Aktywa segmentu	977 469	672 562	1 650 031	-	(217 587)	1 432 444
Zobowiązania segmentu*	476 153	170 514	646 667	-	(83 374)	563 293

* do oceny segmentu alokowano zobowiązania krótkoterminowe

Na dzień 31.12.2016*Badane*

	Działalność kontynuowana			Działalność zaniechana	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Kraj	Zagranica	Razem			
Aktywa segmentu	850 694	702 575	1 553 270	-	(167 243)	1 386 026
Zobowiązania segmentu*	347 593	167 595	515 188	-	(47 972)	467 216

* do oceny segmentu alokowano zobowiązania krótkoterminowe

13. Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Przychody ze sprzedaży usług budowlanych	1 288 103	1 329 616
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	51 985	24 428
Przychody ze sprzedaży pozostałych produktów i usług	34 203	27 129
Razem	1 374 291	1 381 173

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Kraj	945 998	869 800
Zagranica	428 293	511 373
Razem	1 374 291	1 381 173

Okolo 45% bezpośredniego udziału w skonsolidowanych przychodach ze sprzedaży stanowią przychody od spółki PKP PLK S.A, natomiast ok. 8% od spółki Litewska Administracja Drogowa.

Generowane przychody Grupy ujmowane są w trzech segmentach operacyjnych, które są tym samym segmentami sprawozdawczymi.

Kwoty przedstawione powyżej dotyczące podziału sprzedaży na kraj i zagranicę różnią się od kwot wykazanych w nocie „Informacje dotyczące segmentów” ze względu na wyłączenia sprzedaży między segmentami opisanych w nocie nr 12.

14. Koszty działalności

Koszty według rodzaju:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Amortyzacja	28 951	23 418
Zużycie materiałów i energii	524 779	421 178
Usługi obce	576 554	571 881
Podatki i opłaty	6 360	6 427
Wynagrodzenia	162 402	161 177
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	46 893	42 618
Pozostałe koszty rodzajowe	16 754	35 714
Koszty według rodzaju, razem	1 362 693	1 262 413
Zmiana stanu zapasów, produktów, rozliczeń międzyokresowych i rezerw	(57 702)	31 008
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	(16 860)	(17 030)
Koszty sprzedaży, marketingu i dystrybucji (wielkość ujemna)	(5 430)	(6 261)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(50 991)	(61 170)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	1 231 710	1 208 960
Wartość sprzedanych materiałów i towarów	49 246	24 047
Koszt własny sprzedaży	1 280 956	1 233 007

Koszty wynagrodzeń i świadczeń pracowniczych:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Koszty wynagrodzeń i świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	154 531	138 052
Koszty ubezpieczeń społecznych	40 441	35 375
Rezerwy na świadczenia emerytalno-rentowe	(870)	1 233
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	(2 423)	1 116
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	7 839	8 096
Rezerwa na premie	3 100	11 780
Rezerwa z tyt. zakazu konkurencji i rekompensaty	225	900
Świadczenia na rzecz pracowników z tytułu Pracowniczego Programu Emerytalnego	623	589
Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników	5 829	6 654
Razem	209 295	203 795

Jednostka dominująca prowadzi dla swoich pracowników Pracowniczy Program Emerytalny (PPE) wpisany do rejestru KNUiFE pod nr RPPE 75/01. W 2001 roku została zawarta umowa o wnoszenie przez Jednostkę dominującą składek pracowniczych oraz zakładowa umowa emerytalna pomiędzy Spółką (wtedy PKRE S.A.) a Związkami Zawodowymi działającymi w Spółce. Wszystkie pracownicze umowy emerytalne oraz aneksy do tych umów zostały zawarte według jednolitego wzoru. W roku 2006 został podpisany aneks do umowy zakładowej, który dostosował PPE do przepisów zmienionej ustawy o pracowniczych programach emerytalnych.

W ramach Programu pracodawca przekazuje 4% wynagrodzenia brutto pracownika stanowiącego podstawę naliczania składek emerytalnych do wybranego funduszu. Uczestnictwo pracowników w Programie jest dobrowolne i mogą do niego przystąpić pracownicy o co najmniej trzymiesięcznym stażu pracy w Spółce dominującej.

Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych oraz odpisy aktualizujące ujęte w rachunku zysków i strat:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	25 319	20 280
Amortyzacja wartości niematerialnych	978	813
Razem	26 297	21 093
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży, marketingu i dystrybucji		
Amortyzacja środków trwałych	1	4
Amortyzacja wartości niematerialnych	-	-
Razem	1	4
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu		
Amortyzacja środków trwałych	1 389	1 220
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 264	1 101
Razem	2 653	2 321
Amortyzacja środków trwałych	26 709	21 504
Amortyzacja wartości niematerialnych	2 242	1 914
Razem	28 951	23 418

15. Pozostałe przychody operacyjne

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Rozwiązanie rezerwy, w tym:	2 186	1 691
- na restrukturyzację	1 831	-
- na koszty	105	278
- na sprawy sądowe	250	1 413
Zysk z tytułu rozliczenia transakcji nabycia spółki BTW	-	7 112
Otrzymane kary i grzywny	713	512
Opłaty licencyjne, patenty	-	280
Nadpłacone składki ZUS	-	536
Zwrócone koszty udziału w przetargach w Danii	-	571
Umorzone zobowiązania	166	165
Zysk ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	1 059	2 991
Przychód z tyt. wynajmu nieruchomości inwestycyjnej	175	298
Pozostałe	573	766
Razem	4 872	14 922

16. Pozostałe koszty operacyjne

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Utworzone rezerwy na zobowiązania	60	-
Koszty restrukturyzacji	112	3 905
Szkody w środkach trwałych	523	-
Wycena nieruchomości inwestycyjnych	863	252
Zapłacone kary, grzywny, odszkodowania	-	329
Zapłacone koszty postępowania spornego	510	248
Przekazane darowizny	311	3 895
Niedobory inwentaryzacyjne zapasów	299	-
Wartość zlikwidowanych niefinansowych aktywów trwałych	80	587
Koszty reorganizacji jednostki pionu produkcyjnego	-	131
Odpis aktualizujący wartość należności	293	-
Spisanie należności	69	533
Pozostałe	548	434
Razem	3 668	10 314

17. Przychody finansowe

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Przychody finansowe z tytułu odsetek, w tym:	5 799	4 457
- bankowych	244	623
- od należności	1 026	85
- od rozwiązanych rezerw na odsetki od zobowiązań	914	-
- dyskonto aktywa finansowego z tytułu umowy koncesyjnej	3 455	3 623
- pozostałe	160	126
Pozostałe	89	68
Razem	5 888	4 525

18. Koszty finansowe

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Koszty finansowe z tytułu odsetek, w tym	6 683	7 204
- od kredytów i pożyczek	3 706	3 722
- od zobowiązań	502	6
- od leasingów	1 768	1 611
- od zobowiązań z tyt. świadczeń pracowniczych	253	225
- od zobowiązań z tyt. faktoringu	-	49
- od utworzonych rezerw na zobowiązania	-	989
- pozostałe	454	602
Strata z tytułu różnic kursowych	182	1 346
Koszty dotyczące sprzedaży wierzytelności	-	406
Koszty z tytułu usług faktoringowych	213	199
Odpisy aktualizujące należności odsetkowe	912	-
Zapłacone prowizje finansowe	2 500	1 694
Pozostałe	389	137
Razem	10 879	10 986

19. Podatek dochodowy

19.1. Bieżący podatek dochodowy

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zysk brutto	33 127	67 331
<i>Różnice pomiędzy zyskiem (stratą) brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym (wg tytułów)</i>		
- różnice przejściowe, w tym:	(69 234)	536
amortyzacja	(7 990)	(4 970)
odpisy aktualizujące	586	(565)
zmiana stanu rezerw	(27 435)	28 449
wycena transakcji walutowych	35	-
wycena kontraktów budowlanych	(88 896)	(49 630)
naliczone odsetki	(2 074)	744
naliczone różnice kursowe	(1 056)	584
rezerwa na straty na kontraktach	(1 740)	5 076
niewypłacone wynagrodzenia	(135)	482
wycena nieruchomości inwestycyjnych wg wartości godziwej	(863)	252
koszty niepodatkowe dotyczące realizowanych kontraktów	59 011	105 880
przychody niepodatkowe dotyczące realizowanych kontraktów	10 716	(86 237)
pozostałe	(9 391)	471
- różnice trwałe, w tym:	(26 455)	10 430
wpłaty na PFRON	1 303	956
przekazane darowizny	312	3 880
odsetki budżetowe	315	18
zaniechane prace bad. - rozwojowe	-	-
ubezpieczenia i składki członkowskie	328	444
rezerwy na straty na kontraktach	(32 335)	-
różnica w podatku VAT	27	96
zysk z tytułu przeszacowania udziałów	-	(7 113)
odpis wartości firmy	-	11 799
udział w wyniku jednostki współkontrolowanej	-	(248)
koszty sporne kontraktu	-	(1 000)
odpisy aktualizujące	2 818	2 902
pozostałe	777	(1 303)
Wynik podatkowy	(62 562)	78 298
Dochód podatkowy	8 996	84 135
Odliczenia od dochodu	(7 115)	(8 917)
- strata podatkowa z lat ubiegłych	(7 115)	(1 175)
- darowizny	-	(7 743)
Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym	1 881	75 217
Podatek dochodowy	315	11 743

Podatek dochodowy w rachunku zysków i strat:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Bieżący podatek dochodowy:	361	11 813
- bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	315	11 743
- korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	45	70
Podatek odroczony:	724	(814)
- związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	724	(814)
Razem	1 084	10 999

Część podatku dochodowego ustalona została według stawki równej 19% dla podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych działających na terenie Polski. Dla zagranicznych spółek wchodzących w skład Grupy Trakcja stopa podatkowa od dnia 1 stycznia 2017 roku do końca 2017 roku wynosiła na Litwie – 15%, w Szwecji – 22%, na Białorusi – 18%, na Ukrainie – 18% oraz w Bułgarii - 10%.

Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej:

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz dnia 31 grudnia 2016 roku przedstawia poniższa tabela:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zysk brutto	33 127	67 331
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatku dochodowego 19%	6 294	12 793
Efekt podatkowy ujęcia:		
Wykorzystania strat podatkowych z lat ubiegłych	(877)	(212)
Aktualizacja wartości aktywów z tytułu podatku odroczonego	(37)	686
Efekt różnej stopy opodatkowania w Grupie	(323)	(3 172)
Dochodu wolnego od podatku i innych odliczeń od dochodu	-	(3)
Przychodów podatkowych niebędących przychodami księgowymi	4 113	(4)
Kosztów podatkowych niebędących kosztami księgowymi	(3 247)	(1 640)
Przychodów niepodatkowych będących przychodami księgowymi	(11 775)	(795)
Kosztów niepodatkowych będących kosztami księgowymi	6 936	3 393
Udziału w wyniku jednostki stowarzyszonej	-	(47)
Podatek dochodowy wg efektywnej stopy podatkowej 3% (2016: 16%)	1 084	10 999

19.2. Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zyski z przeszacowania odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny		
Ujęte w kwocie brutto	-	(510)
Podatek dochodowy	-	(76)
Ujęte w kwocie netto	-	(413)
Zyski (straty) aktuarialne		
Ujęte w kwocie brutto	(689)	1 190
Podatek dochodowy	108	(236)
Ujęte w kwocie netto	(581)	954
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne		
Ujęte w kwocie brutto	1 313	(899)
Podatek dochodowy	(197)	135
Ujęte w kwocie netto	1 116	(764)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		
Ujęte w kwocie brutto	(19 952)	11 926
Podatek dochodowy	-	-
Ujęte w kwocie netto	(19 952)	11 926

19.3. Dochodowy podatek odroczony

Poniższa tabela prezentuje wpływ aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego na wynik i kapitał:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Aktywo z tytułu podatku odroczonego przed kompensatą	61 438	51 267
- wpływ na wynik	60 531	49 873
- wpływ na kapitał	907	1 394
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego przed kompensatą	59 411	48 628
- wpływ na wynik	54 600	44 669
- wpływ na kapitał	4 811	3 959

Poniżej przedstawiono okresy, w których zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych najpóźniej mogą zostać rozliczone aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od straty podatkowej:

Na dzień 31.12.2017	2018	2019	2020	2021	2022	Razem
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od straty podatkowej	4 296	4 491	3 653	1 438	200	14 078
Na dzień 31.12.2016	2017	2018	2019	2020	2021	Razem
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od straty podatkowej	467	811	447	614	198	2 537

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiada nierozliczone straty podatkowe w kwocie 4 415 tys. zł (31.12.2016 r.: 5 785 tys. zł), ponieważ nie jest prawdopodobne osiągnięcie w przyszłości zysku do opodatkowania, od którego byłoby możliwe odpisanie tych niewykorzystanych strat i ulg podatkowych. Nieutworzone bądź spisane aktywo z tytułu nierozliczonych strat podatkowych zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych mogą być rozliczone w okresach zaprezentowanych poniżej:

Na dzień 31.12.2017	2018	2019	2020	2021	2022	Razem
Kwota nieutworzonego/spisanego aktywa z tyt. nierozliczonych strat podatkowych	334	1 985	2 010	85	1	4 415
Na dzień 31.12.2016	2017	2018	2019	2020	2021	Razem
Kwota nieutworzonego/spisanego aktywa z tyt. nierozliczonych strat podatkowych	1 115	578	1 995	2 012	85	5 785

Aktywo z tytułu podatku odroczonego Tytuł różnic przejściowych	1.01.2016 Przekształcone	Zwiększenia / Zmniejszenia	Objęcie spółki zależnej		31.12.2016 Badane	Zwiększenia / Zmniejszenia	31.12.2017 Badane
			konsolidacją metodą pełną				
Rezerwa na premie	2 718	(605)	88		2 202	(294)	1 908
Rezerwa na badanie bilansu	28	10	4		41	(1)	40
Rezerwa na roboty poprawkowe	1 750	5 417	33		7 200	(4 353)	2 847
Rezerwa na przewidywane straty na kontrakcie	105	772	-		877	(126)	751
Rezerwa na świadczenia emerytalne	1 139	(106)	-		1 033	(237)	796
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	1 332	(105)	-		1 227	(717)	510
Rezerwa na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe	1 603	119	46		1 769	213	1 982
Odpis aktualizujący na należności	956	(17)	108		1 047	(415)	632
Odpis aktualizujący wartość pozostałych aktywów obrotowych	248	(99)	-		149	(1)	148
Niezrealizowane ujemne różnice kursowe	143	89	-		232	(146)	86
Naliczone odsetki od zobowiązań	83	184	-		267	(259)	8
Odpis aktualizujący na odsetki od należności	83	(34)	-		49	186	235
Koszty niepodatkowe dotyczące realizowanych kontraktów długoterminowych	2 794	20 076	-		22 870	11 358	34 228
Nadwyżka przychodów zafakturowanych nad ustalonymi - wycena kontraktów długoterminowych	11 713	(7 600)	-		4 113	(2 676)	1 437
Dodatnia różnica między amortyzacją bilansową a podatkową	78	7	-		85	(11)	74
Strata podatkowa	1 927	407	203		2 537	11 541	14 078
Przeszacowanie aktywów trwałych do wartości godziwej	289	-	-		289	(289)	-
Niewypłacone wynagrodzenia i niezapłacone składki ZUS	272	89	-		361	16	377
Pozostałe	3 604	991	36		4 632	(2 694)	1 938
Różnice kursowe z przeliczenia	(86)	374	-		288	(926)	(638)
Razem przed kompensatą	30 779	19 970	518		51 267	10 171	61 438
Kompensata aktywa z tyt. podatku odroczonego z rezerwą z tyt. podatku odroczonego	(21 064)	(18 978)	(518)		(40 560)	(11 041)	(51 601)
Razem po kompensacie	9 715	992	-		10 707	(871)	9 836

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego Tytuł różnic przejściowych	1.01.2016 Przekształcone	Zwiększenia / Zmniejszenia	Objęcie spółki zależnej		31.12.2016 Badane	Zwiększenia / Zmniejszenia	31.12.2017 Badane
			konsolidacją metodą pełną				
Nadwyżka przychodów ustalonych nad zafakturowanymi - wycena kontraktów	1 451	1 941	-		3 392	13 586	16 978
Przychody niepodatkowe dotyczące realizowanych kontraktów długoterminowych	-	16 385	-		16 385	(2 036)	14 349
Ujemna różnica między amortyzacją bilansową a podatkową	15 672	1 238	1 429		18 339	1 967	20 306
Niezrealizowane dodatnie różnice kursowe	5	(5)	16		16	30	46
Naliczone odsetki od lokat, należności, aktywów finansowych, itp.	76	47	-		123	135	258
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	755	(11)	-		744	(10)	734
Przeszacowanie aktywów trwałych do wartości godziwej	2 946	(220)	1 318		4 044	(689)	3 355
Przeszacowanie nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	2 129	(48)	-		2 081	(164)	1 917
Pozostałe	3 553	(438)	-		3 115	(981)	2 134
Różnice kursowe z przeliczenia	26	361	-		387	(1 053)	(666)
Razem przed kompensatą	26 613	19 250	2 763		48 628	10 783	59 411
Kompensata aktywa z tyt. podatku odroczonego z rezerwą z tyt. podatku odroczonego	(21 064)	(18 978)	(518)		(40 560)	(11 041)	(51 601)
Razem po kompensacie	5 549	272	2 245		8 068	(258)	7 810

Grupa zrezygnowała z prezentacji ruchów w okresie w podziale na część kapitałową i wynikową ze względu na małą istotność ruchów przechodzących przez kapitał z aktualizacji wyceny.

20. Działalność zaniechana

W 2017 i 2016 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

21. Zysk (strata) na jedną akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypisanego akcjonariuszom Jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk netto na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto przypadającego akcjonariuszom Jednostki dominującej za dany okres przez sumę średniej ważonej liczby akcji zwykłych w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji rozładniających.

Zysk przypadający na jedną akcję:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	32 043	56 332
Zysk netto zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	32 043	56 332
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki dominującej, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	31 429	54 685
Liczba wyemitowanych akcji (w sztukach)	51 399 548	51 399 548
zastosowana	51 399 548	51 399 548
do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w sztukach)		
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	51 399 548	51 399 548

Zysk (strata) na jedną akcję przypadający (-a) na akcjonariuszy w trakcie okresu (w zł na akcję):

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
- podstawowy	0,62	1,10
- rozwodniony	0,62	1,10

Zysk (strata) na jedną akcję z działalności kontynuowanej przypadający (-a) na akcjonariuszy w trakcie okresu (w zł na akcję):

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
- podstawowy	0,62	1,10
- rozwodniony	0,62	1,10

Zysk (strata) na jedną akcję przypadający (-a) na akcjonariuszy Jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł na akcję):

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
- podstawowy	0,61	1,06
- rozwodniony	0,61	1,06

22. Rzeczowe aktywa trwałe

Struktura środków trwałych:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Środki trwałe, w tym:	249 165	231 361
- grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	22 541	22 773
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	17 378	17 521
- urządzenia techniczne i maszyny	126 130	110 082
- środki transportu	70 770	68 158
- inne środki trwałe	12 346	12 827
Środki trwałe w budowie	17 688	16 128
Razem	266 853	247 489

Tabele ruchu środków trwałych:

Rok obrotowy kończący się 31.12.2017 r. Badane	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość księgowa netto na początek roku	40 294	110 082	68 158	12 827	16 128	247 489
Zwiększenia - zakup	1 165	30 285	11 855	3 681	11 464	58 450
Przesunięcia pomiędzy grupami	1 278	1 998	(31)	-	(3 245)	-
Zbycie	-	(812)	(288)	-	(5 635)	(6 735)
Likwidacja	-	(69)	(52)	(5)	-	(126)
Amortyzacja	(2 209)	(13 015)	(7 951)	(3 534)	-	(26 709)
Inne zmniejszenia	-	(450)	(37)	-	(992)	(1 479)
Różnice kursowe z przeliczenia	(609)	(1 889)	(884)	(623)	(32)	(4 037)
Wartość księgowa netto na koniec roku	39 919	126 130	70 770	12 346	17 688	266 853

Stan na 31.12.2017 r.

Badane

Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	76 001	272 598	154 270	42 415	17 949	563 233
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(35 473)	(144 579)	(82 616)	(29 446)	(229)	(292 343)
Różnice kursowe z przeliczenia	(609)	(1 889)	(884)	(623)	(32)	(4 037)
Wartość księgowa netto	39 919	126 130	70 770	12 346	17 688	266 853

Rok obrotowy kończący się 31.12.2016 r. Badane	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość księgowa netto na początek roku	40 476	72 104	61 663	9 797	10 192	194 232
Zwiększenia - zakup	1 119	17 926	11 821	4 953	20 224	56 044
Objęcie spółki zależnej konsolidacją metodą pełną	-	25 242	1 920	62	1 968	29 192
Inne zwiększenia	-	-	-	1 073	10	1 083
Przesunięcia pomiędzy grupami	1 048	3 571	-	-	(4 637)	(18)
Zbycie	(773)	(509)	(176)	(51)	(11 632)	(13 141)
Likwidacja	-	(4)	(405)	(326)	-	(735)
Amortyzacja	(2 011)	(9 378)	(7 101)	(3 014)	-	(21 504)
Inne zmniejszenia	-	(34)	-	-	-	(34)
Różnice kursowe z przeliczenia	433	1 165	436	333	4	2 371
Wartość księgowa netto na koniec roku	40 294	110 082	68 158	12 827	16 128	247 489

Stan na 31.12.2016 r.

Badane

Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	72 779	230 881	141 943	38 265	16 345	500 213
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(32 918)	(121 964)	(74 221)	(25 771)	(221)	(255 095)
Różnice kursowe z przeliczenia	433	1 165	436	333	4	2 371
Wartość księgowa netto	40 294	110 082	68 158	12 827	16 128	247 489

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Struktura własnościowa środków trwałych:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Struktura własnościowa środków trwałych		
Własne	209 272	192 621
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu	57 582	54 868
Razem	266 853	247 489

Grupa Trakcja jako leasingobiorca używa na podstawie umowy leasingu finansowego następujące rzeczowe aktywa trwałe:

Stan na dzień 31.12.2017 r. Badane	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość początkowa	-	39 216	32 518	133	202	72 069
Skumulowane umorzenie	-	(7 511)	(6 961)	(15)	-	(14 487)
Wartość księgową netto	-	31 705	25 557	118	202	57 582

Stan na dzień 31.12.2016 r. Badane	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość początkowa	-	39 583	25 561	48	-	65 192
Skumulowane umorzenie	-	(5 460)	(4 816)	(48)	-	(10 324)
Wartość księgową netto	-	34 123	20 745	-	-	54 868

W oparciu o prawo wieczystego użytkowania gruntów Grupa posiada grunty zakwalifikowane do kategorii Grunty, budynki i budowle o wartości netto 24 284 tys. zł (31.12.2016 r.: 24 327 tys. zł).

Informacje o zabezpieczeniach na rzeczowych aktywach trwałych zostały zawarte w nocie 55.

23. Nieruchomości inwestycyjne

Poniższa tabela przedstawia zmiany nieruchomości inwestycyjnych w trakcie roku:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu (wg grup rodzajowych) - wartość netto:	21 226	21 976
- grunty	18 729	18 920
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	2 497	3 056
Zwiększenia:	21	412
- grunty	21	412
- aktualizacja wartości	21	399
- różnice kursowe	-	13
Zmniejszenia	(1 150)	(1 162)
- grunty	(1 150)	(603)
- aktualizacja wartości	(884)	(603)
- sprzedaż	(252)	-
- różnice kursowe	(14)	-
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	-	(559)
- aktualizacja wartości	-	(559)
Stan na koniec okresu (wg grup rodzajowych) - wartość netto:	20 097	21 226
- grunty	17 600	18 729
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	2 497	2 497

Grupa wykazuje nieruchomości inwestycyjne według wartości godziwej. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych Grupy na dzień 31 grudnia 2017 oraz 31 grudnia 2016 roku została oszacowana na podstawie wyceny przeprowadzonej na te dni przez niezależnego rzeczoznawcę posiadającego kwalifikacje odpowiednie do przeprowadzania wycen nieruchomości, a także aktualne doświadczenie w takich wycenach dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się aktywa Grupy. Dodatkowo Grupa dokonuje samooceny otrzymanych opinii o wartości godziwej poprzez analizę danych pochodzących z aktywnego rynku aktualnych cen rynkowych podobnych nieruchomości inwestycyjnych, które są podobnie zlokalizowane i znajdują się w porównywalnym stanie. Analizy te są dokonywane przez osoby posiadające wiedzę o rynku.

Do wyceny budynków zaliczanych do nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę zastosowano metodę kosztową. Zgodnie z MSSF 13 podejście kosztowe odzwierciedla kwotę, która byłaby wymagana aktualnie, aby odtworzyć wydajność danego składnika aktywów (często określana jako bieżący koszt zastąpienia). W wielu przypadkach metoda bieżącego kosztu zastąpienia jest używana do ustalenia wartości godziwej aktywów materialnych, które są wykorzystywane w połączeniu z innymi aktywami lub innymi aktywami i zobowiązaniami. Wyceniane nieruchomości należą do kategorii rynku regionalnego, a wartość ich składnika budowlanego określa się w podejściu kosztowym, metodą kosztów zastąpienia przy zastosowaniu techniki wskaźnikowej oraz elementów scalonych.

Wyceny wartości godziwej gruntów należących do nieruchomości inwestycyjnych przeprowadzono poprzez odniesienie do rynkowych cen transakcyjnych dotyczących podobnych nieruchomości (metoda porównawcza). Podejście porównawcze polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że wartość wycenianej nieruchomości jest równa cenie, jaką uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego, skorygowanej ze względu na cechy różniące te nieruchomości (tj. lokalizację, uzbrojenie/stan zagospodarowania, powierzchnię) i ustalonej z uwzględnieniem zmian poziomu cen na skutek upływu czasu. Analiza wrażliwości pokazuje, iż model wyceny porównawczej jest wrażliwy na zmiany cen nieruchomości podobnych przyjętych do wyceny.

Nieruchomość „Złoże kruszywa naturalnego Nowowola” należąca do spółki zależnej PEUiM Sp. z o.o. została wyceniona przy zastosowaniu metody dochodowej, techniką zdyskontowanych strumieni dochodu. Technika ta opiera się na oczekiwanych przepływach pieniężnych, które nie zostały skorygowane względem ryzyka, i skorygowanej stopie dyskontowej, która uwzględnia premię z tytułu ryzyka, której domagają się uczestnicy rynku. Stopę tę skalkulowano w oparciu o model CAPM i przyjęto na poziomie 10,39%. W wycenie wykorzystano 10-letnie projekcje z dochodów z nieruchomości. Wielkość dochodu z nieruchomości została ustalona na podstawie analizy danych z rynku lokalnego oraz szczegółowych danych dotyczących zasobu złoża. Wartość rezydualna gruntu po zakończeniu eksploatacji złoża została określona na podstawie analizy średnich cen transakcyjnych gruntów klas rolnych klas słabych dla woj. podlaskiego. Model wyceny nieruchomości metodą dochodową wrażliwy jest na poziom stopy dyskontowej oraz wielkość przewidywanych strumieni dochodu z nieruchomości.

Analiza wrażliwości pokazuje, iż model wyceny rynkowej jest wrażliwy głównie na ceny podobnych nieruchomości przyjętych do wyceny, natomiast model wyceny kosztowej jest wrażliwy na wartość kosztu odtworzenia oraz przyjęty stopień zużycia technicznego.

Do ustalenia wartości godziwej, zastosowano techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku, których są dostępne dostateczne dane, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Poniżej przedstawiono wpływ nieobserwowalnych danych wejściowych na wartość godziwą nieruchomości w zależności od przyjętej techniki wyceny.

	Zastosowana technika wyceny	Nieobserwowalne dane wejściowe	Zależność pomiędzy nieobserwowalnymi danymi wejściowymi a wartością godziwą
Nieruchomości biurowe - grunty	Podejście porównawcze	Lokalizacja (20%) Dostępność (20%) Funkcja w planie/studium (20%) Stan zagospodarowania, wielkość działki, kształt, uzbrojenie (20%) Ekspozycja, dostępność (10%) Forma władania (10%) Średnia cena rynkowa nieruchomości porównywalnych	czynniki te miały wpływ na wartość współczynnika korygującego przyjętego w wycenie wartości godziwej nieruchomości wzrost ceny rynkowej nieruchomości porównywalnych spowoduje wzrost wartości godziwej nieruchomości
Nieruchomości biurowo - magazynowe	Podejście kosztowe	Wartość kosztów odtworzenia Przyjęty stopień zużycia technicznego 50% - 85%	wzrost kosztów odtworzenia spowoduje wzrost wartości godziwej nieruchomości wyższy wskaźnik stopnia zużycia technicznego wpłynie negatywnie na wartość godziwą nieruchomości
Nieruchomości gruntowe	Podejście porównawcze	Lokalizacja ogólna (35%) Dostępność (25%) Stan zagospodarowania, uzbrojenie (20%) Wielkość i kształt działki (20%) Średnia cena rynkowa nieruchomości porównywalnych	czynniki te miały wpływ na wycenę wartości godziwej nieruchomości wzrost ceny rynkowej nieruchomości porównywalnych spowoduje wzrost wartości godziwej nieruchomości
Złóża kruszywa naturalnego	Podejście dochodowe	stopa dyskontowa 7,7 %	wzrost stopy dyskontowej spowoduje spadek wartości godziwej nieruchomości
		zasobność operatywna złóża 1 882,83 tys. ton średnia cena sprzedaży kruszywa 13,50 zł/Mg	wzrost przewidywanej zasobności złóża spowoduje wzrost wartości godziwej nieruchomości wzrost średniej ceny sprzedaży kruszywa spowoduje wzrost wartości godziwej nieruchomości

W ciągu roku obrotowego 2017 nie doszło do zmiany w technice wyceny.

Nieruchomości inwestycyjne zostały wycenione przez niezależnego rzeczoznawcę w oparciu o dane rynkowe na dzień 31 grudnia 2017 roku.

W szacowaniu wartości godziwej nieruchomości zastosowano podejście najkorzystniejszego i najlepszego zastosowanie nieruchomości (co stanowi aktualne zastosowanie tych nieruchomości).

Na podstawie dokonanej wyceny na dzień 31 grudnia 2017 roku stwierdzono obniżenie wartości nieruchomości inwestycyjnych w kwocie 863 tys. zł, która została ujęta w pozostałych kosztach operacyjnych.

Szczegóły dotyczące hierarchii wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku:

	31.12.2017	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
	Badane			
Nieruchomości inwestycyjne:	20 097	-	-	20 097
Nieruchomości biurowe	15 438	-	-	15 438
Nieruchomości gruntowe	1 715	-	-	1 715
Złoża kruszywa naturalnego	2 944	-	-	2 944
	31.12.2016	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
	Badane			
Nieruchomości inwestycyjne:	21 226	-	-	21 226
Nieruchomości biurowe	15 213	-	-	15 213
Nieruchomości gruntowe	2 185	-	-	2 185
Złoża kruszywa naturalnego	3 828	-	-	3 828

Poziom 1 – ceny notowań rynkowych z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań;**Poziom 2** – ceny z aktywnych rynków, lecz inne niż ceny notowań rynkowych – ustalane bezpośrednio (poprzez porównanie z faktycznymi transakcjami) lub pośrednio (poprzez techniki wyceny bazujące na faktycznych transakcjach);**Poziom 3** – ceny nie pochodzące z aktywnych rynków.

Nie wystąpiły przeniesienia pomiędzy poziomami 1, 2 i 3 w trakcie roku obrotowego.

Uzgodnienie bilansu otwarcia i zamknięcia wartości godziwej przedstawiono poniżej:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu (Poziom 3)	21 226	21 976
Zbycie	(252)	-
Zyski (straty) ujęte w rachunku zysków i strat (brutto)	(863)	(252)
Zyski (straty) ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny (brutto)	-	(511)
Różnice kursowe	(14)	13
Stan na koniec okresu (Poziom 3)	20 097	21 226
Niezrealizowane zyski (straty) w okresie rozpoznane w rachunku zysków i strat (jako pozostałe koszty operacyjne)	(863)	(252)

Przychody z czynszów oraz bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych kształtowały się następująco:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Przychody z czynszów z nieruchomości inwestycyjnych	243	298
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych, które w danym okresie przyniosły przychody z czynszów	175	293
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych, które w danym okresie nie przyniosły przychodów z czynszów	-	-

Na nieruchomościach inwestycyjnych nie zostały ustanowione zabezpieczenia, co zostało szczegółowo opisane w nocie 55.

24. Wartość firmy z konsolidacji

Grupa wykazuje na dzień bilansowy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wartość firmy o łącznej wartości 376 728 tys. zł (31.12.2016 r.: 386 587 tys. zł), która została ujęta w następujących pozycjach bilansowych:

- wartość firmy z konsolidacji : 327 996 tys. zł (31.12.2016 r.: 337 855 tys. zł),
- wartości niematerialne : 48 732 tys. zł (31.12.2016 r.: 48 732 tys. zł).

Wartość firmy z konsolidacji

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Wartość firmy według kosztu	389 528	399 387
Skumulowana utrata wartości	(61 532)	(61 532)
Wartość firmy po uwzględnieniu dokonanych odpisów	327 996	337 855

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu	337 855	334 718
Zwiększenia	-	8 606
Z tytułu objęcia kontroli nad spółkami	-	8 606
Zmniejszenia	-	(11 799)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości ujęte w ciągu roku	-	(11 799)
Różnice kursowe z przeliczenia	(9 859)	6 330
Stan na koniec okresu	327 996	337 855

Wzrost wartości firmy w 2016 roku wynikający z tytułu objęcia kontroli nad spółkami został opisany w nocie 3.1 niniejszego sprawozdania.

Alokacja wartości firmy do ośrodków generujących przepływy pieniężne („CGU”) po ujęciu odpisów z tytułu utraty wartości

Dla celów testowania utraty wartości na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość firmy została alokowana do następujących ośrodków generujących przepływy pieniężne:

Na dzień 31.12.2017 Badane	CGU:	CGU:	CGU:	CGU:	Razem
	Trakcja PRKiil S.A., Torprojekt Sp. z o.o., BTW Sp. z o.o.	PEUiM Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o., PDM S.A.	Spółki z Gr.AB Kauno Tiltai	PRK7 Nieruchomości	
Alokowana wartość firmy po ujęciu odpisów aktualizujących	58 160	37 741	276 047	4 780	376 728
ujęta w wartości firmy z konsolidacji	9 428	37 741	276 047	4 780	327 996
ujęta w wartościach niematerialnych	48 732	-	-	-	48 732

Na dzień 31.12.2016 Badane	CGU:	CGU:	CGU:	CGU:	Razem
	Trakcja PRKiil S.A., Torprojekt Sp. z o.o., BTW Sp. z o.o.	PEUiM Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o., PDM S.A.	Spółki z Gr.AB Kauno Tiltai	PRK7 Nieruchomości	
Alokowana wartość firmy po ujęciu odpisów aktualizujących	58 160	37 741	285 906	4 780	386 587
ujęta w wartości firmy z konsolidacji	9 428	37 741	285 906	4 780	337 855
ujęta w wartościach niematerialnych	48 732	-	-	-	48 732

Test na utratę wartości firmy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku został przeprowadzony test na utratę wartości firmy przypisanej do wszystkich ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Wartość odzyskiwalną CGU ustala się na podstawie wyliczeń wartości użytkowej. Za wyjątkiem spółki PRK7 Nieruchomości Sp. z o.o. gdzie przyjęto projekcję jedenastoletnią, wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych w okresie pięcioletnim. Przepływy pieniężne wykraczające poza okres pięcioletni, a w przypadku PRK7 Nieruchomości Sp. z o.o. jedenastoletni, oszacowano na stałym poziomie. Stopę wzrostu w okresie rezydualnym przyjęto na poziomie 1,2% - 2% i nie przewyższa ona długoterminowej stopy inflacji. Zarząd ustala budżetowaną marżę na podstawie wyników historycznych, zaktualizowanych budżetów kontraktów oraz swoich przewidywań co do rozwoju rynku. Średnie ważone przeciętne stopy wzrostu zgodne są z prognozami przedstawionymi w raportach branżowych. Zastosowana stopa dyskonta to stopa po opodatkowaniu, odzwierciedlająca konkretne zagrożenia dotyczące poszczególnych segmentów nieujęte w prognozach przepływów, wyliczona w oparciu o model CAPM.

Podstawowe założenia przyjęte na potrzeby testu na utratę wartości firmy:

Na dzień 31.12.2017	CGU:	CGU:	CGU:	CGU:
	Trakcja PRKiil S.A., Torprojekt Sp. z o.o., BTW Sp. z o.o.	PEUiM Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o., PDM S.A.	Spółki z Gr.AB Kauno Tiltai	PRK7 Nieruchomości
WACC po opodatkowaniu	10,1%	10,1%	7,9%	10,1%
marża EBITDA	3,8%-5,7%	6,6%-9,8%	5,7%-8,0%	2,8%-9,9%
Stopa wzrostu w okresie rezydualnym	2%	2%	2%	1,2%

Na dzień 31.12.2016	CGU:	CGU:	CGU:	CGU:
	Trakcja PRKiil S.A., Torprojekt Sp. z o.o., BTW Sp. z o.o.	PEUiM Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o., PDM S.A.	Spółki z Gr.AB Kauno Tiltai	PRK7 Nieruchomości
WACC po opodatkowaniu	10,2%	10,2%	7,5%	10,2%
marża EBITDA	2,9%-4,4%	6,0%-7,7%	7,4%-9,9%	-1,6%-8,4%
Stopa wzrostu w okresie rezydualnym	2%	2%	2%	1,2%

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w wyniku przeprowadzonego testu nie stwierdzono utraty wartości firmy. Na dzień 31 grudnia 2016 roku w wyniku przeprowadzonego testu na utratę wartości stwierdzono utratę wartości firmy przypisanej CGU składającego się ze spółek: PEUiM Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o., PDM Białystok S.A. w kwocie 11 799 tys. zł. Odpis został zaprezentowany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w oddzielnej pozycji.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wskazuje, że istotnymi czynnikami wpływającymi na szacunki wartości użytkowej ośrodków generujących przepływy pieniężne są rentowność realizowanych kontraktów budowlanych oraz przyjęty poziom stopy dyskontowej.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wartości odzyskiwalnej ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne na zmianę poszczególnych wskaźników użytych w teście na utratę wartości.

Analiza wrażliwości dla CGU składającego się ze spółek: Trakcja PRKiI, Torprojekt Sp. z o.o. oraz BTW Sp. z o.o.

Zastosowany wskaźnik	Racjonalnie możliwa zmiana wskaźnika	Wpływ na wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego	
		wzrost	spadek
EBITDA	+/- 2,5%	18 569	(18 569)
WACC	+/- 0,25%	(17 333)	18 458

Grupa dokonała analizy wrażliwości zmiany poziomu EBITDY +/- 2,5 % oraz poziomu WACC +/-0,25 % i wyniku czego stwierdzono, że racjonalna zmiana założeń nie spowodowałaby konieczności ujęcia odpisu z tytułu utraty wartości.

Analiza wrażliwości dla CGU składającego się ze spółek: PEUiM Sp. z o.o., Dalba Sp. z o.o., PDM Białystok S.A.

Zastosowany wskaźnik	Racjonalnie możliwa zmiana wskaźnika	Wpływ na wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego	
		wzrost	spadek
EBITDA	+/- 2,5%	2 959	(2 959)
WACC	+/- 0,25%	(2 675)	2 847

Analiza wrażliwości dla CGU składającego się ze spółek należących do Grupy AB Kauno Tiltai

Zastosowany wskaźnik	Racjonalnie możliwa zmiana wskaźnika	Wpływ na wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego	
		wzrost	spadek
EBITDA	+/- 2,5%	27 228	(27 228)
WACC	+/- 0,25%	(28 844)	31 426

Grupa dokonała analizy wrażliwości zmiany poziomu EBITDY +/- 2,5 % oraz poziomu WACC +/-0,25 % i wyniku czego stwierdzono, że racjonalna zmiana założeń nie spowodowałaby konieczności ujęcia odpisu z tytułu utraty wartości.

Analiza wrażliwości dla CGU, w którego skład wchodzi spółka PRK7 Nieruchomości

Zastosowany wskaźnik	Racjonalnie możliwa zmiana wskaźnika	Wpływ na wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego	
		wzrost	spadek
EBITDA	+/- 2,5%	1 397	(1 397)
WACC	+/- 0,25%	(1 562)	1 658

Grupa dokonała analizy wrażliwości zmiany poziomu EBITDY +/- 2,5 % oraz poziomu WACC +/-0,25 % i wyniku czego stwierdzono, że racjonalna zmiana założeń nie spowodowałaby konieczności ujęcia odpisu z tytułu utraty wartości.

25. Wartości niematerialne

Struktura wartości niematerialnych:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Koszty zakończonych prac rozwojowych	2 010	2 953
Wartość firmy	48 732	48 732
Nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	2 527	3 270
- oprogramowanie komputerowe	2 176	2 885
Inne wartości niematerialne i prawne	5	2
Wartości niematerialne w budowie	479	334
Razem	53 753	55 291

Tabele ruchu wartości niematerialnych:

Rok obrotowy kończący się 31.12.2017 r. Badane	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Wartość firmy	Licencje na oprogramowanie	Pozostałe licencje, koncesje, patenty	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Wartość księgowa netto na początek roku	2 953	48 732	2 885	385	2	334	55 291
Zwiększenia	54	-	530	32	6	144	766
Likwidacja	-	-	(12)	-	-	-	(12)
Amortyzacja	(990)	-	(1 186)	(63)	(3)	-	(2 242)
Różnice kursowe z przeliczenia	(7)	-	(41)	(2)	-	-	(50)
Wartość księgowa netto na koniec roku	2 010	48 732	2 176	352	5	478	53 753

Stan na 31.12.2017 r.

Badane

Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	8 597	48 732	9 709	704	682	478	68 902
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(6 580)	-	(7 492)	(350)	(677)	-	(15 099)
Różnice kursowe z przeliczenia	(7)	-	(41)	(2)	-	-	(50)
Wartość księgowa netto	2 010	48 732	2 176	352	5	478	53 753

Rok obrotowy kończący się 31.12.2016 r. Badane	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Wartość firmy	Licencje na oprogramowanie	Pozostałe licencje, koncesje, patenty	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Wartość księgowa netto na początek roku	2 747	48 732	3 562	412	6	1 144	56 603
Zwiększenia	148	-	377	33	38	100	697
Objęcie spółki zależnej konsolidacją metodą pełną	-	-	24	-	-	-	24
Przesunięcia	911	-	-	-	-	(911)	-
Likwidacja	-	-	(117)	-	-	-	(117)
Amortyzacja	(859)	-	(987)	(60)	(8)	-	(1 914)
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	(34)	-	(33)
Różnice kursowe z przeliczenia	6	-	26	-	-	-	32
Wartość księgowa netto na koniec roku	2 953	48 732	2 885	385	2	334	55 291

Stan na 31.12.2016 r.**Badane**

Koszt lub wartość z wyceny Umorzenie i łączne	8 472	48 732	9 071	671	636	334	67 916
dotychczasowe odpisy z	(5 525)	-	(6 212)	(286)	(634)	-	(12 657)
Różnice kursowe z przeliczenia	6	-	26	-	-	-	32
Wartość księgowa netto	2 953	48 732	2 885	385	2	334	55 291

Struktura własnościowa wartości niematerialnych:

	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane
Własne	53 753	55 291
Razem	53 753	55 291

W 2017 i 2016 roku Grupa nie ujęła kosztów w rachunku zysków i strat, które nie zostały skapitalizowane w wartościach niematerialnych na prace badawczo-rozwojowe.

26. Pozostałe aktywa finansowe

	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane
Aktywa utrzymywane do terminu wymagalności	17 435	9 896
Kaucje pod gwarancje bankowe	17 222	9 896
Udzielone pożyczki i należności własne	213	-
Pożyczki udzielone i należności własne	41 571	45 266
Aktywa finansowe z tytułu umowy koncesyjnej	41 571	45 266
Razem	59 006	55 162
w tym:		
- zaliczane do aktywów trwałych	44 147	46 502
- zaliczane do aktywów obrotowych	14 859	8 660

W 2017 roku nie nastąpiła utrata wartości poszczególnych składników aktywów finansowych.

27. Wspólna działalność

27.1. Wspólne przedsięwzięcia

W trakcie 2016 roku Grupa posiadała 50% udział w spółce Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o. („BTW”), którą kwalifikowała jako wspólne przedsięwzięcie, a jej wyniki za 2016 rok były konsolidowane przy użyciu metody praw własności zgodnie z MSSF 11. Z dniem 30 grudnia 2016 roku w wyniku transakcji nabycia dodatkowych 50% udziałów w spółce BTW Grupa stała się jedynym właścicielem spółki. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz w 2017 roku BTW konsolidowane było przy użyciu metody pełnej. Szczegóły transakcji zostały opisane w nocie 3.1 niniejszego sprawozdania.

Poniżej przedstawiono skrócone dane finansowe BTW:

	<u>Rok zakończony</u>
	<u>31.12.2016</u>
	<u>Badane</u>
Przychody ze sprzedaży	32 754
Koszty operacyjne	(31 841)
w tym umorzenie i amortyzacja	(3 104)
Przychody finansowe	131
w tym przychody z tytułu odsetek	6
Koszty finansowe	(388)
w tym koszty z tytułu odsetek	(54)
Podatek dochodowy	(160)
Wynik netto z działalności kontynuowanej	496
Wynik netto z działalności zaniechanej	-
Inne całkowite dochody	-
Całkowite dochody ogółem	496
Udział Grupy w wyniku netto z działalności kontynuowanej wspólnego przedsięwzięcia (50%)	248
Udział Grupy w całkowitych dochodach ogółem wspólnego przedsięwzięcia (50%)	248

27.2. Wspólnie kontrolowana działalność – kontrakty realizowane w konsorcjach

Grupa realizuje niektóre kontrakty długoterminowe na podstawie umów konsorcjalnych jako lider konsorcjum bez tworzenia odrębnych jednostek. Grupa traktuje udziały w takich kontraktach jako udziały we wspólnych działaniach zgodnie z MSSF 11. W związku z powyższym Grupa nie rozpoznaje w rachunku zysków i strat części przychodów i kosztów z tytułu takich umów przypadającą na konsorcjantów.

Poniższa tabela prezentuje kwoty przychodów i kosztów przypadających na uczestników konsorcjum dotyczące kontraktów realizowanych w ramach opisanych powyżej konsorcjów, które nie zostały ujęte w rachunku zysków i strat Grupy.

	<u>Rok zakończony</u>	
	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
	<u>Badane</u>	<u>Badane</u>
Przychody ze sprzedaży	181 400	103 166
Koszt własny sprzedaży	(180 915)	(105 329)
Zysk brutto ze sprzedaży	485	(2 163)

Grupa nie ujęła w bilansie na dzień 31 grudnia 2017 roku należności z tytułu dostaw i usług przypadających na partnerów konsorcjów w kwocie 36 125 tys. zł (31.12.2016 r.: 37 342 tys. zł) oraz zobowiązań z tytułu dostaw i usług przypadających na partnerów konsorcjów w kwocie 36 935 tys. zł (31.12.2016 r.: 40 346 tys. zł).

28. Rozliczenia międzyokresowe

Struktura rodzajowa rozliczeń międzyokresowych kosztów:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	16 176	7 649
- ubezpieczenia i gwarancje ubezpieczeniowe	11 616	4 695
- legitymacje PKP	65	-
- naprawa rewizyjna wagonów, lokomotyw	4 495	2 954
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	971	1 000
Razem	17 147	8 649

Struktura wiekowa rozliczeń międzyokresowych kosztów:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Długoterminowe	7 914	2 630
Krótkoterminowe	9 233	6 019
Razem	17 147	8 649

29. Zapasy

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Materiały	63 012	39 386
Półprodukty i produkty w toku	8 011	4 426
Produkty gotowe	13 624	22 722
Towary	10 014	10 015
Razem, zapasy brutto	94 661	76 549
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(634)	(688)
Materiały	62 426	38 746
Półprodukty i produkty w toku	8 011	4 426
Produkty gotowe	13 597	22 695
Towary	9 993	9 994
Razem zapasy netto	94 027	75 861

Koszty zapasów ujęte w kosztach operacyjnych bieżącego okresu wynosiły 510 566 tys. zł (387 474 tys. zł za rok 2016).

Zmiana odpisów aktualizujących wartość zapasów:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu	688	1 194
Zwiększenia	75	1 055
Utworzenie	75	1 055
Zmniejszenia	(102)	(1 578)
Wykorzystanie	-	-
Rozwiązanie	(102)	(1 578)
Różnice kursowe	(28)	17
Stan na koniec okresu	634	688

Utworzenie i odwrócenie kwot odpisu z tytułu utraty wartości zapasów zostało ujęte w pozycji „koszt własny sprzedaży” w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Odpisy aktualizujące wartość zapasów są dokonywane zgodnie z zasadami określonymi w Nocie 9.12.

Na zapasach ustanowiono zabezpieczenia, zgodnie z notą nr 55.

30. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Struktura należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Należności z tytułu dostaw i usług brutto, przed zdyskontowaniem	334 961	378 589
Dyskonto należności	-	-
Razem, należności z tytułu dostaw i usług brutto	334 961	378 589
w tym:		
- należności od jednostek powiązanych	2 780	5 798
Należności budżetowe	1 942	3 610
Należności dochodzone na drodze sądowej	4 320	3 354
Pozostałe należności od osób trzecich	25 692	15 308
Kwoty zatrzymane	25 859	20 922
Zapłacone zaliczki	938	3 806
Razem, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	393 712	425 589
Odpisy aktualizujące wartość należności	(69 617)	(26 003)
Razem	324 094	399 586

Należności od podmiotów powiązanych zostały wykazane w nocie 57.

Należności z tytułu dostaw i usług oraz kwoty zatrzymane:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Należności z tytułu dostaw i usług netto oraz kwoty zatrzymane		
Wymagalne do 12 miesięcy	305 365	382 045
Wymagalne powyżej 12 miesięcy	10 653	5 313
Dyskonto należności	-	-
Razem, należności z tytułu dostaw i usług netto oraz kwoty zatrzymane po zdyskontowaniu	316 018	387 358

Należności wymagalne powyżej 12 miesięcy obejmują kwoty zatrzymane, które są dodatkowym zabezpieczeniem należytego wykonania kontraktu.

Grupa zrezygnowała z ujmowania dyskonta należności długoterminowych w związku z małą istotnością.

Struktura wymagalności kwot zatrzymanych ogółem została ujęta w tabeli poniżej:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Do 12 miesięcy	22 254	16 928
Powyżej 12 miesięcy	3 605	3 994
Razem	25 859	20 922

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe ponad poziom określony odpisem aktualizującym wartość nieściągalnych należności właściwy dla należności handlowych Grupy. Na dzień bilansowy 31% całkowitej kwoty należności Grupy Trakcja stanowią należności od PKP PLK S.A.

Ze względu na krótkoterminowy charakter należności z tytułu dostaw i usług ich wartość bilansowa jest zbliżona do wartości godziwej.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu	26 003	21 661
Zwiększenia	47 796	5 242
Utworzenie	47 796	3 934
Objęcie spółki zależnej konsolidacją metodą pełną	-	1 308
Zmniejszenia	(4 235)	(948)
Wykorzystanie	(971)	(128)
Rozwiązanie	(3 264)	(819)
Różnice kursowe z przeliczenia	53	48
Stan na koniec okresu	69 617	26 003

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności handlowych oraz pozostałych prezentowane jest w koszcie własnym sprzedaży.

W kwocie utworzonego odpisu na należności w 2017 roku, ujęte zostały należności z tytułu kar umownych naliczonych od podwykonawców w kwocie 32 147 tys. zł, które zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny objęte są odpisami do momentu ich odzyskania.

Należności z tytułu dostaw i usług oraz kwoty zatrzymane według terminów wymagalności:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Do 1 miesiąca	144 135	207 130
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	76 444	117 530
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	4 035	14 428
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 416	19
Powyżej 1 roku	11 952	6 782
Należności przeterminowane	78 036	41 469
Razem, należności z tytułu dostaw i usług netto	316 018	387 358

Struktura przeterminowanych należności z tytułu dostaw i usług oraz kwot zatrzymanych:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Do 1 miesiąca	23 215	24 275
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	40 437	1 309
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	6 479	10 603
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	39 466	2 738
Powyżej 1 roku	13 242	12 814
Razem, przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	122 839	51 739
Odpisy aktualizujące wartość należności	(44 803)	(10 270)
Razem, przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	78 036	41 469

Struktura walutowa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności brutto:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W walucie polskiej	312 492	318 521
W walutach obcych - po przeliczeniu na PLN, w tym:	81 220	107 068
w EUR	76 369	98 535
w SEK	4 404	8 524
w BGN	447	9
Razem	393 712	425 590

Należności dochodzone na drodze sądowej:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Należności dochodzone na drodze sądowej	4 320	3 354
Odpis aktualizujący wartość należności dochodzonych na drodze sądowej	(4 318)	(3 354)
Razem	2	-

31. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych.

Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według wynegocjowanych stóp procentowych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym bilansie oraz skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji na dzień:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Środki pieniężne w kasie	121	167
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	90 012	127 581
Inne środki pieniężne - lokaty	22 052	21 050
Inne środki pieniężne-rachunek escrow	-	-
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty	112 184	148 799
Środki pieniężne wyłączone z rachunku przepływów pieniężnych	(12)	(2 439)
Środki pieniężne dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych	112 172	146 360

Środki pieniężne wyłączone z rachunku przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2017 roku dotyczą zablokowanych środków na rachunkach projektów deweloperskich w kwocie 12 tys. zł.

Struktura walutowa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W walucie polskiej	42 703	34 019
W walutach obcych - po przeliczeniu na PLN, w tym:	69 482	114 780
w EUR	58 640	110 647
w USD	3	4
w BYR	9	7
w SEK	10 823	4 036
w DKK	1	1
w BGN	5	86
Razem	112 184	148 799

Środki pieniężne na rachunkach bankowych – wycena ratingowa:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Bank z oceną ratingową AA-	69 402	53 164
Bank z oceną ratingową A+	1	61 464
Bank z oceną ratingową A	131	267
Bank z oceną ratingową A-	2 119	2 372
Bank z oceną ratingową BBB+	3 083	-
Bank z oceną ratingową BBB	25 890	26 878
Bank z oceną ratingową BBB-	24	66
Bank z oceną ratingową BB	4 577	1 531
Bank z oceną ratingową BB-	1	-
Bank z oceną ratingową B+	5 959	2 577
Bank bez oceny ratingowej	96	62
Razem	111 283	148 381
Środki pieniężne w kasie	121	167
Saldo ZFŚS (nota 62)	780	251
Środki pieniężne na koniec okresu	112 184	148 799

Ocena ratingowa została sporządzona na podstawie renomowanych agencji ratingowych (Fitch, S&P).

32. Kontrakty budowlane i zaliczki na realizowane kontrakty

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Nadwyżka przychodów zafakturowanych nad przychodami wg stopnia zaawansowania	12 294	25 312
Nadwyżka przychodów wg stopnia zaawansowania nad przychodami zafakturowanymi	108 819	32 508
Zaliczki przekazane na poczet realizowanych kontraktów	37 968	3 575
Zaliczki otrzymane na poczet realizowanych kontraktów	146 588	6 364
Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach	12 465	48 756
Ujęcie w bilansie:		
<i>wśród aktywów trwałych</i>		
Kontrakty budowlane i przekazane zaliczki na realizowane kontrakty	-	-
<i>wśród aktywów obrotowych</i>		
Kontrakty budowlane i przekazane zaliczki na realizowane kontrakty	146 787	36 083
<i>wśród zobowiązań krótkoterminowych</i>		
Kontrakty budowlane i otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty	171 347	80 432

W wyniku pozyskania nowych kontraktów, nastąpił wzrost poziomu zaliczek otrzymanych na poczet realizowanych kontraktów. Zaliczki na realizowane kontrakty zostały ujęte w ramach zobowiązań krótkoterminowych i będą rozliczane w trakcie realizacji kontraktu w ramach normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

33. Zarządzanie ryzykiem kapitałowym

Celem Grupy w zarządzaniu ryzykiem kapitałowym jest utrzymanie zdolności Grupy do kontynuowania działalności oraz utrzymanie optymalnej struktury kapitału dla zapewnienia zwrotu z inwestycji akcjonariuszom. W celu utrzymania lub korekty struktury kapitałów, Grupa może emitować nowe akcje, zmieniać kwotę dywidend do wypłaty akcjonariuszom, zwiększać zadłużenie lub zmniejszać zadłużenie poprzez upływanie aktywów. Grupa monitoruje strukturę kapitałów przy pomocy wskaźników struktury finansowania. Analizowane przez Grupę wskaźniki, przedstawione w tabeli poniżej, pozwalają na utrzymanie zarówno dobrego ratingu kredytowego jak też potwierdzają wsparcie struktury kapitałowej dla działalności operacyjnej Grupy.

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Pokrycie majątku kapitałem własnym	0,52	0,55
Pokrycie majątku trwałego kapitałem własnym	1,03	1,07
Wskaźnik zadłużenia całkowitego	0,48	0,45
Wskaźnik zadłużenia kapitałów własnych	0,91	0,81

Powyższe wskaźniki zostały wyliczone według następujących wzorów:

Pokrycie majątku kapitałem własnym = kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej / aktywa ogółem

Pokrycie majątku trwałego kapitałem własnym = kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej / aktywa trwałe

Wskaźnik zadłużenia całkowitego = (aktywa ogółem - kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej) / aktywa ogółem

Wskaźnik zadłużenia kapitałów własnych = (aktywa ogółem - kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej) / kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki dominującej

34. Kapitał własny

Kapitał podstawowy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania kapitał zakładowy Jednostki dominującej, zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego, wynosił 41 119 638,40 zł i dzielił się na 51 399 548 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 0,80 zł każda. Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Emitenta. Wszystkie akcje są w pełni opłacone.

Zgodnie z wiedzą Zarządu Emitenta, na podstawie otrzymanych zawiadomień określonych w art. 69 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, stan Akcjonariuszy posiadających bezpośrednio, bądź przez podmioty zależne, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy na dzień zatwierdzenia Sprawozdania przedstawia się następująco:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	Liczba głosów	% udział w głosach na WZ
COMSA S.A.*	16 156 193	31,43%	16 156 193	31,43%
Nationale-Nederlanden OFE	5 111 908	9,95%	5 111 908	9,95%
OFE PZU "Złota Jesień"	4 349 650	8,46%	4 349 650	8,46%
Pozostali akcjonariusze*	25 781 797	50,16%	25 781 797	50,16%
Razem	51 399 548	100,00%	51 399 548	100,00%

*W związku z nabyciem przez COMSA S.A. akcji Jednostki dominującej, o czym informowano w raportach 19/2017 oraz 20/2017, liczba akcji COMSA S.A. została zwiększona łącznie o 313 000 sztuk. W związku z brakiem zgłoszenia zbycia akcji Jednostki Dominującej przez Nationale-Nederlanden OFE oraz OFE PZU „Złota Jesień”, przyjęto, że te akcje zostały zbyte przez Pozostałych akcjonariuszy.

Stan posiadania akcji TRAKCJA PRKił S.A., ustalony na podstawie otrzymanych zawiadomień (powyżej) różni się od stanu posiadania akcji przez poszczególnych akcjonariuszy ustalonego według listy akcjonariuszy obecnych na ostatnim Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu.

W dniu 27 czerwca 2017 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie, na którym obecni byli następujący akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% udział w ogólnej liczbie głosów na ZWZ	% udział w ogólnej liczbie głosów
COMSA S.A.	15 843 193	51,33%	30,82%
Nationale-Nederlanden OFE	4 890 000	15,84%	9,51%
OFE PZU "Złota Jesień"	4 839 000	15,68%	9,41%
AVIVA OFE AVIVA BZ WBK	2 569 000	8,32%	5,00%
Pozostali	23 258 355	8,83%	45,26%
Razem	51 399 548	100,00%	100,00%

*AVIVA OFE AVIVA BZ WBK: 4,9981% udziału w ogólnej liczbie głosów

Od dnia przekazania ostatniego raportu okresowego, tj. 14 listopada 2017 roku, Jednostka dominująca nie otrzymała od akcjonariuszy zawiadomienia informującego o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Jednostce dominującej.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Na dzień 31 grudnia 2017 roku łącznie nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej wynosiła 309 984 tys. zł i nie zmieniła się w porównaniu do wartości na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Pozostałe kapitały rezerwowe

W ramach pozostałych kapitałów rezerwowych wyróżnia się:

- Wyniki z lat ubiegłych - kapitał powstały z zysków generowanych w poprzednich latach obrotowych. Jednostka dominująca ma obowiązek utworzyć kapitał zapasowy, który zasilany jest przez co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Tak utworzony kapitał rezerwowy nie podlega podziałowi.
- Instrumenty zabezpieczające – efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach i kumuluje w pozycji kapitał rezerwowy na zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Kapitał ten nie podlega podziałowi.
- Zyski (straty) aktuarialne – Grupa rozpoznaje zyski i straty aktuarialne z tytułu rezerw na świadczenia pracownicze w pozostałych całkowitych dochodach i kumuluje w pozycji kapitał rezerwowy. Kapitał ten nie podlega podziałowi.

Kapitał z aktualizacji wyceny

W kapitale z aktualizacji wyceny ujęto skutki głównie z tytułu przeszacowania w wyniku zmiany przeznaczenia środków trwałych.

Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

W związku z nabyciem spółek w 2011 roku, dla których walutą funkcjonalną był do dnia 31 grudnia 2014 roku lit (LTL) a od dnia 1 stycznia 2015 roku jest euro, Jednostka dominująca przelicza te sprawozdania na walutę prezentacji PLN. Tak powstałe różnice kursowe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym w odrębnej pozycji. Różnice kursowe z przeliczenia na koniec roku 2017 wyniosły 7 093 tys. zł.

Niepodzielony wynik finansowy

Niepodzielony wynik finansowy Grupy obejmuje bieżący wynik za dany rok obrotowy. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym Jednostki dominującej przygotowanym dla celów statutowych.

Pozostałe całkowite dochody w podziale na poszczególne elementy kapitału własnego

	Kapitał własny przypadający akcjonariuszom Jednostki dominującej							Razem	Udziały niesprawy- jące kontroli	Razem
	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Razem			
Na dzień 31.12.2017 r.										
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:										
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty:										
Zyski z przeszacowania odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny	-	-	-	(571)	-	-	(571)	(10)	(581)	
Zyski (straty) aktuarialne	-	-	-	(571)	-	-	(571)	(10)	(581)	
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty:										
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	822	(19 831)	-	(19 009)	173	(18 836)	
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	-	-	-	822	-	-	822	294	1 116	
Inne całkowite dochody netto	-	-	-	251	(19 831)	-	(19 580)	163	(19 417)	

Kapitał własny przypadający akcjonariuszom Jednostki dominującej									
	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Razem	Udziały niesprawujące kontroli	Razem
Na dzień 31.12.2016 r.									
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:									
Zyski/(straty) z przeszacowania odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny	-	-	(413)	959	-	-	546	(5)	541
Zyski (straty) aktuarialne	-	-	-	959	-	-	959	(5)	954
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty:									
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	(564)	11 853	-	11 289	(127)	11 162
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	-	-	-	(564)	-	-	(564)	(200)	(764)
Inne całkowite dochody netto	-	-	(413)	395	11 853	-	11 835	(132)	11 703

35. Udziały niesprawujące kontroli

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu	4 830	3 950
Zwiększenia, w tym:	781	1 515
- udział w całkowitych dochodach za okres	777	1 515
- inne	4	
Zmniejszenia, w tym:	(556)	(635)
- wypłata dywidendy udziałowcom niekontrolującym	(556)	(580)
- inne	-	(55)
Stan na koniec okresu	5 055	4 830

Po przeprowadzonej analizie Zarząd Jednostki dominującej zdecydował, iż kwoty kapitałów przypadających na udziały niesprawujące kontroli są niematerialne w związku z czym w niniejszym sprawozdaniu nie są prezentowane szczegółowe informacje dotyczące udziałów niesprawujących kontroli zgodnie z MSSF 12.

36. Rezerwy

	Rezerwa na rekultywację	Rezerwa na koszty	Rezerwa na zobowiązania sporne	Rezerwa na roboty poprawkowe	Rezerwa z tyt. zakazu konkurencji i rekompensaty	Rezerwa na restrukturyzację	Rezerwa na premię	Rezerwa na badanie bilansu	Pozostałe rezerwy	Razem
Stan na 1.01.2017 r. Badane	2 863	302	1 087	39 391	900	1 831	13 370	286	2 973	63 003
Ujęte w rachunku zysków i strat:										
- utworzenie rezerwy	-	-	-	2 995	225	-	6 988	347	722	11 276
- przesunięcia pomiędzy kategoriami	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- rozwiązanie niewykorzystanej rezerwy	-	-	(250)	(20 498)	-	(1 831)	(3 888)	(100)	(1 935)	(28 502)
- wykorzystanie rezerwy	(25)	(302)	(29)	(8 828)	(750)	-	(8 392)	(252)	(136)	(18 714)
- różnice kursowe z przeliczenia	(163)	-	(11)	(189)	-	-	(502)	(4)	(100)	(968)
Razem	(188)	(302)	(290)	(26 520)	(525)	(1 831)	(5 794)	(9)	(1 449)	(36 906)
Stan na 31.12.2017 r. Badane	2 675	-	797	12 871	375	-	7 576	277	1 525	26 096

	Rezerwa na rekultywację	Rezerwa na koszty	Rezerwa na zobowiązania sporne	Rezerwa na roboty poprawkowe	Rezerwa z tyt. zakazu konkurencji i rekompensaty	Rezerwa na restrukturyzację	Rezerwa na premię	Rezerwa na badanie bilansu	Pozostałe rezerwy	Razem
Stan na 1.01.2016 r. Przekształcone Ujęte w rachunku zysków i strat:	788	1 286	2 768	9 462	1 529	-	15 692	215	1 152	32 892
- utworzenie rezerwy	-	-	113	39 192	900	2 431	11 780	351	3 353	58 120
- przesunięcia pomiędzy kategoriami	2 018	-	-	-	-	-	-	-	-	2 018
- rozwiązanie niewykorzystanej rezerwy	-	-	(1 763)	(827)	-	-	-	-	(256)	(2 847)
- wykorzystanie rezerwy	-	(984)	(37)	(8 625)	(1 529)	(601)	(15 044)	(299)	(1 376)	(28 494)
- objęcie spółki zależnej konsolidacją metodą pełną	-	-	-	74	-	-	464	19	100	657
- różnice kursowe z przeliczenia	57	-	5	115	-	-	478	-	-	655
Razem	2 075	(984)	(1 681)	29 929	(629)	1 831	(2 322)	71	1 821	30 111
Stan na 31.12.2016 r. Badane	2 863	302	1 087	39 391	900	1 831	13 370	286	2 973	63 003

Struktura wiekowa rezerw:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Długoterminowe	11 917	27 650
Krótkoterminowe	14 179	35 353
Razem	26 096	63 003

Rezerwy na roboty poprawkowe zostały oszacowane na podstawie wiedzy dyrektorów poszczególnych kontraktów o konieczności lub prawdopodobnej możliwości wykonania dodatkowych prac na rzecz zamawiającego, mających na celu wypełnienie warunków gwarancji.

W 2017 roku Jednostka dominująca rozwiązała rezerwę na restrukturyzację w kwocie 1 831 tys. zł. Szczegóły dotyczące utworzenia rezerwy zostały opisane w nocie 2.5. Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Trakcja w 2016 roku oraz raporcie bieżącym nr 23/2016.

Z uwagi na fakt, iż w 2017 roku zaszły okoliczności, które umożliwiły rozwiązanie rezerw na roboty poprawkowe, Grupa rozwiązała rezerwy na roboty poprawkowe w kwocie 20 498 tys. zł.

37. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

Zobowiązania z tytułu rezerw na odprawy emerytalno-rentowe i nagrody jubileuszowe:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe		
Stan na początek okresu	6 067	6 491
Łączna kwota kosztów ujęta w zysku lub stracie:	(727)	1 413
- Koszty odsetek	143	180
- Koszty bieżącego zatrudnienia	890	1 239
- Koszty przeszłego zatrudnienia	(1 760)	(7)
Straty (zyski) aktuarialne ujmowane w innych całkowitych dochodach	(449)	(1 193)
Wypłacone świadczenia	(541)	(739)
Różnice kursowe z przeliczenia	(150)	95
Stan na koniec okresu	4 200	6 067

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Rezerwa na nagrody jubileuszowe		
Stan na początek okresu	6 458	7 009
Łączna kwota kosztów ujęta w zysku lub stracie:	(2 312)	1 257
- Koszty odsetek	111	142
- Koszty bieżącego zatrudnienia	211	973
- Koszty przeszłego zatrudnienia	(2 634)	-
- (Zyski) / Straty aktuarialne	-	142
Wypłacone świadczenia	(1 464)	(1 808)
Stan na koniec okresu	2 682	6 458

Zobowiązania z tytułu rezerw na niewykorzystane urlopy i inne świadczenia pracownicze:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Rezerwa na niewykorzystane urlopy		
Stan na początek okresu		
Badane	10 033	9 131
Ujęte w rachunku zysków i strat:		
- utworzenie rezerwy	8 266	8 506
- rozwiązanie niewykorzystanej rezerwy	(427)	(410)
- wykorzystanie rezerwy	(6 677)	(7 561)
Objęcie spółki konsolidacją metodą pełną	-	245
Różnice kursowe z przeliczenia	(188)	121
Razem	974	902
Stan na koniec okresu		
Badane	11 007	10 033

Struktura wiekowa zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Długoterminowe	5 127	11 134
Krótkoterminowe	12 762	11 424
Razem	17 889	22 558

Analiza zapadalności świadczeń pracowniczych:

	Rezerwa na świadczenia emerytalno- rentowe	Rezerwa na jubileusze
W okresie 1 roku	802	887
W okresie od 1 do 4 lat	890	1 682
Powyżej 4 lat	2 508	113
Razem	4 200	2 682

Średnio ważony okres obowiązywania zobowiązania dla świadczeń po okresie zatrudnienia wynosi 4 lata.

Zasady tworzenia rezerw na świadczenia pracownicze:

Grupa wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Regulamin Wynagradzania. W związku z tym, Grupa na podstawie wyceny dokonanej w oparciu o metody aktuarialne tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązań z tytułu odpraw emerytalno-
rentowych i nagród jubileuszowych. W związku z przyjęciem dnia 3 czerwca 2017 roku w Jednostce dominującej nowego Regulaminu wynagradzania, stan rezerwy na świadczenia emerytalno-
rentowe oraz na jubileusze uległ zmniejszeniu.

Do oszacowania kwoty rezerw na świadczenia pracownicze na koniec roku 2017 przyjęto w Grupie stopę dyskontową w przedziale 2,5% - 3,6 % (31.12.2016: 2,25% - 3,0 %). Średnio oczekiwany wzrost wynagrodzeń w Grupie został przyjęty na poziomie 1,8% - 3,3% (31.12.2016: 1,8% - 3,3%).

Poniżej przedstawiona została w tabeli analiza wrażliwości zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych:

Zastosowany wskaźnik	Racjonalnie możliwa zmiana wskaźnika	Wpływ na wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego	
		wzrost	spadek
Stopa dyskonta	+/- 1%	(292)	338
Stopa wzrostu wynagrodzeń	+/- 1%	296	(265)

Wartość bieżąca zobowiązań z tytułu przyszłych świadczeń pracowniczych równa się ich wartości bilansowej.

38. Oprocentowane kredyty i pożyczki

Oprocentowane kredyty i pożyczki długoterminowe:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Kredyty bankowe	49 309	56 395
- kredyt inwestycyjny	15 307	17 478
- kredyt obrotowy	2 394	4 299
- celowy na realizację projektu	31 608	34 618
Pożyczki od jednostek pozostałych	8 301	9 954
- pożyczka inwestycyjna	8 301	9 954
Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	30 051	34 317
Razem	87 661	100 666

Oprocentowane kredyty i pożyczki krótkoterminowe:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Kredyty bankowe	8 678	7 830
- kredyt inwestycyjny	6 260	5 122
- kredyt obrotowy	1 387	1 659
- celowy na realizację projektu	1 031	1 049
Pożyczki od jednostek pozostałych	7 232	4 533
- pożyczka inwestycyjna	7 232	4 533
Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	12 628	9 640
Razem	28 538	22 003
Razem, oprocentowane kredyty i pożyczki	116 199	122 669

Struktura walutowa kredytów i pożyczek Grupy:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W walucie polskiej	68 263	72 258
W walutach obcych - po przeliczeniu na PLN, w tym:	47 936	50 411
w EUR	47 936	50 411
Razem	116 199	122 669

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania długo- i krótkoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Nazwa spółki	Pożyczkodawca Kredytodawca	Rodzaj pożyczki, kredytu	Kwota wg. umowy w walucie (w tys.)	Waluta umowy	Końcowy termin spłaty	Główne zasady naliczania odsetek	Kwota kredytu pozostała do spłaty (tys. zł)
Trakcja PRKiI S.A.	mLeasing	pożyczka inwestycyjna	22 400	PLN	16.09.2019	WIBOR 1M + marża	8 761
Trakcja PRKiI S.A.	mBank S.A.	kredyt inwestycyjny	21 500	PLN	30.09.2021	WIBOR 1M + marża	18 970
Trakcja PRKiI S.A.	mBank S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	20 000	PLN	26.04.2018	WIBOR O/N + marża	-
Trakcja PRKiI S.A.	mBank S.A.	obrotowy	50 000	PLN	27.09.2019	WIBOR 1M + marża	-
Trakcja PRKiI S.A.	Pekao S.A.	obrotowy	20 000	PLN	31.05.2018	WIBOR 1M + marża	-
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	ING Bank Śląski S.A.	kredyt inwestycyjny	1 747	PLN	30.11.2018	WIBOR 6M + marża	504
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	ING Bank Śląski S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	2 500	PLN	28.02.2019	WIBOR 6M + marża	-
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	Plasser & Theurer, Export von Bahnbaumasc hinen, Gesellschaft m.b.H.	pożyczka inwestycyjna	1 800	EUR	24.03.2020	oprocentowanie stałe	5 631
Przedsiębiorstw o Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o.	mBank S.A.	kredyt inwestycyjny	2 500	PLN	30.12.2020	WIBOR 1M + marża	2 093
Przedsiębiorstw o Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o.	mBank S.A.	kredyt w rachunku bieżącym	2 000	PLN	27.04.2018	WIBOR 1M + marża	-
Przedsiębiorstw o Eksploatacji Ulic i Mostów Sp. z o.o.	mBank S.A.	obrotowy	3 000	PLN	27.04.2018	WIBOR 1M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Nordea Dnb	obrotowy	14 000	EUR	31.08.2018	EURIBOR 3M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Nordea	obrotowy	3 000	EUR	31.08.2018	EURIBOR 1M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Dnb	obrotowy	3 000	EUR	31.08.2018	EURIBOR 3M + marża	-
AB Kauno Tiltai	Nordea Dnb	obrotowy	1 400	EUR	14.01.2020	EURIBOR 3M + marża	3 780
UAB Palangos aplinkelis	SEB Bank	celowy na realizację projektu	8 500	EUR	31.05.2028	EURIBOR 3M + marża	32 639
UAB Pletros investicijos	Šiaulių plentas UAB	pożyczka od pozostałych jednostek	363	EUR	31.12.2028	oprocentowanie stałe	1 141
Razem							73 520

Stopa procentowa kredytów i pożyczek otrzymanych zależy od WIBORu / EURIBORu i marży bankowej. Marże bankowe zależą od okresu kredytowania oraz zdolności kredytowej klienta.

Grupa dysponowała na dzień 31 grudnia 2017 roku niewykorzystanymi liniami kredytowymi (kredytami w rachunku bieżącym oraz kredytami obrotowymi) w kwocie 183 mln zł. Ponadto, Grupa dysponuje wolnym limitem finansowania na podstawie umowy faktoringu w kwocie 50 000 tys. zł. Odsetki faktoringowe naliczane są w oparciu o zmienną stawkę WIBOR O/N, powiększoną o stałą marżę faktora.

Wartość godziwa kredytów i pożyczek nie różni się istotnie od ich wartości księgowej.

39. Pozostałe zobowiązania finansowe

W pozycji „Pozostałe zobowiązania finansowe” Grupa prezentuje zobowiązanie z tytułu faktoringu oraz inne pozostałe zobowiązania finansowe. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała zobowiązań z tytułu faktoringu.

Jednostka dominująca posiada umowę faktoringu z regresem. Obecny limit finansowania wynosi 50 000 tys. zł. Odsetki faktoringowe naliczane są w oparciu o zmienną stawkę WIBOR O/N, powiększoną o stałą marżę faktora.

40. Pochodne instrumenty finansowe

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Terminowe kontrakty walutowe		
Zabezpieczające wartość godziwą (aktywa)	-	-
Zabezpieczające wartość godziwą (zobowiązania)	5 311	6 976
w tym:		
- zaliczane do aktywów trwałych	-	-
- zaliczane do aktywów obrotowych	-	-
- zaliczane do zobowiązań długoterminowych	4 351	5 957
- zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych	960	1 018

Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne i stosowanie rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowości zabezpieczeń nie jest stosowana przez polskie Spółki należące do Grupy Trakcja PRKiI, natomiast stosuje ją litewska część grupy Trakcja czyli Spółki z grupy AB Kauno Tiltai - AB Kauno Tiltai i UAB Palangos aplinkkelis.

W dniu 5 czerwca 2013 roku spółka zależna od Emitenta, tj. UAB Palangos aplinkkelis zawarła transakcję swap stopy procentowej (interest rate swap IRS) celem zabezpieczenia przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu planowanych płatności odsetkowych od kredytu terminowego. Zgodnie z umową spółka jest płatnikiem kwot według stopy stałej, natomiast płatnikiem kwot według stopy zmiennej jest bank. Data wygaśnięcia powiązania zabezpieczającego została ustalona na dzień 31 maja 2028 roku.

W dniach 8 i 14 października 2015 roku spółka zależna od Emitenta, tj. AB Kauno Titai zawarła dwie transakcje swap stopy procentowej (interest rate swap IRS) celem zabezpieczenia przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu planowanych płatności odsetkowych od kredytu terminowego. Zgodnie z umową spółka jest płatnikiem kwot według stopy stałej, natomiast płatnikiem kwot według stopy zmiennej jest bank. Data wygaśnięcia powiązań zabezpieczających została ustalona na dzień 14 stycznia 2020 roku.

Wartość godziwa kontraktów IRS obliczana jest jako wartość bieżąca szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych na podstawie obserwacji krzywych dochodowości. W ciągu 2017 roku nie doszło do zmiany w technice wyceny wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wpływ wyceny powyższych instrumentów zabezpieczających na zobowiązania wyniósł 1 664 tys. zł oraz wpływ na pozostałe dochody całkowite był dodatni i wyniósł 1 116 tys. zł.

Grupa dokonała w roku 2017 oceny efektywności zabezpieczenia zawartych transakcji IRS. W okresie sprawozdawczym zabezpieczenie zmiany stopy procentowej było wysoce efektywne w związku z tym nie zidentyfikowano i nie rozpoznano w rachunku zysków i strat części nieefektywnej z tytułu wyceny IRS.

Pozostałe instrumenty pochodne

W trakcie okresu sprawozdawczego Grupa nie zawierała nowych kontraktów interest rate swap (IRS), jak i nie zawierała kontraktów na instrumenty pochodne w celach spekulacyjnych. Za wyjątkiem wyżej opisanych instrumentów IRS Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń w okresach sprawozdawczych objętych sprawozdaniem, a w związku z faktem, że Grupa nie jest stroną innych kontaktów na instrumenty pochodne w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem i żadne pochodne instrumenty finansowe nie były wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Grupa klasyfikuje pochodne instrumenty finansowe na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej. W trakcie 2017 roku nie wystąpiły przeniesienia pomiędzy poziomami 1, 2 i 3.

	31.12.2017	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
	Badane			
Pochodne instrumenty finansowe	5 311	-	5 311	-

	31.12.2016	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
	Badane			
Pochodne instrumenty finansowe	6 976	-	6 976	-

Poziom 1 – ceny notowań rynkowych z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań;

Poziom 2 – ceny z aktywnych rynków, lecz inne niż ceny notowań rynkowych – ustalane bezpośrednio (poprzez porównanie z faktycznymi transakcjami) lub pośrednio (poprzez techniki wyceny bazujące na faktycznych transakcjach);

Poziom 3 – ceny niepochodzące z aktywnych rynków.

41. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług przed zdyskontowaniem	282 063	259 880
Dyskonto zobowiązań	-	-
Razem, zobowiązania z tytułu dostaw i usług netto po zdyskontowaniu	282 063	259 880
w tym:		
- zobowiązania od jednostek powiązanych	808	831
Kwoty zatrzymane	15 258	25 320
Zobowiązania budżetowe	31 203	18 071
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	5 563	5 525
Pozostałe zobowiązania wobec osób trzecich	959	1 182
Z tytułu dywidend i innych wypłat z zysku	3	10
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania, razem	335 049	309 988

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych zostały wykazane w notcie 57.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz kwoty zatrzymane:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz kwot zatrzymanych przed zdyskontowaniem	297 321	285 200
Wymagalne do 12 miesięcy	292 280	280 559
Wymagalne powyżej 12 miesięcy	5 041	4 641
Dyskonto zobowiązań	-	-
Razem, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz kwot zatrzymanych po zdyskontowaniu	297 321	285 200

Zobowiązania wymagalne powyżej 12 miesięcy obejmują kwoty zatrzymane. Struktura zapadalności kwot zatrzymanych ogółem została ujęta w tabeli poniżej:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Do 12 miesięcy	10 439	22 344
Powyżej 12 miesięcy	4 818	2 976
Razem	15 258	25 320

Grupa zrezygnowała z ujmowania dyskonta zobowiązań długoterminowych w związku z małą istotnością.

Ze względu na krótkoterminowy charakter zobowiązań z tytułu dostaw i usług ich wartość bilansowa jest zbliżona do wartości godziwej.

Struktura walutowa zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W walucie polskiej	258 286	250 014
W walutach obcych - po przeliczeniu na PLN, w tym:	76 763	59 974
w EUR	76 582	58 497
w SEK	181	1 475
w BYN	-	2
Razem	335 049	309 988

Zasady i warunki płatności zobowiązań:

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach od 30 do 60 dni. Zobowiązania powyżej 12 miesięcy są to kwoty zatrzymane związane z realizacją kontraktów budowlano – montażowych w celu prawidłowego i terminowego wykonania umowy. Pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane, ze średnim jednomiesięcznym terminem płatności. Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach wynikających z przepisów podatkowych. Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane na podstawie zaakceptowanych not odsetkowych.

42. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego - Grupa jako leasingobiorca

Na dzień 31 grudnia 2017 roku jako leasing operacyjny Grupa traktuje nabyte nieodpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów w kwocie 1 567 tys. zł. W okresie porównawczym jak i częściowo w bieżącym okresie

sprawozdawczym, Grupa była także stroną umów leasingu operacyjnego dotyczącego leasingu maszyn, urządzeń, środków transportu oraz innych środków trwałych. Wszystkie umowy dotyczące leasingu wyżej wymienionych środków trwałych wygasły w bieżącym okresie sprawozdawczym.

Łączne kwoty przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu leasingu operacyjnego wynoszą:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W okresie 1 roku	91	91
W okresie od 1 do 5 lat	363	363
Powyżej 5 lat	6 086	6 177
Razem	6 540	6 631

Do leasingu operacyjnego Grupa zalicza również nabyte nieodpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów w kwocie 1 567 tys. zł.

Przyszłe opłaty z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W okresie 1 roku	1 011	1 012
W okresie od 1 do 5 lat	4 046	4 047
Powyżej 5 lat	55 491	56 436
Razem	60 548	61 495

Zobowiązania z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów zostały oszacowane na podstawie rocznych stawek opłat wynikających z ostatnich decyzji administracyjnych oraz okresu użytkowania gruntów objętych tym prawem.

43. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Grupa użytkuje część sprzętu produkcyjnego w ramach leasingu finansowego. Grupa ma możliwość zakupu wynajmowanego sprzętu za kwotę jego wartości nominalnej na koniec obowiązywania umowy. Zobowiązania Grupy wynikające z umów leasingu finansowego są zabezpieczone prawami leasingodawców do składników aktywów objętych umową.

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Wartość nominalna minimalnych opłat leasingowych		
W okresie 1 roku	14 050	11 154
W okresie od 1 do 5 lat	28 087	32 423
Powyżej 5 lat	3 981	4 329
Razem zobowiązania z tytułu leasingu finansowego - minimalne opłaty leasingowe ogółem	46 118	47 905
Koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	(3 439)	(3 949)
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych		
W okresie 1 roku	12 628	9 640
W okresie od 1 do 5 lat	26 189	30 113
Powyżej 5 lat	3 862	4 203
Razem wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	42 679	43 956

Struktura wiekowa zobowiązań z tytułu leasingu finansowego:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Długoterminowe	30 051	34 316
Krótkoterminowe	12 628	9 640
Razem	42 679	43 956

44. Rozliczenia międzyokresowe

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Otrzymane przedpłaty na poczet przyszłych świadczeń	-	55
Rozliczenia przychodów przyszłych okresów	416	306
Razem	416	361

Struktura wiekowa rozliczeń międzyokresowych

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Długoterminowe	-	-
Krótkoterminowe	416	361
Razem	416	361

45. Zaliczki otrzymane na poczet mieszkań

W tej pozycji aktywów Grupa zaprezentowała wpływy klientów na poczet zakupu mieszkań.

46. Informacja o instrumentach finansowych

W okresie objętym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym i w okresie porównywalnym Grupa posiadała następujące instrumenty finansowe:

- aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy –kontrakty IRS,
- pożyczki udzielone i należności własne – środki pieniężne oraz lokaty krótkoterminowe, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności poza należnościami budżetowymi, krótkoterminowe pożyczki udzielane jednostkom spoza Grupy, bankowe kaucje gwarancyjne stanowiące zabezpieczenie gwarancji udzielonych Grupie przez banki,
- zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu – kredyty bankowe, obligacje, zobowiązania z tytułu leasingu i faktoringu, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania poza zobowiązaniami budżetowymi.

	Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiąz. finansowe wyceniane wg zamortyzo- wanego kosztu
Stan na 31.12.2017			
<i>Ujawnione w bilansie ze wskazaniem pozycji bilansowej</i>			
zaliczone do aktywów trwałych			
Pozostałe aktywa finansowe	-	44 147	-
Razem	-	44 147	-
zaliczone do aktywów obrotowych			
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (poza budżetowymi)	-	322 152	-
Pozostałe aktywa finansowe	-	14 859	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	112 184	-
Razem	-	449 195	-
zaliczone do zobowiązań długoterminowych			
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	-	87 661
Pozostałe zobowiązania	-	-	87
Pochodne instrumenty finansowe	4 351	-	-
Razem	4 351	-	87 749
zaliczone do zobowiązań krótkoterminowych			
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	-	28 538
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (poza budżetowymi)	-	-	303 846
Pochodne instrumenty finansowe	960	-	-
Razem	960	-	332 384
Razem	5 311	493 342	420 133

	Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiąz. finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu
Stan na 31.12.2016			
<i>Ujawnione w bilansie ze wskazaniem pozycji bilansowej</i>			
zaliczone do aktywów trwałych			
Pozostałe aktywa finansowe	-	46 502	-
Razem	-	46 502	-
zaliczone do aktywów obrotowych			
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (poza budżetowymi)	-	395 977	-
Pozostałe aktywa finansowe	-	8 660	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	148 799	-
Razem	-	553 435	-
zaliczone do zobowiązań długoterminowych			
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	-	100 666
Pozostałe zobowiązania	-	-	75
Pochodne instrumenty finansowe	5 957	-	-
Razem	5 957	-	100 741
zaliczone do zobowiązań krótkoterminowych			
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	-	22 003
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (poza budżetowymi)	-	-	291 917
Pochodne instrumenty finansowe	1 018	-	-
Razem	1 018	-	313 921
Razem	6 976	599 937	414 663

47. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Porównanie wartości godziwej i wartości księgowej:

Klasy instrumentów finansowych	Stan na dzień 31.12.2017		Stan na dzień 31.12.2016	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Pożyczki udzielone	213	213	-	-
Kaucje pod gwarancje bankowe	17 222	17 222	9 896	9 896
Aktywa finansowe z tytułu umowy koncesyjnej	41 571	41 571	45 266	45 266
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (poza budżetowymi)	322 152	322 152	395 977	395 977
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	112 184	112 184	148 799	148 799
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	5 311	5 311	6 976	6 976
Kredyty i pożyczki zaciągnięte oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	116 199	116 199	122 669	122 669
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (poza budżetowymi)	303 846	303 846	291 917	291 917

Dodatkowe informacje i objaśnienia do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Metody oraz w przypadku wykorzystania techniki wyceny - założenia przyjęte przy ustalaniu wartości godziwych poszczególnych kategorii instrumentów finansowych.

Ze względu na krótkoterminowy charakter należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności, zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań, a także środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, wartość bilansowa tych instrumentów finansowych jest zbliżona do ich wartości godziwej.

Pożyczki udzielone oraz zaciągnięte kredyty i pożyczki bazują na zmiennych stopach rynkowych opartych o stopę WIBOR, stąd też ich wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.

Wartość godziwa kontraktów IRS (zaprezentowanych w kategorii pochodne instrumenty finansowe) obliczana jest jako wartość bieżąca szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych na podstawie obserwacji krzywych dochodowości.

W przypadku aktywa finansowego z tytułu umowy koncesyjnej, ujmowanej w bilansie według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, poziom efektywnej stopy procentowej tego aktywa jest zbliżony do poziomu stóp rynkowych na dzień bilansowy. W związku z powyższy wartość godziwa aktywa finansowego z tytułu umowy koncesyjnej jest zbliżona do wartości księgowej.

Grupa stosuje następującą hierarchię ustalania i ujawniania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, w zależności od wybranej metody wyceny:

Poziom 1 – ceny notowań rynkowych z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań;

Poziom 2 – ceny z aktywnych rynków, lecz inne niż ceny notowań rynkowych – ustalone bezpośrednio (poprzez porównanie z faktycznymi transakcjami) lub pośrednio (poprzez techniki wyceny bazujące na faktycznych transakcjach);

Poziom 3 – ceny niepochodzące z aktywnych rynków.

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej	Poziom 1		Poziom 2		Poziom 3	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	-	-	5 311	6 976	-	-

Zarówno w okresie sprawozdawczym jak i w okresie porównywalnym nie miały miejsca przesunięcia między poziomem 1 a poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty z poziomu 2 do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

48. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym:

Ryzyko walutowe

Działalność Grupy nie jest narażona w znacznym stopniu na wahania kursów walutowych.

Ryzyko walutowe – wrażliwość na zmiany

Wahania kursów nie wpływają w znacznym stopniu na sprawozdanie finansowe Grupy z uwagi na fakt, iż pozycje prezentowane w aktywach i zobowiązaniach denominowane w walutach innych niż waluta funkcjonalna każdej ze spółek zależnych nie są istotne z punktu widzenia sprawozdania skonsolidowanego Grupy. Zgodnie z MSSF 7 analiza wrażliwości nie obejmuje tzw. ryzyka translacyjnego.

Poniżej przedstawiono analizę wpływu zmienności kursu złotego do euro na wynik finansowy i środki pieniężne na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

Zmiana kursu PLN/EUR w stosunku do kursu średniego dla 2017 roku	Kurs PLN/EUR	Wpływ na wynik brutto okresu	Podatek odroczony	Wpływ na wynik netto okresu/ Wpływ na kapitał własny
+	0,20 PLN/EUR	4,4576	532	626
+	0,10 PLN/EUR	4,3576	266	313
-	0,10 PLN/EUR	4,1576	(266)	(313)
-	0,20 PLN/EUR	4,0576	(532)	(626)

Zmiana kursu PLN/EUR w stosunku do kursu średniego dla 2016 roku	Kurs PLN/EUR	Wpływ na wynik brutto okresu	Podatek odroczony	Wpływ na wynik netto okresu/ Wpływ na kapitał własny
+	0,20 PLN/EUR	4,5757	2 762	2 293
+	0,10 PLN/EUR	4,4757	1 381	1 146
-	0,10 PLN/EUR	4,2757	(1 381)	(1 146)
-	0,20 PLN/EUR	4,1757	(2 762)	(2 293)

Zmiana kursu PLN/EUR w stosunku do kursu średniego dla 2017 roku	Kurs PLN/EUR	Wpływ na środki pieniężne
+	0,20 PLN/EUR	3 000
+	0,10 PLN/EUR	1 000
-	0,10 PLN/EUR	(1 000)
-	0,20 PLN/EUR	(3 000)

Zmiana kursu PLN/EUR w stosunku do kursu średniego dla 2016 roku	Kurs PLN/EUR	Wpływ na środki pieniężne
+	0,20 PLN/EUR	5 001
+	0,10 PLN/EUR	2 500
-	0,10 PLN/EUR	(2 500)
-	0,20 PLN/EUR	(5 001)

Ryzyko związane ze wzrostem portfela przeterminowanych należności

Na dzień sporządzenia niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa kontroluje poziom przeterminowanych należności. Nie można wykluczyć sytuacji, iż w przyszłości kontrahenci nie będą w stanie wywiązywać się w terminie ze swoich zobowiązań, co może mieć istotny negatywny wpływ na sytuację finansową Grupy.

Ryzyko związane z płynnością

Podobnie jak większość podmiotów działających w branży budowlanej również Grupa wykazuje sezonowość sprzedaży, która charakteryzuje się generowaniem znacznej części przychodów ze sprzedaży w drugiej połowie roku kalendarzowego, i znacznie niższym poziomem przychodów w pierwszym kwartale, co ma duże znaczenie dla zarządzania płynnością i zapotrzebowaniem na kapitał obrotowy Grupy. Na płynność Grupy wpływa też fakt, iż jej główni odbiorcy pozyskują środki finansowe na zakup usług Grupy z dotacji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, Rządu Republiki Litewskiej i Unii Europejskiej. Regulacje prawne stanowiące podstawę tych dotacji nie pozwalają na ich przeznaczenie na sfinansowanie podatku VAT. Nie można wykluczyć, że należności z tytułu należnego podatku VAT mogą być regulowane przez odbiorców na rzecz Grupy z opóźnieniem, co nie zwolni spółek z Grupy z obowiązku zapłaty tego podatku w terminie przewidzianym w ustawie.

Nieregularność wpływów od odbiorców może negatywnie wpływać na płynność Jednostki dominującej i Grupy. Z drugiej strony, Grupa Trakcja realizując kontrakty budowlane otrzymuje zaliczki na wykonanie robót w wysokości od 10% do 20%, co poprawia płynność finansową i pozwala na finansowanie początkowych

kosztów budów niezależnie od fakturowania za wykonywane usługi. Nieprzewidziane wahania w zakresie płynności i nieprzewidziany wzrost zapotrzebowania na kapitał obrotowy mogą mieć istotny negatywny wpływ na sytuację finansową Grupy.

W celu zminimalizowania ryzyka związanego z utratą płynności Grupa korzysta z zewnętrznych źródeł finansowania w postaci kredytów (obrotowych, w rachunku bieżącym oraz inwestycyjnych) oraz faktoringu. Stan zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2017 roku wraz z ich terminem wymagalności został przedstawiony w nocie 38. Dodatkowo Grupa inwestuje nadwyżkę środków pieniężnych w oprocentowane rachunki bieżące, depozyty terminowe, depozyty rynku pieniężnego, wybierając instrumenty o odpowiedniej zapadalności bądź wystarczającej płynności w celu zapewnienia wystarczającej rezerwy.

W tabeli poniżej ujęto analizę zobowiązań finansowych Grupy w kwotach netto wg. terminów zapadalności odpowiednio do pozostałego na dzień bilansowy okresu do umownego terminu zapadalności.

Stan na 31.12.2017 r.	W okresie	W okresie	W okresie od	Powyżej 5
Badane	0-90 dni	90-360 dni	1 do 5 lat	lat
Oprocentowane kredyty i pożyczki	5 786	10 124	29 524	28 086
Zobowiązanie z tytułu leasingu	4 353	8 275	26 189	3 862
Pochodne instrumenty finansowe	960	-	4 351	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (poza budżetowymi)	296 093	2 710	5 041	-

Stan na 31.12.2016 r.	W okresie 1	W okresie od	Powyżej 5 lat
Badane	roku	1 do 5 lat	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	12 364	35 272	31 079
Zobowiązanie z tytułu leasingu	11 154	32 423	4 329
Pochodne instrumenty finansowe	1 018	5 957	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (poza budżetowymi)	287 277	4 641	-

Ryzyko stopy procentowej

Na dzień 31 grudnia 2017 roku występuje ryzyko związane ze zmianami stóp procentowych w odniesieniu do oprocentowania kredytów i pożyczek zaciągniętych przez Grupę Trakcja, zobowiązań z tytułu faktoringu oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego. Z uwagi na swoją pozycję rynkową Grupa ma możliwość uzyskania korzystnego oprocentowania kredytów bankowych, pożyczek oraz leasingów. Dodatkowo ze względu na malejące w ostatnim okresie stopy procentowe na bazie których naliczane jest oprocentowanie, Grupa nie podejmowała w bieżącym okresie szczególnych działań zmierzających do zabezpieczenia zmian w wysokości stóp procentowych. Szczegółowe informacje na temat kredytów i pożyczek zaciągniętych przez Grupę zawarte są w nocie 38.

Grupa odstąpiła od przedstawienia analizy wrażliwości dotyczącej wpływu zmian stóp procentowych na wartość instrumentu IRS ze względu na oczekiwaną niską wartość potencjalnych zmian.

Poniżej przedstawiono analizę wpływu zmienności stopy procentowej na wynik finansowy Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na 31 grudnia 2016 roku. W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych, zostały one oszacowane na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku na poziomie racjonalnie przewidywanym tj. -1/+1 punktu procentowego.

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2017 roku	
		+ 100 pb (PLN, EUR)	- 100 pb (PLN, EUR)
Należności z tytułu dostaw i usług brutto (wartość bieżąca)	334 961		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (wartość bieżąca)	282 063		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty kaucje pod gwarancje bankowe (wartość nominalna/oprocentowanie)	129 406	1 294	(1 294)
Aktywa z tytułu umowy koncesyjnej	41 571	416	(416)
Kredyty bankowe i pożyczki, zobowiązanie z tytułu faktoringu, obligacji (wartość nominalna/oprocentowanie)	116 199	(1 162)	1 162
Pochodne instrumenty finansowe	5 311	(53)	53
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		495	(495)
Podatek odroczoney		94	(94)
Razem		401	(401)

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2016 roku	
		+ 100 pb (PLN, EUR)	- 100 pb (PLN, EUR)
Należności z tytułu dostaw i usług brutto (wartość bieżąca)	375 952		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (wartość bieżąca)	257 244		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty kaucje pod gwarancje bankowe (wartość nominalna/oprocentowanie)	158 695	1 587	(1 587)
Aktywa z tytułu umowy koncesyjnej	45 266	453	(453)
Kredyty bankowe i pożyczki, zobowiązanie z tytułu faktoringu, obligacji (wartość nominalna/oprocentowanie)	122 670	(1 227)	1 227
Pochodne instrumenty finansowe	6 976	(70)	70
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		743	(743)
Podatek odroczoney		141	(141)
Razem		602	(602)

Ryzyko kredytowe

Grupa stosuje politykę zawierania transakcji z kontrahentami o wysokiej wiarygodności i zweryfikowanej zdolności kredytowej. Ocena zdolności kredytowej dokonywana jest cyklicznie. W przypadku negatywnej oceny przyszłej zdolności kredytowej kontrahenta, spółki Grupy stosują adekwatne zabezpieczenia finansowe lub majątkowe mające na celu minimalizację ryzyka kredytowego. Służby finansowe monitorują na bieżąco stan należności ograniczając ryzyko nieściągalności. Wartość bilansowa aktywów finansowych wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiada maksymalnej ekspozycji Grupy Trakcja na ryzyko kredytowe (bez uwzględnienia zabezpieczeń). Ponieważ na dzień bilansowy 31% całkowitej kwoty należności Grupy stanowią należności od PKP PLK S.A. (31.12.2016: 42%) istnieje istotna koncentracja ryzyka kredytowego.

Ujawnienia odnośnie należności z tytułu dostaw i usług przeterminowanych oraz dokonanych odpisów aktualizujących wartość należności przedstawiono w nocie 30.

Grupa współpracuje z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności. Wykorzystanie limitów kredytowych podlega regularnej kontroli. Wolne środki pieniężne lokowane są w kilku bankach celem uniknięcia koncentracji ryzyka dotyczącego środków płynnych.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe jest równa wartości bilansowej następujących instrumentów finansowych:

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe	Wartość księgowa	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Aktywa finansowe z tytułu umowy koncesyjnej	41 571	45 266
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności brutto poza budżetowymi	390 832	418 173
Kaucje pod gwarancje bankowe	17 222	9 896
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	112 184	148 799
Razem	561 809	622 133

Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa zarządza ryzykiem finansowym poprzez identyfikowanie, monitorowanie, raportowanie jego czynników, co ma na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu czynników ryzyka walutowego na przepływy pieniężne oraz wynik ekonomiczny Grupy. W Grupie instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej. Grupa dla celów ewidencyjnych wykorzystuje wyceny bankowe. Ponadto, litewska część grupy Trakcja czyli Spółki z grupy AB Kauno Tiltai - AB Kauno Tiltai i UAB Palangos aplinkkelis stosuje rachunkowość zabezpieczeń: swap stopy procentowej (interest rate swap IRS) celem zabezpieczenia przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu planowanych płatności odsetkowych od kredytu terminowego.

49. Pozycje bilansu wyceniane w wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wszystkie pozycje bilansu wyceniane w wartości godziwej ze wskazaniem przyporządkowanego im poziomu hierarchii wartości godziwej.

Pozycje bilansu wyceniane w wartości godziwej	Poziom 1		Poziom 2		Poziom 3	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	-	-	5 311	6 976	-	-
Nieruchomości inwestycyjne	-	-	-	-	20 097	21 226
Nieruchomości biurowe	-	-	-	-	15 438	15 213
Nieruchomości gruntowe	-	-	-	-	1 715	2 185
Złóża kruszywa naturalnego	-	-	-	-	2 944	3 828

Założenia przyjęte przy ustalaniu wartości godziwych:

- poszczególnych kategorii instrumentów finansowych zostały opisane w nocie 47 Dodatkowych informacji i objaśnień,
- nieruchomości inwestycyjnych zostały opisane w nocie 23 Dodatkowych informacji i objaśnień.

50. Należności i zobowiązania warunkowe

Grupa ma należności i zobowiązania warunkowe z tytułu roszczeń prawnych powstających w wyniku normalnego toku działalności gospodarczej. Poniższa tabela prezentuje należności i zobowiązania warunkowe Grupy na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Należności warunkowe		
Od pozostałych jednostek, z tytułu:	79 285	70 528
Otrzymanych gwarancji i poręczeń	76 107	65 693
Weksli otrzymanych pod zabezpieczenie	3 178	4 835
Razem należności warunkowe	79 285	70 528
Zobowiązania warunkowe		
Od pozostałych jednostek, z tytułu:	2 645 100	2 289 406
Udzielonych gwarancji i poręczeń	796 255	605 412
Weksli własnych	485 219	548 593
Hipoteki	149 039	152 057
Cesji wierzytelności	1 071 118	851 469
Cesji z polisy ubezpieczeniowej	54 301	48 412
Kaucji	22 174	14 280
Pozostałych zobowiązań	66 994	69 183
Razem zobowiązania warunkowe	2 645 100	2 289 406

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń na rzecz pozostałych jednostek to głównie gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych (gwarancje należytego wykonania umowy, gwarancje usunięcia wad i usterek, gwarancje zwrotu zaliczki). Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek z Grupy. Weksle własne stanowią inną formę zabezpieczenia gwarancji bankowych, o których mowa powyżej. Po dniu bilansowym do dnia publikacji niniejszego sprawozdania Jednostka dominująca zawarła nowe umowy na gwarancje wadialne, należytego wykonania, zwrotu zaliczki w łącznej kwocie 80 454 tys. zł.

Poza wyżej wymienionymi należnościami i zobowiązaniami warunkowymi Grupa na dzień 31 grudnia 2017 roku posiadała należności warunkowe w wysokości 1 407 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 1 503 tys. zł) wynikające z podpisanych z pracownikami umów o pracę. W przypadku naruszenia przez menadżera jego obowiązków określonych w art. 1 Umowy o Zakazie Konkurencji, menadżer zapłaci na rzecz Grupy w trybie natychmiastowym bez jakiegokolwiek wypowiedzenia lub żądania ze strony Grupy karę umowną w wysokości równowartości w złotych polskich 25.000 EURO za każde naruszenie oraz równowartości w złotych polskich 1.000 EURO za każdy dzień, w którym takie naruszenie będzie miało miejsce lub będzie kontynuowane. Zobowiązania warunkowe wynikające z podpisanych z pracownikami umów o pracę, na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiły 8 600 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 8 265 tys. zł).

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (np. sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce i na Litwie powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym. Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Grupy na koniec 2017 roku utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

51. Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, w których występuje w roli leasingodawcy. Umowy te dotyczą wynajmu pomieszczeń w ramach posiadanych przez Grupę nieruchomości oraz dzierżawy nieruchomości złoża kruszywa naturalnego. Leasingobiorca nie ma możliwości zakupu składników majątku objętych leasingiem po wygaśnięciu umowy.

Przyszłe łączne minimalne wpływy z tytułu leasingu operacyjnego na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku kształtują się w następujący sposób:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
W okresie 1 roku	609	579
W okresie od 1 do 5 lat	3 200	3 050
Powyżej 5 lat	950	920
Razem	4 759	4 549

52. Umowy na usługi koncesjonowane

Umowa partnerstwa publiczno–prywatnego

Grupa zawarła umowy na usługi koncesjonowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego z udziałem koncesjonodawcy (Litewskiego Urzędu Drogowego) i koncesjodawcy (spółki zależnej od Emitenta-UAB Palangos aplinkkelis). Spółka Palangos aplinkkelis UAB („PAK”), została powołana w 2013 roku do realizacji zadania inwestycyjnego, jakim jest wybudowanie drogi oraz późniejsze jej utrzymanie w ramach umowy partnerstwa publiczno-prywatnego. 100% udziałowcem spółki PAK jest spółka Pletros investicijos UAB (należąca do Grupy Trakcja w 75,1% oraz do UAB Šiaulių plentas w 24,9 %). Obie te spółki zostały utworzone zgodnie z wymogami Litewskiej Administracji Drogowej i wymaganiami przetargu. Generalnym wykonawcą robót drogowych była spółka AB Kauno Tiltai (spółka zależna w Grupie Trakcja). Oprócz zewnętrznego źródła finansowania zadania (banku) spółka PAK otrzymała pożyczkę od spółki AB Kauno Tiltai i UAB Siaulių plentas.

Rozpoczęte utrzymanie drogi będzie realizowane na podstawie umowy przez spółkę AB Kauno Tiltai.

W okresie 2017 roku rozpoznano następujące kwoty z tytułu świadczenia usług budowlanych w ramach umowy koncesjonowanej w zamian za składnik aktywów finansowych:

- przychody ze sprzedaży w kwocie 956 tys. zł (2016 rok: 973 tys. zł);
- zysk netto w kwocie 991 tys. zł (2016 rok: 1 024 tys. zł).

Grupa rozpoznaje aktywa finansowe z tytułu umowy koncesyjnej. Poniższa tabela przedstawia zmianę aktywa finansowego z tytułu umowy koncesyjnej w trakcie roku obrotowego.

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Stan na początek okresu	45 266	44 646
Zwiększenia	3 455	3 623
Nabywanie, założenie, zaciągnięcie	3 455	3 623
Zmniejszenia	(4 584)	(4 691)
Rozliczenie wynagrodzenia przekazanego koncesjodawcy	(4 584)	(4 691)
Różnice kursowe z przeliczenia	(2 567)	1 688
Stan na koniec okresu	41 571	45 266

53. Istotne sprawy sądowe i sporne

Jednostka dominująca informuje, iż na dzień 31 grudnia 2017 roku Jednostka dominująca oraz jej podmioty zależne nie były stroną toczących się postępowań sądowych, arbitrażowych lub przed organem administracji publicznej, których wartość pojedynczo stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Trakcji PRKil S.A. Jednocześnie Jednostka dominująca informuje, iż łączna wartość postępowań dotyczących jej wierzytelności i zobowiązań stanowi co najmniej 10 % kapitałów własnych Jednostki dominującej. Dla Jednostki dominującej w grupie wierzytelności łączna wartość postępowań na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 160 326 513,79 zł, a w grupie zobowiązań wynosiła 2 251 035,50 zł.

Największe postępowania z grupy wierzytelności:

Sprawa dotycząca zgłoszenia wierzytelności przysługującej od Przedsiębiorstwa Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w Warszawie (na dzień wszczęcia postępowania wartość sprawy przekraczała 10 % kapitałów własnych Spółki)

Jednostka dominująca połączyła się ze spółką Przedsiębiorstwo Robót Kolejowych i Inżynierskich S.A. we Wrocławiu. W wyniku tego połączenia następcą prawnym obu spółek jest Trakcja PRKil S.A. w Warszawie. W związku z ogłoszeniem przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Pragi Północ w Warszawie upadłości spółki Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. (dalej: „PNI”) z możliwością zawarcia układu, spółka Przedsiębiorstwo Robót Komunikacyjnych i Inżynierskich S.A. we Wrocławiu złożyła do sądu upadłościowego zgłoszenie wierzytelności Spółki z dnia 20 listopada 2012 roku. Zgłoszenie dotyczyło wierzytelności w łącznej kwocie 55 664 100,89 zł, obejmujących należność główną, odsetki wymagalne do dnia ogłoszenia upadłości oraz naliczone kary umowne.

Według wiedzy Jednostki dominującej, została sporządzona lista wierzytelności względem PNI. Wierzytelności Trakcji PRKil S.A. zostały uznane w wysokości 10 569 163,16 zł, w tym 10 274 533,87 zł z tytułu niezapłaconych faktur oraz 294 632,29 zł z tytułu odsetek za zwłokę w zapłacie. Odmówiono uznania należności z tytułu kar umownych i pozostałych roszczeń w łącznej kwocie 44 956 834,35 zł. Jednostka dominująca nie zgadza się z odmową uznania powyższej części wierzytelności, w związku z powyższym do sędziego - komisarza został wniesiony sprzeciw co do odmowy uznania wierzytelności w powyższym zakresie. Sąd odrzucił sprzeciw, w związku z czym Jednostka dominująca złożyła do Sądu zażalenie, które zostało oddalone. W dniu 8 czerwca 2015 roku Jednostka dominująca otrzymała zawiadomienie od syndyka masy upadłości o zmianie sposobu prowadzenia upadłości z układowego na likwidacyjne. Sprawa jest w toku i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

Zgłoszenie wierzytelności do masy upadłości Projekt-Bud Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie

Jednostka dominująca informuje, że w dniu 10 marca 2015 roku postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie ogłoszona została upadłość Projekt-Bud Sp. z o.o. („Upadły”) z możliwością zawarcia układu. Jednostka dominująca zgłosiła przysługujące jej wierzytelności od Upadłego w kwocie łącznej 9 708 613,62 zł. Na kwotę łączną zgłoszonych wierzytelności składają się wierzytelności z tytułu najmu lokomotyw wraz z wagonami, najmu sprzętu, umowy sprzedaży, wykonanych robót budowlanych i kary umownej naliczonej Upadłemu. W dniu 31 grudnia 2015 roku nastąpiła bezpośrednia zapłata kwoty 7 382 827,30 zł przez PKP PLK. Według wiedzy Spółki została sporządzona lista wierzytelności względem Projekt-Bud sp. z o.o. Wierzytelności Trakcji PRKil S.A. zostały uznane w wysokości 18 516 zł.

Sprawa przeciwko Leonhard Weiss International GmbH

W związku z brakiem ustosunkowania się Leonhard Weiss International do oświadczenia wraz z notą obciążeniową oraz wezwaniem do zapłaty z dnia 31 października 2017 roku, o czym Grupa informowała w Skonsolidowanym raporcie za okres 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku w nocie 25 „Udziały we wspólnym przedsięwzięciu” Jednostka dominująca postanowiła skierować sprawę do sądu.

Sprawa przeciwko Leonhard Weiss International GmbH („LWI”) o zapłatę w związku z umową sprzedaży 50 % udziałów w Bahn Technik Wrocław sp. z o.o. Pozew został złożony w Sądzie Okręgowym w Warszawie dnia 29 grudnia 2017 r. jednak do dnia dzisiejszego nie został doręczony LWI. Wobec powyższego nie jest możliwe

precyzyjne wskazanie przewidywanego terminu zakończenia sprawy. Jednostka dominująca przewiduje, że prawomocne rozstrzygnięcie może zostać wydane w drugiej połowie 2019 r. lub w pierwszej 2020 r.

Wartość dochodzonego przez Jednostkę dominującą roszczenia wynosi 20.551.495,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w następujący sposób:

- 1) od kwoty 7.500.000,00 zł od dnia 17 listopada 2017 r. do dnia zapłaty,
- 2) od kwoty 12.756.000,00 zł od dnia 8 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty,
- 3) od kwoty 295.495,00 zł od dnia 8 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty.

Jednostka dominująca wniosła również o zasądzenie od pozwanego na rzecz spółki zwrotu kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ze względu na etap sprawy, obiektywnie nie jest możliwe wskazanie nawet szacunkowej wysokości możliwych do zasądzenia odsetek i kosztów postępowania.

Największe postępowania z grupy zobowiązań:

Sprawa z powództwa Geomar S.A. z siedzibą w Szczecinie

Geomar S.A. z siedzibą w Szczecinie we wrześniu 2016 roku wniósł przeciwko Trakcji PRKiI S.A. pozew o zapłatę na kwotę 376 189,25 zł dochodząc zapłaty wynagrodzenia z tytułu poniesionych dodatkowych kosztów świadczenia usług w przedłużonym okresie. Jednostka dominująca złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Sprawa jest w toku.

Inne postępowania:

W dniu 31 października 2017 r. Jednostka dominująca wniosła pozew przeciwko PKP PLK S.A. o zapłatę kwoty 46 747 276,90 zł (w tym 4 913 969,34 zł odsetek), dochodząc zapłaty odszkodowania w związku z przedłużeniem terminu realizacji Umowy pod nazwą: „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej Kraków – Medyka – granica państwa na odcinku Podłęże – Bochnia w km 16,000 – 39,000 w ramach Projektu „Modernizacja linii kolejowej E 30/C-E30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III” oraz części należnego Jednostce dominującej wynagrodzenia ryczałtowego nieuiszczonego przez PKP PLK S.A. z uwagi na złożenie bezpodstawnego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy w części. W dniu 12 grudnia 2017 r. Jednostka dominująca rozszerzyła powództwo, którego wartość obecnie wynosi 50 517 012,38 zł (w tym 5 336 177,01 zł odsetek). Rozszerzenie dotyczyło przysługujących Jednostce dominującej względem PKP PLK S.A. roszczeń związanych z bezpodstawnym wyegzekwowaniem naliczonych kar umownych oraz części wynagrodzenia, którego zapłaty bezpodstawnie odmawia PKP PLK S.A w związku z realizacją Kontraktu oraz umów o roboty dodatkowe. Sprawa jest na wczesnym etapie postępowania i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

W dniu 31 października 2017 r. Spółka wraz z Przedsiębiorstwem Budowlanym „FILAR” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we Wrocławiu i Berger Bau Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we Wrocławiu złożyła pozew o zapłatę przeciwko PKP PLK S.A. dochodząc zwrotu dodatkowych kosztów związanych z przedłużeniem czasu na realizację Umowy Nr 90/116/0006/11/Z/I na Roboty budowlane podstawowe liniowe na odcinku Wrocław – Grabiszyn – Skokowa i Żmigród – granica woj. dolnośląskiego w ramach projektu POIiŚ 7.1-4 „Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, Etap II – odcinek Wrocław – granica woj. dolnośląskiego”. Przypadająca na Jednostkę dominującą część roszczenia wynosi 11 640 113,77 zł (w tym 1 415 797,02 zł odsetek). Sprawa jest na wczesnym etapie postępowania i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

W dniu 31 października 2017 r. Jednostka dominująca wniosła pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko PKP PLK S.A. o zapłatę kwoty 12 221 007,10 zł (w tym 1 821 726,10 zł odsetek) dochodząc zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci nieuiszczonego wynagrodzenia z tytułu wykonania:

- a) robót dodatkowych związanych z realizacją Umowy nr 90/132/121/00/17000031/10/I/I z dnia 16 grudnia 2010 r. na „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej Kraków – Medyka

– granica Państwa na odcinku Dębica – Sędziszów Małopolski w km 111,500 – 133,600 w ramach Projektu POIiŚ 7.1-30 „Modernizacja linii kolejowej E30/C-E 30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III” Przetarg 2.2” w łącznej kwocie 7.570.281,00 zł

- b) robót dodatkowych związanych z realizacją Umowy nr 90/132/336/00/17000031/10/I/I z dnia 29 listopada 2010 r. na „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na linii kolejowej Kraków – Medyka – granica Państwa na odcinku Sędziszów Małopolski – Rzeszów Zachodni w ramach Projektu „Modernizacja linii kolejowej E3-/C-E 30, odcinek Kraków – Rzeszów, etap III” Przetarg 2.3” w łącznej kwocie 2.829.000,00 zł.

Sprawa jest na wczesnym etapie postępowania i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

Poza postępowaniami opisanymi powyżej, które są zawarte w kwotach podanych na początku noty w ramach Grupy prowadzone są także inne sprawy sporne:

PRK 7 Nieruchomości Sp. z o.o.

Przed Sądem Okręgowym w Warszawie toczy się sprawa z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej Osiedle Lazurkowe przeciwko spółce o zapłatę kwoty 700 466,50 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Spółka kwestionuje roszczenia zawarte w pozwie, w związku z tym złożyła odpowiedź na pozew. W 2015 roku została utworzona rezerwa na pokrycie tej kwoty, która na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 570 tys. zł. Sprawa jest w toku i jej termin zakończenia jest trudny do przewidzenia.

AB Kauno Tiltai

Przeciwko Konsorcjum, w skład którego wchodzi Spółka zależna AB Kauno Tiltai, został skierowany pozew sądowy przez Inwestora AB Lietuvos geležinkeliai na łączną kwotę 64 591 497,18 zł (14 989 556,33 EUR). Udział Grupy Trakcja w ewentualnych zobowiązaniach mogących wyniknąć z niniejszego postępowania wynosi 65 %. W trakcie długotrwałego procesu został powołany przez sąd niezależny biegły, ekspert, który potwierdził stanowisko spółki co do braku zasadności powyższego roszczenia. Wobec powyższego, kierownictwo spółki widzi duże prawdopodobieństwo, że potencjalna wysokość kary zostanie istotnie zmniejszona. Pozwoliło to zarządowi AB Kauno tiltai na rozwiązanie rezerwy w kwocie 7 752 tys. EUR utworzonej w trakcie 2015 roku w związku z naliczeniem kary umownej. Grupa odstąpiła od pozostałych ujawnień dotyczących niniejszej sprawy sądowej powołując się na paragraf 92 MSR 37.

54. Dywidendy wypłacone i zadeklarowane

W okresie 2017 roku nastąpiła wypłata dywidendy przez Spółkę Trakcja PRKil S.A.

W dniu 27 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło uchwałę, aby zysk Spółki za rok 2016 w wysokości 28 698 634,86 zł przeznaczyć:

- w kwocie 25 699 774,00 zł (tj. 0,50 zł na jedną akcję) na wypłatę dywidendy,
- w kwocie 2 998 860,86 zł na kapitał zapasowy.

Liczba akcji objętych dywidendą wyniosła 51 399 548.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie ustaliło dzień dywidendy na 5 lipca 2017 roku, zaś dywidenda została wypłacona 19 lipca 2017 roku.

55. Aktywa oddane pod zabezpieczenie

Aktywa oddane pod zabezpieczenie:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Rzeczowe aktywa trwałe	75 044	78 604
Nieruchomości inwestycyjne	1 211	-
Zapasy	14 668	10 344
Kaucje	17 222	14 665
Należności	92 289	94 023
Środki pieniężne	55 341	108 929
Razem	255 774	306 564

Zastawowi podlegają również:

- 50% udziałów w spółce zależnej BTW (wartość ustanowionego zabezpieczenia wynosi 11 754 tys. zł);
- udziały w spółce zależnej UAB Kelda znajdującej się w Grupie AB Kauno Tiltai (wartość ustanowionego zabezpieczenia wynosi 377 tys. EUR);
- udziały w spółce zależnej UAB Palangos aplinkkelis znajdującej się w Grupie AB Kauno Tiltai (wartość ustanowionego zabezpieczenia wynosi 1 203 tys. EUR).

56. Informacja o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej

Działalność zaniechana nie wystąpiła w Grupie na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

57. Informacje na temat podmiotów powiązanych

W 2017 roku spółki Grupy nie zawierały istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe. Transakcje dokonywane przez Spółkę dominującą oraz spółki od niej zależne (podmioty powiązane) są transakcjami zawieranymi na warunkach rynkowych a ich charakter wynika z bieżącej działalności prowadzonej przez Jednostkę dominującą i spółki od niej zależne.

Transakcje między Spółką a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązanymi Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w niniejszej notcie. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązanymi przedstawiono poniżej.

Łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązаныmi za dany rok obrotowy:

Podmioty powiązane	Okres	Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych	Zakupy od podmiotów powiązanych	Przychody z tytułu odsetek	Koszty z tytułu odsetek	Przychody finansowe z tyt. różnic kurs. i inne	Koszty finansowe z tyt. różnic kurs. i inne
Akcjonariusze Jednostki dominującej:							
COMSA S.A.	1.01.17-31.12.17	52 399	1 381	-	-	-	-
	1.01.16-31.12.16	12 820	1 801	-	-	-	-
Wspólne przedsięwzięcie:							
Bahn Technik Wrocław Sp. z o.o.	1.01.16-30.12.16	1 022	5 107	-	-	-	-
Razem	1.01.17-31.12.17	52 399	1 381	-	-	-	-
	1.01.16-31.12.16	13 842	6 908	-	-	-	-

W trakcie roku obrotowego zakończonego w dniu 31 grudnia 2016 roku Grupa sprawowała wspólną kontrolę nad BTW klasyfikując spółkę jako wspólne przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 11 i konsolidowała wyniki BTW metodą praw własności. Grupa objęła pełną kontrolę nad BTW na dzień 30 grudnia 2016 roku i na ten dzień wszystkie salda pomiędzy spółkami Grupy a BTW zostały w całości wyeliminowane zgodnie z obowiązującymi zasadami konsolidacji metodą pełną. W 2017 roku spółka BTW konsolidowana była metodą pełną.

Należności i zobowiązań od/wobec podmiotów powiązanych na koniec danego roku obrotowego:

Podmioty powiązane	Dzień bilansowy	Należności od podmiotów powiązanych	Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	Udzielone pożyczki	Pożyczki otrzymane
Akcjonariusze Jednostki dominującej:					
COMSA S.A.	31.12.2017	2 780	808	-	-
	31.12.2016	5 798	831	-	-
Razem	31.12.2017	2 780	808	-	-
	31.12.2016	5 798	831	-	-

Jednostka dominująca podpisała ze swoim akcjonariuszem: COMSA S.A. umowę polegającą na udzieleniu jej licencji na cały know-how techniczny oraz znak towarowy, a także udostępnienie dóbr niematerialnych w postaci: kompetencji, znajomości branży, wiedzy eksperckiej w zakresie organizacyjnym, operacyjnym, handlowym, technologicznym posiadanych przez COMSA S.A. Umowa została zawarta na warunkach rynkowych. Wynagrodzenie za świadczenie powyższych usług przez COMSA S.A. wyniosło w 2017 roku 1 381 tys. zł.

Kwoty nieuregulowanych płatności nie są zabezpieczone i zostaną rozliczone w środkach pieniężnych. Nie udzielono i nie otrzymano żadnych gwarancji. W okresie obrachunkowym nie ujęto kosztów z tytułu należności wątpliwych i zagrożonych wynikających z transakcji ze stronami powiązаныmi.

58. Informacja dotycząca świadczeń dla kluczowego personelu

Zarząd Jednostki dominującej stanowi kluczową kadrę zarządzającą Grupy.

Wynagrodzenie Zarządu Jednostki dominującej zostało zaprezentowane w poniższym zestawieniu.

Wynagrodzenie Zarządu Spółki	Rok obrotowy zakończony			
	31.12.2017 Badane		31.12.2016 Badane	
	W Jednostce dominującej	W spółkach zależnych	W Jednostce dominującej	W spółkach zależnych
Płace i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze	3 151	1 097	3 942	1 802
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	-	-	92
Pozostałe świadczenia długoterminowe	-	-	-	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	-	-	-
Płatności na bazie akcji	-	-	-	-
Razem	3 151	1 097	3 942	1 894

Szczegóły umów zawartych z osobami zarządzającymi zostały opisane w punkcie 5.10 natomiast dodatkowe informacje na temat wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej znajdują się w punkcie 5.9 Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Trakcja za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

W dniu 17 listopada 2017 roku Jednostka dominująca otrzymała zawiadomienie o nabyciu 132 400 akcji Spółki złożone wspólnie przez Jarosława Tomaszewskiego (Prezesa Zarządu Jednostki dominującej) i Marię Joannę Tomaszewską jako osobę blisko związaną rodzinnie z Jarosławem Tomaszewskim (żona). Jednostka dominująca poinformowała o tym zdarzeniu w raporcie bieżącym numer 18/2017.

Członkowie Zarządu Trakcji PRKiI nie byli akcjonariuszami lub udziałowcami kontrolującymi, współkontrolującymi lub mającymi znaczący wpływ na podmioty spoza Grupy Trakcja.

W roku 2017 i 2016 Jednostka dominująca nie zawarła istotnych transakcji z kadrą kierowniczą Grupy. W 2017 roku nie zostały udzielone żadne pożyczki członkom Zarządu ani członkom Rady Nadzorczej Trakcja PRKiI.

Wynagrodzenie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej:

Wynagrodzenie Rady Nadzorczej Spółki	Rok obrotowy zakończony			
	31.12.2017 Badane		31.12.2016 Badane	
	W Jednostce dominującej	W spółkach zależnych	W Jednostce dominującej	W spółkach zależnych
Płace i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze	969	250	578	262
Razem	969	250	578	262

59. Istotne zdarzenia w okresie roku obrotowego oraz następujące po dniu bilansowym

Istotne zdarzenia w okresie roku obrotowego zostały szczegółowo opisane w nocie 2.4 Sprawozdania z działalności Grupy za rok 2017. Po dniu bilansowym do dnia sporządzenia niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, to jest do dnia 28 marca 2018 roku, nie wystąpiły zdarzenia, które nie zostały, a powinny być ujęte w księgach rachunkowych roku obrotowego.

Wydarzenia po dacie bilansowej

Istotne wydarzenia po dacie bilansowej

Znaczące umowy	RB
12.01.2018 r. Spółka jako Lider w Konsorcjum z AB Kauno Tiltai (Partner) podpisała z Miastem Gorzów Wielkopolski – Urząd Miasta oraz Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gorzowie umowę na wykonanie robót budowlanych wchodzących w zakres kontraktu na zadaniu pn. „System zrównoważonego transportu miejskiego w Gorzowie Wielkopolskim” w zakresie transportu miejskiego w tym: przebudowę torowisk tramwajowych, budowę peronów tramwajowych i dróg – w zakresie określonym kontraktem.	2/2018
Zmiany w składzie Zarządu Spółki	RB
09.03.2018 r. Jarosław Tomaszewski złożył oświadczenie o rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu i Członka Zarządu Spółki. Rezygnacja została złożona ze skutkiem na dzień 30 czerwca 2018 r.	3/2018
Pozostałe	RB
12.01.2018 r. Spółka przekazała do publicznej wiadomości terminy publikacji raportów okresowych w 2018 r.	1/2018

60. Sprawozdanie finansowe w warunkach wysokiej inflacji

Skumulowana średnioroczna stopa inflacji za ostatnie 3 lata dla każdego z okresów objętych niniejszymi skonsolidowanymi informacjami finansowymi nie przekroczyła wartości 100%, dlatego nie wystąpiła konieczność przekształcenia sprawozdań finansowych o wskaźnik zmian cen.

61. Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie w Grupie kształtowało się następująco:

	Rok zakończony	
	31.12.2017 Badane	31.12.2016 Badane
Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie sprawozdawczym:		
Zarząd Jednostki dominującej	5	5
Zarząd jednostek z Grupy	15	13
Administracja	229	225
Dział sprzedaży	34	35
Pion produkcji budowlano-montażowej	1 360	1 383
Operatorzy maszyn	252	240
Pracownicy techniczni	142	142
Pozostali	43	48
Razem	2 080	2 091

Zatrudnienie w Grupie na dzień 31 grudnia 2017 roku kształtowało się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Zatrudnienie w Grupie na dzień bilansowy:		
Zarząd Jednostki dominującej	5	3
Zarząd jednostek z Grupy	15	13
Administracja	227	228
Dział sprzedaży	35	36
Pion produkcji budowlano-montażowej	1 258	1 260
Operatorzy maszyn	255	238
Pracownicy techniczni	143	141
Pozostali	46	43
Razem	1 984	1 962

62. Aktywa ZFŚS oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych. Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy.

Tabela poniżej przedstawia analitykę aktywów, zobowiązań, kosztów oraz saldo netto skompensowanych aktywów i zobowiązań Funduszu:

	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Pożyczki udzielone pracownikom	533	676
Środki pieniężne	1 464	928
RMK	(25)	(21)
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(1 192)	(1 331)
Saldo po skompensowaniu	780	251
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	1 497	1 364

63. Informacja o podmiocie pełniącym funkcję biegłego rewidenta.

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Trakcja PRKiI podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań Grupy i Jednostki dominującej jest Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (do dnia 18 marca 2018 roku działająca pod firmą Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 22.

W dniu 31 lipca 2017 roku, Jednostka dominująca zawarła umowę Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (do dnia 18 marca 2018 roku działająca pod firmą Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.) na:

- przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości;
- badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości.

Umowa została zawarta na okres wykonania przedmiotu umowy.

Wynagrodzenie za badanie wybranych spółek Grupy Trakcja jest płacone na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą z wybranych spółek Grupy.

Wysokość wynagrodzenia biegłego rewidenta za usługi świadczone na rzecz Grupy przedstawia poniższa tabela:

	Rok zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016
	Badane	Badane
Z tytułu umowy o badanie sprawozdania finansowego	236	194
Z tytułu umowy o przegląd sprawozdania finansowego	76	72
Z tytułu innych umów	41	5
Razem	353	271

Kluczowy biegły rewident i firma audytorska świadczyli w 2017 roku na rzecz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej niżej wymienione usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych:

- usługi atestacyjne w odniesieniu do Zintegrowanego Raportu Rocznej Spółki za 2016 rok polegające na ocenie jakości i kompletności zgromadzonych danych oraz ich zgodności z Międzynarodowymi Wytycznymi do Raportowania oraz z Wytycznymi Global Reporting Initiative.
- weryfikacja kwestionariusza Respect Index.

Warszawa, 28 marca 2018 roku

Jarosław Tomaszewski

Prezes Zarządu

Paweł Nogalski

Wiceprezes Zarządu

Marek Kacprzak

Wiceprezes Zarządu

Maciej Sobczyk

Wiceprezes Zarządu

Aldas Rusevičius

Wiceprezes Zarządu

Sporządzający sprawozdanie:

Sławomir Krysiński

Dyrektor ds. Sprawozdawczości Finansowej
Grupy Trakcja

**GRUPA KAPITAŁOWA TRAKCJA
WARSZAWA, UL. ŻŁOTA 59**

**SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY 2017**

**WRAZ
ZE SPRAWOZDANIEM NIEZALEŻNEGO
BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA**

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ ZA ROK OBROTOWY 2017

1. Skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz skonsolidowane sprawozdanie z dochodów całkowitych
2. Skonsolidowany bilans
3. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych
4. Zestawienie zmian w skonsolidowanych kapitałach własnych
5. Informacje dodatkowe obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości oraz inne informacje objaśniające

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ ZA ROK OBROTOWY 2017

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

Dla Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej Trakcja PRKII S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Trakcja (zwanej dalej „Grupą Kapitałową”), w której jednostką dominującą jest Trakcja PRKII S.A. (zwana dalej „jednostką dominującą”), na które składają się: skonsolidowany bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowany rachunek zysków i strat i skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, zestawienie zmian w skonsolidowanych kapitałach własnych, skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz informacje dodatkowe obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości i inne informacje objaśniające („skonsolidowane *sprawozdanie finansowe*”).

Odpowiedzialność kierownika jednostki dominującej i osób sprawujących nadzór za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa a także statutem jednostki dominującej. Zarząd jednostki dominującej jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości Zarząd jednostki dominującej oraz członkowie jej Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.), zwaną dalej „Ustawą o rachunkowości”.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Grupy Kapitałowej zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089) („*Ustawa o biegłych rewidentach*”),
- 2) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66) („*Rozporządzenie 537/2014*”).

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie wystarczającej pewności co do tego czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Wystarczająca pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte, na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez jednostkę dominującą skonsolidowanego sprawozdania finansowego w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd jednostki dominującej wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy Kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw Grupy Kapitałowej przez Zarząd jednostki dominującej obecnie lub w przyszłości.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla Komitetu Audytu wydanym z dnia 15 marca 2018 roku.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami Ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 Ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014, dla jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej uchwałą Rady Nadzorczej nr 13 z dnia 23 maja 2017 roku. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej badamy nieprzerwanie począwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2014 roku, to jest przez 4 kolejne lata obrotowe.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyk.

Opis rodzaju ryzyka istotnego zniekształcenia	Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko
<i>Analiza utraty wartości dotycząca wartości firmy</i>	
<p>Jednostka dominująca posiada znaczące inwestycje w jednostkach zależnych działających na rynku budowlanym w Polsce i na Litwie. Ich nabycie poskutkowało w latach ubiegłych rozpoznaniem wartości firmy wykazanej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2017 roku w wysokości 327 996 tysięcy złotych (nota 24).</p> <p>Mając na uwadze istotność pozycji w sprawozdaniu finansowym, a także ze względu na złożoność zagadnienia i wrażliwość wyników testu na przyjęte założenia, kwestia przeprowadzania testu na utratę wartości była przedmiotem naszych wnikliwych analiz.</p> <p>Jako kluczowy obszar ryzyka badania uznaliśmy, że ryzykiem jest osąd i elementy szacunku przede wszystkim związane z założeniami co do kształtowania się przyszłych przepływów pieniężnych, wyliczeniem stopy dyskonta, oszacowaniem wartości rezydualnych zawartych w modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych będącym podstawą rozpoznania odpisu.</p> <p>W wyniku przeprowadzonego testu, w roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2017 r. Zarząd Jednostki dominującej nie zidentyfikował utraty wartości aktywów w sprawozdaniu finansowym Grupy.</p> <p>W nocy 24 sprawozdania finansowego Grupa przedstawiła ujawnienia dotyczące przeprowadzonego testu na utratę wartości, w tym wyniki testu, analizę wrażliwości i opis przyjętych założeń.</p>	<p>Nasze procedury badania obejmowały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zrozumienie i ocenę procesu identyfikacji przesłanek utraty wartości dotyczącej wartości firmy oraz prawidłowości zastosowanej metody przeprowadzania testu zgodnie z odpowiednimi standardami sprawozdawczości finansowej; • krytyczną ocenę przyjętych przez Zarząd Jednostki dominującej założeń i szacunków co do wyliczenia wartości odzyskiwalnej wartości firmy, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – porównanie przyjętych założeń co do przyszłych przepływów z budżetami oraz planami średnioterminowymi i ocenę zasadności tych planów, – ocenę przyjętych założeń i dokonanych szacunków służących określeniu wartości odzyskiwalnej wartości firmy, w tym ocenę zasadności ustalenia ośrodka wypracowującego środki pieniężne oraz sposobu dokonywania odpisu zgodnie z wymogami standardu MSR 36; – analizę zasadności kluczowych założeń makroekonomicznych, – ocenę metodyki ustalania wartości rezydualnych po okresie objętym planami średnioterminowymi i zgodność metodyki z międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej, – analizę sposobu wyliczenia stóp dyskontowych, – ocenę przeprowadzonej przez Zarząd Jednostki dominującej analizy wrażliwości przyjętych kluczowych założeń na wynik wyceny, – ocenę poprawności i kompletności ujawnień w sprawozdaniu finansowym Grupy.

Poprawność rozliczania kontraktów budowlanych

Grupa uzyskała w 2017 roku przychody z tytułu realizacji kontraktów budowlanych w kwocie 1 288 103 tysięcy złotych (nota 13) co skutkowało rozpoznaniem w sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2017 roku aktywa z tytułu nadwyżki przychodów ustalonych nad zafakturowanymi w kwocie 108 819 tysięcy złotych (nota 32).

Grupa ujmuje przychody wynikające z realizacji kontraktów stosując metodę procentowego zaawansowania zgodnie wymogami MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną”. Zgodnie z powyższymi standardami wartość wykazywanych przychodów ujmowanych w danym roku, zależy w znaczącym stopniu od faktycznie poniesionych kosztów, określenia właściwej marży oraz oceny stopnia zaawansowania kontraktów jak i od dokładności i kompletności budżetów kontraktów budowlanych.

Naszym zdaniem kluczowe osądy dotyczą dokładności i kompletności budżetów kontraktów budowlanych oraz ich wpływu na rozpoznawanie przychodów w kontekście wymogów Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 11 "Kontrakty budowlane". Ryzyko prawidłowego rozpoznania wszystkich ryzyk w budżecie kontraktów pozostaje kluczowym czynnikiem w działalności Grupy i znacząco wpływa na poprawność rozliczania kontraktów budowlanych. Ponadto poprawność rozliczania kontraktów budowlanych jest w znaczącym stopniu zależna od wyceny zmian specyfikacji oraz zmian zakresu prac. Ze względu na skalę realizowanych projektów, ich złożoność, niepewność dotyczącą kosztów ich zakończenia, wyników rozmów z zamawiającymi, zmian specyfikacji oraz zmian zakresu prac wymagają one znaczących subiektywnych ocen.

Nasze procedury badania w zakresie oceny poprawności rozliczenia kontraktów budowlanych obejmowały:

- uzyskanie zrozumienia oraz oceny zaprojektowania i wdrożenia istniejących kluczowych mechanizmów kontrolnych związanych z rozliczaniem kontraktów budowlanych.
- analizę poprawności modelu rozliczeniowego kontraktów budowlanych, w tym:
  - weryfikację poprawności matematycznej rozliczenia kontraktu i rozpoznania wyceny w księgach,
  - analizę portfela kontraktów w celu identyfikacji istotnych i podatnych na ryzyko kontraktów, które uwzględniono w próbie wybranej do dalszych szczegółowych procedur,
  - dla wybranych kontraktów omówienie statusu ich realizacji z Dyrektorami kontraktów oraz w razie konieczności z Zarządem,
  - dla wybranych kontraktów przeprowadzenie analizy zmian budżetów w trakcie badanego roku wraz uzgodnieniem zmian prognozowanych przychodów i kosztów w budżecie do dokumentów źródłowych,
  - wizytację wybranych budów w celu potwierdzenia stopnia zaawansowania kontraktu,
  - uzyskanie zrozumienia metod rachunkowości stosowanych do rozliczeń na kontraktach realizowanych w konsorcjach,
  - analizę wrażliwości budżetów kontraktów na prognozowany dla rynku wzrost ceny materiałów, usług podwykonawców i wynagrodzeń,
  - analizę budżetów pod kątem kompletności ujęcia kosztów,
  - analizę pism od prawników pod kątem ujęcia potencjalnych roszczeń.

Opinia

Naszym zdaniem załączone roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa, w tym rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późn. zm.) i postanowieniami statutu jednostki dominującej.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny Zarząd jednostki dominującej. Ponadto Zarząd jednostki dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotne zniekształcenia oraz wskazanie na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

Naszym zdaniem sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto oświadczamy, iż w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Zarząd jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa. Ponadto Zarząd jednostki dominującej oraz członkowie Rady są zobowiązani do zapewnienia, aby oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego spełniało wymagania przewidziane w stosownych przepisach prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego jednostka dominująca zawarła informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k oraz lit. l Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późn. zm.) („Rozporządzenie”). Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Informacja o sporządzeniu oświadczenia na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami Ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że jednostka dominująca sporządziła oświadczenie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 49b ust. 1 Ustawy o rachunkowości jako wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących oświadczenia na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Przeprowadzający badanie w imieniu Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (do dnia 18 marca 2018 roku działającej pod firmą Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.) – podmiotu wpisanego na listę firm audytorskich prowadzoną przez KRBR pod nr. ewidencyjnym 73:

Maciej Krasoń
Kluczowy biegły rewident
nr ewidencyjny 10149

Warszawa, 28 marca 2018 roku